

Tractatus
concernit partem
particularem.

Primus liber tractat de
particula.

Secundus liber tractat de
particula.

Terminus tractatus est scilicet
imprehensionis metheologica.

Primum capitulo determinat
speciem litterarum per litteram determinata.

Secundum capitulo determinat
speciem litterarum in basi iugorum.

Tertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Quartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Quintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Sextum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Septimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Octimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Novimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Undevicesimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimsecundum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimtertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimquartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimquintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimseximum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimseptimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimoctimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimnovimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum secundum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum tertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum quartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum quintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum sextum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum septimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum octimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum novimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum secundum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum tertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum quartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum quintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum sextum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum septimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum octimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum novimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum secundum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum tertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum quartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum quintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum sextum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum septimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum octimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum novimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum secundum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum tertium capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum quartum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum quintum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum sextum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum septimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum octimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Duodecimduodecum duodecum duodecum duodecum novimum capitulo determinat
speciem litterarum in altitudine iugorum.

Tertius liber continet tres tractatos.

Primus tractatus est de enstria et fulmine in consione et fulmine.

Secondus tractatus est de halo et iride et paludis et virgo.

Tertius tractatus est de generatione lapidum et generalium.

Primum capitulum habet duo capitula.

Primum est de Enstria et fulmine.

Secondum est de incensione et fulmine.

Secundus tractatus habet quatuor capitula.

Primum capitulum est de halo et paludis et virgo in generali.

Secondum capitulum est de halo in speciale.

Tertium capitulum est in speciali de iride.

Quarto capitulum est in specili de paludis et virgo.

Tertius tractatus continet unum capitulum et generalia.

Quartus tractatus est de corporibus mixtis quibus huiusmodi paludem attribuantur.

Primus tractatus habet sex capitula.

In primo capitulo realiter est quoddam dictum in secunde de generatione.

In secundo determinatur de generazione simplici et patre actione habi epoica.

In 3° determinatur de ducere et indigere in generali.

In 4° determinatur de pepanii et cunctis.

In 5° determinatur de epulis et mortis.

In 6° determinatur de epulis et fearenti.

Secondus tractatus continet quatuor capitula.

Primum capitulum continet quatuor capitula.

Primum continet quatuor capitula.

Secondum est de huiusmodi et generali.

Thirdum est de coagulatione et liquefactione.

Quarto est de coagulatione et separacione ad eis factis.

Tertius tractatus habet quatuor capitula.

In primo capitulo determinatur ratio patrum et coagulabilium et liqueficiabilium.

In 2° de molitiis et intingibili et fluebili.

In 3° de precipiatis et incombustibilibus et incombustibilis et incombustibili.

In 4° de exhibitu et caliditate et infusione.

Quartus tractatus habet tria capitula.

Primum capitulo est de quodpetat cogitat in eti causa naturae habita pluia et mixtum.

Secondum capitulo continet quod potest cogitat et a liqua mixta inter calidam aut frigida.

Tertius capitulo dicitur ac ordinem et continuum non aliis libris ac aliis libro sequente.

Hactani de Tenuis Vincentini philosophi clari
rulini in quatuor Aristotelis metheozum
libros expositio incipit feliciter.

Capitulum primum primi tractatus psalmi
libri metheozum, in q[ui] sit continuatio dictorum
ad prius dicta.

e primis quidem.

Hic liber metheozum est quartus in
ordine librorum na-
turalium. Et di-
citur metheozum
a metheo q[ui] est de-
pendens in alto qua-
si liber de pendentibus in alto, de illis enq[ui] sic
agitatur principaliter, et sunt discurrentia lyde-
ra concreta et reliqua huiusmodi. Iuxta etiam de
alio hoc determinatur ut apparbitur. Continet
autem quatuor libros partiales. Primum liber
terius pertinet in quatuor tractatus. In
quarto primo lib[er] determinat de causis ipse-
liorum metheozologicarum in generali. In
secondo specialiter determinat de imprecisioni
bus ignis. In tertio de imprecisionibus aquae.
In quarto autem determinat de fontibus et
fluminibus. Secundus tractatus incipit ibi.
Hoc autem determinat, tertius ibi. De loco
autem quartus ibi. De ventis aere. Primum
tractatus continet quinque capitula. In primo
capitulo lib[er] continet dicta dicenda. In secun-
do determinat in generali de causa materiali
et de causa efficiente harum imprecisionum. In
terto determinat de quantitate elementorum
in comparatione ad celum. In quarto determi-
nat de ordine situ elementorum. In quinto
autem capitulo solvit quidam questiones mo-
tus et non motus in quarto. Secundi capitulus
incipit ibi. Sic ergo incipientes, terium fini-
pit ibi. Relatim est quarto, quartu[m] incipit ibi.
Reliquum autem, quinque ibi. Tercia quidem
igitur. Primum capitolum dividitur in tres
pars. In quarto prima lib[er] narrat que dicta
sunt in libris naturalibus precedentibus istis.
In secundo enumerat que dicenda sunt in hoc
libro. In tertio narrat que sunt dicta in aliis
libris naturalibus sequentibus istum. Secunda
ibi. Reliquum autem, tertii ibi. Pertransirent
autem. Dicit de prima q[ui] prius dictum est de
primitiva natura sollicita materia et forma
efficiens et fine et de motu in uniuscuiuslibet. hoc
quoniam ad librum physicos. Adhuc autem
de aliis et ordinatis id est ordinatis positis in
celo moto. In superiorum latitudinem circulares et
de elementis corporalibus que a quo, quoniam
quique iuxta celum ignis ac aqua et terra
et hoc quatuor ad librum de celo et mundo, et de ca-
pitatione elementorum que est ad inuenies,
et de generatione et corruptione i continet. Et hoc
estram ad librum de generatione et corruptione
in quo vniuersaliter solvit de his agitur acte.

Intelligendum q[ui] dicitur de elementis corpo-
ralibus ad differentiam materie et forme que

Ubi ex diurna legede conjecturide ac studio
fusus a ceu scholasticoru[m] ad sorbent[em] optum
antum copulit[em] incredibil erga me amore
tuo Ludouice zeroz magnis diuinis fons
eloquentia mibi plusfuerit. immo summa qua-
dam diligentia tua ac varia rationibus qui
elcent circumuenienti rousantem copulit[em]
mutum ppe traxili. et no folium ad p[re]stissim
meum fratrez atque insitum animum re-
miserem, sed etiam commentarios quos paulo
ante in Aristotelis metheozorum libris con-
seruavam ad dignitatem aeg[er]tutiarum acha-
de et nondre vellere edere. Quorum viiungis
propter iuniorum indevenient cogitare inq[ui]s meos
et meos et omnes p[re]sentium horazias atq[ue]
traxili aucta poterem et infinita cazarum
supradicti corporis invenire augurite amplius
et in p[re]dictis iuniorum omnes ecerantur leuata
nomine co[n]spicuum et tendebat eulogiaris, ita
ut quatuor iuniorum in hec p[re]dicta
et gubernatrix et latine sepius et officiali in me
trahere et contra et in auge mecumq[ue]m p[ro]p[ter]o
et quod p[ro]p[ter]o manere et dignitez el s[ecundu]m p[ro]p[ter]o
et p[ro]p[ter]o p[ro]p[ter]o etiam et tenet ipsam parvitate
et p[ro]p[ter]o. Verte dico, q[ui]m dignitatem aeg[er]tutiarum
et p[re]dictis iuniorum in temere illustrabit, i[n] hac
opus, quoniam enim est vestitum qui quadrangula erga
de corpore debet esse p[ro]p[ter]o inutilitate nec
potest in periperas. Quid autem et arbitraz
non non inveniendum videtur, tam. Unigeniti
p[ro]p[ter]o quoniam in rea interpretatione ad
bendam p[ro]p[ter]o tunc videlicet lenore po-
nunt adhuc efficiem q[ui] invenire, tam p[ro]p[ter]o
renaturate per quam trascipitum; et quadam
mox Aristotelis nolni sp[iritu]s invenit superiorum
p[ro]p[ter]o neglegcam tam tam ni fallos in infernum
hoc est te felicitorem omnium, etiam p[ro]p[ter]o
te. Quam obrem te ego pro tua in me be-
nevolencia et manus hoc quoniam p[ro]p[ter]o tua ma-
gnitudine exiguum sit nequam al perire
Est enim non et ficta ac similitudine sed vera ac
perfecta benevolentia in te p[ro]p[ter]o vale;

Divisuntur elementi non corporalia. et celum
dicitur elementum. non quia veniat materiali
ter in compositione vel ioz. et reliqua elementa
fauunt. sed virtualiter solum effectu eocurrendo
ad omnes transmutationes que sunt in istis
inferioribus.

reliqua autem. Enumerat que
minimanda. dicens qd reliqua pote huius methodi
di sive scientie naturalis est adhuc consideranda
quam omnes priores vocabant meteorologii
an id est fermoneum de pendente in alto.
Hec autem consideranda in hac parte scientie
naturalis sunt quatuor accidunt fma naturam
quidem inordinacionem tamen ea natura que
est primi elementi de numero corporum. quia
celi circa locum marinem ppq latitudine asteroi
rum puta de latere id est circulo lacteo o cometis
ignitorum et metis santomatisbus id est apparatu
bus sursum et sunt discurrentis hydri et limi
lia. Et alterius considerandum est de his
quatuor rebus pote omnibus que pascuntur
aere et aqua. Adhuc autem considerande
quatuor sunt pascundae terre et partes et species
partium ex quibus considerabimus. ut de pri
etibus id est seris et terre motibus omnes caelus
et de cibis que sunt fm motu hoc in quibus
huc quidem dubitamus id est dubitando tracta
mus. Hec quidem attigimus aliquo modo recti
tatem determinando. Adhuc autem considera
dam est de cali fulmine et thibonibus et
eis quibusdam et incertis quibus id est conuic
tione et alia circularibus impressionibus
quatuor pascundis horum ipsorum corporum
locis aere et aqua accidunt propter coagulatio
rem id est impulsionem coram et sunt halo
vel iria. Intelligendum primo qd natura in
feriorum fm quam accidunt huiusmodi impressio
nes est inordinacionis qd natura corporum sup
celatum. quia natura celi ipsum saper mouet
et inducuntur et equali velocitate. natura autem
inferiorum inferiorum ipsa difformiter et inqua
liter mouet. Intelligendum secundo qd per
pascundas communias aero et aqua intelligende
lunt ille que sunt qd vnum coram traillatur
ad dispositiones alterius sicut cum aqua in va
porum concentratur. quia tunc ad dispositiones
aero transmutatur. Intelligendum tertio
qd per pascundas terrae intelligit sicut ipsam cile
antizolam vel caeruleam calcatam et folidas
per partes intelligit sicut orientale occidentale
aero. p species patus intelligit sicut arenolas
simplicas cretolam. vel fm alias salas sulfure
am aero. Intelligendum quarto qd thibonea
sunt quidam venti impetuosi periculosi de
quibus post determinabatur.

**petrare
untes autem.** Adducitur ea de qui
bras in aliis libris istum sequentibus est detex
minandum dicens. Nos autem per trahentes
de his statim dictis speculabimur. liquidus pol
itus fm inducunt medium scilicet declarando
effectus p suas causas alignare de animalibus

et plantis universaliter niggallatiz id est specis
litterarum hoc facit in libro de anima et parvis
animalibus et liberis de vegetabilibus et plan
tis et de animalibus. his enim dicit sive utique
factus est finis omnibus determinatus et sive
electio id est fm illam electionem sive nebris
a principio. Et dicit sive propter doctrinas
de mineralibus quas prtermitte licet sit pa
cientie naturalis. nec enim habemus ab Ap
editas sed Albertus hic locu supplevit.

Capitulum fm primi tractatus primi libri in
quo determinatur in universalis de causis ipse
suum in elementis apparatum.

**ic ergo inci
pietes.** Hic
capitulu huius tracta
tus in qd huius determinat
de causis ipse suum
metheorologicis in universalis. dividitur in
tres partes. In p^a inveniuntur causas materiales
In 2^a causas efficientes. In 3^a coeludit illas
causas. 2^a ibi. Est autem ex necessitate. tercia
ibi. Quare accidentum. Dicit p^a. Nos
ergo sic incipientes et dicamus de ipsa ipse
suum. Et p^a quoniam enim determinatum
est prius a nobis scilicet in libro de celo et mundo
et uniusq; principiis de numero corporum ex
eiusmodi scilicet natura corporum circulatice latere
id est celi. nam de cibibus celestibus et quibus
celimi consistat illic determinatum est. Alia autem
sunt quatuor corpora scilicet simplicia et ele
menta propter quartum. scilicet ipsorum
scilicet quatuor conjugationes possibles qua
litatum primarum et clementum est in libro de
generazione et corruptione. quorum scilicet de
menterum dicimus esse duplum metu. hinc
quidem a medio id est sursum. hinc autem ad
medium id est deorsum. his autem quatuor coe
pazibus existentibus igne aere et aqua et terra.
omnibus quidem his supereminens dicimus
esse ignem. sublame autem terram. duo autem
lunt et his que ad ipsa proportionaliter se ha
bent. ac quidem igne propinquiorum est aliis qd
autem te re mundus itaq; qui est circa totam
terram scilicet inferius generabilium et corrup
tibilium conflat et his quatuor corporibus de
quo scilicet mundo inferiore dicimus esse a no
bis sumendum et determinandum accidentes
pascundas. Intelligendum qd quatuor corpora
simplicia scilicet celum et quatuor elementa sunt
principia aliorum corporum scilicet mixtoz
et elementis. differenter tamen. quia celum est
principium in genere cause efficientis. et elementa
sunt principia faria et non solum in genere efficientis.
Et etiam in genere cause milie. **est autem
ex necessitate** Inveniuntur causa
efficientem dicens. Et autem hic mundus infe
rior et necessitate contingit id est contingens

superioribus latitudibus celi ut enim virtus ipsius gubernetur inde. Utandis est enim ita esse primam causam omnibus unde est principium motus illis adhuc autem hic quidem sicut motus celi est perennis et non habens finem motus lero sed est semper in fine. Nec autem corpora omnia inferiora ab insicem diffant locis finitis et procoleque habent motus infinitos cum finiter loca finitis non possit esse motus rectus in finitate. Intelligebis primo ergo hic nolle quod celi est primus causa omnius et hoc quod arguit duplicitate ratione. Quarum prima est hoc. Quia est prima causa aliorum corporum a qua est principium motus eius. sed celum est hinc ergo celi. Secunda ratio est. illud cuius motus est perennis et non habens finem est causa eorum quorum motus sunt finiti. sed motus celi est perennis et motus aliorum corporum sunt finiti ergo et celi. Intelligendum secundo quod hinc mundus interior multipliciter gubernatur a mundo superiori. Primo propter hoc quod est hinc motus mundi interioris in eis producuntur a mundo superiori. secundo propter hoc quod in eis continentur. tertio propter hoc quod continentur in debito ordine et in debita proportione latitudinibus et habeant ne unum contrarium ita supereret aliud quod plures totaliter in se pessime converget. et pluribus aliis modis de quibus alibi plenius inquiri debet. Ex quibus patet celum est causam hanc inferiorum in genere cause efficientis. Intellegendum tertio quod motus celi qui est trahitur secundum durationem dicitur et est in finem. et est perfectus et per ipsum intelligentia motus est habet finem propter quem in se cuncti non mouentur prepter finem de novo acquirentur sed propter finem habentum confunduntur qui est eius aliorum ad causam primam in eis est permittimus.

Celum quare accidenti
UIM - dicitur causa imprellentia intercedere gicarum ut. tunc quod elementum sunt carum causa materialis. celi autem est causa effectiva. Unde. Quare os putat ipsa elementum est etiam hoc quod accidens que sunt in corpori ignis quod est terrena et alia duo elementa est intelligentia id est qui dicitur generis ut in specie materie ictus in genere causa materialis. subiectum enim aliquam accidentem leviter in partibus appellamus et modo facilius causas materialis. sed a nobis est caridum id est penes causam cum naturae que est corporis lo motoris. quia celi sunt quod sit causa ut unde est principium motus id est effectiva. Intelligendum quod elementum est causa materialis remota huiusmodi accidentum sed ex aliis tunc causa materialis. quoniam similiiter celi est causa effectiva remota sed motu et inducit quibus celum influenter taliter operatur tunc est effectiva propinquior. et adhuc propinquiores cause efficiuntur qualiter qualiter prime quas celum in massis diversis taliter producit in illarum imprellentiam generatione.

Tertium capitulum primi tractatus in quo determinatur de qualitate elementorum in compositione ad celum.

efumentos i

GUTUR

Estudi 30 ter
30 capitulo
littera bona tractatio in
genus 27 determinatur de
qualitate elementorum in
compositione ad celum. Et dividitur in duas
et pars. In qua pars continetur le ad pre-
cedentem premisit etiam hypothesis. In 2^a pte-
quod 8 inchoe ibi 2^a. Propter hoc ergo. Dicitur ergo
Hoc igitur remittentes eas determinationes
et prius determinationes facilius dicunt quod a priori
cypio ponuntur. dicimus de fantasias id est applica-
tione locis id est circulis locis et de chomatis et
aliis quibus existunt hinc entia. Iungentes id est
civitates generis. dictimus tunc supponendo te-
ded ad in prioribus litteris ignes et aere et aqua
et terram fieri ex insueta. et venio propter eorum
in uno quoque existere potest. sicut a dictum
est alioz quibus subditur aliquod venus et id est
in quod etiam viciniam resiliuntur et illi sunt
ille que coherentes in eodem principio materiali
ali quod est primi corus in compositione et similium
in resolutione.

primo quidem

GUTUR Propter quod et dividitur in du-
as. quia primo mox dubitationes de aere. le-
cundo mox dubitationem de intermedio in
ter terram et aquam et tunc per orbem. sed
tertium ex alia. ibi secundum. Intermedium autem
itaq. Prima in terra quia primo facit quod dic-
tum est. secundo ostendit qualitate terre ele-
mentum respectu celi. tertio idem facit de qualitate
aque ibi secundum. Moles quidem. Et tertia ibi
que autem natura. De prima itaque mox
dubitationem de aere dicens. Primum quidem i-
gitur dubitabilis unica quia circa vocans aere
aque opus accipere ipsius naturam in mundo
ambientes terram et quod se habet ordine et a.^a.
dicta elementum de numero corporum quod aere.

moles quidem rates terre re-
spectu qualitatibus celi est valde paucum. dicens quod q-
dem enim moles quodque terrae quia ut
que sic ad ambientes magnitudines ipsius celi
no transuersum est immo notum quod est valde pa-
cium etiam velim est nobis per astrologia loco.
remata id est naturas et veras propositiones ast-
rologie. et terra quibusdam alii et multo
minor. unde finis Altagramma terra est pro
extrema exagelma per lata.

aque au- tem naturam.

30 est facit de qua-
tate aquae. dicens ergo autem naturam neque
confundens id est per excessus et deficitur a
terra videmus. ne contingit casus id est segregata
ab eo corpore locato quod est circa terram puta
in massicibus aqua (cuius maris et fluminibus

Inter nos signum regis est in presentia terre in mortalem eum ducere. Intercedentium quod per i-
deas et non sicut ergo id est quod est terra est pia res
pater est pia. Unde de aqua tamquam quia aqua
non est in mortali materia tamquam etiam quia
per mundum quam pium pum vel lechit terra et
viro parvum atemum largiusque in tempatione ad
deum cum astutis rati unbra non solum a ter-
ra fuit sed ab aqua et terra sequitur quod etiam
aqua et pectus et vel valde pua.

*equa i e pectu coi ell statat plus. inter
medium itaque.*

et regni septem et tres planetarum. In

telligendum secundo q̄ ether habet duplēcē
accep̄ionēm, nam vi oī dicitur accep̄it p̄ igni
atq̄ mō p̄ corp̄ē dūmo cōtinue circulari
ter motu, clēum q̄o es ether capiendo scēdo
modo & nō capiendo modo primo, quia tamē
Bhāra, paratu & celum ether h̄m primā
accep̄ionēm, idēc dicit p̄ igni p̄ ethereū & iñ
hoc erit aut ut latuū parebit.

qui auctes. *Hypo* **quicum**
in quartu*r*, primo facit hoc, unde ostendit ro-
tam illam distantiam non esse plenam scilicet
aere, tertio quod non est plena scilicet aer et igne,
quarto emoneat curia, tunc ab aliis, secunda. At
tertio, ibi tertia. Et e tertiis ab aliis. Differunt
auctes. Dicit primus per quicun*x* que auctes at
in corpore quod est ambice id est celus, id est igne
parum et non longe latu corpora id est alia, quod
autem est intermediu*m* unum i*c* supple *s* que
alibi sunt id est celus, autem esse acutum est per se. A
nata sicut et nubes cum letescerent sufficiunt
ter ester per mathematica legem, utique deis
terent ab hac puerili opinione, a sic, p. a*1*. sic
de suppono. Atque et ceterum est valde magnum
comparatione illorum inferiorum, non longius
celus, et eti*m* astra, unde dicit. Usque enim
simplificetur a facuum, et purare vino*m*, in
astrorum latitudine, et sic per magnitudinemibus
quia nobis hinc a patientibus sic videtur, nam
alibi non videtur per nos, quia linea partis sed
qua a valde longinquitate distante videtur. Hoc
supposito adducit. Atque argumentum factum in
libro de celo et mundo, quod est quidam. Sed etiam elect
ignis, et celum, sunt uide magni*m* per petu*m*
lementos, atque tam dupla elementa corru-
pti, et in ignem converti*m*. Unde dicit eti-
cum est quidam et igitur a qua in uita a
tribuo que fuit circa leprosum, et locum deinde in li-
bre de celo et mundo, ducentia autem candelabrum
ratiuncula uideat et in candelabrum astreum. Et
penicillae corpora a corru*m* et in igne
olim, utique ameliorata, et ex tempore, et ex aliis
elementorum. Detegitur autem primo
quod vero vocatur a materi candelabrum, et non
nisi apparet una id est per perfusa alignatum
quoniam omnime quod vocatur per pyramidem radi-
lam videtur enim cuiuslibet cui in circuitu habet
in re uisa, sed propter ea a materi candelabrum vide-
tur quanto latius per pyramidem, hinc longiora, et per
celegem, quae candelabrum cui in circuitu est multo
nihil quod anguis est in hinc tantu*m* re uisa
minor apparet, regitur nec*m*. Unde per regulam
potest pectorum quippe sed habentibus angulus
videtur materia apparent, que tam minores
mugra. Tunc et ceterum, secundum quod aucti-
meri poterit, et non sicut, quemque si va-
lentium medi, atque per, quod in uita sua
de facto multe materi pectorum et alias tri-
bus elementis, sed per apparet, debet ad
la complicitate. Sed tunc poterit quippe id
est in spacio tante materi, et alias elementis quae
naturaliter super in xiiii libras habet et in aliis
quatuor et octo.

Litteris ignis ceteris partibus sit maioriæ aeris
 uitatis & frigiditas aquæ vel terre in maior
 i subiecto, tamen etiæ in materia rarior, et
 facti ipsam etiæ majoria potest ad agendas ex
 virtute dispersa et minoris potest qd si dicit
 unius. Dicere non fit actio ex proportione
 activitatis unius contrarii adactivitatem aut
 unius contrarii sed ex proportione activitatis &
 minus ad resistentiam alterius, licet ergo calidit
 eam, ignis sit majoris activitatis & frigiditas aquæ vel
 terre, tamen econtra, frigiditas aquæ vel terre
 est magis resistititia, propter qd licet elementa
 sunt inequalia in extensione, sicut tri in quadam
 equalitate activitatis unius ad resistentiam
 alterius, si quod nullus eorum activitas tantum
 super resistentiam alterius qd ipsa totaliter compri
 per possit, et ad hoc etiam facit gubernatio mū
 di inferioris a celo de qua superius dicimus
AT UCTO. Omnia non esse plena solum a
 ere et hoc qd nunc non haberet aer debitis pro
 portionem ad alia elementa sed nimis erode
 ret qd p dicit ipsa cor perer. Dicit ergo.
 At vero pro sed hz aer solo plena felicitat
 tota illa distans, qd si esset ruris enim utriga
 er multum excederet equalitatem eis in analogie
 felicitatis proportionis ad corpora coquementaria
 id est sicutaria. Omnia totam illam dicit
ET ET IAM. Nam non
 esse plenam duobus elementis felicitatis ignis &
 aere, dicit. Etiam si duobus elementis est plena
 locus qui est intermedio terre & supple aquæ
 & celo felicitas stellarum fixarum si sic dicatur
 tenditur illud verum non esse quia ut est dictum
 nulla en est mole terre in qua ramus & con
 tenta est omnia, que multitudine ad alia biebras
 magnitudines que tunc esse activa, & ignis nuc
 sues videmus non in tanta magnitudine fac
 tum esse excellum nullum cujus ex aqua disgre
 gara fiat aer, aut ignis ex aere neccle est au
 tem causam habere rationes id est proportionem
 et totum aerum ad totum aquam quam habet ea
 tamen & quia felicitas pars aquæ ad factum ex ipsa
 aere, & est transpositio littere, que ex factu
 facit, qd tam proportiones habet aer factus ex
 paruæ aqua ad illam parvum aquaz quæ facit
 est. Intelligendum qd illa ratio fundatur la
 per isto, qualia est, propria pars ad partes et
 his dñs de rotis ad totum, sed cum ex p dicit
 sit per aerum inter partes aeris & pars aquæ non
 reperitur excellua propria sed solum deca
 plus ut experimentum phœnix est, qd inter eum se
 rem & rotam aqua non reperitur valde magis, p
 portio qui tam reperitur in rotis illa distan
 tia est plena solum aere & ignis, qd n. Et sic
 aer est decupla ad aquam sic ignis ad aeron &
 aqua ad terram. Et quibus reperitur qd ignis est
 decupla ad aeron & centuplica ad aquam & mil
 leuplica ad terram, qd alli aer seriat qd, qd est
DIFERENTIA AUTEM. causatio
 nem, quis posset aliquip dicere qd non est alia
 proportione totius aeris ad totam aquam, sicut

est pars aeris ad partes aquæ, est pars aero
 bene fit ex parte aquæ, sed nunc totus aer fit ex
 tota aqua. Hoc dicit. Et qd nihil differunt qd
 tuis ad hoc sine rotis aer habet tota aqua sicut
 non, quia temperos qd aer in tanta proportione
 se habebat ad aquam in magnitudine qd inter as
 ferentes equitatis in virtute activa & resistitiae
 secundas modicas imperfici declarati, sicut fie
 ret si vallis eoz et altero sufficeret generat. Omnia
 dicit. Sufficit autem subtili nō si quod quod dicit
 non fieri hec taliter aer & aqua ex insensu, qd
 operibis ea cito qualia sintur et p dicit
 nescire et equalitatem uirum exire, nescire
 studiibus ipsorum quemadmodum utique si
 facta existerent ex insensu. Deinde epilogat &
 patet.

Capitulo quartus primi tractatus primi lib
 ri qui determinatur de ordine & situ elem
 entorum.

ELIQUUM AUTEM

hoc est quartum capitulum
 huius tractatus, in qd
 determinatur de ordine & situ
 elementorum, inveniendo pri
 mo eius questiones. Et dicit

alter in duas partes. In prima facit qd est de
 sum. In secunda solvit primas questiones, id
 secunda. Hoc autem dicamus. Prima in de
 sum adhuc quia primo monit questiones, fons
 do origine ad tertium illarum ibi. Convenienter
 enim. De prima dicit die plurimum de
 his tribus questionibus. De prima est quoniam ex
 diversa sunt nec duo elementa taliter aer & ignis ex
 ordine ad celos. Secunda est proper quas
 causam ab aliis superioribus generatur cali
 ditas in locis que sunt circa terram cum talia
 alia non sine calide. Tertia est proper quia
 causam non sunt subre in superiori regione
 aero. Ex causa dubitationis est, quia cum es a
 ere posse fieri aqua & aer in aere superi
 oris regionis posse concordi in aquam & sic au
 tem ex eo fieri aqua poterit in palmarum & in ma
 joribus conseruit. Unde dicit. Hoc autem reliquo p
 formantibus volumina dicere quod ordinis sunt
 duo elementa in ordine ad positiones primi cor
 poris id est o. Id dico autem aerum & ignis, qd p
 per quoniam causas sive caliditas nec locis que sunt
 circa terram a superioribus alios. Id aer id est
 de primo sicut suppositionis, sic & de his aere p
 dicimus, si itaque fieri aqua ex aere, & aer ex aqua
 proper quam quidam causas non confundit me
 bus sive superiorum locum id est regiones ipsi
 sive aeris. Intelligendum qd aer habet tres re
 giones in ipsa sua taliter inferiorem & superio
 rem & medium. Inferior regis est calida & hi
 midia non solum aterraliter sed etiam accidentaliter.
 huiusmodi quidam proper usque aero aquæ
 posse & exhalationes ad ipsam pertinentes ex
 aqua & terra, qui quidam a caliditate principale

ratione aetere a quo producuntur ut possit ap-
parere. Est etiam calida propter radicos folios
a terra a aqua ad plumbum reflexos querus est ge-
nerare caliditatem. Superior regio est calida
a terra tum ex vicinitate eius ad elementum
ignis. tum etiam ex vicinitate eius ad celum a
curvo motu circumducitur in ea caliditas aug-
mentatur. Medius autem regio frigida est huius
partis privatione causa; aliae regiones
calidas redditum ad eam non peruenient
radi solares a terra a aqua reflexi. sed illis in
eis secundum suum concium a tauri regio
prima ubi sinuntur radii illi reflexi. si etiam
autem fons remota ab elemento ignis. et ideo
ab eo non calefit. et viterius remota est. et non
moveat circulariter motum diuinum inle-
quido. sicut superior regio facit. redditus etiam
frigida positiva a vaporibus aquae in ea ad e-
orum frigiditatem naturalem ruit. si etiam
vaporibus de qua post mentio facit.

Siebat enim tertiam questionem
dividitur in duas partes. primo haec quod de
est eti. secundo ponit et removet. Nam cauilla-
tiones ibi sunt. Aut igitur. De prima arguit
se certam questionem probando quod in superi-
ori regione aer possit fieri nubes. quia quanto
alio loco est frigidior tanto melius in eo pos-
sunt fieri nubes. sed superior regio aeris est val-
de frigidus cum sit remota a causis calidationis
tum illicet celo in radius a terra reflexus. ergo
acet. Unde dicit. Conveniebat enim magis
solliciti fieri nubes quanto loco est remotior a
terra a frigidior. sicut videtur esse de superiori
regione aeris respectu aliarum durarum. quia
ipsa neque est in propria astra extinta calida sci-
lucet ut rualiter et circunut ut spuma ignis. neque
est sic prope radios refractio a terra ut alia
secunda regione. qui radii prohibent certi-
tias vaporum. prope terras constante et inspi-
lari disgregantes et radiis eas caliditatem. ut
int enim nubium conformatio ubi iam de-
finiti illi radii reflexi a terra. propter ipsos lo-
gi et mensuram et dilatari in eorum elongatione
a terra. et deorsum statim remuta et debilita-
ri quod non possint amplius calidacri et vaporiz
i pallatione impedit. **AUT Igitur.**
Ponit nam cauillatio. **Nam aliqui** volentes respondere ad ratio-
nem nunc factam ad tertiam questionem dice-
bant quod non ex empi aer est nata fieri aqua. qa-
non et sero ut est aer superioris regionis
sed solum ex aeris vaporibus ut est ille qui est pro-
per terram. hoc removet. Hoc dicit. quod illo dato le-
guntur quod aer a terra multum excedenter est
longe plus debito. quod per quam distanciam
superioris aëris summa plene aliquo corpo-
re non igne. quod animis exceperit. ergo a
er. Similiter non est clara aqua maris et fluviorum
est aqua. sed est in totius aëris circuitus terra
cum uero non sit nisi disgregatio aquae. dicit
ergo. Aut igitur non ex omni aere. nam talis fie-
ri aqua. aut si similiter hoc est si loquitur ex omni

aer qui est circa terram. quis talis aer non scilicet
est aer. sed velut vapor. propter quod iste non est aer
modi aer tantus exstro est vapor videbatur ut
quod natura que aer est que aqua multum excede-
re est. etiam. liquido supercervice distantie si
trois umbras plene ut aliquo corpore. a igne quidem
impossibile est eis plena. quis utique excarcet
tum alia corpora. illuc existentia. relinquitur
autem quod aer sunt plena. quod quid est circa
terram terram sit aqua. vapor enim est diligenter
aer. De hoc quidem igitur sit hoc modo
dubitandum inquisiendo non ad veritatem de-
terminando.

NOS autem solvit
quichonc prius. Et dividitur in quattuor pars. In prima premitur
enim suppositus. In secunda premitur aliud
suppositum. In tercia soluentur primam quesiti
item pontum istum et ordinem elementorum. In
quarta resolvatur quid sit vapor et quid exaltatio
de quibus locum fuerit. In secunda. Lato au-
tem primo. In tercia. In medio quidem. ibi
qua Claporis. De prima premitur primus
suppositus de celo dicitur. Nos autem dicimus sit
terminans et continuans nos ad deum et ad
munde dicta. quoniam quid sunt incependo a
supponita spora et descendendo usque ad lunam
dicimus esse corpora aeris ad ignem et aere. quid
mo et in ipsorum corpora celesti esse. hoc quidem pa-
rtius. hoc quidem minus sinecum sunt purum.
et dicimus ipsum habere aliud differentias et
maxime ea per quod definit ad aeres et supple-
signem. et ad eum mundum qui est circa terras
qui sibi est mundus genitus et corpus
publius. Intelligenti quod enim habet pars
differentias finis perfectionis. quia specie superi-
ores sunt perfectiores. et specie inferiores. ha-
bit etiam pars diversa in circuitu. cum que-
dam sint virtutales. calide et secundum frigide
et ita de aliis. habet insuper partes differentes
in narratis et defrat. et maxime in oblique insimulo
ubi est luna. non ictum enim ille orbis est tardus
et corporis eius est etiam una pro linea est tardus
et alia propter quod maculae quidam videtur ha-
bere. cum non ita lucida apparet per rara si-
cure per densa. quia non ita lumen luce reflectit
per rara luce per ipsum magis granulata. et illud est
alii planetarum non contingit.

Lato au-
Tem. Premitur leuatus.
Suppositum quod est quod celum per suum mo-
tum diligenter corpora interiora subi pro-
pinqua calidatibus ea. unde dicitur Lato. antez id est
motu primo elementi id est celo circulariter et
corporibus qui sunt in ipso id est statim tempore
quod est et prepinquu interiori et mundi et corpo-
ris diligenter. et motu accenitetur et facit id est
recipit caliditatem. et autem illud sic intelligere
est. hinc incipientes enim corporis quod est ubi
est circulatione que sursum est existente velut
materia quedam que est portans calidam et bri-
gida et siccata et humidata. et humiliata est et aliis pa-
tio. ibis quicunque asservantur his. hinc graui-
tas levitas rarus decessas et ceteris. hinc materia

fit talis sollicit calida et frigida scilicet a recte et immobilitate, cuius causam et principium est ximus prius. Unde elementum quod mouit et circula riter a celo insequendo suum motum diurnum per ipsum caelestium seu calida reperitur sicut ignis et aer, que autem immobilia permanent frigida sunt hinc aqua et terra. Sed hoc dicuntur primo virtutem motus localis de quod Ziz hic loquitur sit caelestium. Et arguit quod non quis si motus localis est caelestium tunc et quia current est calidior et aqua flans, confe quono est falsi ergo hoc. Secundo dubitator, quia non videtur quod motus circularis celum faciat ignem et aerum ipsorum circulariter motu do, primo quia ignis et aer sunt lumine calidi vel latere ignis. Tertium quia motus localis non calidat nisi disgregando pectus mobile et refaciendo se perpendo ut, unde Ziz in littera modo ignis et aer per circulariter moneri ab eo cali disgregatione sunt mouentibus orbibus in inferioribus celis ab orbe superiore. Tercium ignis est in me raro, ergo non potest rascificari. Sed primus dubius respondet Albertus dicens quod motus localis duplicit est inductione caloris. Uno modo, quia confundendo rascificat et distracto pectus mobile et eius in quo vel super quo est motus, et sic mobile per suum motum alterando materialiter. Tunc calorem de porcentia ad aerum in alio et in scipio si caloris est suus reprimitur, et proper hanc causam emittat ignis et confricatione durorum ad inuicem, et plumbus in aliis ab arcu plectrum confusum ad serem liquevit ut post Ziz diceret. Aliomodo et pectus alter motus progressus animalis per hoc ex citat calorem, quia ad membra dirigunt spiritus et languorem, cumque veniret calor naturalis in membris illis multi licet, quia spiritus et sanguis subiectum sunt caloris. Ex quibus inferre quod generatio caloris primo modo sumpta in ordinem ad efficiendum motum est per actum deo, non per secundum motus localis non generat calorem in quantum talis et per propriam naturam. sed in quantum distracto motus partes, sed tamen est per se in ordine ad materias distractas quam distracto non est. et quod motor pre-inducit eam partem mobilem ex alia distracta confundendo ad corpora per quod ut super quod mouetur. Et tunc ad argumentum cum arguitur quod aqua current est calidior et aqua flans negat consequentiam, quia ut habetur infra ab Ziz ad hoc quod motus generet calorem requiriatur velocitas motus distractio illud quod mouetur est vel super quod sit motus plus et secundum naturam sit distractibile, ratio autem velocitatis non est in motu aquae currentis, quia cum aqua flans ad terminum alienus non habet velocitatem nisi ex inclinatione ad illum, et ideo non distractatur nec leperantur partes eius ultra et levitatem naturam sunt lepidiles, et ideo per rationem motus non caelestium. Causa autem quod aqua flans est calidior et fluebat est, quia super rem flantes distinet figuram radios folio et calidat ipsa et in aqua succedit currenti figura non potest, et ideo cas

non calidat. Ad secundum dubium dicitur quod ignis et aer caelestium a motu celo si fuerint remitti in caliditatem secundum rationem vel secundum partem, et non in haec caliditatem conformatum. Ex veteris dicitur quod per tales secundum partem fieri distractio in partibus ipsius vel serie, non omnes per nos ignis sunt immobiles, sed quod est sunt distracti et in caliditatem transmutati. Unde datus motus est talis, quoniam omnes transmutati influentiam suam ad ignem et actum, per quam momentum insequendo motus distractus (plures) sunt fortius dissipantes magnetismus per virtutem ab eo receptam, et mutrimentum sunt illi modo mutantes ad numerum et natus. Unde Ziz dicitur quod ignis et aer per se sunt talis influentia transmutandi diversam secundum distractos partes ipsius, ideo via pars ignis vel actus dissipantes, veloxies parti celo que ipsius attrahit et alia tardioris, propter quod operatur dilatatio parti fieri distractio et separatione.

Secundum in medio quidem. primam questionem ponendo summa et ordinem elementorum, a valle et terra sit in medio mundi, et haec gravissima, et in superiori terrae sit aqua, super aquam aer, et supra aerum ignis. Claude dicit, In medio quidem ignis et circa medium est quod gravissimum est et frigidissimum segregatum et sine distracto sollicit terrae et aqua circa haec autem et habita id est convenientia bius est aer sollicitus inferiorum et me die regione, et id quod proper conformatum, vocamus ignes et aer superioris regione, non enim est talis aer ignis, cum ignis sit super ipsam, et ideo est ignis et excessus calidi et velut fons, sed operatur intelligenter serie quidem dicta et nobis id quod est circa terram et aquam in medietate esse velut basim mundi et calidissimum proper terram et aquam supponit habere aspirationem et exalatationem que aer interiori conformatetur quod aer est aer et super hoc quia in terrae regione iam est calidissimum et secundum. Intelligentem datus et Ziz dicit in medio quantum ad terram et circa medium quantum ad aquas que electra terram que est in medio, dixit, electrum gravissimum quod est in terra, quod est simpliciter gravissimum, et quantum autem quantum ad aquam quod est primo frigida secundum Ziz secundum de genere atque

Vaporis enim natura. ostendit quid sit vapor et quid exhalatio de qua be praes locutione fuerat, dicitur natura vaporis sum calidissima et humidissima, natura autem exhalationis hinc calidissima et secunda et vapor opidens est potentia velut aqua exhalatio autem est potentia velut ignis. Intelligentem quod per actionem solis et stellarum in terram et aquam vapor et carnis fabilius calidatudo rarefaciendo rarefaciendo liquificando densatur dies subtiliter, una a terra que dicitur exhalatio, et hoc est calidatratione agentis a quo producitur et facta ratione agentis et ratione materie, et ignis et potestis propinquus cum est motu vel alia causa canfa faciliter infusum, altera densatur ab eo

que vapor nominatur et est calida ratione agere
tis ipsas producentia a humida ratione mare
et aqua eleventur. Et aqua in potentia propria
cum ex modica infusigatione et impulsione
in plenum convertatur. Ex aere autem vapor ele-
vare non potest. Quia omnis evaporation fit per
sublimationem. aer autem omni vapore subtilis
est existit ut refert Albertus quia et cetera.

Capitulum quintum primi tractatus primi li-
beri in quo solvantur due questiones motu et no-
tione in quarto capitulo.

IUS QUIDEM IGITUR?

Aud est quidem
cum capitu-
lo huius tractatio. In quo
dicitur solvit duas questiones
motu et non notione in pre-
cedent capitulo. Et dividitur in duas partes.
In quarum prima solvit unam ex illis questionis
nibus. In secunda solvit aliam ibi secundam. De
facta autem. Prima pars iterum dividitur in tres.
In quarum prima solvit hanc questionem. quare
in superiori regione aero non sunt nubes. In
secunda probat unum quod supponeretur. Et in ter-
tia removet dubium. Ibi secunda. Solvit autem
ibi tertia. Sed scilicet de prima dicitur assignat
tre causas propter quas in superiori regione
aero non sunt nubes. Prima est excellens cali-
ditas et siccitas aeris illius regionis a quibus
prohibent vaporis insipisci in nube. Se-
cunda causa est motus circularis illius regionis
quo mouetur a noctu diurno celi et disgregat
vapores a prohibet eos confundere. Tertia causa est
quia vapores ex quibus sunt nubes non alce-
dunt usque ad terram regiones aeris. quod per quia
exhalationes ex quibus sunt venti que sunt
vaporibus leviorum non ascendent usque ad il-
lam regionem. ergo a fortiori neque vapores
Dicit ergo Quidam quod in hac existimandum
est causam eius quod est non confundere nubes in
eius loco qui solum ipsum aero. quia ibi non in
est aer solum. sed magis velut ignis propter
excellitatem caliditatem et levitatem eius. nihil
enim prohibet prohiberi confundere nubes in il-
lo loco superiore a propter causationem que
est in circuitu inseguendo motu rectilinem et
in celarium omnem aerem qui est in circuitu
quicunque est caput infra definitum. et determinata
pariter etiam circulat et invenit suae et circu-
mvenit. ut et sic in tota terra sit species. sic et
sit aer qui circa plenum mouetur. videlicet enim et
nunc generato veterorum fieri in locis terrae sa-
grantibus exhalatione continentibus et vetos
ascendendo non excedere ales montes. In
telligendum quod aer mouetur circulariter solum in su-
periori regione qui terminatur in concavitate
eius ad cuspides magnorum montium. Aer ergo
qui est infra illam determinatam pariter etiam
que transit per cuspides magnorum montium
non sic mouet. adeo illum excludit dicitur et tali

motu. hinc tamquam monte aliquam quo-
rum summitates sunt in 3° aere regione ad hoc
dicte dicitur ventos non pertingere. Et hoc per li-
gnum tale declarat Albertus. quoniam antiqui
in summitatibus talium montium singula anna
certo tempore sacrificabant illis suis sacrificiis
ignem et cineras dimittentes anno sequenti
eos reperiabant in consimili dispositio. hinc ip-
so dimiserant. quod non configisset si vix ad
illam locum venti ascendissent. quare accepit.

fluit autem. Probat unum quod
aer superioris regionis motus circularis
insequendo motum diarium celi. Unde dicit
solvit autem talis aer in circuitu. quia simul tra-
bitur cum circulatione totius aere. quod habatur.
quod ignis quid enim trahitur cum eo elemento
quod est sursum id est celsus. aer autem est continuus
id est contiguous cum igne. quod est propter motum
quod simul mouetur aer cum igne probaberetur
aer seu vapor in eo existere congregari in aqua.
sed semper. Remque hanc dubius
nam posset aliq[ue] dubi-
tare utrum ignis in spira sua possit corripi
et dicitur respondere quod sic in partem. licet non in
totum. Unde dicitur. Sed semper quicunque pars
ipsius. scilicet ignis grauatur extenso calido. et
pars habilit calida in locum superiore deor-
um fertur illa pars ignis grauata. Hinc au-
tem in parte aer leuata sit illa pars ignis
igne exalata. id est ipso in igne exalatione
conseruo. et sic continet plena ex his aere. hoc autem
scilicet locus ignis plenum ex his igne. et unum
quod ipse locum tenet sit aliud et aliud secundum
numerum. propter partium variationem et ip-
fori ad initium transmutationem. licet se man-
eat eadem secundum operem. Et tunc ipsi
gadidens. de eo quidem ignorat quod est non fieri
nubes neque aquam neque congegationem in
superiori regione aere. et quod modo operari ac
cipere de loco qui est in medio alterius et in ter-
re. et quo est corpore plena illa loca tanta dic-
ta sunt. Intelligendum quod si temper aliquis
pars ignis conseritur in aere. et aliqua pars
aere conseritur in igne. Unde frequenter a
liqua pars ignis aspicitur ab aliquo costellati-
one frigida et grauata et mouetur deorsum ad
locum aerei et in ipsius conseritur. et similiter
aliqua pars aere aspicitur ab aliquo costella-
tione calida. et levior et rorosior solum ad lo-
cum ignis et in plenum conseretur. per hoc mo-
dum ignis et aer perpetuantur et ceterum spe-
cierum et non secundum numerum. et idem intel-
ligendum est de aqua et terra quare et cetera. Dicit
hinc etiam alia quia
de facta autem oris
principis motam. et tria facit. primo resumit quo-
nem. secundo eam solvit. tertio ostendit per li-
gna et alia non sunt somnifer calida. ibi leu-
da. Cidemus itaque ibi tertio. Signus autem
dicit de prima et de caliditate antem facta in
tibus inferioribus quam exhibet loco. magis quod

secundum se ipsum q̄ triplicat aliquod aliud alium consentire diligenter in his q̄ de lenta. calidum enī est quedam passio sensus id est cognoscibilis per sensus. sed nunc dicendum est a nobis propter quām autem causam fit sic hoc caliditas in istis in inferioribus ab aliis. sūlo non existentibus talibus felicit calidus secundum naturam. intelligendum q̄ quis se fuit, & sensibili hinc correlata quām et ea dem disciplina. ideo ad scientiam ab aliis pertinet considerare de leitu etiam pariter considerare de caliditate sensibili eti. **Vide**

MUS ITAQUE

+ questionem dicendo q̄ alia & maxime sol diligendo partes hoz corporis inferiorum per suum motum in ipsius caliditatem producent. Unde dicit. Vide mus itaque mortuus q̄ potest diligere aere & ignem ut liquefacta lata per ipsum ex videtur liquefacta. plus quidem igitur p̄o fieri estum & calorem tantum foli latio scilicet eas et efficiere. oportet enim motum caliditatis velocius & non longe aie. Latio quidem signor que est afflōri superiorum ad solēm velut quidem est. longe autem latio arietum luteo deorum est. fedē tarda. latio autem solis ambo hoc habet sufficiētē felicit et p̄o velox & propinquus. fieri autem magis final cum fece ipso caliditatem rōnsibile effundentes sūlo et hō que apud nos sumit & enim hic aen. vicina latus violentia maxime sit calida. hoc rōnsibiliter accidit, maxime etiam motus corporis solidi ut est corpus scilicet disgregat ipsum felicit serem. & proper hanc ipsam causam percingit ac hinc locum inferiorem caliditas. et etiam quā ignis ambens serem frequenter morū superiorum corporum per aeres parvitur & violentia fertur deorsum. In intelligendum & parce ignis duplicitate posse defendere ad spermat acri. Uno modo altera te a grande ab alijs confutatione frigida ut h̄z lupinus dicit. Aliomedio violenter p̄fē a motu corporis supercessit ut h̄z dicit. & per hunc motum partes ignis per aere sparsae ipsum calcificant quare ac.

Omnis autem per duo **Signū**

AUTEM. signū q̄ alia & non sunt sensim ter calida. Quoniam primum est. quia in celo non sunt discernuntur sidera a sunt de natura ignis sicut lant in aere. secundus est quia sic sol est ignis & apparet rubens & non album. cuius oppositum in experientia videntur ibi est ergo. Signū autem sufficiens q̄ locis qui est sunt non sit calidus neque ignitus est. & discutens aforum ibi quidem non sunt. deorsum autem felicit in aere bene sunt. quia que magis & citius mouentur citius ignant. Ad hanc autem sol qui maxime videntur sic calidas videntur album sed non existens ignitus. Dubitatur virtus solis magis calcificans illa inferiora & aliquis alia stellā. Arguit primo q̄ non ḡ mortuū. quia illa stellā plus per motum calida est. que virtus inveniatur magis diligendo

partes illas q̄ calcifit. sed fatus nō fuit. velocius inveniatur q̄ sol. quia in eiusmodi tempore maiorem circulum defecit. igitur ac. Secundo arguit q̄ non per lumen. quis contrari orum effectuum causē debet sic contrarie. si calor & frigus sunt effectus contrarii ergo si calor generatur & late sequitur & frigus ge seribitur a contrario iusta. conseq̄ue fuit omnis est. quia lumen nihil est contrarium. Tertio arguit q̄ non per influentiam. quoniam p̄ influentiam plus calcificat materia incisa ad frēs furores & p̄dū. q̄ sol nō cōp̄it q̄ re. Ad dubium responderet posendo tres cōdōces. Quorus primus est q̄ sol motu diu no plus calcificat ignem & serem. superioris regione q̄ alia alijs stellā probat per causas positis ab Aristorio in litteris. quia in istis praeceptis illis inferioribus & et vēlos motus & proper hoc plus difficultē partes ignis & seris & ipsas inserviant calcificari. et ista sit pro incremento. Hic in litteris. Secundus q̄ sol per lumen plus calcificat illa inferioris & aliquis alia stellā. q̄ quia habet lumen permissum & magnis intensius. Et q̄ lumen sit calcificans p̄ solē festis. et doctrina Euclidis et Hippolyti sit de specieis coherētissima. Tertius codicilis sol per influentiam calcificat illa inferioris. p̄q quia sicut frigiditas redditur in frigori locis in hunc primum causam corporis. sic caliditas redditur in solē seu mortuū. Et si quereret quis ignorans diceret plus calcificat regulus. Alioquin magis q̄ sic plus calcificat temperare & non differenter. hoc cōveniens difficultas est magis astrologia q̄ naturalis.

Ad rationes ad primum dicunt q̄ hoc latum videntur monachū & sol tamen est valēt removet ab istis inferioribus proper & frigida calidat. Ad secundū dicunt q̄ non est q̄ omnia casu contraria formis contrarie. & maxime si aliquis eorum facit equinoctia ut propositum. Ad tertium p̄q ex dictio tripli dicitur tertia condicōne.

Captivatio primam tractatio secundū libri primi in quo determinatur de stellis diffici-
tilibus & alijs frustis illis.

is autem de terminatio

3ste est tractatio secundū libri primi in quo h̄z spe cōditur determinatio de his predicationibus ignis. et continet h̄z capitula. q̄ rum primum est de stellis diffici-tilibus et alijs frustis. secundū est de h̄z et non a ḡine et coloribus in celo apparetis. Tertiū est de h̄z etiam in antiquis. quartū est de galaxia secundū veritatem. quintū est de galaxia secundū opinionem h̄z. secundū capitulo incipit ibi. Zippēt autem. Tertiū ibi

De domo autem Quartum ibi. Quoniam autem Quintum ibi Qualiter autem. Secundum ibi. Nea autem dicamus. Primum capitulum dividitur in duas partes. In quorum prima Ab' premitur intentionem suam. In secunda prosequitur ibi secunda Principiū aut. Dicit de prima q' hio determinatis dicamus. Poper quā causam flammam accende apparent circa celum. et diukurrentia sidera. et vocari aquibolidam dali id est rationes et eges. capere et reliqua huius. hec enim omnia sunt sibi materializatae et proper eandem causam cibicium. sed diffirent per magis et minus id est le undus q' sunt metasq' aut metas q' sitat. Intelligitq' sepe in aere et in celo apparet res igne diversa loca et cibatur et ligatur. propter q' diversissimo de nominantur ut infra dicatur. et nomen sicut ex confili mihi. et exalatione calida sicut et ab eod accese et motu celi illa mas agitat et illam

principium autem +

Prosequitur de intento. et dividitur in duas partes. In quorum prima facit q' dicit et. In secunda mouet dubitationem ibi secunda. Dividitur uice. Primo iterum in tres partes. In quorum prima ponit in generali causam. si etiam impressionis. In secunda post predictus generationis ipsarum. In tercia ponit causas diversitatem ibi secunda. Oportet autem intelligi ibi tercia. Dicere autem. Dicit de prima q' hoc est principium horum id est hanc impressionem. et multorum aliorum. quia etiam aquearumq' calidat et terra et sole nescierunt et fieri exalationem non simplicem ut q' d' potant. sed duplice. hanc quidem magis vaporis q' proprie vapor appellat. hanc autem magis humida que proprie dicitur exalatio licet. Apud rationem tractacionis ad utrum extendat. et hanc quidem feliciter vapor etiam dicimus. id est vapor etiam hunc id aquae q' est in terra super terra hanc autem sumelam dicimus cibicium terre ex terra ite. et barum sumelam quibus dicimus supereminentem proper calidum id est quia calidus est a leuor. humidiorum autem seu vapor etiam dicimus. hunc proper portus id est q' est genitus. Et subdit q' ex confluentibus causa i gnis est immediate. in terra celum et aer est sub eo. Unda dicit. Et p' per hoc modo ordinatur est q' in circuitu primo quidem sub circumlatione et id est calidum et tunc q' dicitur nomen ignis. et quia exalatio fumos et non habet proprium nemini sibi imponit. tunc sit in ignis facilius conseruari. et nomen nomine appellatur ignis. Ideo alterius subdit. Ignis ministrans enim est q' est communis ignis summa. et congregatio atque q' est et deus corporis et maxime natus ex parte necessaria ut nebras ut feliciter etiam fumos exalatio tempore appetetur sub hac autem natura que est ignis situatus est aer. Intelligeretur secundum filosorum et duplex exalatio elevar a terra quedam est calida et sicut que ad supprimus aeris acrebit. et ex hac autem inflammatur ex quo ibi est ex

vicinitate ipsius ad ignem sunt ignes impressiones illic appartenentes. quedam autem est frigida et siccata que per serem parum ascendit. et ex hac finit venti. Et similiter duplex vapor elevar ab aqua. Unus calidus et humidus qui faciliter in seren concurrit. Alius frigidus et humidus ex quo sunt pluviae et aliae aq' iprestes. S' quibus determinabiliter tractare lequel

oportet autem intelligere

Aristoteles hic ponit medium generationis illarum impressionum ignearum. Dicens oportet autem intelligere hoc q' n'c dicitur ignem videlicet uniusmodi exalationem esse vel ut hyperchaean id est quid valde incensibile. et cum fuerit originatum circa ultimum spere seris que est circa terram contingit ut modico motu fortius exalatur sepe. sicut sumus felices exalit approximato igne. Et tunc subdit quid est flamma dicens. Et enim flamma ardor id est ex combustione spiritus siccus id est materia fabris et siccus faciliter in ignem concurrit. et per hoc distinguuntur materiae flammam et vaporē qui faciliter concurrit in aeren vel aquam. Deinde concludendo dicit quacunq' igitur feliciter parte superiori seris consistente a talis exalatione maxime optime habeat ad inflammabilem. qui circulatori celo sibi aliquiliter nota fuerit exalatur id est inflamatur in ignem impressionem concurrit rea differunt autem. nisi differunt etiam flammarum impressionum ignearum. dicens Differunt autem id est differentia est inter huius impressiones legendum positionem id est sicut sunt pars. tunc figuram aut in longitudine id est extitare hyperchaean id est materie inflammabilem. liquidam hyperchaean habet laitudinem et longitudinem multatamen. videtur flamma accensa velut stipulae ardenties in aera. si autem ratio materiae fuerit proculq' est longitudinem. sicut tunc habet impressiones. sicut dali id est rationes et eges id est capsae et sidera discurrent. Et inter ista est differentia quia sequitur hyperchaean habet plus secundum longitudinem et latitudinem. quandoquidem combullit simili duz comburitur quasi ex fonte. hec autem calicet similare sit proper etiam materiam ad principium quidem ignis. secundum modum id est secundum partes parvas. cum vocatur eges id est capsae. quando autem est fine hac passione feliciter intelligitur appellatur dulcis id est ritio. quando uero legitur dimes exalatione sunt duplex. seu dicitur per modicas id est per paucas partes et multiplicatur secundum longitudinem et profunditatem. tunc sunt sidera parata solare. aliquando quidem sicut exalatio motu et exulta generat ipsa feliciter sidera discurrentia ut dictum est. aliquando autem aere consenserit. sibi frigide calidum id est calidario ascensio illi obtinat et exalatur deorum leggregatur et inflamatur et hinc cadentia sidera agitum late preper

hoc q̄ et plurimū transuersaliter descendunt
magia affluitat p̄ceptiorum. i. motu p̄cepto
qui ex transuersale sed non exstinctio. i. motu
rei combusti qui est finis rebus incēta. 3n^o
ligendum primo p̄o notitia littere q̄. in su
p̄ceptori regione serie generatur ignis viser
tarum magnitudinem figuraz et aī motu
unius eorum ex quozum obseruare habet
similitudinem cum rebus diversis a quibus su
munt denotiones. Unde si exaltato in illa
mata fuerit magna longitudinis latitudinis
tunc videtur sicut flama ardoris spissula. 3n^o
autē fuit ita multum p̄ceptoris fm longitudine
et parvus fm latitudinem tunc videtur qd si
cū capra saltans aut sicut tunc ardore. aut si
cū stola velano. Et sī sic inter se diversifici
tur. quia si exaltato fuerit longa et aliquantula la
ta et habuerit plures parvus globos compactos
qui continentur per partes exaltationis valde
subiles. si ita prius inflamatio in aliquibus
globis et ex illis p̄cedat per partes subiles
in alios globos tunc videbuntur quedam simili
tudo. et apparere flama dilatatur sicut flama
modum capri latens. 3n^o appella reges
id est capra ut dictum est. 3n^o vero talis exalt
atio vniuersitatis exstine totū limat accendatur
tunc appareat sicut tunc ardore. 3n^o dicitur dūlis.
Et autē exaltato fuit in multis partibus p̄cept
oris et p̄cedat inflamatio siccissime de uno
extremo in aliis extremis tunc et ydora vo
lantia videbūt. Et ita isto modo fieri pot
est ydora diffundent in superiori regione
serie. et similiter ydora ascendentia p̄ motu
localium evidenter exaltationis. qd exaltatio dicit
inflammata potest leviori et tūsum moueri
Sed illic fieri non possit simili modo ydora
adventitia sicut sunt inferius. qd ibi non est fri
gidum qd exaltatio exaltationem depedit. 3n^o
telligendum est qd nūlūt sunt sicut ignis ipse
flames de quibus 3n^o mentione non facit. sī
illae per has intellecti voluntate sicut sunt colina p
pendiculariter supēz balūm crecta aut trānsversa
littera summa lancea candelā cozena serpente sile
xuosa ignis ludentes et cetera salsa. De quoz
causa et significacionib⁹ vide ab Alberto si 3
yderas fore. 3n^o ligendum 3°. qd ignis del
cenditā fuit in aere infra extum duplicitate
Uno modo qd exaltatio ascendens occurrit na
bi frigide. et aliqdō in eius ventre indidetur
et tunc non potest sursum transfire a frigido
sibi contrario decūlūm peditur et ignis et sit
coquicatio cum coniunctu. Alio autē exaltatio
ascendens non totaliter in nube indidetur. sī
decūlū expellitur et inflammat et quem fuit ignis
fuit coniunctu. Alio modo si ignis deformata.
qd exponit existent ferro ab aere frigidū Costa
et ascēdens comprimitur et decēz reddit
cogitur et inflammat et tunc ut stola cadere vi
detur. et plurimum huius ignis delendens
tum motus est transuersalis. qd frigidū ins
pelleste frequentius est potentius in vīp late
qd in aliq. et latere in quo est potentius expel
lū suū contrarium in latus expolitum. et si

fuerit potentius in dextro expellit versus fini
strum et contra. 3n^o 3n^o hanc motu alii
tunc motu p̄ceptiorum dubitabit.

utiq̄ quis. 3n^o Motu dubitacionis
et duo facit. 3n^o Motu dubitacionis
seconde foliis eas sibi. 3n^o Motu motu. 3n^o
prima 3n^o foliis removet dubitacionis. qd
ydora diffundentia generantur. aut et facili
tum in questionem solvit p̄ceptores
de uno eius extremo ad alterius extremum. sicut
dum fuit in lucerne inferiore extenuat per
venit ad lucerne superiores secundum del
redit inflamatio et lucerne superiores ad infi
rionem per novi ignis generationes et non p
motu localium evidens quod de uno loco ad
alium loci. aut sunt ydora diffundentia per
motu evidens ignis de loco ad locum. 3n^o
ergo. 3n^o dubitabit velq; quis utrum talorum ydora
superiorum fuit velut exaltatio que posita sub lucer
na ascendit in inferiorum lucernam et flame
superiori. et superiorum lucerne invariabilis est
et velocitas mons basius ignis et similes p̄cept
iones. sed non est motu evidens ignis de loco
igne facie focilline in alto et aīo loco. aut diffi
caris ydora sunt p̄ceptores aliquantū eius
dem corporis impulsi. et motu de loco ad locum.

videtur autem. 3n^o Motu dicendo
quod diffundentia ydora vixq; modo gene
rante. Et dividitur in quatuor pars. In p̄s
tas foliis dubitacionem. 3n^o secunda ostendit q
descriminet generantur ydora diffundentia
in superiori regione serie. 3n^o in media vel infi
rionem. 3n^o alignat causam qd ydora cedentia
et plurimū transuersaliter descendunt. 3n^o
etendit locum generationis eorum ibi 3°.
Quoniam quidem ibi 3°. 3n^o Motu de prima

3n^o Motu est qd diffundentia ydora pp ambo
id est vixq; modo generantur. et enim sic foli
sum ut in lucerne diem p̄cedat inflamatio et
superiori ad inferiores. et quod propter ex
pedi a suo contrario sic procliviter descendat ve
lar p̄ceptio et qd sunt ex dignis dubitent
et qd ydora videbuntur cedentia et in terras
et in nubes et videtur sic cedere nocte et p̄ diem
ferrentia exstant iactant aut oscillant. et
conspicuntur. sib⁹ et frigiditate ipsilata fuit
et propelent exaltationis sibi contraria
inducta ipsam ad oscillationem ppter qd est fulni
us decūlū cadent. qd omnium huius gene
ratio non est certus. i. per solam inflamationem
sed et segregatio. i. per segregatio que est
ab expulsione facta a frigido sibi contrario. quo
nam calidantes. et ex altis exaltatio atq; vī
vici ferri fusilli ppter.

quicunque. 3n^o ydora diffundentia diversi
modo generantur in superiori et regione serie
et infra eam. 3n^o Quicunque quidem ignis
et supremo loco magis confusa sunt exsta
tio. et per solam inflamationem exaltatio

mix que tuncque sit et hia syderibus dimissus
id est inferius generantur legata sunt id est
per legationes ppcr exaltatione budiore
id est vaporum aqueum vel aereum ipsum intre
gredi et concerni. i. insipitari. hoc enim humi
da exhalatio congregata et insipitaria propellit
tendens. i. tendere faciens in deosulum et facit
caudi protectionem ad locum deosulum.

In telligendum qd ut prima tactu fuit in superioris
aeris zona que dicitur ethia non sunt sydera
cadentia. sed bene fieri possunt sydera volatia
et si exhalatio succedit inflamatur et cum pro
cedit inflamatio ad partem prius non inflam
matam disperget in parte prima inflammatis.
tunc enim videbitur id est ignis dilatatio
se velane licet tam sicut continetur aliis et hoc modo dicit. Et fieri sydus dilatatio p
exhalationem. Interius autem in aere sunt sydera
cadentia p legationem et expulsionem facias
a contrario. hanc etiam modum dicit ponit lrs
qd accedat propter positionem

sunt Alijne causam qd sydera cadentia
et plurimum descendunt transuersaliter. dices
q exhalatio sic ferunt aut sursum aut deosulum
aut ad latum propter positiones. sicut ipsius
exhalationis. quia posita sursum per sepe infla
mata ascendit. posita aut deosulum descendit et
frequenter mouetur ad latum. sed qualiter et q
contingit ipsam exhalationem positam. ele te
sic posita eius latitudine et profunditate supra
longitudinem aut afer plurima syderum caden
tium sunt ad latum propter ipsa fieri duabus
latitudinibus. quoniam sursum quid deosulum
violenta naturaliter aut sursum. qd oia calida
serunt in dyametrum naturaliter ascende
do. propter qd plurima latitudo dilatentur sy
derum sive cadentia sive obliqua. Et tunc con
cludendo subdit qd omnium itaqz horas causa
quid ut materia est exhalatio. ut autem mouens
aliquando quidem que sursum latio. ut syderus
que sunt in supremo aere. aliquando autem
aer seu vaporum esset. i. condensat et saepe
dilatatio coagulatio sive insipitatio q exhalationes
inferioris propellit et contingit de syderibus q
magia infra generantur. Intelligendum q
causa quare sydera cadentia transuersaliter mo
nentur talis assignatur. quoniam exhalatio que
est exhalatio materialis cum sit calida et levius nat
raliter appetit ascendere. frigidus autem cui ex
halatio ascendens occurrit sive sit nubes sive sit
aer a frigiditate insipitaria violenter impelle
exhalationem deosulum. quia vnum contrarium
et alterius sive contraria a se naturaliter expul
sum. qd sequitur qd in ipsa exhalatione sumat
complicantur due caue motuum contrarioz
quarum una est alterius impeditiva. et per con
sequens talis exhalatio nec directe ascendit nec
directe descendit. sed mouetur ad latum qui est
meritis media inter illos. sicut contingit de
cessibus cerasorum que digiti ad unicum com
prensio lateraliter elevati mouentur aut deosu
lum magis qd sursum qd causa impellens deosu

lum potentior est qd causa que inititur motu
sursum. Albertus tamq; huius motu transuer
salia aliam causam assignat qd vici et supradic

OMNIA CNU + ratione syderum
dilatentur dicenda qd omnia hec sunt sub
luna qd in aere signum autem huius est appa
rente velocitas motus ipsorum exhalationis. illis
hinc. i. velocitatem motuum horum que a nobis p
tequantur. que qd pcppe nos sunt multe videlicet
velocitatem sui motus pteregredi et excedere
astris et solem et lunam. Intelligendum qd
signum dicitur in isto qd sydera dilatent
ia apparent velociter moueri id est pcppe nos
generantur sicut est de motu pacientium in
coporatione ad motu alteri.

Capitulus fin tractatio secundi libri primi qd
est de hydri et voragine coloribus in celo ap
parentibus.

pparent
alitem. Ita
cuncti capitulo hu
ius tractatus i quo
dicitur determinat de
hydri et voragine
et coloribus in celo apparentibus. i dividitur
in duas partes. In prima premittit illis qd quo
invenient determinare. In 2^a pcpquebit ibi
C3 auctes. Dic de p³ qd aliquando in nocte existet
et ferentia apparente multa fantasma con
sistunt in celo puta hydri. et boches. i. vorago
et sanguinei coloze. Intelligendum qd p hyd
ri et voragine intelligere debemus aperte
ras qualitas in celo apparentes de quibus dicitur
determinare intendit.

Causa au
tem + tenui. i dividitur in quatuor partes
In p¹ determinat de causis horum in celo ap
parentium. In 2^a de modo generationis ipsorum
In 3^a ponit differentiationem inter hydram et vo
ragnem. In 4^a solue dubitationem ibi 2^a.
De spissis eni. ibi 5^a. Diutius autem ibi 4^a.
Dicitur auctes. De prima. d) dicitur qd eadem est causa
in his et in aliis de quibus dicitur est prius. cu
enim aer manifeste qui sursum est conflans id est
insipitaria et frigiditate et in eo fiat ignis et
aliquando quidem in eo sit talis ignis ut flama
videatur ardere. aliquando autem ferantur velue
tati. titiores et sydeta dilatentia nullum
est inconveniens si ille aer constans colo
ratur oio modis. i. diutius coloribus. Intel
ligendum qd sursum effectum sursum appa
rentium. que effectus sunt calidus sole et scelaz
eleman sursum vaporum et exhalationem et frigi
ditas noctis aut medie regione aere ipsos in
spissane. cause vero materialia sunt vaporum et
exhalatio aut etiam ipse aer. Unde per aerem sur
sum conflantes dicitur non solum intelligi aer
sed etiam vaporum vel exhalationem qui per

spum mouentur et sepe secuti committuntur.
per spissius enim. Offendit genitio
gerationis coloris sordidum apparentium, quod
cum lumen minus fuerit et rara parvum praeditum
spissius, et tale medius, sine aer fuscipice
illius luminis refractionem tunc talis aer fa
ciet, et representabat oculos colorem, ut
sos fin ducatur etiam in spissitudine, et tunc
statim lumen in intentione maxime auctum
preferentibus coloribus primum aut purpureo
qui sunt coloribus rubi, quod hi coloribus maximum
apparet et igne, et albo mixto fru tuba
litione, et varia coram ad trinum appar
tientia velut altera extensis, et occidentia, et haeret
caeca seu color, et per funtum tunc exaltatione
tanquam per medium vidantibus paucis apparent
et haustis aer faciet talen luminis refrac
tionem, cum fuerit tale speculum ut fuscipice et
representet non figuram caputque luminis,
sed coloribus, causa autem est hoc confunditur, et
hi coloribus non multo tempore maneat et aer
extenso velox, et faciliter et cito variabilis in dil
potioribus ad quantum variatione leviter
variat et annulo coloribus. **Intelligendum**
p. q. **Az** dicit hoc colores apparet et rame
lumen fuerit transparens, et quod si lumen est valde tur
sus et lumen solus apparet, in die, tunc non apparet
color rubrus, et ad albedine redens. **Intelligendum**
dum p. q. luminorum potest videri per serena
intus, duplicitur. **Uno modo** transparente
et penetracionem luminis per illas series
quod aer non est adeo densus et lumen reflectat
seu non oblitetur refrangat. **Alio modo** per refrac
tiones, quod aer non est adeo densus et lumen
totaliter reflectat, quia rame luminorum non
videtur ipsum rame refrangit, et rameo non
contingit illos coloribus videri, et hoc modo est
cum quod **Az** in lia tensisse, primi quod dicit
per illius enim transparentem acc. Et p. q.
vece cum addidit et refractionem fuscipice et.
Intelligendum 3° quod illa littera fin tuba
litione te intelligi debet videlicet fin tuba
positione, et fin varia proportiones et quod
venit tuba ponit alteri, nam aer intus lumen
subapponit lumen, quod recipit a luminologo
quod diuerterat in proportionem diversus color
causatur, et maxime rubus, quod sic declarat. In
nocte enim existente lumen inter lumen mai
rus et lumen et stellarum et visum nocturnum
ponunt vaporis intus lumen aut exalatio tunc aer
vaporum autem tunc aer intus lumen est tenet
lumen. Exhalatio vero licet sit ignea rame et opa
citate et refractions, quia participat ad turbulentiam
tendit et obcurrit. Ideo ex mixture la
minis quod est sit ad albedine cui vaporum tene
bulo vel turbida exhalatione causit, et repre
tetur apud rame coloribus qui est mediis
inter album et nigrum, et fin variam propor
tionem lumen in intentione vel remissione ad vapor
em vel exhalationem in raritate aut et dilatate
diversi apparent coloribus et ita vel obcurri
rate et maxime rubi, quod ut dicit **Az** hi ex illis

magia habebit confart, et illi et ceteris in generatione
in esse et multiplicanter causa obcurrit
in causa vel obcurrit, quod tunc non
impeditur inter ea et visum magis interpo
lata exhalatione rubus apparet ex causa visus
affiguntur. **Intelligendum** 4° quod aer intus
et aqua raro ex latente et ipsa latente
generatione coloribus dilatatur, et dilatatur
et non figurata ut apparet fin tuba, et apparet
color et rameo foliis et non figura quod scilicet
byatus autem.

clara fuerit hypo
cum et rameo velut et continguntur fin
magia et rameo. **Claude** dicit quod hyems tacit p
tari aliquem perfunditatem, et apparet in odo
rili, et parte circumferentia illuminata disrupta.
Luminosus ex obliuio et nigrus, intus color
autem causa metus hyems magia congregat et
intus colorum ex aliis hybris excedit et sepe
ruber quod latenter, et argenteus illic est et
lacteus et facilius inflammabile, et circa pale
concreta et intus lumen facilius apparet, et in
lumine in quantitate tunc videris variegata. **Sicut**
lignorum quod dilatetur quod interponit inter
alba et visum nocturnum sive fin tuba, tunc exale
tio facit taliter, et lumen in fin tuba et in fin
circumferentia tunc facit valde turbule, et in medio vero valde
gracilis erit; et in circumferentia apparet color
albus et clarius, et in medio vero color obscur
us, et niger, et sic in medio videtur illa que
dum profunditas sine apertura, unde pictorum
velutino pingere omnium cum fons frigido apris
ponunt colorum nigrum ubi debet et aperta
et si talis nigredo apparet in medio lucidita
fuerit pars appellatur byatus, si vero fuerit
magna nonnigrae variegata.

OMNINO
Quicunque ratione que poterit aliquis dixerit
et huiusmodi colores apparet ne nocte et non
de die, et de nocte non apparet nisi color rubus.
Claude dicit omnino autem, et **az** album et
funa in nigris, et per nigrum mutato facte colo
res variante videt et flama que est alba et fin
mo qui est niger dicit videris per funem flammam
tunc pallide apparet coloris fin tuba et
tunc flame in intentione et semibone lumen et
funa in raritate et dilatatione, ergo non videris
de die et nocte folia particeps. Et tunc repous
der di, de die quod est foli pp nimis splendo
rem funi probaber huiusmodi coloribus videris.
qua maxima lumen officiat minima, nocte non
videtur excepto particeps qui tunc videris, alii
sit coloribus ppter funib[us] corus coloratorem
cum nocte non apparet, sed tunc epilogus et
pater. **Intelligendum** quod de nocte apparet co
lor rubus, quod factus de luce participat. **Alii** ac
coloris qui tunc finit quia fin tuba obcurritur re
lato ppter finaliter dicens causam causa obcur
ritate noctis sive non videri juntur. **Sicut**
poterit aliquis cubitare quare non videri tunc
croceo coloris et simili coloris viride sicut vi
denter in ille. **Reprobatur** quod illi coloribus

tunc non videntur quia non sunt. nam color
excedens quia multum praebeat de luce a longe
plus rubor tunc non fit neque videtur cu[m] lumen
a fumo denso refrangitur sic apparet rubens
color. viridis at color ut dicit Albertus non fit
nisi in materia aquosa cuiusmodi non est aer
neque exalatio neque etiam vapor. quia licet sit
elevarius ab aqua. cum fume sursum mouet ad
naturalm aeris est conseruans.

Capitulus tertius tractatus secundi libri pri
mi in quo determinatur de cometis & opinio
bus aliorum.

c cometis autem. 3rd

etiam capitulum ha
ius erraticum i quo
dicitur determinatio
nes cometis & opinio
nes antiquorum : & dividitur in duas partes.

In quarum p[ro]m[erita]ntur intentum. In 2a p[ro]o

sequitur ibi. Bharagoras quidem. Dicit de p[ro]p[ter]a

Nos ante dicamus de cometis. & vocato lat[er]

idei circulo lacus. & paucis dicimus dubitatio
nes ad diuersa id est contradicunt ab aliis.

P[ro]p[ter]a
XHAGORAS autem. ana
equitum posse
nemo opinione aliorum. & dividitur in duas
qua p[ro] narrat opinionem illas. & eas reprobat
ibi 2. Luminibus autem h[ab]et. 3. eternum i tres
si sit tres opiniones narrat 2. ibi. Italicorum
quidem. 3. ibi. Similiter autem h[ab]et. 3. in prima
narrat opinionem Bharagore. 4. Denecrii q[ui]
dixerunt cometam esse coniunctionem planetarum
planetaryum simul er. p[ro]p[ter]e apparentium ita
se ex augmento lumina videantur sicut quedam
stella cometa habet. Unde dicit q[ui] Bharagoras
& Denecrius autem ceteras esse similes. 5.
ut apparitiones stellarum erraticarum. ut p[ro]p[ter]e
venient patientes in unius tangere. Intellige
dum q[ui] planetae dicunt stelle erraticae ad distare
trans stellarum ipsi octante que sitate inveniuntur
et patet in astrologia. & intelligebat illi philo
lophus dicimus enim planetae excepti
telle sunt. **italicorum quidem.**

Dicit op[er]ationem querundam italicorum qui fuerit de
lecto Bharagore dicens stellam cometam esse vni
de stellaris erraticis aliam tam ab illis separata
que ponunt communiter. que q[ui] raro creditur
de radius stellarum. ideo raro videatur. sicut etiam
contingit de stella mercurii. Dicit ergo q[ui] g[ra]m
de numero italicorum vocatorum pitagoricorum
dicunt ipsum cometas esse vnum errantius sy
derum. sed post multum tempus esse ipsum fa
talius. & apparitionem. et quia post multum
temporis excedunt ad modicu[m] & late diligendis
lepe non appetit ita se fulum post quatuor tem
pus appetit. & modicum.

similiter autem. 3rd

op[er]ationem
yprocritas et elicibili obliqui sui. & dicit i treo.
qua p[ro] narrat opinionem. q[ui]tum ad subtilitas
stelle comite. 2. q[ui]tum ad tempus sue appari
tionis. 3. q[ui]tum ad locum in quo apparet. 2.
ib[is]. Qui autem dicitur. 3. ib[is]. Intermedio.
Dicit de prima q[ui] illi qui fuerint circa spora
sem chium & elcholum. Bilectum ipsum coni
sequaces enunciaverunt similiter his superius
dictis. si ponendo coniecta esse vnam de stellaris
erraticis. sed in alto p[ro]p[ter]e sunt a pirago
rica. quia ipsi stelle cometa non habent comit
et le p[ro]p[ter]e piragora non possunt. sed volvunt
talem stellam errantem raro apparentem et
essa stellam aliquando accipe comitam. p[ro]pter locum
affracto noctis vilu. ille a vilu noctis percep
to ab humore attracto ab ipso erratico videtur
ad stellam id est verius sole. Imaginabat ergo
ipsi spora de chio inflata grecie q[ui] talis stella
erratica multum moxano prope stellam h[ab]et
comitam acipez. quia aliquando inserviebatur
in loco a sole distante sub hoc humoreitate repe
riebatur quia furta attractebat sub se. Et illuc a
frigiditate inservit radios solares ad eam pue
nientes refrangebas verius. Idem. & hi com
ili stelle appetere habeantur.

Ostendit **quia aut**

dicitur. tempus apparitionis cometarum
est illos. nam volvuntur q[ui]q[ue] cometarum multo
tempore later sub radius stellarum & tardissimo mo
tu ab eo dicitur. Ideo raro & non nisi post mult
us tempus apparet. Dicit ergo q[ui] aut cometarum
videtur a sole tardissime tempore. id est apparet
post tempus plurimum in respectu aliorum astero
rum erraticorum. & cum subdeficiencia. & rear
data in noctu talis stella per totum suum circu
lum ex eodem scilicet sole respectu celo app[ar]et
up[er] tunc fulum videtur quod non est nisi post
tempus longum. coniungit ad ipsum. i. cometarum
cedere sole elongando ab eo non tantum in
longitudinem circuitus que est ab oriente in ecci
deniente. sed et ad alicum i. respectum & ad
alios. i. meridiem. 3. intelligendum q[ui] una
stella potest subdeficiere id est retardari i. motu
respectu alterius & i. i. ab ea elongari duplicit.
Uno modo q[ui] mouentur versus cardine dirigi
poteris. sed una tardius altera. & sic unus pla
netas potest subdeficiere alteri. secundum oea motu
proprio mouentur pe occidente in orientem
& modo q[ui] mouentur ad differentias ponit
oppuestas via cardini altera. & sic planete sub
deficiunt stellis fixis quia stelle fixe mouentur
mox diurno ad differentias positionis oppo
sitam illi ad quam mouentur planete motu pro
prio scilicet de oriente in occidentem & cum
hoc mouentur velociter q[ui]c[um]c[ui]s. **INTERME
dio.** Ostendit locum ap
partitionis cometarum. nam volvuntur q[ui]
inter circulos tropicos non appetit cometarum et
per consequens nec in oriente. neque in occiden
te. & etiam in meridiem non appetit. sed fulum
in septentrione. Dicit itaque intermedio q[ui]d.

Igitur tropicorum non appetet cometam quia
tempore non contingit tale album astraber aqua
ad ipsum. quia consumpta est a foliis latrone co
ridore per illam viam deficiente. sed cu talis
planeta feratur ad austrum. i. meridiem corri
git quod ipsi habere copiam balsamitentia atra
re. sed tria parva est decilio circuli p. luna
motum deficiunt que est super terram i. origo
tempore nostrum. similiter refractionis radio
rum sol facit ab illa humiditate. que est deo
sum decilio est multiplicata. Seco non potest
bonitatem fractus fieri ad solem. i. comprehendere
lumen fractum ab humiditate ad locum. i. hoc
negat de appropinquatione tropico capricoz
ni i. excedente in versionibus eiusdem p. 120
picus cancri. ppter qd dicunt in his quin locis
non fieri ipsam cometam nobis apparentem.
quid vero planeta a sole relata lumen elongata
exitur ad boream. i. leperit lumen sic contin
git ipsum accipere comam. quia magis est pari
teria lumen circumferentia cui circuitu. i. refrac
tionis fact ab humiditate. que est super nocte
exozione. pars a circulo que est lumen est pars
q. tunc est facile visum bonitatem primum ad
solem. i. comprehendere radius refractorum ad so
lem. i. ex colliquari comam illius planetae. Tertius
ligendum q. hec opinio fuit in illo q. quia nos
famus sepe rationale ideo quidam planeta est in
sepe ratione nobis appareat magna pars zodiac
tione et qua accipit comam. q. tunc apparet
comus. sed quia quidam est in meridiis valde
parus para illius refractionis nobis obicit no
te. ppter a nobis. id est tunc non appetet comam.
Et per se opifices debemus intelligere duas cir
culos equilateros fin omnes lumen partes distan
tes ab equinotiale ad punctum vni terminum
sociaut in sua maxima declinatione ad equi
noctiale et una parte ad alium ex altera. ut pars
spera materialia. vnde dicit recipere can
cer. at caput canceris. atque it est versus meridi
natalis. et boreas est versus septentrionalis.

omnibus autem his.

Hic reprobatur opinione prima sectatatis. et di
viditur in duas. et primi e premitur quod ad
aliquas opiniones contra ipsib[us] 2. arguit
contra eas ibi. Primo quide igitur. Dicit 5
prima q. omnibus his philosophie accedit dice
re impossibilitate. hec quid est. hec at separant
id est quoniam impossibilium quedam sunt causa
pluribus illarum opinionum. tanq[ue] ex illo se
querunt. quedam autem sunt vni tamen opiniones
appropriata q. **primo quide 3**

Igitur. Arguit contra opiniones primas
tas. Et dividitur in quatuor partes. In prima
arguit simili contra secundam. terciam opinionem
In 2. arguit specialiter contra tertiam. In 3.
arguit simili contra emines. In 4. specialiter
arguit contra primas opiniones ibi 2. Adhuc
autem ibi 3. Cœ autem ibi 4. Et quide 3 de
mocritis. Prima. tertium in duas sicut duas
ponit ratios 2. ibi. Deinde 2 plures. De p. 2

arguit sic. Nelle erraticae non invenient nulli lib
gulaco. sed multi cometæ non sunt extra solem
conseruo cometæ non est via erraticorum. io
dicit. Primo quid igitur opposit[us] supple tunc
etiam q. cometæ est via stellarum erraticarum.
recte enim precies subducuntur supple a meo
ta futuræ ut prius efficiantur est in circulo diffi
cilest signum. quia solitudo cometæ non
sunt. vni sunt extra erraticas. Secundum
ponit secundam rationem. q. si cometæ non via
stellarum erraticarum tunc sunt non videtur nulli
esse cometæ conspicuæ est falsi q. plures non
sunt facti sic lege. **ad huc autem.** opio
ne disputatur. et p. q. si cometæ est via stellarum
erraticarum accipiunt cometæ et fractiones radio
rum ab humore attractum. cum talis fuit i. mali
tia. locis subducuntur et convergent a sole i. p. con
spicua. Vnde tunc non in omnibus dies la
cis appetet cometæ. sed fuit ille sepe ratione. le
guerit q. aliquando videbitur sine lumen. conspicuæ
falsi. quia nonnulli sunt via stellarum erraticarum. p. f.
solem. et tunc et aliis gregi. et discendo hinc con
sidero. vnde illa supra estimationem videtur illius est.
et aliis erraticis subducuntur vel sub radiis
sole fuit apparente stellaris cometæ in locis dif
fert. et ex origine circulus tunc in partibus oddi
volumen a partibus non vni et nonnullis conspicuæ
ab alio emigratio. Unde dicit. Stellarum antez
si fidei habebit cometæ propter refractionem sicut
opercari est operacione aliquando hinc stellaris
apparet sine lumen. quantum quidem hec stellaris
videbatur. et retardante lumen elongatur a sole i.
ad multas alia in quibus supple potest vide
comus ut non habet visus. i. in omnibus illis
locis. non aut nulla. stellaris erraticae est via pre
ter gregi stellarum erraticarum via solem i. tunc
tunc. et. gregi stellarum erraticarum alie nocti. sive oce
densate supra orizontem sunt apparente i. ip
sia omnibus erraticis manifestis nobis aut
quando. et aliquando non apparentibus aliis. et
quibusdam existentibus apud solem. subi. mi
nis cometæ fuit apparente facti. At vero 2.
arguit q. non tempore quando appetet cometæ
apparet in sepe ratione. sed malocriq[ue] i. stis locis. unde dicit. He vero nec hoc verius dicit
cometes fit solis in loco ad arctum. i. in lepi
trionem stellam. i. sole existente circa tropicos
extremos. magnis enim cometes factus est circa
et terrenotum qui fuit in achaya i. circa aeternis
fluctus i. inundationes qui oceano fuit ab oce
abus equinoctialibus. Erat multa cometæ sic
facti ad austrum. i. meridiem. i. sub gloriosissime
principiæ Zephiriensis. Millone facta fuit
stella comuta in merito gamelio. (coenobio)
vel lumen. sole existente circa tropicos yera
les. et quid tamens est factus refractionem et
diorum solis et ad tantam diffusione. q. tunc
etiam solis. stellarum vel humiditat[i] ge
mectionalem existentem q. stellaris videtur. i. ipsi
de illa opinione sicut est de numero ipsib[us]. Arguit simili contra
comas opiniones

comum aut.

dupliciter. Primo qz alij do stelle non errati
et accipiunt comam ut dicunt egipci. et ipse
Ab viis de quodam stellam canitule que est po
nunt locum. Quide dicit. Cde autem in his. s. de 2°
et 3° epitione n^o dicentibus conterarium. s. co
noret esse contrarium. i. stellam per coniunctiones
partium planetarum. p^o quid qz quidam no
erantum stellarum accipiunt comam. s. b^o nō
stellam posset credere egipci. ego n^o illi ait qz
fz. nos videmus. enim quodam stellam caro que
in sonor caro habet comam debilis. tamē
intenditibus quidam enim in ipsam vultus
debilem partem vel lunam adiacentibus at et nō
mutatum intenditibus remissis plus. s. factum
est lunam habebit ergo ille cometa comam p^o
luminaria ita ut qui conatur videre parvus
lumen perciperint qui aut non adhuc remissius
adhuc autem 2° arguit contra omnes. dicens qz
enim cometa qui vili sunt tempore suo mai
stelle disparcunt supra nostrum orientem
abz. hoc qz ingreditur sub radiis solis. ce
per coniunctionem leviter fugitur qz non fuerint vna vel
plures de stellis erraticis. quis illi supra nitus
emis perit vel ex orientem existentes non dis
parent nisi per eorum ingressum sub radiis so
lis. Dicit igit. Adhuc autem omnes cometes qz
spud nos vili sunt sine exceptu. i. occultatione co
riam a sole disparcunt in loco supra orientem
nostrum consumpti paulatim. ita ut neqz vere
luminescantur. tamen vultus stellae nego pluis. quo
magis n^o stellae comata de qua meminimus
a dictius proue qz vila fuit in achaya. appa
ravit quid ymen in gela serenata a velpe in
occulu lobi sub alto principe nunc regnante.
qz p^o quid die non apparuit quanquam ad corpora
estus tamē prececumbe ante solem et partum
eum prececa. sequenti aut die apparuit qz
contingit de ipsa videri pose. ppter elongatio
rem eius a sole minimum enim reliquias fuit
qz. hinc occultatum a meo occupante post lo
lam. lumen quem conet ipsum excedeat vlt
ad tertium prem celi velut simul fuerit fulu
elezata. ppter qz a vocata fuit via. qz similes
vel lacte in longitudine. alcedit at recedendo
a sole vltqz ad somum orientis. qz confunditio
lumixat a ibi dilatata fuit.

democritus. Arguit ipsa scilicet
contra primas opiniones tripliciter. Primo
qua dicitur. Democritus pro opinione sua qz
post dissolutione cometis apparent quida stelle. qz
non est proper aliud nisi qz per eorum coniun
ctionem habet cometa. Hoc obicit Abz dicens
qz si hec verum est et sic tempor post dissolutione
nestri cometis debent tales stelle apparet et no
stellam aliquido. consequitur est fallum qz nec.
Dicit ergo. qz Democritus qd voluit optime
pro opinione tua. sit enim dissolutione cometis
apparuisse quidam stellae. hoc autem non solus
quid operatur fieri aliud. aliquando autem non. sed
tempor. **adhuc autem** 2° arguit
qz lepe

rio planetarum ad unicum et cum stellaris fixis
et ipse videt de iesu coniuncto cum quodam
stellam igni geminorum. et tamen non sit cometa.
Vnde dicit. Adhuc autem et egipci. nunc erat
tum et ad se ipsas et ad altas fieri coniunctas.
et coniunctiones. et nos ipsi vidimus stellam te
la fabriken quod in gemina facientem ipsa
dilparere. Ici non certem factu. **adhuc**
autem 3° arguit stellae sit.

Adhuc autem. a sole et luna quoda modiqz sunt
indivisibilis. s. lumen. qz patet quia si una
luponatur alteri teratice eclipsat eam. et non
scilicet s. lumen. qz partem. sed unum indivisibile s. lumen
luminis additum aliud indivisibili secundu lumen
non facit magnitudinem maiorem s. lumen
ergo loqueretur qz coniunctionem planetarum et
ratiocinarum aliarum a sole et luna non sit stella
conata et est dividibile s. lumen. et tener
colectum. qz sicut dividibile s. lumen. et re
non sit dividibile s. lumen. sic ex indivisibilibus
s. lumen non sit dividibile s. lumen. Dicit
ergo. Adhuc autem et retrato ista etiam s. lumen
qz dicitur. stellae enim. et si maiores et minores
apparent. sed tamē indivisibilis per se est vi
dens. i. s. lumen. et intelligitur ex stellis aliis
a sole et luna. Quodammodo igit et si silent in
divisibiles tangentes. et tamē vltqz nullam fa
cerent magnitudinem maiorem. licet et quoniam
non sunt quid indivisibilis videntur autem esse
indivisibilis. et ideo convenienter ad unicem
stelam videtur existentes maiores fz magni
tudinem. Deinde epilogar et patet.

Capitulum quartum tractatus secundi libri
primi in qz determinatur de cometis secundu
opinionem 2°.

UONIA aut

Itud est quartum
capitulum tractamus
secundu libri primi
i qz Abz dicitur et co
metus s. lumen epione
propria. et dividit
in duas partes. In quarum p^o premittit intē
sum. In 2° prosequitur. ibi 2°. Supponit. n.
nobis. Dicit de prima. quoniam est putamus
sufficienter demonstrasse s. rationem de ima
nifesto lumen ex his que nec appareat nobis
ad sensum reducimus ad perfibile dicita a no
bus. sic ergo existimabit aliqua maxie accide
re huius. cometa. quia a forum cause. et genera
tio modi non sunt bene noti. ad sensum sufficiet
de ipsi determinantibus si lumen possibilia
dicimus. de cia nos conseruando notis ad se
sum. qz idcirco contingit. qz emnis nostra cogni
tio intellectus est. habet ex sensu et in ipsius
reclutitur. nam colectus ex principiis notis
cognitio. et per experimentum cognoscetur.
Experimentus vero sit ex memoria. et me
moria sit ex sensu. quid emnis nostra intellec
tualis cognitio sit per resolutionem ad sensu.

supponitur ei⁹ nobis.

Dicatur et dividatur in duas, quia propriare sit suppositione. ² ponit causam et modum generationis cometarii ibi ². Cuis in tales de prima premittit tres suppositiones, qua rū prima est quod in hoc modo iterori immediate sub celo est ignis, qui est exalatio calida et sicca. Secunda suppositio est quod ignis et ipsi or regio seris momentum circulariter ad motu celi. Tertia suppositio est quod exalatio calida et sic ea sursum erilens circulariter moto faciliter figuratur acce ascendit, ita ut ex eis fieri fidetur dicitur. Dicit ergo. Supponitur enim nobis primam partem mundi eius qui circa terram scilicet inferioris systema de ipsi est, lib circulari latrone est exhalationem siccum et calidam id est ignem, ipsa autem exhalatio sive ignis et ad multum seris continui id est cognitum sub ipsi, quia secundum rotam superiorē eius regionē simul circumduetur circa terram sub ipsa celesti et motu circulari, et ipsa exhalatio hoc modo circulariter late et motu quacunque parte contingit ipsa sic moueri bene debilitate erilens ex parte ignis, propter quod dicimus fieri diskursus dispersorum siderum sive volantium.

Domit causas et modum generationis cometerarum, et dividitur in duas, quia primo facit hoc, secundo declarat per signum, ibi secunda. De eo autem. Prima pars dicitur dividitur in quartuor. In prima ponit causam et modum generationis cometarum. In secunda manu stellarum illud quod dicit per simile in stellarum dicitur. In tercia ponit diversitates et distinctiones cometarum. In quarta ostendit diversum etiam motuum idolorum ibi secunda. Sicut autem ibi terciam. Quoniam quidem igitur in ipso ibi quarta. Quoniam quidem igitur secunda stellam. Dicit de prima quod casus aliquod priscipuum ignem ut motus vel aliquod tale in flammam et exhalationem dampnam vel spissam superius moratur, ut tamen et tale principium non habeat ad eam nimis magnam proportionem ut circa eam consumatur, nec etiam sit adeo debile quod ab ea sua magnitudine extinguitur aut supetur, et cum hoc a terra continua ascendet exhalatio nubes que illi addatur et partes colligantur et tunc fieri cometa, quae diceret simo de figurari contingit secundum diversitatem figura exhalationis, unde si exhalatio fuerit rotunda in medio spissior, et in circumferentia rarer sit stella appellata cometa, in medio rubicundior et circunspic clariorem consonam habens. Si autem exhalatio fuerit in longum patentes tunc fieri cometa barbares pogonias, grecas appellatas, vii dicit. Cuis igitur principiu aliqd ignis propriare motu incidit in talen condicione id est dampnam exhalationem ipsam inflammando quod neque fieri valde mutetur, ut ipsa citio et multum exaratur, neque fieri debilitate et extinguitur, sed plus scilicet poterit sit et ad multum scilicet tempus sufficiat ipsam ignire.

Et finaliter cum hoc definitio felicet a terra societ exhalationem bene dispositam ad inflationem ascendere, et illi continuari hoc sit. Nam et contra qualiter omnes illud exhalantur ex certis figuratum. Sigillidem enim omnibusque stellarum se habent figurare habentes circulariter concreta appellantur. Et antea ad longitudinem protinus huc pogonias vocantur (est barbares). Intelligentem primo et quantum causa exhalatio concreta non cito confirmatur. Dicit vero est manifestum circa, secunda est circa protinus et tertiis est quia ea ignis et annis habent super ipsam medicorem et non exactissimam proportionem, quarta est quia a terra continuo exhalatio non claudit que additur sibi. Intelligentem secundum quod astrologi posunt noscum numeris cometarum distinguere secundum figuram diffinitionem suorum colorum et stellarum quae consequuntur. Nam tales rales vero cometarum logores posse contare in numero quinque, qui duplicitate possunt declarari, prima ex parte materie cometarum, que licet nota sit protinus habet tamen latitudinem in protinus et fabricatur, in qua latitudine sunt duo extremitates et tria media, quia sunt exhalatio et in extremo gradu, et in extremo subtilitate, aut in medio per appropinquationem, aut in medio plus appropinquantem extremo gradu, aut in medio plus appropinquantem extremo subtilitate. Secundum item ostendit posse ex parte figurarum exhalationis, quia exhalatio aut vero dicitur habet consuetudinem, aut folium, aut lemnos de foliis, aut folium ad latum, et si folium ad latum iterum duplicitur, quia aut folium et via latum aut ad verticem.

Sicut autem.

Item, dum generatione cometarum per simile in stellarum diffractionibus dicuntur, et stellarum generantur et ex confundibilia causis, sed in hoc differunt, quia stellarum diffractiones apparent esse nisi casus fieri ex exhalatione stellarum in qua cito procedit, inflammatio de uno extremo ad alterum et vice versa, et eadem flamma continetur, non vacat de uno loco ad plures locos, sicut si quatuor pollicent tironibus accutum in canculo paleret, sed cometa sive quicunque, quia eius materia est dampna inflammationem diu potest substiter. Dicit ergo. Sicut autem talis feliciter sideris diffractione videtur, et ratio et motus sic stellarum videtur, et manus sua quatuor et minus quod sit in stellarum diffractione et stellarum videtur et eadem flamma continetur, non vacat de uno loco ad plures locos, sicut si quatuor principiis ignis inductis in canulum et manu radiis paleretur, videtur enim diligenter et derum est finalis huius, circa enim succedit ignis in longitudinaliter exhalatione proper duplicitate, et hanc etiam id est materia, valde incibilibus specie ad inflammationem. Et tunc ex felicie materia, inflammata per se sunt, et non confunduntur per se, et hoc est ipsa, quae etiam maxime dampnum fieri impedit, principia latitudinis confirmationis diffractionis, namque quicunque inveniuntur tandem apparet quicunque, et

non discutit. unde stella cometa est tale scilicet velud discursus siderum id est velud discursus habens in ipso discursu tantum. quod principium quidem quod est esse sine discursu. nam quod simul habet principium et finem non discurrit. cum discursus ducat sucessione. quia non.

quando quidem igitur

Miscent diversitatem et distinctiones cometarum. scilicet quando in inferiori parte inerioris regionis aries fieri cometis. illa est contumelie exhalatio. sed quando fieri in superiori parte illius regionis prope elementum ignis sic illa est in una de erratione vel fixis. et cometa est exhalatio quam attrahit et que summa nocturna infestatur. sed proper distinguitur a vita non videtur cometa illi stelle continuatur. sicut accidit quando apparet halo circa solem aut lunam. In hoc tamquam est differentia. quia in halo in aere insipitato refrangente lumine felix aut lumen ex qua refractione circa planetas apparet circulum lucidum non est color. sed in exhalatione factiente comam scilicet est color ipsius ignis. Unde dicit. Quod quandoque in ipso inferiori loco superioris exhalationis aries fuerit principium consonante et ipsa exhalatio illuminata tunc apparere cometis per se. et qui tunc est exhalatio quando autem sub astrorum aliquo aut errantibus aut non errantibus a meo latitudine ipsius alterius attributum constitutus exhalatio in superiore ipsius aries non aliquod horum astrorum sit cometus sive comas habens. non enim sive comae apud ipsa astralia. sed quemadmodum apparere halo circa solem et lunam alle quando ipsos planetas. et quidem eis translatis et sive sic facit conduplicatio ut pacificus hec sit sub uterque solis ut duplice lumen sit et cometa est atra velud halo. et propter halo quidem sit propter refractionem talis coloris. I. lata ibi aures in ipsa stellis consonat color igneus est apparet.

quando quidem igitur

Manifesta diuersio motus cometarum. et videlicet quando generatur cometa proper exhalationem ac ratiocinum ab aliqua stella celesti et tunc cometa mouetur secundum secundum illius stellae. Unde si stella illa mouetur ab occidente in orientem similiter mouebitur cometa. ex quo cometa inveniet radiam. sed si generatur cometa et sic totaliter exhalatio in lequierit. moxum diuinitus velut aqua camen aliquatenus retardatur. Ex quo intet. Et si cometa non sit ut halo per se actum luminis factam ad stellarum. nec etiam ad solem ut dicit ipsorū. ideo dicit. Quando quidem igitur secundum motum stellarum sic talis concreto exhalatione tunc necessarii est concretum motum eundem manifestare ratione quia quidem ferunt stellarum. cum autem cometa conficerit per tunc videtur subendari a motu diuinitus. talis enim est latitudo mundi qui est circa terrazidem celum. quia circularis de oriente in occidente. et maxime infinitus nobis comes. et est quidem refractionem ut halo in peripheriam factam ad ipsam stellarum neq;

ad solem ut dicunt qui circa operarentur. quia propter fit cometa per se in quo non est refractio aliqua et frequentius sic sit est circa aliquas de terminatarum stellarum. Et halo quidem sicut catus posterior dicitur.

de CO AU TEM. dicta de causis et medium generatio nis cometarum per signum. Et dividitur in duas. quia primo facta hoc. secundo determinat tempore et loco apparitionis cometarum ibi. Eius aures. Prima adhuc in duas. quia prima ponit signum. secunda manifestat illud per experientias ibi. Quoniam et quando. Et prima rite quod plures ventos fieri et magnas fluctus tempore apparitionis comete est signum et cometa stat ex exhalatione ignis. ut dictum est prius. Unde quando fuerit plures et maiores cometa anni sunt fluctus. et ultra tempore apparitionis comete sit excellus ventorum. aut secundum durationem. aut secundum fortitudinem. Unde dicit ipsius prius etiam argumentum de eo quod est esse ignem consonantiam ipsorum cometarum. quod ligare plures spissas id est ventos et fluctus facit tempore eius apparitionis. palam enim quod sunt scilicet venti et fluctus et cum proper multam esse taliter congregatioem ipsorum exhalationum. quia necessarii est aerem esse scilicet et humidum evaporans diligenter et dilatans a multitudine calide exhalationis. ut non facile consilat in aqua. manifestum autem dicimus de hac passione quando fuerit tempus discordi. de spiritibus quidem igitur quando crebit et multi apparent comete sicut diximus fluctus et summi sunt anni notabiliter. quando autem ratiore et tenuiore magis tradidit. non sit quod tale similiter. atamen ut frequenter tunc quidem similiter sit excellus spirituum id est ventorum. aut quid secundum multum tempore durando. aut secundum magnitudinem et levitatem ipsum quare. **quoniā et quādū** **D**icitur etiam signum adductum per tres experientias. Prima experientia est tempore cometi habent venti et lapide magno quod de aero per aere levitatem ecclit in fluidis et in aliis regis accidit autem et tunc cometes stellarum factus velpe. **C**et circa magnā etiam ad idem. quia tempore quo apparuit magnus comets in aethere de quo dicitur cum est supra fuerint multo venti ex querunt contraria factus est fluctus aquarum et ex aberantia in loco illo qui submergit plures ciuitates. unde i portu obtinebat boreas. et mari obtinebat auster. Dicit g. Et circa magnas stellarum cometarum tunc erat tempus et borealis et propter contraria factus iustus fluctus aquarum. in fine quidem id est portu obtinebat boreas. extra autem in usque in usque auster flabat. **A**d huc autem. **T**ertia experientia

Idem quia tempore Tichomaci principio. Et
etiam invenimus factum fuit cometa in nocte circa
circulum equinocialis qui pascit apparet
dilectus et rite circa corinthus maliti fuerunt ve
ti. Ideo dicit Zedrus sententia sub principio. Tih
chomaco factum fuit cometos pascit dilectus cir
ca equinocialis circulus, non a Vespere factus
ocrum. sed magis in nocte, in quo circa corin
thus exuenit spiritus idem versus.

Determinat si loco. **CILUS XII**

LXXXI + a tempore apparitionis cometarum
et vult qd non multi ne fera sunt cometes, quia
raro fit tanta congregatio exhalationum lape
ris ut requiritur ad generationem cometarum, et
rarissime apparet infra tropicos, quia planetae
qui per illam viam i. ostendit non solum de
uant exhalationem, sed etiam diligenter et con
sumunt, et multum de exhalatione que illi de
lauerunt transit in generationes circuli laceti, pri
dictis. Etiam autem qd est non fieri malum conse
tutus neque sepe et magis extra tropicos qd terra
cans est motus loris et aitrorum non solum fe
gregans calidum idem exhalationem a terra, qd
etiam diligenter et prohibens qd confundat et
restringat et ad regionem ignis, maxime autem
causa est quia pluvium exhalatione congrega
tur in regionem laceti idem circuli laceti et
galaxie. Intelligentis qd ipsius cometi mul
ta ponunt significata, Primum est quia ligant
cat ventorum exuberantiam, p. quia et consi
mili sunt materia. Secundum est quia signifi
cat intemperient aeris in caliditate et suave
te et pluviarum priuationem, p. quia multiplex
ratio exhalationis communictarum aeris hoc circu
tus habet inducere. Ibi duo ponit Zedrus in lit
teris. Tertium est quia significat feditationem et
bella et mortem magnatum, p. quia significat
dominium martis cuius est inducere calida
rem adiutoriam et consequentem iras et animo
ritates ex quibus praevenire feditationem et bel
la et mortem in quibus magnate principales
sunt et eis principaliiter attribuuntur. Et hoc ma
xime quia super periodus potentis planetarum plus
habebit dignitatem, et ea maiora significat plu
viorum recurrunt ad eam, non ramen est mar
ilorum electrum cuius necessaria ledum
dispositum et inclinatum, sicut efficiens primū
Quattuor est quia significat peles et alios egri
tudines ex causa calida et sita pendentes, p.
quia multiplex ratio exhalationum aeris commix
tarum augmentat caloram et huius aq. endit
et complexionem dispermat ad caliditatem et
ficitatem eam permutando que predicatur
pallionum lunt cause quare.

Capitulum quintum tractatus secundi libri
primi in quo agitur de galaxia secundum op
tionem antiquorum.

ualiter autem.

Modus est opinionis
capitalis, huius
tractatus in eis
Zedrus determinat
nam de galaxia
sive circulo laceti
et eo secundum o

piniones antiquorum, et distinguitur in duas par
tes in quibus primus premitur invenimus.
In secunda prolegomena ibi secunda. Clocatorum
quidem, prolegomena ex tria facit secundum
tres opiniones antiquorum, primo primam
ponit et reprobat, secundum ponit ibi. Quia au
tem tertium ponit ibi. Tempore autem. Dicit
me pars aliud distinguitur in duas, quia prima
ponit opinionem, secundo reprobat ibi. Tercium
necesse est. De prima ponit opinionem
Dico propositum qui differunt circumiacentia laceti
et adiutoria, quandoque in adiutoriis factum in illa parte est, propter motum eis
et aitrorum aitrorum celestium motorum
sub illa parte sicut dicunt in fabula de ferenti
dicit ergo. Quidam signat necesse est pugno
victoriam sive habeat viam laceti, et sic. bi quidem
quodcum aitrorum evidenter, et exorbitantia et
motu suo ordinante secundum dictam lationem
sub ferenti, id est tempore ferenti, hi secundum di
cunt idem est de latore hoc circulo adiutorio laceti
est velud exodus, non aliquam aliorem passionem
pugna a latione ipsorum aitrorum, quia colora
tione.

Inconveniens autem
Repro
bar hac opinionem quia si ipsa esset vera, cogi
tus planetarum non esset ibi satius frequenter
et fortius qd tunc zodiacus esset adiutorius de
altitudine, consequence falsum quia nullum habet
taliter adiutorium nisi in dialogo in quibus
interfexit a circulo laceti scilicet in ligno ge
minorum et in signo sagittarii dicit ergo. Inco
ueniens autem est non conciliigere qd signifer
bey erit causa aportebit et zodiacum circulum
sic habere et magis qd cum qui laceti omnia ei
errantia siderum feruntur in ipso idem ibi ipso
zodiaco et non latum, sed manifestius autem est
nobis causa circulus zodiacus, tunc enim ipsi
ne est manifestus, semicirculus in nocte, sed te
men nihil tale videtur passus nisi ea parte qua
corporaliter pars ipsius ad circulum laceti

qui autem. Astara et Democriti, et
distinguitur in duas, quia primo ponit opinionem
secundo reprobat ibi secundum et invenimus
tertium primitur Zedrus, et Democriti volunt
sive circumiacentia laceti sicut quarundam
stellaram que in nocte non significantur a sole
propter ipsas cadere sub umbra terre, propter
qd non inserviant a sole coram lumina prop
rio sicut aliq. que a sole a spicuntur cu[m] lumen
maius minus habent obviam.

b

niam autem sunt circa Anarageram? Dicō
critum autem ac eis lumen quod unidam astro
rum solem enim lumen huius terrae autem non ref
picere quidam astrorum fixorum, quemque
quidam (scitur altra aspicuntur ab ipso sole
horum quidam autem non apparet lumen, p
hobeti enim dicunt a radiis sole, quibus lumen
autem astris asperbiatur et impedit terra ut non
aspiciatur a sole quorum proprium lumen autem
est lac.

manifustum autem

Reprobat hoc opinione duplexiter. Primo quia illuc
circulus factus non semper apparet in eadem p
te celo sicut apud eadem altra, consequens falsum
et contra experientias, et probatus consequitur
quia si in nocte properat terram interpolatum
quidam altra occultarentur sicque non aspiceret
ter a sole, et eorum lumen a nobis perceptum
ex eis circulus factus, cum sol continuo moueat
circa terram sequitur et concinna alia et alia af
ter non aspicuntur a sole et per consequentia cir
culus lacteus factus penes alia et alia videtur.
Unde dicit. Unde dicit. Unde dicit. Unde dicit.
Dantellum autem quod hoc est
impossibile, licet quidam enim semper idem est et
in eisdem astris apparet maximum eius cir
culus a sole autem semper altera sunt alia q
non aspicuntur, quia non manet sol in eodem
loco, eponeret ergo translatio sole translati
et lac et in alta parte videri, nunc autem non ap
pebat hoc factum.

Secundo arguit contra illas opiniones ostendendo funda
mentum eius alius esse, scilicet qd; aliqua altra
fixa cadat sub umbra terre, et ex hoc non aspi
ciatur a sole. Primo supponendo ex astrologia
qd; sol est validus maior tota terra, et qd; distans
qua est inter terram et altra fixa est multo ma
ior qd; distans, que est inter terras et solem, his
staminibus statim sequitur et coniuncta umbra ter
ram maxime distans ab ea minuo distat a terra, qd;
sol, quia quando lumen ipsum est multo maius
qd; opacum sui post opacum umbra pyramidis
est, quia coniuncta non multum distat ab ea quam
sequitur, quia umbra terre non attinet ad terram iusta, et a fortiori non attinet ad altra fix
a octauo ipse que a terra plus distans qd; sol,
dicit ergo dicitur autem si quoniammodum hoc
olendum in his theorematis que sunt circa
altri circumferentia magnitudine maior est qd; ma
gnitudine que est terrae, et distans que est alstro
rum fixorum ad terras multo maior est qd; dis
tans que est solis ad terram, scilicet distans qd;
est solis ad terram est maior qd; distans que est
lumen ad terram, quibus staminibus sequitur itaq
qd; coniuncta que a sole coniuncta radios tenuit angu
guis radiorum solis se interficiantur ubi ter
minatur umbra a terra est alibi non longe a
terra, et hinc unica umbra terre que vocatur
non erit apud altra, sed necesse est solis omnibus
astris prospicere, et nulli ipsorum astrorum est
sistere terra a cuiusque prospicere a sole. In
relinquendis qd; pro ratione sua primo sup
ponit ex astrologia qd; sol sit maior terra. Et di

cit Albertus qd; quod terra est maior terra ex
cepis luna et mercurio. Utterius supponit qd;
maior sit distans stellarum fixorum ad ter
ram qd; solis ad terram, p; quia sparsa stellarum
fixorum est superior ad terram, solis et distan
tior a centro ubi est terra. Ex his (equi) qd; um
bra terra que nos appellamus non attinet ad
stellarum fixorum immo ut dicunt astrologi non per
transit speram lumen. Id qd; declarandum sci
endamus et qd; quando lumen ipsum est minus
opaco nihil ibi equalis umbra que sit post opa
cum non terminatur secundum longum a lu
mine, quia radii luminosi post opacum numeri
concurrent, sed quando opacum est minus lu
men ipsum terminatur umbra post opacum, qd;
radii luminosi post opacum concurrent causan
tes angulum acutum, qd; quo luminosum fuerit
minus opacum, aliis paribus tanto citius concur
tum radii luminosi ad angulum, quia ergo sol
est validus maior terra ito post terram concur
tum radii solis et cum terminabitur umbra
quare minor erit distantia extrema illius una
bre a terra qd; sit sol a terra.

Dic ponit amplius
autem + opinione terrarum de galaxia, et
duo facit, quia primo ponit opinionem, secun
do reprobat eam ibi, impossibile ait, Et pri
us ponit opinionem quoniam das qui discutit
circulum lacteum esse lumen solis refractum a
quibusdam stellis in illa parte celo existentibus
ubi apparet ille circulus te habentibus huc specu
la ad nos nostros, hoc est simile illi quod di
xerant de stella cometa, dicit ergo. Impossibile
autem est terra quidam subtiliter hinc debilio
opinio de ipso lacte, dicunt enim quidam lac
te retractionem nosi et rufi ad tales id est lu
men solare ad rufum nosi, huc dicunt et
staminibus coniunctam dic lumen sic radiatum re.

Impossibile autem est, pat hac
opinione duplexiter, primo quia cum circulus
lacteus non semper apparet in eadem parte celo, qd;
lacetum vel quiescente re, vita et speculum, karp et re
vita appareat in eodem loco, tamen quiescent
vita speculum et re vita metus et non terranti
bus ad iusticem equaliter distantiam impossibilis
est, et rem solam in eodem loco apparet, cum
ergo nolito vita quiescente sol et vita astra con
tinue moventur et non levigant ad frumentum eq
ale distantes, sequitur qd; re vita, scilicet circu
lus lacteus in alto et alio loco succutius appare
bit, consequens fallit ut prius. Quid autem
sol et altra circuli lactei horum levicentur inter se eq
ale distantiam appareat, dicit ergo qd; stellis qd;
dam ipsum circulum et aliter levicentur in media nocte
et aliquando distat, accidit et qd; est propin
quior loco quando ortitur in dilucido qd; quando
ortitur in media nocte. Unde dicit. Impossibile
autem est hec si quidam enim videtur quiescere
et speculum et omne qd; videtur, eadem autem qd;
emphalos uel et omnia que videtur apparet in
eodem ligno seu pando speculatu, et eum
speculum inveniatur qd; statuerit in eadem qui

den sint distantia ad videre et quicunque ad in uicem autem non eque velociter mouentur ne in eadem tempore finis distantia tunc est impotens candens emphalum id est forme apparitum non est in eadē mota per circūlū punctū. Alterū statim que sunt lata id est mota in circulo lacte mouetur et sol mouetur ad quæ sit refractio luminalis manentibus nobis id est quicquidem et ipsa similiter et equaliter ad nos diffunditur. Ab ipso autem non equaliter quod probatur quidem enim diaphane quandoq; oritur in medio noctis tubus aliquando ante diluculum autem p. 13 in uno quoque locorum circuiti lacte mouetur et apparet continuo ecclē pīca. utnam non apparet hoc lac erat emphalum id est apparitio forme sue luminis solidi reflecti ab illis aliis. unde si sic effet hoc paulo finis iste circuitus non est adhuc apparet in eisdem locis. qd tamē est fallax.

3 intelligendum q; ut apparet in perspectiva res que videantur mediant speculo appo in concursu radii uisualis cum cathego. sed uerū autem distantia inter speculum et rem visam non fit illi concursus in eodem puncto. ut p. 13 perspēndit linea et re via ad speculum et a speculo ad oculum. ideo nūc nō apparet res via in eodem loco. **ad huc autem.** Secundū dico ar. illius opinionem. quia nobis de nocte apertus ibis in aquā videmus circulum lacteum et tamē pro rūcū non est possibile fieri refractionem radiorū solis ab illis stellis ad uisum nostrum. unde dicit. Hoc autem in nocte in aqua et talibus speculis lac quidem illatetur a pīcientibus. uisum autem refrangi ad solēns quā modo possibilis. deinde lumen solis refractus ab illis stellis pūnctū rūcū non poterit quomodo possibilis. quāsi dicat nūllo modo. Deinde epilogus et p. 13 quare nō.

Capitulum sextum tractatus secundi libri pīimi in quo A. 2 determinat de galaxia secundū opinionem propīam.

**OS autem di
CAMUS.** 3. sed et
sextus capi
tulum huius tractatus in
quo A. 2 determinat de ga
laxia secundū opinionem
opīionem. dividitur in duas partes. In pri
ma premitur sūmū suppositum p. ius. In se
cunda prosequit̄ id (secunda). Tale itaque. De pri
ma premitur q; superior regio aerae h̄ poten
tiam ignis et motu exaltatione eleuatur ad
eā habet ascendere et ignire. ut dictum fuit de
cometa. Dicit ergo Non autem dicimus res
motus primum suppositum nobis. dictum est
enīm prīmū q; extremitate dicti aerae quo super
ior regio eius habet potentiam ignis ut ipso
aere disgregato motu segregetur a terra talis
consistens exaltationis et ad ipsū motu accē
datur. qualem scilicet consistentiam dicimus

et cōmetam. **Tale itaque.** Do
nit qualiter et
sparsa caustica fit circulū lacteum secundū o
pinionem propriam. et distinguit in duas. quia
prima facit baculum deorsum ibi ratione
bilis est. Et prima dicit q; hinc cōmetam q;
fit cōusta proper exaltationem attrahit at
aliqua bella in formā megarum et cōsiderat q; te
quidē motus illius stellae. ita ut proper hoc
videtur cōmetam. et si hoc halo circa foliū pe
ter lumen eius refrangit ab eis insperatis līcīs
risplendit a toto celo fortissima exaltationē
qua fit ignis. et faciat in celo apparet diu
albissimum fine lucidissimum. quia cōstella late
us insuperat. Atq; ergo Scimus ergo indiget
tale esse factum qd fit in illo scītē cōmetā
tia. et cōsiderat legērationē exaltationē non fuerit
ipsa pars. sed ab alijs astrorū aut fixiorū
aut errantiorū. tunc cōsiderat et vīrū cōmetā.
q; exaltationē accedit aētū. sparsa halo
nec. quādam modis etiam foliū talis concret
o aera insperat. cōmetam et quia cōsiderat q;
pere halo circa foliū proper exaltationē
sic fuerit diaphana ac foliū p. insperationē
q; refrangere radiis foliū qd tamen accidit frē
vīm astrorū in exaltationē cōmetā fit he
lo ac accipere hoc q; factum circa terram edidit
et cōsiderat. Imperiorū Lōciones fit apparet
ne galaxia.

Rationabiliter

NIM. Tolerat dicta sua primo per ra
tionem. secundo pīgīam. secunda fit signifi
cationem. Drīma adhuc in dīce. quia primo po
nit rationem. secunda rationē dībūtū dīlītū. Quā
quidē. Dicit de prima q; si uisus astrātū fit
sicut per suam uisum astrahere exaltationē
et ignire ut videantur cōsiderare a fortiori
celum insutus hoc facere. et maxime secundū
illam partē ubi sunt plurimū et cōberrimū et
maxima astrorū ut et ubi apparet circulus lac
tēs. Unde dicit. Enīm sparsa motus viridē
astrī hoc facit rationabiliter et accipere. et cōsider
at mons qui est omnīs astrorū facere aliquā
tale. et cum his adhuc secundū bene quidē
longi abī exīstunt entia cōberrimū et plurimū
et maxima astrorū.

Remouet dubitum. **qui quidē.**
nūllo poterit dubitare quād talis albedo nō
apparet in solīaco sole aut luna. com talis per
suas motus pīfī exaltationē motum et
strahere et inflammat. Respondeat dīcendo et
proper motum planetarū sub zodiacū dīcīt
albedo exaltatio. et properes raro sunt cōmetē
in tropicis. et similiter est etiō sole et luna. quo
tum magis et exaltationē disgregare q; sine
cōsiderare et opereretur ne talis albedo illīc
apparet. et rātūs aut lacēta et latīs remors
a tropicis et in eo sunt multa nūctū et fulgi
diffīlitas albra sparsa posita que multa exaltari
potest polunt astrahere abīque hoc q; esse con
siderat. et per suam motus ignitorū que illīc
celum albedinem seu claritatem facit apparet
dictē ergo. Quidēs ignit̄ locū qui est anima
b. 3

bonū id est signum, quia sed factus propter locationem talis et aliorum planetarum diffinitus tam consuetudinem id est exaltationem, prout quod quidem mulier cometarum sunt extra tropicos Adhuc autem nez circa solem non circa lunam sit cometa, qd sol et luna ceteris disgregant tam consuetudinem qd sinunt ut confiteret ratio concretio. Hic autem circulus in quo apparet lacus spirientibus et maximis est existens, sic posse fieri ut malum excedat tropicos Adhuc aut locis illius circuli plenus maximum astris fulgidissimis, et adhuc vocatio sporadica id est spartum positionis hoc autem est videre manifestum oculu, ut propter hoc continetur tempore omni concretio exaltationis segregatur, id est ad hunc locum induatur et signatur. Intelligendum qd talis albedo apparet in zodiaco in duabus locis in quibus intersecatur a galaxia sed hoc non est merito sui sed merito galaxie Et talis intersecatio est in genitio sagittario.

Declaratio signum autem. Signum et dividitur in quatuor, primo enim facit hoc, secundo ostendit quare altera circuiti latitudine sunt sporadica, tertio concludit, quarto epilogat et terminatur in hoc tractatu, secunda ibi. Spora dica autem, 3° ibi, quare autem, 4° ibi. De factis quatuor. De p^o ibi qd signum illius quod dicitur est illius videtur esse, quia ille circuitus latitudine genitio et finis magna pro diuisione in duobus circulis, quez alter est grecius, et plus his de abscinde line hec dicitur, qd habeat alter, et haec non est alia causa nisi quia in illo circulo sunt plura altera et magis ipsa et quibus sit de uante mater et quantitate exaltationis que accen- tra velle representat abscindunt maiores, et qd tria latitudines per se ex delocatione alterum certa facta ab aliis dogmatis male dicitur. Signum autem felix dum qd dicuntur est, et enim ipsius circuiti latitudine amplius lumen est in altro, tenuis et illo habebit amorem deputatum. In hoc et plura et orbiter, ut alter qd in altero tangua non propter alteram aliquam causam faciat claritas ipsa, qd a priori affectione latius attrahens latitudinem genitio, sed enim in hoc circulo fit, ut in quo plurima penitentia, aliorum et deinceps, ipsius circuiti in quo alii a videtur esse magis ipsa et magnitudine et multitudine sibi causa non verumne est excludatur hac esse penitentiam latius latius patiens, consideretur autem causa et alia que sunt in ipsa subiecto ab aliis dogmatis.

Sporadica atque altera circuiti latitudine sunt sporadica, et videtur ea hinc inveniatur et eis sunt ipsa et videtur iumentata, spartum proponitq; et incedit in polita, ita ratione habebat in celo determinatam positionem, et tamen qd ex parte constitutum posse alio signum determinare, ne artem vel causam habeat de scelio autem spora, et hoc oculus est videtur, et pacientibus enim ad eam appareat manifeste qd in hoc circulo intermixta stellarum magnitudine lumen plena altera, quia inordinata po-

fit. 30 bicit sporadica et recta sunt illa astra, qd si quidem non erit exaltare ea in ipsa, quis unquam eorum nullum habet manifestam positionem per se, sicut et hoc est pars nobis resipientibus ad celum, in solo enim hoc circulo incertae stellarum magnitudine lumen plena talibus aliis partibus sporadica dicitur, in aliis autem circuitis deficit manifeste,

quare autem? Concludit causam in modum Generatio circuiti lateti prius posito, dicens qd causa et modus generationis cometis ab aliquo astro sunt acceptanda tangentia rationabiliter et mediocriter dicitur, similiiter causa et modus generationis circuiti lateti debent acceptari, qd sicut ibi causa est pa^o circa unum astrum, sic hic latet et pa^o circa unum circuitum. Et tunc potest descriptione latitum dicendo qd et causa maximi circuiti, postegrum generationem. Ex quo inferitur qd non multa neq; sepe sunt cometes, qd exaltatio que elevarunt et plus immensus transit in generatione nostrae lucta. Unde dicitur. Quare autem liquide acceptamus causam in appendo cometarum tanquam dictam mediocriter eadem modo excludimus habere de latet enim que ibi causa est pa^o circa unum astrum, ita hic accedit, tandem fieri, et causam circa quedam circuitum, et latet et est dicere velut diffinimus hoc, et causa maximi circuiti, postegrum generationem, et exaltationem segregata a terra et sursum metam artus agmina, propter quod quoadmodum prima dimissa non multa neq; sepe sunt cometes, quia certius le segregata est a segregata summa neq; periculus istius circulationem talis consuetudine exaltatio in hunc locum, et superfluum circuito latet.

Quare de factis quidem.

Epilogus circa recentem tractatum est paratus. Circa istud capitulum intelligendum qd epilogus est de galaxia cum dicitur qd ex cometis maxima curculi propter exaltationem latitudine atque actum potest intelligi dupliciter. Uno modo qd illa exaltatio illam, et in merito huius apparatur ibi causa albedo, et hoc videtur voluntate domini galaxiam declarare per itinardinem ad stellam cometam et sic littera expedita fuit. Hinc modo potest intelligi qd ab illa exaltatione fortior, et rara sit refractio lumen stellarum illius circuiti, et ratione huius refractiem, libet qd ibi apparatur, et hoc videtur de velutina domi exaltatione illi tundinem de hanc apparente circa latitudinem in quocumque modo intelligatur epilogus est falsa, et in secundo est non tenetur. Nam p^o necum est qd non semper equaliter est de tali exaltatione, ita dominatio stellarum, aliis et iunctis modis augmentatur, dominatio stellarum frigida, et humidus eius generante impinguatur aut terribiliter minatur, propter non temperatam galaxia, cuiusque quantitate, et coniuncta figura rationib; minus apparet, et cum inveniatur, cum semper limitata et eccentrica modo te habeat, et retrocedat data epilogus, et non apparente, latitia omnibus bonis, sicut apud eadem altera, et in cadem parte, tamen qd tunc est falsus, et propter

consequit. ut accipido simile de luna & sole. nā
 quia luna est minus sole et interior. id quando
 eclipsat solem homini virtus regionis non os-
 tis puto tunc eclipsat solem homini alterius re-
 gionis. ppter qd̄ vni homini videbitur 1 vna
 parte ead et alteri in alio. sic qd̄ apud diversos
 homines diversae partes octante spere videbunt
 lumen correspondere. ut patet tractatio linea
 recta ab oculis illorum hominum per omnia
 lumen in continguis & directissimis in propositis
 qd̄ excedit et multo inferior circulo latet et
 minus. ideo abedo per eas representare non
 videbitur. hominibus diversarum regionium
 eidem parti octante spere correspondere. sed al-
 teri et alteri. 1 sic a diversis hominibus inddi-
 cabitur circulus ille eis in diversis partibus ead
 et apud alios diversa. qd̄ reliquo si opinio illa
 non sit vera. In diligendum fuit Albertum
 qd̄ Galatias et circuitus octante spere. et complexus
 circuitus et virtus et qd̄ intra alium et ille qd̄ est
 intra circumferentia et qd̄ incipiens a primis
 generibus per principia regit regitur et regnat
 in generationibus. et alter et supra illam non videt circum-
 fere et non videtur et collocatur et et collocatur
 et in aliquibus partibus et et collocatur
 et in aliquibus et diffunditur ab eo. et hic exterior
 circulus non est omnino continuus. sed i m̄ trac-
 tois et imperfectus. Et si queratur qd̄ magis
 appareat ille circulus aliis in illa parte octante
 spere qd̄ in alia. Dicendum qd̄ causa est qd̄ quia
 ibi sunt multe stelle parvae quasi continuas i qd̄ bus
 diffunditur lumen foliis. hinc etiam eis in
 terram quaedam stelle magne que via distincta
 comprehenduntur. Ne ergo nulla fuscipuncta
 splendore a sole et lumen etiam ipsorum in se
 diffunditur et ab illis ad alteram diffusum co-
 tinuitur. ideo uidetur circulus alborum qd̄ fumus.
 Unde si qd̄ est de causa effectiva eius.
 Respondet qd̄ sunt multe stelle parvae que habent
 aliquod magni intermixtum in illa parte orbitali
 que diffundunt lumen lumen per spaciis illius
 et lumen solis incidente illis stellis quasi concom-
 guntur. Et autem queratur de causa mali visus
 qd̄ est illa pars orbis que est super aliis gebris
 orbis et ideo retinet et representat lumen foliis
 et illarum stellarum et terminat vultur edem
 modo quo faciunt stelle et qd̄ talia non repantur
 in illa parte octante spere. ideo sibi non appet-
 talis abedo. Et qd̄ pars spissiora terminat vultu
 et lucida apparet et non raro declarari potest
 de luna causa parvae rariores nigre apparet.
 spissiores lucide. ideo uidetur stellula quando
 habere et afferi constat et libato de celo. Qd̄
 est galatia fit in octanta spere apparet qd̄ mo-
 uetur motu octante spere. et in census annis una
 gradus et in alfratologia probatum est. Et hoc vi
 deo vera opinio de galatia et tenenda.

Capitulo primo tractatus tertii libri pas-
 mi in quo determinatur de plumbis rora primum
 et nunc.

e loco autē

Hic est tertius tractatus
 buono libri in quo Regis et
 seruorum et inspirationis
 seu aquae appetituum
 in aere et concreta tao ce-
 pitalia. In quibus prime
 determinationes de plumbis rora primum et nunc. In
 2^a est determinatione de grandine. secundum capitulo
 principiis foliis. Tertium capitulo
 dividitur in duas partes. In 1^a p^a primum in
 tum. In 2^a secundum p^a. Quod quidem
 ignoratur. Dicit te p^a alle determinationes et loco
 positione. 2^a ostendendo et incipiendo a fugio
 et regione aerea. sed primo infra terram et alijs
 1^a filiis foliis aggregatis et miscatis et fieri
 regione aerea qui est concreta aeri distata et
 naturam aquae et aque aerei ad naturam aerie
 et generationem accidentalem circa ipsius aquae
 et generationem volumen p^a oblitera confundit primis¹.
 Canticum. Tunc secunda dictio de loco p^a
 Ratione. Vides per hanc foliis inspirationis regio
 nes series qd̄ et circa aera sunt. Hic enim loco et
 communis aquae et aeri et circa cum generationes
 accidentales foliis aquae que fortunis est. Tenui
 minimo te his accidentibus a nobis et non
 dico. Huiusque primis² o de aqua et horum
 accidentibus.

quod quidem igit

Cuius + 1^a et 2^a et 3^a in cassi
 qd̄ primo ponit radios foliarum inspirationis
 aquarum. 2^a manifestat in generali modis
 generationis cassa et illo cassa est 2^a. Celd
 dicere enem. Dic 2^a ponit cassas foliarum ipsorum
 foliorum. et p^a diffundens. vides qd̄ cassa cassa
 p^a et principale effectiva corporis est et alijs
 foliis que per formam rectam factum est yadiat
 approximatum illius inferioribus vaporibus
 aquarum fortunis elementum a dirigente ab illis sic
 roribus vaporibus elementum intrigandum et in
 spissum. Canticum latio folio in oblique circulo est
 cassa generationis et corruptio eius ratione
 accidentalis. Iacobus aliquantum certum colligens
 materialia dicens enim est humiditas aquae
 evaporare fortunis a caliditate in eo generata
 a radiis foliis immota corporis inspirationis
 Dicit ergo. Qd̄ quid ignis cassa que est. ut non
 a principio et de numero primorum princi-
 piorum corporis et circulorum. sed postea
 in quodammodo fit latio sine nomine folio. qui
 diligenter humiditas aquarum in fieri p^a et
 congregante fit insipiente ipsius in fieri latio
 enim est cassa generationis et corruptio eius
 ratione accidentalis. Et tunc invenimus
 quod est terrae in medio mundi humiditas aquae
 qd̄ est circa spissas evaporare a radiis foliis et ab
 alijs cedidit que est super fortunis fortunis. et hoc
 est cassa materialis inspirationis aquarum.

In diligendum est enim dicere. Dic qd̄ ratione
 folio et cassa inspirationis et inspirationis
 vaporis non nisi qd̄ est cassa per se. quia tales
 et rigidi loci et infra appetitum. sed effici
 per scindere. et fit resounding per se. qd̄ talis

enon remotiones remontentur tunc calcificare
que velut propens vaporum infrigidationem
impulsionem praebetur.

caliditate

AUICM. in generali medium generationis
imprecisionum aquarum ex predictis causis.
Et quidatur in quartuoz. In 1^a facit qd dicu
el. In 2^a expone quodas vocibus quibus videt
dum est. In 3^a ostendit qd in generatione flux
imprecisionum est metus circularis. In 4^a alii
noti differentias fluxi imprecisionum. ibi 2^a.
Est autem ibi tercia. sit autem ibi 4^a. Evidetur
autem. De p^o v^o qd caliditas vaporis surius
moti relinquent ipsum tum ppter exhalato
secum mixtas ascendere ad terram ignis. tum
qz caliditas sua extinguitur a frigiditate me
die regiom aeris ad quam vapores mouentur
tunc infrigidatur vapor et impulatur ac i aqua
concentetur a calore decorum ad terram. Unde
debet. Caliditas ut que duxit furtum vaporum
relinquent ipsum a hac equo caliditate velut
exhalatione mixta vapor. Onesta hinc mota ad
superiorum locum. hoc autem caliditas propria
ipius extrema ppter ipsum vapor longius
superedit in aere qui super terram. si accederet
ad medias regiones aero qd frigida vapor in
frigiditatem iterum conflatur et impulatur. et ppter
de elevatione calidus et ppter locum frigidum.
et te aqua racta et aere et vapor habente viro
fitione aeris iterum fertur ad terram. In
telligentiam qd hinc exhalatio decurrit a terra
et vapor ab aqua. iste due subtilitas ut plures
sumus eleventur sic qd cum vaporibus admittit
ter exhalationes. et cum exhalationibus vaporibus.
Et si queratur virium vaporum sit subtilitas alter
aqua et virium exhalatio sit subtilitas terra.
quidam volunt qd hinc ali dicunt qd hinc
impelta ab aqua et ab illo elemente a quibus
eleventur ipse delectus. et hinc magis removet.
EST AUTEM. Exponit quodam vocibus

la quibus virium et in

sequentiibus. cummodi ut vapor nubes et caligo
sive nebula. et ut qd vapor est apud aere et ad
dispositionem actio. id est. H^z ipsum aerum ap
petat. Habet et vapor alterius et ad deponit
ter aqua. Caligo atque nebula est illa qd re
moveret ex aere. qd conseruatorem. inde in aq^o
qd est invenimus ut in aquam contactata. ppter
qd est magis leviora ferentur. tunc et pumice
Unde caligo est nebula fluctuosa. dicitur ergo. Et
quod exhalatio quia est ex ap^o est vapor. et nebula
est qd ex aere in aquam. et vapor alterius et ad
aerum caligo aut excedens nebulam eius co
rectioria quia in aquam. ppter qd est magis le
viora ferentur. et aquarum. Et enim caligo
velut nebula ferentur. Non dubitatur virium
caligo sit ex partibus nubis subtiliteribus aut
gasioribus. et largior qd sit ex partibus gasi
feribus diffunditur. Et qd caligo est magis illa
qd nebula. et goet ex partibus granularibus et p
consequens sive cunctis. et qd partibus subtili
bus et nebula hinc magis pallidior. ergo ab eis
agente. etiam mitigantur. et aqua coegerit ut.

Deinde arguitur qd caligo sit ex partibus nubis
subtilioribus. p^o quia ex medica actione fel
in paucis tempore diluteatur et in acre conser
tur. et hoc non fieret si ex partibus gradi
toribus. Seco quia p^o subtiliores nubis
sunt de natura aere et ita candiditas est in eis.
et in suo naturali subiecto. gloriore autem est
de natura aquae. in quibus est caliditas et in suo
naturali subiecto. modo certe subiecta qd
ad immateriali subiecto est a subiecto naturali.
et per consequens certa subiecta caliditas.
et partibus grossioribus et subtilioribus. et
ideo partes grossiores sunt illae que certe inscri
pidantur et in aquam converguntur. et ite ergo
caligo ex partibus nubis subtilioribus. et hinc
parte adheret Albertus propriis eius virtutibus
rationes. Et ad primam rationem ad eppo
sum factum respondeo dicendo qd caligo est
magis qd nebula h^z est per accidens ratione fri
giditatis noctis superuenientis nebulam sue
caliginem quantiam ad descentem. Ad secundam
dicendo qd hinc certa pars certe frigideatur
partes subtiliores. sed in oppositum iste ppter
tripartitatem. qd caliditas est rationalis. et
pertinet alio partibus grossioribus. et ideo
tardius subiecta a parte subtilioribus. Alii
tame tenet aliam viam dicentem caliginem fieri
ex partibus nubis grossioribus et magis terre
sibus et incepta carum conseruantur in aqua.
et ppter dictum et lignum fermentantur future.
et hoc intelligi debet solum de caligine deride
ta ex nebulis. quia caligo nebulam precedens et que
est via ad conversionem in aquam est magis li
gnum pluviarum. Et tenendo hanc viam et p^o
deretur ad rationes Alberti. Ad primam
dicendo et circa fel diluteatur. ppter pauci
tate nubium et non propter suam subtilitatem. Ad
secundam dicendum est tam in partibus subtilibus
et grossis nubis est caliditas vel in ppter natu
rali subiecto. cum omnes sint subtilitatis aqua
et una magis pallidiora sunt partes subtilies. id
ab eis certa subiecta caliditas p^o cede agere et
inducere frigiditatem per quam impulsiuntur et
converguntur in aquam. et tunc remaneant
partes grossiores et quibus sunt nebulae seu cali
go. Et hinc via que nobis plus placet. **fic au**

tem circulus.

Obludit in
ili aqua imprecisionibus esse generatione eius
calare que. lequitur modi circularem solis in
obligo circulo. nam per accidens solis ad repet
tronum elementa inferiora conseruantur et su
periora et ascendunt et aqua in vaporum seu ae
rem et impulsiuntur furtum per regulum at sol. et
dum mouentur ad meridiem elementa superiora
conseruantur in inferiora et descendunt et aer
furtum exhalante seu vapor impulsiuntur et frigi
ditate in aquam contactant et mouet decus. et
tunc est continens per circulum. Unde debet. mus
imaginari qd hinc quidam liquus continens
fluens decorum in turram. et curvo. p^o duas
intiores regiones aeris que sunt letitia et
actio et aqua modi superius et politus et forte.

Hoc intellexerunt antiqui cum dixerint occidere continere flbere circulariter circa terram. Dicit igitur. Sit autem cuiuslibet generationis vaporis ex aqua et aere ex uscupo imitans sol circulum. i. circulariter motum. cuiuslibet sol patitur ad plagos mundi. que sunt quatuor orientis occidentis meridi. et septentrionis. i. illae. i. circa hanc generationis vaporis ex aqua et aere et uscupo genitatur sursum et deorsum. ex aere invenit ligare hunc circuitus velut fluxum et refluxum et deorsum committit aquam. cum ex aere vel uscupo fiat et excedatur. Quidam enim prope existente sole sunt sursum fluminis vaporis ipsius autem elongato fluminis aquae fluit deorsum ex hoc unde fieri indolentem secundum ordinem salicet prioris et posterioris. quia prima fluiditatem usq[ue] postea aqua sic succedit. quare siquidem igitur prioris antiqui enigmatis habant occiduum id est figuratum locum habentur de cetero forte enim hunc fluminis de quo flatus dicuntur esse circulariter fluens et ex aera terram. cum supponatur deorsum occiduum sicut flueret.

ELEUATO AUTEM. tunc huius impressionum aquarum ostendendo modum generationis carni magis in speciali. i. dividitur in tera parte. In qua pars prima ponit modum generationis pluviae et diuersitates pluviarum. In secunda idem facit de rose et primis. In tercia vero determinat et pluvias et nubes compiendo pluvias ad rectem et nubes ad pruinam ibi secunda. Ex eo autem ibi tertia. 3 pars autem sunt. De prima dicitur quod quando usque est sursum eleuata a calido deinde est a frigido insipitus et in aquam conseruat deorsum cadit ad terram. et h[ab]et secundas minutissimas guttas dictas per secedentes. si autem secundum magnas dictas pluvias. Unde dicitur. Eleuato autem lumen suum media acrie regione pp. Stet calidum lumen dicendum. et coegerit lato deorsum ad terram. pp. infirmitatem passionibus generatio. p. p. importunitate et quibilia differentiis ipsarum. Cum quidam enim aqua seatur deorsum per modicas id est per guttas per nos vocatas per secedentes. quando autem secundum maiores partes uccurat pluvias. Intelligendum est quia quare aqua pluvie est aliquando magna et guttae usq[ue] est quia nubes ex qua illa est multe calidaties. et ex calore undique intrinseci prebet frigiditati ut penetrat et magnas petas nubium confingatur et in aquam convertatur. cum autem nubes fuerint paucis caliditatibus non poterint. quia sic penetrare in pluvias. id est quia pluvias coprimitur et in pluvias. non potest perfundere.

EX EO AUTEM. Donit modi genera-

sursum ex eo huiusmodi quod de die emperat in terra. et aqua si non infirmitas fuerit nimis alacritas sed p[ro]p[ter]e diffundit a terra elevatur et p[ro]p[ter]e passim aqua liquido dissolvit ipsum sursum ad eam aquam quae elevatur ubi latitudine deploratur deorsum et facit infirmitatem ipso no-

cat ros et primas. et postea. p[ro]p[ter]e. **PRUNA**
quidam. ali in omnibus generationibus rosa et primis ex quo apparetur diversitas facit ea. et dividit et quadratur. quia primo facit hoc secundo addicit uno incidentem consuls recti et primi. tertio colatur et sequitur q[ui] ros primus non fuit in loco vnde p[ro]p[ter]e aqua et terra. quare declarat q[ui] ros generatur tempore a locis temperatu. fecida ibi fuit ante 3um. ibi signatur. et ibi sit autem. De prima parte q[ui] q[ui]d[em] vapor elevatus non longe a terra prima ab et ceteris frigido congregatur et convertatur in aquam cum q[ui] primis. et quando vapor ibi dicitur a tempore frigido fuerit insipitus sic q[ui] non fuerit tamquam color et vapor defrigetur. nec tamquam frigida ne congregatur sicut in rosa. Et ex his p[ro]p[ter]e diversitas rosa et primis. quia rosa generatur in tempore a loco temperatur. prius autem in loco a tempore excelsis frigidissimi quando primis generationes ex uscupo calido. et vapor calidissimi materi frigido id est congregatur q[ui] aqua que tales calidissimam non habet. Unde dicitur. Prunina quidam fit quando vapor primus congregatur q[ui] iterum convertatur in aquam. fit statim in hieme et magis in loco bicentum id est frigida. rosa autem fit q[ui] uscupo facit concretio in aquam. et neque sic fuerit et in dictis partibus citetur. nisi sit frigida ut ipse uscupo congregatur. properet q[ui] locis est calidior aut suppte frigidior q[ui] sic debet sue tempore. sit autem rosa magis in tempore reponitur. et in tempore a locis prima autem conseruat. sicut dicitur et palam enim q[ui] vapor calidior aqua felicit est. habet enim adhuc ignes dampnifici id est calidissimae et ex consequenti letatione aut propriitate sui exhalatione fecos mactos. quare amplius frigidissima est colligatur ipsam id est concretae q[ui] aquam que tanta non habet. intelligendum q[ui] rosa et prima in materia conseruantur. nam a se et uscupo habili et pauci a superficie terre vel aquae elevatur. sed diffundit in agente. quia rosa generatur a frigido tempore et insipitus et uscupo et in aquam conservantur et a calido temperato et in congelacionem impeditur. q[ui] prima sic a frigido excelsa prima uscupo congregante q[ui] ipsum in aquam convertatur. Et propter non se insipidissima decendit prima leviter rosa. Et debitas quia dicitur. q[ui] et repudiat insipit frigiditas ad congelandum uscupo calidum q[ui] aquam frigida. Et contra quia omnes dicunt et experientur probata est q[ui] aqua calida citius congregat q[ui] frigida. Unde in aqua calida sit caliditas que resiste congelatione in ipsa etiam est raritas et subtilitas et quibus possibiliter redditur et a frigido faciliter

penetrabilius et hoc plus promovet ad congelati
onem et refusat caliditas? sic est de vaporibus et
per se aquae quare ac. Tunc responderet Albertus
nisi q dicitur. Et est verus per te. et habitus ref
per se solus ad qualitates contrarias scilicet ca
liditatem et frigiditatem. per accidentem tamen
contingit oppositum ratione habilitatis et pallibilis
licitatis. et hoc probat argumentum.

Sicut adducit duo acci
SCM. dentia cava roris et pruina. Unum est
et sunt solum fermentata exscente. aliud est et
sunt solum aere tranquillo a ventis. Et prima
causa est quia sere ingrossata ut est tempore
torrido non poterit paucus et subtilis vapor
elevari pro generatione roris et pruina. Et tunc
causa est quia vento flante non poterit
vapor condensare et insipillari. tunc dicit. Sunt
autem ambo fermentare et tranquillitate. neque
enim eleveruntur vapores roris et pruina non
exsente fermentate. neque utique poterit con
flante vento. **Signus autem** declarat pignus. et q
et roris et pruina non sunt in loco multum re
motis a terra. huius enim signus est q in altis
montibus non sit pruina. et a simili nec roris. et
in eodem loco fuscus generatur. Et huius
duas causas assignat. quarum prima est q va
por roris et pruina fertur sursum a debili calo
re qui non sufficiat tempore vaporis
elevari. sed circa ipsum dimittit. sicut facit por
tans aliquid valde ponderosum. Secunda causa
est. quia aer qui est in summitsibus altissimo
ruum montium circulariter mouetur. et per mo
tus diligenter vapores et prohibet eam condensare
sicut dicit. Et genit autem quis sunt hec ut dic
tum est proprietas q non longe suspenditur va
por. in montibus enim non sit pruina et simili
ter roris. Causa autem vna quidem hec est. quia
vapor dicitur fusilum ex locis submissis hinc et
prosilio et hunc et felicitate humidis. quare vel
bona portans felicitate ponderosum caliditas
daceo sursum magis q secundum ipsam soli
est sic possibile sursum elevari non potest. et eleve
re ipsum vaporum ad multum locum altius
dixi. sed prope dimittit ipsum. Tertium autem
est alia causa quia aer fluctu in altis maxime
fluit et circulariter meuetur qui sic fluctu illis
causaliter conseruant vaporis dilatationem.

Fit **ALCM**. ostendit q roris gene
ratur in locis et temporibus et
perat. quantum flante australi generatur roris et
bius preterij. In poncho. non autem flante borea.
qua austri facit temperiem et elevari vaporum
boreas autem excellit inducendo frigiditatem
tempore evaporationem. et intelligi debet
hoc cum moderamine scilicet q post flatus au
stri et roris. in poncho autem est contra felicitate
q flante australi non sit roris. qui austri in talis lo
co proper nimis etiam frigiditatem non facie
temperiem. neque excitat vaporum. sed boreal
proper excellit etiam frigiditatem et proprie
tatem antiparallela quam habet ad calorem in illo
loco regum est causa viximis et fortificationis.

et ista ut faciat humidum evapare pro roris
generatione. Et hanc simile est videre in aqua
putabilibus que in ieme humido proper uno
rem caloris existens in eis a frigido circulat
et in etatis non sumante proper oppotitam
cautam. quia tunc calor exterior facie egredi ca
lidum qd est in aqua et eius frigidum unit atq
fortificare. sicut hoc sit per accidentem ut post often
derit. Et ista est causa quare aquae putales in
estate repertur excedere frigide et non in te
me. dicit ergo. Sit ante roris vobisq flantibus
velis australibus. sed non flantibus borealis
preter qd in poncho. id est tali loco. et per hunc
locorum intelligit Albertus corrumponit ibi autem
scilicet poncho sit contraria opa borealis
quidem enim sit roris australibus autem non sit
causa autem similiter situ id est similia est illi
qui est de loco. quia tempore quidem sit roris.
item vno id est frigiditate non sit. austri quidem
enim in locis altis a poncho facit temperiem.
boreas autem facit item id est frigiditatem.
frigidus enim est ventus. quia et item id est fr
igiditate extinguit calidates exhalationis id est
vaporis. in poncho autem austri quidem non
sit facit tempore vni sit roris. boreas autem
proper frigiditatem faciens antiparallelismus.
id est facta positionem contrahorum respectu
caliditatis in illo loco reperi congregat ipso
calidum. quare tunc plus evaportur locus illius.
Sepe autem est videre hoc factum in exercitu
ribus locis enim putat magis vaporum borea
libus qd australibus. sed in aliis locis a poncho
borealis quidem extinguit antecedit conflat a
liqua multitudine. In australibus autem finitur co
gregari exhalatio.

Determinat q ipsa autem aqua
pluia et nubes. et duo facit quia p. p. sicut
declarat ibi. Pluia quidem. De prima dicit
q aqua non conglaturat hic inferius sicut conge
latur in loco rubis in quo semper est intensa
frigiditas. et est media regio australis et quia ueni
unt eis corpora per intricationem in ipsa
lata scilicet aqua pluvia nisi et grande. et duobus
istorum correspondunt alta et basi hic inferius ge
nerata ex confluentibus causis. sicut proportiona
bilis. non differentia ab eis nisi secundum
magis et minus multitudinem et paucitatem.
Unde nisi et pruina sunt quodcummodo idem.
similiter roris et pluvia. sed different secundum
multum et paucum. et pruina et roris est quid. pan
cum sed nisi et pluvia est quid vultum. unde di
cit. Pluia autem aqua non conglaturat id est conge
latur hic quemadmodum in loco qui est circa
rubis. Inde enim venient ad nos tria corpora
intensa id est infusa proper intrigidatio
nem scilicet aqua pluvia nisi et grande. horum
autem duo equidem figura proportionaliter
et proper eisdem causis his id est aliis duobus
que sunt hic inferius felicitate in inferiori regio
ne serio. differentia ab eis secundum magis et
minus multitudinem et paucitatem. nisi enim
et pruina sunt idem in specie similia. et simili
ter pluvia et roris. sed hoc quidem felicitate nisi et

pluvia est quid inaltus, hec autem felicit prout
na et ros est quid paucus. In intelligendum qd
licet enim ipse iudicetur aqua secundum quod
sunt eiuidem ipsi essentialiter, quis aqua aliquo
tempore hunc in accidentibus similes et aliisque
differentes, et illas que sunt similis his, dicit
eis idem sicut dixit de nube et pruina, et plu
via est sicut multa ros, et plu
via est sicut minus ros, contra vero pruina est si
cui paucus nix, et ros sicut paucus pluvia.

**Declaratq; plu
via quidem.** preposita est ror et plu
via ostendendo qd pluvia est multa quia ex multo
vapore generatur, utrū casula est quia ex loco
maiori elevatur et in loco maiori congregatur
et in tempore longiori, conseruo autem ros est
paucus quia locus in quo congregatur vapor et
ros est parvus, cuius situs inferior, et tempus in quo
congregatur est parvum felicit versus dicit, ha
bitus signum est quia eius generatio velox est et
multitudine eius est parvus. Vide dicit Pluvia qd
dem sit ex multo vapore, hinc autem causa est quia
sita locus in quo congregatur est multus ideo
magnum, qd media regio seris et tempore in qd
colligitur est ex iste multum, potest enim esse
pluviam dicimus, et locus ex quo colligitur est
multum sit magnum, nos autem est parvus et
paucum vapore generatur, quia consistens sit
vapor et quod est effusus ideo minus dies
et locus generacionis eius est parvus in hac in
teriori regione, manifestatio autem hanc est
qd generatio eius est excessus velox et multum
de parva. Intelligendum qd licet ros et pru
nia generentur ex vapore frigido in dielectato
non tamen totus ille vapor transit in genera
tionem roris vel pruina sed magis pars in se
rem fragilatur ut illa que cuncte elecentur et
a radice eius diutius transmutatur, qd maxi
me accedit in tempore calido, pars autem que car
dius elecentur, que cum parvum ascendent, a
frigiditate noctis aduentus consumimuntur et
infusuram est illa est qua sit ros tempore cali
do, et pruina tempore frigidi, hoc est causa
paucitatis eorum, qd generantur in loco infe
riori secundum modum superius declaratum.

Similiter autem. dicit factum de pruina
et nube dicens qd nix generatur ex nube usq; illa
congelatur et in aqua coactatur, sed pru
nia generatur per congelationem vaporis et
nra nube, propt; quod nix et pruina significat
aut tempore multum frigidum, aut regionem
valde frigidam, quia nubes aut vapor multa et
existente caliditate non congelantur nisi illa
est magna frigiditas que vincere caliditatem
in nube aut vaporē repartam, vide dicit Et
miser autem et pruina et nix felicit ad initium
se habent in multitudine, et paucitatem hinc ros
et pluvia, ex eo qd nix sit ex multo vaporē sicut
pluvia et proprius est demus causas, qd declaratur
cum enim congelatur nubes est nix, cuius autem us
por pruina, proprius est nix et pruina est signum
aut tempore frigidi aut regione frigide, et qd

vapor est multo vixq; coagulaverit adhuc
multa in ipsius existentia caliditate fit frigide non
superflueat, in nube enim sicut nubes in
est calida qd est reficiens pluvia ignis qui fecit
bonitatem aquae evaporare et servare. In
telegiendum qd hanc ipsius iudicetur aqua
quod generatur ex vaporē non conservo
propter invenientiam, sicut ros et pruina, sed ros ge
neratur per solam consercionem vaporis in a
qua non conseruantur congelatione, diversa
autem sit consercionis congelatione et ipsa es
incipiente consercione vaporis da aquae ma
nitia, quia proper fabritationem vaporis et
manitiae eius possibiliter facilius vnde
a frigido penetratur et calidus retinet quasi
fabrio expellitur, ideo conservo dicitur et con
gelatur. Hinc autem iudicetur aqua ex vaporē
fuisse prima in nobis inservit, sicut pluvia
nix et grande, sed pluvia fit absque conge
latione, nix autem et grande fuisse cum conge
latione, differenter autem quia in nixa sit finalis
die congelatio et aquam conservo, ideo nix
non habet signum aquae sed multa est et signa
re lumen consermidit, et grande nix primis sit
conservo multa in aquam qd eius congelatio et
proper grande signum habet aquae que est
rotundum, sed et signum quare sit magis con
gelatio in vobis multa sit grandina, qd plu
via indebet et hoc potest est quia a maiori et
poteriori frigideitate inservit. Hinc dicit 28
tertius quis multa pluvia est frigida et ipsa
frigiditas medie regionis non bene penetrat
et difficulter possibiliter, sed multa minus
sit grandina, et calida et rara proper mal
titudinem et actionem fecit multam, ideo ab
eo frigiditas est et magis sparsa penetrari ac
congelari sed ex hoc latius infra. Dubius
tamen circa venus dicitur, tpe felicit etiam
locus generationis roris sit interior regio se
rie, et arguitur qd non quia vapor est subtilior et
temperatur, et hoc est magis auctor dare alio
vaporibus sed alio ascendere ad medium regi
one actio ut pse quo sit lumen nube et
grandine ergo vapor roris ascendet ad etiam
regionem serie et per congelationem tota genera
bitur in tertia serie regione. In opposing
arguitur auctoritatis huius in hoc capitulo de
dicendo qd locus generationis roris est prope
et alibi et est parvus que nra non elevat ad
sit in interiori regione serie dicit generatio
roris. In hac dubitatione fuisse, cum diversae
explicationes, unde est Alberti ponendus locum ge
nerationis roris per se in tertia regione, et
est felicit in partibus qd congelatur nubes re
gio quo dicit est experata et propter ipsam est
medians inter medium regionem que est frigi
da et superior est que est calida, et hoc ponendus
motus sive ratione in principio adductus est
ad dicas huius dicit pro primo qd intelligi de
bet qd locus generationis roris est prope et
parvus loci in quo generantur iudicetur ignis
et de quibus determinans est. Dico secundo dis
cit ipsi sic intelligi debet qd locus generationis

onis roris est parvus id est frigoris quia sile lo
cus medius temperatus medicam habet pro
fundatatem, rora tamen q̄ contingat aliquid
per accidens h̄t. inferior rorū generari. Et
a est potissimum q̄ rorū lumen generetur i
inferiori regione serie, quia cum vapor roris
sit paucus & subtilis a frigiditate temperata
noctis superuenientie citius convertitur in rorē
q̄ ascendit ad medium regnum q̄ est val
de frigida. si dico talis vapor illuc ascendit
citius ab eius frigiditate, impollutus et graue
si q̄ tam pertinat, i h̄c et mēo. Rorū si
bene consideretur. Ad rationem vero Alber
et cum dicit q̄ vapor roridus est subtilior & le
pior, ergo debet alius alterum ascendere, verum
est nūl occurret impedimentum frigiditatis
spiritus impollutus, sed occurrit ut dictum est,
quare nō.

Capitulus secundus tractatus tertii libri pri
mi in quo determinatur de grandine.

zando autem.

3biud est secundum capitu
lum huius tractatus 3mo.
H̄t determinat de grandi
ne. Et dividitur in duas p
tes. In prima premittit in
tentum. In secunda prosequitur ibi. Oportet
autem. De prima vult q̄ grande generatur i
media regione aëris ubi sunt nubes, & non in
inferiori regione secundum plurimum. Unde
in inferiori regione non generatur aliquid pro
portionabile grandini licet generatur aliquid pro
portionabile huic & aliquid proportionabilis
pluviae, cum causa erit posterius manifesta
dicit ergo. Hirundo autem ibi dividit sic scil
let in loco nubium, in loco autem propinquorum
terre ipso vaporante hoc deficit, quis in eo non
generatur grande quemadmodum enim dicit
mūl ut quidem nūl sic sit prout ut autem ibi
pluvia hic sit vix ut autem ibi grande hic non
correspondet simile, causa aut erit manifesta
determinans de grandine.

Oportet au
tem. Prosequit
ur. & dividitur in duas, quia primo mo
net dubitationem circa generationem grandi
nis. Secundo determinat ea ibi. Sed quoniam
videmus. Prima dividitur in quatuor,
quia primo mouet dubitationem viam. Secun
do mouet aliam, tercio mouet viam falsas ref
ponsonem, & quartio reprobat viam opinionē
falsas de modo generationis grandinis ibi se
cunda. Inconveniens autem ibi tercia. H̄t nō
ibi quarta. Ido quidem iugur. De prima mo
net primam dubitationem premittendo pri
mo q̄ ipsi prout inquit & accidentia circa ge
nerationem grandinis quia sunt vera & non se
ducentia scilicet seorsim ducentia a veritate
sed rationalib[us], nam accidentia ducunt in co
gnitionem subiecti. Hoc premillio mouet pri
maria dubitationem que talis est, cum grando

fit aqua congelata a frigiditate sicut cristallis
& in temere major frigiditas q̄ in aliis tem
poribus videtur q̄ in temere magis debentur si
est grandines, conque falso sunt, quia magis
sunt in autuno & vere, sunt etiam in temporibus
fructuum id est in clare, licet minimo, & carissime
autem sunt in temere, & si sunt in temere, sunt
quando frigiditas est minor. & vintus fater si
est grandines in temporibus temperatioribus, nūl ante
in frigidioribus, cuius opposi
tum videntur debere contingere ex quo maior
est conglatio grandinis q̄ nūl. Dicit ergo o
ps autem simul accipere circa ge
nerationem iplus grandinis quecumque non
sunt seducentes, sed puratae q̄ rationabili.
Est quidem enim grande sicut cristallis, cos
gulariter aut aqua temere, grandines autem sunt
vere quidem et autumno maxime deinde
autem in tempore fructuum temere autem rari
sunt, & quando sunt minima frigida, & universaliter
quidem sunt grandines in locis tempera
toribus, nūl autem in frigidioribus.

In conveniens autem.

Mo
net secundam dubitationem que est h̄c, videt
q̄ in media regione non possit nubes conge
lati in grandines converti, quia aut prius con
gelatur & convertatur in aquam, aut prius
convertitur in aquam & congelatur, non pri
mam, quia congelatio est proprius passio aque
nes secundus, quia tunc aqua notabilis tempore
quisceretur, sursum antequam congelaretur con
quens falso, quia ex quo aqua est grauia, fla
tim debet descendere, dicit ergo. Inconveniens
autem aquam coagulare in celo, quod est sursum
nisi enim est possibile eam eis congelare, sur
sum antequam facta sit aqua, neque est possibile a
quam existentem elevatam, licet sūlum ma
nere nūl tempore iqt̄ aliquod tempore quia
superfluit negatio. **At Uero.** responso
nem quam aliqui dabant ad secundam dubita
tionem, dicebant enī q̄ grande prius generatur
secundum partus guttas qui propter partu
tem non sufficiunt dividere aërem & descendere
sunt etiam contingit de partus partibus ter
rā aut ariū que superstant aqua, sed cum postea
plures carum insicē vniuntur & magnifican
tur tunc cadunt deorum. Hanc responso
rem remouet H̄t, dicendo q̄ congelata ut est grā
do non possunt ad insicē vniū licet vniū
humida, ideo oportet ut grande sit tanta sape
ritus ubi generatur q̄ ita descendit inferius, q̄
si prius fieret aqua & congelaretur liqueretur
Inconveniens adiungit. Sicut dicit. Ut vero
nūl grandines incident quidem sursum pro
pter partus partibus, sicut terra & ariū
propter partus partibus, sicut terra & ariū
superfluit aqua, licet superfluit aqua
ter, inconveniens autem multis partibus gut
tas conseruant deorum magnitudinem, sicut
guttas.

non enim initium copulantur ea que sunt congelata quae admodum hamida. igitur palam et id est manifestum quod tanta aqua et secundum magnas guttas maneat sursum non enim ut que congelata fuisset siccata nisi etiam tanta sursum quicquidem. **bis quidem.** p*ini* enem falsam a modo generationis grandinem dividitur in duas. quia primo ponit opinionem secundo eam reprobat ibi secunda. Hec dicit autem. De prima dicit quod ambi frigidi qui dixerunt quod a caliditate huius inferioris regionis aerio in ea causa a radice reficit proprieatis nubes frigidae proper contrariebat ad locum superiorum aeris frigidum. et ibi a frigiditate congelata concurrit in grandinem. proper quod magis sunt grandines in cunctis regionibus calidis quia tunc nubes precipitantur magis sursum ad locum frigidorum et magis idoneas ad congelandum. unde dicit. **bis quidem** igitur videtur huius passione a generatione sollicitate grandinem causam esse. Cum enim propria fuisse nubes in locum superiore magis erit etem frigidum propera quia descendunt ibi refrigeratione radiorum a terra. tunc venient ibi aqua coagulatur. proper quod et etiam magis contingit fieri grandines et in calidissimis regionibus quantum calidius pelite nubes ad pluia formantur a terra. **accidit autem** p*re*
bat hoc. opinione per tria rationes secunda ibi. **habet autem** Tertia ibi. Et uero. De prima arguit sic si gra
do fieri per expulsione nubis ad locum superiore frigidum tunc grande fieri in aliis montibus fieri nix. consequentia est falsa ut p*ro*
ad experientiam igitur sic. Dicit ergo. Hec dicit autem mihi fieri grandinem in valle ac illi montibus quibus operatur secundum opinionem illas. Anara. quemadmodum videmus et nubes in aliis montibus maxime faciem. **tertia** genitus et due assignantur cause propera quae fieri in aliis montibus generentur nubes in ipsius tamen non sunt grandines. Prima causa est quia requiritur quod vapor ex quo sunt nubes grandinosa sit valde calidus siveque perenos fri
gidus. talis autem non ita alce accedit sed certius infrigidatur a frigiditate media regionis et non tenet ascendere prohibetur. Secunda causa est quia alti montes sunt valde vaporosi et intra se vapores proficiunt et insipiant. habent etiam frigus et parum suu diffusum omni tempore non ventum. et proper hoc in eis sunt nubes sed non grandines quae requirunt frigus ventum. **ad**
huc autem quia lepe vise sunt nubes delectate prope terram cum sono terribili ita ut audientes exinde expectaret aliquod magnum malum. Aliquando et vise sunt tales nubes prope terram cuius sonus ex quibus facit sic gra
dines magnitudinis magne et quedam modo in credibili et non rotundae quod ideo cœnit quis p*ro*
eo tempore modi finerunt deorsum. cum prope terram fuerit ipsa genitio. unde dicit.

Zelus autem lepe vise sunt nubes delectate cum sonis sono leme ipsum terram ut etiam terribile audiatur et videtur tamquam fumus atque ostendit aliquando annos viles calidos ma
bibus sive sono fit multa grada et multitudine increibilis et non rotundae figurae. prop
terea quod non multo tempore fuit Latium ipsum ad terram tamquam prope terram facta congelatio ne cœnit. sed non sicut illi annos. **Investiganda** et sonus fit in volve proper exhalatione calidum et secundum indicium latere nubes frigi
dum et barnde. nam proper contrariebat propria exhalatione a nube fit scutto partibus nubes aerea circumstantem refringentur et quo sonus conficitur. **Sed** de hoc latere infra dux et remittere agit. **at UICRO** et ratio
ratione immediate procedens quod duas sunt grandines magne et non rotundae figure hoc et deo societas quod prope terram generare sunt sunt duas sunt longe a terra proper longissime motus quibus fastidio defensione defensio p*ro*
secutus calidissima pars exterioris liquescit et motus angularis et grandines nesciunt et rotundantur et quibus leviter et gradentes non generantur proper nubes expellit frigus ut illi distinxerit. **hunc dicit** Zelus vero est nubes fortis multo magis fieri grandines ab ea causa quae est magnetis causa congelationis. et illi frigi
dus vox et sonus et suspicibus se fluctus apparet. grandis enim est illi frigus frigidissimus genitus per congelationem agit. et hoc est manifestum omnibus. magne et sunt grandines quae si
gurio sunt non rotundae. hoc autem est signum et grandis iste congelata. prope terram et sunt
grandes de longe proper fieri longum et calidum id est motum defensione defensio et
tritione partibus exterioribus sunt figura so
tunde et magnitudinis minores. quod quando igit
tur accedit grandis consurgit non proper
expelli ipsam nubes in locum superiore frig
idum siccata p*ro* dicit. **sed quoniam**
uidemus terminus de generatione
grandis secundum ueritatem. et diligenter. L
et nos quia primo facte hoc. secundo manifestat
modus quo grandis hic inferioris generatur. hoc
autem fit. De prima premittit primo quod proper interpositionem contrariares ad illi
sonis fit contra refractionis vocis ad alterum et exponit. quia visusque coram vicina
alterum a se expellit. et in tali contra refractione
vocis fugit nubes contraria congregantur vel
unirentur et fortificantes et poterint redirentur
ad eoscum. quia virtus vobis fortior est ille
ipsa dispersa. **Hoc** supposito fuisse dicit quod mo
dis generationis grandis est talis. quantum
cum nubes calidissimas fuerit in loco aeris frig
idissimus proper antiperistitum et calidissimus
aero circumstant peruenient ipsa insipiente
in aqua que congelatur et in grandines conver
tentur. Et ex simili causa inferioris terre sunt in
effectu frigidiora et in ienae calidiora. Et eadem

estam caula sunt in efflati pluvie magnarum
guitarum que dicit labrocere que non sunt in
feme dicit ait labrocere quia quasi habito simul
enno gutt defecundum propter celeritatem
frigitationis. unde dicit. Sed quoniam vide
mus cuoniam sit antiparitalia calido i frigi
do inueni approximatio propter qd in efflati
bus inferiori a terra sunt frigidae. a calida in ge
lu i. tene hoc eoperier putare fieri in eo loco
qui est furlum. qui frigidum qd est intus in ea
in loco pallum antiparitalium in temporibus
calidioribus propter eam caliditatem que est
in circuitu aliquando circos facit aquam ex nube
propter quod a gure aque pluviae multo malo
res sunt in calido diebus qd in ieme. a aque
dicit labrocere. labrocere quidem enim dicit cu
lubio summa rete id est ennes gutta defecundum
magis subite a defecundum propter celeritatem
coagulationis. **HOC AUTEM.** quo ge
neratur grande hic inferius. Et dividitur in
quatuor partes. In prima latus qd dictum est i
In secunda solvit secundam dubitationem mo
tam superius. In tercia dat causam magnitudinis
ipsius graduum. In quarta solvit primam
dubitacionem primo moram ibi secundam. Hac
autem ibi terciam. Quanto utiq; ibi quaerat. Unde
autem. Dicit de prima qd accidit contra
rum eius qd dicit Anax. ipse enim dicit qd
generatur grande cum nubes expellunt ad lo
cum superiorem frigidum. Non autem dicimus
qd generatur grande cum nubes expellunt ad
locum inferiorem excellit calidum. tunc enim
frigidum nubes pallium antiparitalium fortifi
ficatum nubem convertit in aquam quam per
steriori actionem congelat i in grandines
permittit. Dicit ergo hoc autem ibi ipsu
m contarum quam parvum Anax. hic quidem
enim dicit nubem hoc partem id est conuertit in
grandines cum ascendit in frigidum aerem
medie regis enim. Non enim dicimus illud fieri
cum ipsa descendit in aerem maritimum calidum.
Cum autem frigidum qd est intus in nube ad
huc magis patitur antiparitalum a calido
exteriori ipsius aeris ipsius frigidum prius
faciat aquam ex nube coagulat eam qd sit i.
facta est grande. Intelligendum secundum
Albertum qd duo sunt loci generationis ipsi
us grandines. Una per se qui comperte et leu
dum conseruat vaporis et quo generatur
qui cum sit calidissimum inter seruos vapores
datur aliis atrae a cendere. et ille locus est medius
in media regione aerae hinc et loca gene
rationis eius per accidens qui est in interiori
regione. contingit enim aliquando qd nubes fur
lam circa a frigiditate comprimitur et interiorus
ad aerem calidum conuertitur. tunc eius frig
iditas emittit a fortificatur et ab ea nubes in
grandines permittunt. primum locus fert
Anz in illa parte. Sed quoniam videmus. dicit
grandines fieri in eo loco qui est furlum.
secundum locum fertur iuperius dux adduxit

teris rationes probantes grandines aliquando
fieri non multas distanter a terra. a hic dux dicit
non fieri grandines per alcenas nubes ad
loci frigidum. ait dicit Anax. sed per eis def
centibus ad locum calidum.

accidit autem.

ITEM. dubitationem iuperius motum. nam
arguebatur qd in media regione aera non pos
sit nubes converti in grandines. quia aut
prius congelantur qd conuertetur in aquam
aut econseruer. non primum quia congelatio est
propria passio aquae. neque secundum quia tunc
aqua furlum quieteret qd est furlum. Respon
deret Anz. qd nubes prius conuertitur in aquam
qd congelatur. non sequitur qd aqua furlum qui
elcerit immo descendit. et tamen ex ea sit gran
do. qui congelatio aquae est velocius qd motus e
ius decorum contingit enim frigiditatem. Ha
bere magnam proportionem ad congelandum.
et gravitatem habere modicam proportionem
ad descendendum. et tunc in minori tempore
frigiditas congelabit aquam qd sit tempus qd
gravitas mouendo decurso redit a loco fri
gido. unde dicit. Accidit autem hoc feliciter sie
ri grandines cum cuncta fuerit coagulatio. si
congelatio aquae qd motus eius decorsum. Si e
rit autem aqua fertur decorsum in tanto aut tanto
tempore frigiditas atque cuncte extreas in
minor tempore coagulavit. quia nihil preh
bet aquam elevarum congelari. si coagulatio i
minor tempore fiat qd latet que est decorsum.

quanto utique. magnitudinis
ipsius graduum. qd velut qd a grande generat
in loco inferiori a calidiori tanto sit maior. qd
ex maiori caliditate loci circumstantia sit ma
ior antiparitalia a fortificatio i. fortificatio nu
bia. qd consequent congelatio velocior. et ma
iorum guitarum. et quia de pice venient non
minorantur in dekenu sicut dux venient a lo
go. quia tunc in longo dekenu a caliditate se
ris partes angularis tunc extiores liquefici
et depeduntur et ex eadem causa sit pluviae pau
carum i magnarum guitarum. quia quando
gutta sit magne sit paucis sicut exuerso qd
sit parvus sit minuta. unde dicit. Quanto utiq; p
inguinus i magis habito sit coagulatio aquae
pluviae tunc magis labrocere a gurte qd grandi
nas sunt maiores. propriece i bircu ferantur
loco. et gure pluviae que cadunt magne non sit
crebre propter eandem causas.

MUNUS. **autem.** dubitationem i dividitur i tres
partes. In prima facit qd dictum est. In eam
da affligit enim aliam causam qui facit ad
celeritatem congelationis aquae conuertende i
grandinem. In tercia ex eisdem affligit causas
cum dux accidentibus ibi. Confer au
tem tertia ibi. Sunt autem de prima solvit
Anz. primam dubitionem que tunc qd ex quo gran
do generatur a magis frigiditate. et maior sit
frigiditas in ieme qd in efflate. evolutur qd gra
do magis debet fieri in ieme qd in efflate. et

sequens fuit ergo sc. Id hoc responderet. Hic vnde qd minus sunt grandines in etate & vere & autmo proper faciliates confundentes & peros qui sunt materis nubis & grandinis. In vere at humiditas ex tempe precedente in autmo fit proper appropriquetatem ad iuste sequentem. & ex simili causa fit grande in se me quia in tempe deficit calor. & ex consequentia antiparafias quam requirit grandine generatio. unde dicit. Minus at etate fit felice grande & uer & autmo. magis tamen qd tempe quia sit in etate est siccior. in vere at adhuc humidus. in autmo sicut iam hucceatur. sicut & grandines. Quid medium tam dictum est & i. maturatione fructuum proper cendam causas.

confert autem. nam alias causae qd facit ad celestitez congelationem ad gradinem. que illi aquam illam qd precalcificari. hoc enim facit ad celestitez congelationem. quis aquacalida circa congelare frigida. unde aliqui lentem qd congelare prius expone feli ut calcificari. Et circa ponibus piskore res solentes facere h. bitacula ad capiendum piske tempore frigido frangunt glaciem & ponunt calmos in aqua & circumfundunt aquam calidam ut congeletur in glacie circa clamofur loco plumbi eeo reneat firmos. unde dicit.

Confert autem ad ut ad celestitez congelationem. quam illi ele precalcificari ut illi qd in grandinem conseritur. et quo grande fit et nube calidissima. cito enim aqua precalcifera infrigidatur. proper qd molliat um aquam infrigidatur cito vero uerino primo ponunt ad folium aculeatum. illi qui circa pontium montium cum in glacie penitus uel secerint habitacula ad venientem pluviam. venantur enim incidentes primo glacie circumfundunt aquam calidam calamine. proper tamen qd aqua calida circa us coagulatur. ipsi eni in intumt glacie quid plumbi calami queficant aqua at fit cito collans calido in regionibus a temporibus calidissimis. Et duci alii

gredi autem. causas cuiusdam accidentis. dicere qd proper cendam causam circa arabus & ethiopias sunt in etate & re uirginea aqua p. pluvias cadentes. & non in iuste. & in caelum qd lepe. cito enim intrigundant illi nubes in pluvias conseruent in etate & non in tempe proper regionem illam sicut valde calidam. Deinde epilogus & ps. Intellegendus te posse alio dubitare. quoniam in illis locis sunt multe panisse. quia cum sunt magne calidatatis videatur qd uapores in aquam concurrent di debet dispergari & in aerem permixtari. amicq; ascendunt ad locum generationis nubium & pluviarum. Respondeatur qd hoc ratio solum probat qd plures illi hanc pluviae in ure & in autmo qd in etate qd conceduntur. unde sicut in etate multi vapores in aerem convertuntur non tamquam omnes sed multi etiam ad locum nubium ascendunt ex quibus sunt pluviae

Misq; est dicit qd in illis partibus in etate pluviae multiplicat. & tunc ex vapibus sicut ex uero. si est ex vapibus p. uero illi dicitur ex nubibus. quod magis fit in etate & i tempe

ad clarioriem notitiam

habedamus de imprelacionibus humidiis secundum qd ex aliis fontibus ex vapore non inserviant primis in autmo. Ita nos & primi dic quodque imperios determinantes fidei sufficiuntur circa litteras. & aliqd etiam tangunt determinatio do de aliis tribus que sunt inde praeconit. sicut sunt pluviae nubis & grandinis. ex res fit feste pluviae. & prima sit sicut sunt panisse. Et hoc sicut inserviant a pluvia & eius materia est subtilis frigida aqua pars balmea de igne & aero & uerina de aqua & serena. Altera est pluvia & aqua pluviae referuntur facte. referentia & genera & veritas. & ueritas dicitur. radiis ex nube leviter & uentilante. Confutatio et rectio ex frigidae aqua a calido circunferentia et maior qd frigidissima roribus producunt non sufficiuntur. sed idem roribus in aqua pluviae. id est minor qd frigidissima nubis & gradini que sufficiunt congelare. quia roribus frigidi etiam et maior in etate & nubes et calidior. & deo in etate pluviae uerinae genitrix & impensos locos sicut generationes pluviae et media stris regio secundum percutit et feruntur. quia vapor pluviae percutit locis non moltram attendit. sed per accidens patet et. I. ferio regio locis in grandine cum ad alios & ipsi patet fieri ex parte frigidae. & quia vapor pluviae et nubes inter vapores secundum pluvias elementa. id est omni tempore fit plus & plus continuatur & nisi sit grande et condensatur. & amplius ipsum significare longitudinem non proper materie uel coficitur. figura qd pluviae est rotunda quia proper granitatem omnes partes gaudiu[m] decolorant per hanc brevissimum & per consequentia linea circularem non habentem angulum. ne quis illa figura est naturalis aquae. ut p. protinus p. ea aqua sup mappe sita que rotunda inueniet. Dicitur vero nubes et nubes calida hanc sunt diffusa matura de aero participante & aliquatenus de terrae. id est aqua etiam est lordis & leuioris agros. quia calidum etiam egreditur ex temperat frigidius. & facte bonae. clementes & aperte como terrefiri. & quia calidum etiam paucatim egreditur a non rotundis summis expaluitur sicut in vapore primi. id est immodicis dorsi frigoris. & fit nisi molles membranae imprimibiles. Et per oppellatum pruina he rigens & dura. quia calidum eius totum sumit. expaluit per irragitum prua conglutinare in aquam conseruare. Causa est nubes electra et frigida excedere non expaluit sicut uirum ad suum locum situm in generatione grandinis sed pluviae per secundum medie regiones qd comprehendens nobis & partes eius sumit conglutinare in aqua conseruare & sic inuenit ex aliis productus. Causa vero ni

ut de proximo vulgo duo habet signa. Primum est qd appuribus clara turbiditate ad albedinem in superioribus eius tendentem secundum est quia tunc sentitur aer calidus propter calidum qd expellit aer nubes. Ex primo signo appuratur quare dicas nigrum celum appuratur pars obscuritas ad albedinem rende te. sed dum pluie uidetur obfusum magna obfuscatur. et huius est quia nubes pluviae et ipsa et obscura nascitur in uno loco vnta. nubes autem nivis qd intermixta sacer est alba. et qd est preoccupata frigore antiplicatione est multum sparsa per aerem in diuersitate. Locus generationis nivis est regio media aerois das habet frigus excellens non acutum (tunc sunt sed sparsa) ut quia hoc non est nisi in iome et principio ventis huius autem ideo solum in temporibus illis nivis in loco pluiae tempore at calido proper magnam aut parsim sparsam frigus medie regionis vnti et acutum proper qd tunc generat grandinem et non nivem. In modis eis aliis quorum summitates attingunt medium regionem sunt nubes perpetue et illic non sunt grandines. qui sunt multi vaporis et frigus habent sparsam et non vntam. Aperte autem ab alba proper et enim inclusum et lucem in ea receperunt. et enim tunc per sparsam contritum qd mulum recipit lumen et album apparet et terminat sibi. huc cristallus contra habet figuram pateris late carmine. quoniam mihi habet figuram nubis ex qua genita est que erat lucis linea distracta quia genita est in et tali nube a frigideitate excellenti qd non prius nubes concretae in aquam qd consolentur sed simul. Et si me cadi molas tamen per exteriorum infusoriarum oculum percuti durescere et in gloriam converti. cristallum et etiam lapide non colligibilem. quia tertius excluso calidiorum a deo confinguntur qd calidus sequens ingredi non potest ad rebolum et liquefactum. Quare et grandine est nubes calidissima accidentale caliditate de terrefacti per tunc videlicet patens frigidior et ab eo bene patibilis et faciliter in aquam convertibilis et consolabilis. Unde et tribus causis faciliter intristat. prima qd frigida est in natura raro aqua. secunda qd aqua est humida et bene patibilis. tertiis qd est a calide diligenter causa electrum grandine est frigiditas excellens et aqua in uno loco vnta nubes videlicet penetrans et prius convertens in aquam qd congelans simul formam calidum expellens. et sic inducens et venientia in diversis partibus nubes habet pluia contra ad que trahunt per te nubes et conflentes et lacrantes sunt diformiter et dicuntur et dicuntur in aquam et congelantur. et tunc grandine plus in vere dicitur in autumno mituosa in clara et minime in iome.

Locus generationis grandinis per se est medium medie regionis aerois per accidentem vero est regis inferioris quod in ea frigida est ventus et acutum ut dicunt et supra. et frequentius in seruis generat grande qd non aut pluia.

Figura autem grandinis generate a remotis est rotunda. qui pars angulares indecentia per accensum calidus liqueficiuntur et dependuntur. sed figura grandinis que proprie fuit generata est si cur figura plurius guttarum secundum latitudinem pollicarum et conglaturantur. quia ex talibus guttis per conglagationem grande generatur. ideo earum retinet figuram. Quia vero vapor primus prius congeletur et stat aqua et deinceps habet prius figuram. aque autem circa guttarum. ideo magis puluis vaporis. quare et expansa et parsibus discontinuata licet vapor. et uidetur sicut quidam radis unam lineam ex terra parte circunstante vel ad eum et terram reduci. guttae autem grandinis magis continuerunt secundum latitudinem. quia calidum nubium habundat ad latitudinem qd ad medium. hoc omnia ut Alberto colligere posse que sunt valde utilia ut perpendere quilibet facile potest.

Capitulum primum tractatus quarti libri primi in quo determinante de generatione fontium et fluminorum.

E ventis autem
Est quartus tractatus huius libri. In quo agitur de terminis de fontibus et fluminibus. et continet duo capitula. In quorum primo de terminis de generatiche fontium et fluminorum. In secundo autem de eorum duracione. secundum capitulum incipit ibi. Non semper autem. Primum capitulum dividitur in duas partes. In prima premittit intentum. In secunda prosequitur ibi. Sunt autem de prima dicit dicamus de ventis et omnibus sp. et r. ad huc aut de fluminis et maris. et primo de his dubitantes. id est dubia momenta ad nos ipsos. et de fine de aliis dicit superius sic et de his natis accepimus ab antiqua dictum tale qd non est ut dicat. **Sunt autem quidam**. Prosequitur de intento et de videtur in duabus partibus. In prima recitat opinionem antiquorum de ventis et fluminibus. In secunda determinante de generatione fontium et fluminorum propriam opinionem id est secunda. Sed palam. Prima iterum in duas. quia primo recitat opinionem antiquorum de ventis. secundo de generatione fluminorum ibi. Similiter autem. Prima adiungit in tunc quoniam in prima facta qd dicunt est. In secunda adducta dicunt quaternam. In tertia respondet ibi secunda. Propter qd et omnes ibi tertia. Propter qd melius. De prima recitat opinionem de ventis. dicens qd sunt quidam qui sunt vocatum aeterni mecum quidam et huiusmodi ventum est. cum domini auctor confiteat id est in fluminum dicere iterum est id nubes et aqua tamq; cadent natura et leviter spissas id est vento et aqua. et dicunt vento est ex parte

motum serio. Intelligentum et illi sentient
opinabuntur id est facilius sic emenda illa.
Et de illa re quo quicunque dicunt ut non motu apud
eos erat ventus, aequaliter ipsa letitia erat, ne
boni, et amplitudine impulsa erat aqua; sed ergo
facilius impulsa erat aer ventus subea aqua.
vide enim dicit Ziz cum vellet venire tunc ille mo-
tum serio per motum serio debemus credere
gere aer est motu. propter quod

et eorum. Addicte dictum spacioles
qui parauerunt sapienter loqui et cum ratione
disterne enim in eis venitos sive vixis venient
seculum speciem, qui non in summa nisi in
tua qui ei vnde secundus est periculum. sed differat
ratione locorum ex quibus venient. sed hoc non
est eorum differentia essentia. sed accidentalis
summa. Unde dicere q̄ omnes venti sunt
venient secundum speciem et si sunt q̄o dicit
et q̄ canes fluiti sunt vno fluitu secundum
speciem. q̄o non differunt nisi accidentia alter
secundum moditudinem et punctatum et ratio
ne locorum per que transirent. unde dicit Dicop
ter q̄ ecce qui sapienter volunt dicere qui
dam autem omnes ventos esse unum venient
quantum accidit omnem seriatim vixis
et cunctis aliis scilicet in specie unde contingit
aut differentias videtur at differenti propter hanc
elle differentia et quibus vniuersitate quae coruscat
et tunc fluens similiter dicitur secundum admodum
utique si quos putat omnes fluens et tunc
fluimus. portio p̄tio mea

Ius propter quod me Reprobat opinionem istuc, dicit
et multi dicentes de recto fine inquisitionis,
qua popularis qui non dicunt venire illa a
eum motum melius distinxerit, si illi loquuntur
cum inquisitione qui dirigitur ventus, et sicut erit
in eum, unde dicere q̄ sicne illud fuit
ex uno materiali p̄ principio felicitate aqua, sic ex
enī senti sunt ex uno materiali principio sed
littere exhalatione, hoc verius est, sed dicere q̄ si
est enim fluvii fuit aqua cui res, sic omnes
venti sunt aer metus qui illi discurrunt hoc ē mē
diatum, quia polles domus de ventis determina-
bitur et in considerandum quid est ventus, et
quomodo sit, q̄ qui est mecum eos. Et primo e
rit considerandum virtus cu[m] nos venti fluantur
ex uno principio tanq̄ ex parte aliquo constitue-
te totam materiam ipsorum, u[er]o q̄ que sunt fluvia
doucē tota materia et id vole erat, h[ab]et
constitutum h[ab]et aqua concentrata in vite et ipso do-
ne nec evanescatur aut habeant p̄incipium et se
ip[s]i sicut pinguis pictoris vniuersi proprii
principii assignantur. Dicit ergo Doctor q̄d
multi fine inquistione melius dicunt q̄ si dis-
centes cum inquit: tunc, siquidem enim omnes
fluvii fluantur ex uno principio, ibi certe q̄d
ritus id est venti sunt, eadem modo ex uno pri-
cipio materiali fluunt utique hec diriges de
rente aliquod. Si autem dicant fluvia h[ab]ent
bi felicitate q̄ sic enim fluvii sunt aqua curat
he omnes venti sunt aer vel palani, q̄b[us] he

ne dicens erit nesciens mendacem, quis hoc quidam
opportunitate habet considerationem quid ei vide-
tur et si potest fieri, quid ei respondeat. Vide
principalem ipsorum a primo considerationem
critice ipsius veritatis operi et accepto sententia
de fluctu quantumcumque ex parte, obligeatur
hunc flumus donec usque non charactere velud fluctu
continuus ex seruitur. Non querendis utrum
res plingentes venti feruntur cunctiones nisi ha-
bitus principium est et ipsa.

autem, plenius antiquorum de genera-
tione fluminorum. Et dividitur in duas, primo
ponit opinionem secundum reprobem locis
Quamvis manifestum. Le primo dicto q
fusidius hic nomen dicitur quodquebus
se habere de generatione fluminum, deinceps e
missa aqua a fonte ipsa iterum paulatim congregetur
sunt tria contingit cum fluere et ventre me-
gno et flumis generari, utrū cancas et rivo ven-
tus et alium flumen et alio spissus et multus
sunt aquae non sed diuersae aquae qd se
leccant ex iuncte in ista fidelitate et multitudine
dñe pluviorum, sive hinc multitudinem flum-
inorum propter qd contingit frangere in iuncte
miseriora flumen flumen et cetera, sive quodque
flumis esse præcessere. hoc autem non percepimus
quod sensu etiam flumis propter magis
adulescere ventre id est concordare unde aqua
est collecta ut fidelitas et non primo conformatum
estq; imperficiunt under utrum in ista habe-
lentur hoc flumen contingit qd percepimus
utq; in fluxu, quodquecumq; aliis fluminibus o
migit minoris et c; fuscopraclus, sed propera-
punctatus aqua precipitantes atq; imperfici-
untur qd de celo aqua circuato vnde id est con-
cordare n*c.* quamvis manifestum

tum Reprobis illam opinionem in dicto
et si quod videt imaginari vestrum recipiatur
convenit aquae fluctus et flumen per terras omnes
videtur manefactio q̄d tunc in agitur excedere
magistrinam et tunc res est ab ea parvum
deficiat, quare illa episo non sit vera. videtur
dicitur. **Liberius** manefactio si quod videt fluctus
et recutit aquae latitudine q̄d tunc
diane continet fluctus et videt intelligere cuncta
multitudinem videtur utq; q; tunc latitudine
luna excedat magnitudinem molent terre luna et
qua in ea concreta, sed non multum deficiat
magistrinae terre ut in aqua fluctus per am-
num latitudo in illo recipiatur, qd ratiu efficiat.
ted palam. De determinacione
fontana et fluminorum secundum primum opus
monez, et dividatur in duos partes. In prima
parte causam generationis fontanarum et fluminorum
ex lectione postmodum generationis corporis et
ex predicta causa ibi secunda. **videtur** autem

De prima dicit q̄ in terra sunt multa conca
mitata in quibus sunt collecti aquæ que excedit
unter ex quibus sunt fontes & illæ minæ. sed illæ
non est totatis cuius a coribz ut dixit præcedens.

opinio. sicut ps per rationes factam. Sed illa
rins imaginandum est q̄ sicut supra terraz et
vaporibus per eorum frigidationes generat
aqua. hic infra terram ser. existens in concavitate
estib⁹ eius. a sua frigiditate ingredatur et in
aquam convertitur. hoc sit continuo et per ea
terram aquam sic generat⁹ continuantur fontes
et flumina. Unde dicit. Sed plaz q̄ accidit
quidem et multa talia solent aquarum con-
gregations in molis locis terre. sed non so-
lum hic est caua fontis et fluminis. Et inde
veniens est ita q̄ non poterit properare
causam aquam fieri ex aere in terra properare
quam quidem sit super terram. quia liquorem
et solitatem super terram ac vaporos properare
frigiditatem constat id est insipitator in aquas
opus patere hoc id est accidere ab ea frigiditate
que est in celo et non solus aquaz segregatas
sunt ipsa fontes et flumina et clivus huc
fluvii. sed eius sub terra hinc continuo aquam
ex aere.

ad huc autem Ponit
modus generatio
nis fontium et fluminorum expedita causa. et
diuiditur in duas. In prima facit hoc. In secunda
declarat dictum suum ibi. Unde manifestum
autem. Dicit de prima non esse parandum
quam est collectam in concavitatibus terre
et in plurimis humidis descendebus et
fluenter esse principium totale substantia fō
rum et fluminorum ut dixit procedendo opinio.
Id magis arbitrandum est q̄ sicut ex vaporibus
sursum insipitator primo generans par
ve gutte aquae que descendunt et iterum aliae et a
lia succedunt que congregetur constituant ma
gnam aquam multitudinem sic in loco concavitate
terre ex aere illi existente per frigidationem
generantur parve parvo aquae que adhuc entel
lates et concavatibus distillant deortum ad
fundum concavitate et sic de aliis succedentes
dence aqua illa collecta adeo augmentetur q̄
egrediendo per oris nubes concavatibus sunt ad
partem terrae decliviorum. et per hunc modum
efficiunt principium et origo fontis aut flumini.
Unde dicit. Adhuc autem non ea aqua que
sit in terra ex aere esse principium fontium et
fluminorum. sed aqua existens quotidie solitare
collecta in concavatibus terre. vel quidem
sub terra etenim flumina segregata sicut quidem
dicunt tales dicimus non esse principium flumi
norum. sed similiter dicimus sicut sicut in eo
loco qui est super terram parve gutte sunt sic
consequentes et iterum ipse cum aliis tandem
cum multitudine descendunt pluta aqua. Sic
et in terra dicimus aquam primo colligere q̄
me gutte hest id est contingit in ymum ore
et velud kauterio id est aquas securientes q̄
sunt velud principia fontium et fluminis. In
telligentem q̄ Ap̄ non negat in concavitatibus
terre fieri aquarum congregations ex pla
ntis et aliis aquae imprecisionibus delenden
tibus et maxime in hieme in qua habundant
et quibus fontes et flumina sunt sicut augmen

tentur. quis ex experientia hoc est manifestum
sed negat illum est causam principalem et to
talem fontium et fluminum magnorum et in
definitiorem. unde et si ex talibus aquis fontes
quidem et torrentes qui aliquando totaliter
excancor originari possunt et non solum hoc
sed etiam fontes et flumina magna augmenta
ri. tales tamē aque non sunt totalis cava nec
erant principia fontium et fluminorum perpe
tuum ne ratio Ap̄ probat sed magis aqua
ex aere in terre concavitatibus continet gene
rata. hoc volunt hec Ap̄ declarat.

festat autem Hic dicit
summum et diuiditur in tre. In prima declarat
dictum suum per id q̄ sit per artem. In secunda
per id q̄ naturaliter accidit. In tercia de
clarat fontes et flumina ut plurimum habere
debet ex montibus i.e. secunda. Proper
q̄ o ruminata ibi tercia. Proper q̄ quicquid
modum. De prima Ap̄ dicit qd id qd dic
tum est manifestum est per opus artificiale. nam
explicentes conducere aquam ad aliquam locum
fodinam terram in illo loco ut aqua fluat de lo
cis superius terrae ad locum depressiores
Dicit ergo. Unde festat itaq; id qd dictum
est ipsam opus. qui cum faciente ducunt aqua
colligunt ipsam aquam a locis excelsis id est
alii in humilibus et dolosa huc deprimitur
et si utiq; sudante terra.

Quod Declarat propter
dicum suum per id qd naturali
ter accidit. dicens q̄ fontes et flumina genera
tur secundum modum dictum huius et id est
generationem aquae ex aere in partibus concavis
terre altis exilientibus. et per fluxum eius ad
partem terre decliviorum. qd apparet per hoc
q̄ fontes et flumina ut plurimum hunc ortum
ex magnis montibus in campis et auro pau
ci sunt fontes. et illi quia loci montanae sunt
interius concava loca. ipsa et exteriora spissata
proper lapides. id est non solus possunt mul
tum aquam recipere sed etiam generare per
frigidationem lacum in aere includo et con
tinuitate ingredientur ne detur vacuus. et hec aqua
succedit generata et paulatim fluens ex hofio
concavitate ad yma et origo fontium et ex co
sequenti fluminorum. cum flumina ex montibus
ut plurimum generantur. et non differunt q̄tu
ad continentem multam aquam sine concavi
tate illa habeat. concavum superrium. hinc ex
parte interiori. aut gibolum. hinc ex parte supe
riori. quia utroque modo erit multe conti
nentie. unde dicit. Propter qd et ruminata fla
uorum videntur flumina ex montibus et plu
rimi et maximis flumina sunt ex magnis mon
tibus. Similiter aut et plurimum fontes vid
entur montibus et locis altis. In campis et
bus autem terra est sine fluminis. aut in eis pau
ci sunt o. cuius cava est quia loca montana et
alta sunt interius vnde sponsa. sed exteriora
et fulgentia sunt ipsa. et id est levigata modica

quidem id est secundus pars pars 7 in multis locis producunt 7 colligunt aquam faciem ex aere. sed cibum cuius hinc loca multitudines aque fascinare edentibus magnum. Quid enim differt id est nihil differt et tunc ad contumeliam multam aquam pariterque concordat et concutit 7 impinguat id est pars superiori. utroque enim medo censuratis illa comprehendit et caput molles id est magnitudinem corporis et responsum sine aerem ascedere tam ad eam et infrigendat. et concutit sine impetu iterum in aquam quare et prop

Declarat inductio qd nunc di-
xerat felicite q̄ fontes & flumina ut plurimae
habent ortum ex incultis. Et si cluditur in
dissu p̄ ex. In prima facie hoc in scāndō co-
cludit ex dictis opinioneū primam de cristi
ne fontium & fluviorum fallam esse ibi. Qd
ad dem igitur. Prima in trez quia prima est
qd qd in mētibus sive secundo in meadowibus
europeo tercio in montibus africe, partes
parebunt. De prima declarat dictum summum de
moni p̄tate qui et maximus monitionis oris
calum blemias ita ut ascendere videat
terminos marii propinquos videre non possint
existentes in predictis eis & ex talis monte mal
i flumini oriuntur. Tercy dicit de caecitate qui
et maximus monitionis oris intentum effundit
qd patet quia existentes in locis depresso &
valde remota & navigantes in flumine talis
remotum videt ipsius propter alitudinem
sum. Hoc etiam patet ex alio soliter quis
sol illuminat summittarez eius usque ad tertiam
partem noctis & per tertiam partem noctis ex
te ortum sole repectu alterum locum unius sic
noct durant in alia lege & duodecima hora
summittit istud montis propter alitudinem
sum habebit necesse solum quatuor horas.
Et etiam ille mente magna latitudine & mai-
torum collum, propter qd in oblongo habeat
tes multe & diversarum litigiarum.
Unde dicitur.
Dreptor qd quoadmodum distinxisse
viam fluviorum videtur fluentes ex maximi-
mū montibus, hanc est pars condescenditam
periodo id est finis seu terminus tre habet
tabilis, huc enim finis ex inquirere a singulis
philosophis sit de ceteris quantum non ac
edit ipsofuit videlicet. In alia quidem igitur
ex parsimo monte plurimi & maximis flumini et
denus fluentes hic autem mons dicitur tibi res
sumus omnium qui sunt ad orientem iesalem.
Ascendens enim iam hunc montem apparet
mare qd est extra cuius termini non sunt pa-
lum his qui habitant hunc in predictis eis.

Ex hoc quidem igitur mons fluente his flu-
tui bactrus coasps et arascis. Adhuc autem de
uidit tonans et eo quoque eius exsiles trahit in
meconidem paludem. Itum autem inde fluminis
ex ipso quo fluviorum omnium habet plurimum
teuma scilicet aquae abundantiam. Ex eaque

Si autem flum in aliis flum cedentes le
cundem multitudinem 3 secundum magnitudi-
nem & fasto flumina Cœcinae sicut maxima
est coruus qui fons ad cœcinae effluentia & mai-
stitudine collatum est plenissimum. Reges sicut aliis
ruribus quædam videtur a suæ profun-
ditate & magnitudine in flumina dilata sunt,
spissæ humeritatem illustrante sole etiam ad ter-
ritorium pertinet ab oriente id est versio orbi
solis. Et rursum & viceversa id est versio occasione.
Signa autem multitudinibus signata et multa he-
bent lumen in quibus multa genita habitant.
In eis autem illis multa flumina & magni-
tudines sunt omnia cum luce que manifesta se
que ad verticem utramque.

autem. 3dē of ex pīrēo

4111, tendit in montes europeos de monte pireneo qui respectu grecie et versus occidentem, sed respectu nostri est versus me ridens et a deo dicitur. Ex parte autem qui est mons ad occidentem equinoctialem in loco qui dicitur astica flumen illud et rursum illud quidam felidae variorum sunt ex eis canis non herculeus, utrumque per terras europeas fit in pontibus cunctis, plurimum autem ab illo rano fluminis ad arvensis id est septentrionis flumen ex nomine arcuatis, huius autem montes sic maximis circuitibus locum insularum et atri tundit, habet ipsa autem confunditorum super altissimam fistulam lumen monos quo vocatur rupes de quaerunt magnitudinem valde et dicere ferimus qui dicitur fabuloi binus at aliens post istram flumen plurius et maximi aliquorū numerorum.

firs **imiliter** **autez** **et**

CIT. 4. Item ostendit in montibus a frice dicens: Eximiliter at se habet: circa lib. ann. flos qui quidam flamus ex etiopis modo tubis sive egesti a milio maximus aut diuinae coronae vocatis elementis qui sunt exterior in mari 2 pares aut flamus exinde potere argere so. Et si usque flumine qui sunt circa classis locum acutelius quadrum ex pindo mox sunt 4 fractus hinc flatus. Et in aliis et crassis 4 et usque omnes raro existentes flumine ex cedro multi antea hinclemur flumine ex rediuce Eximiliter aut si quis videtur inuenire alios hinc ex montibus sed telum non gratis hoc dissimile. quoniam 3 quicquidque ipsorum fluit ex paludibus, paludes at accidente esse portas sed montibus. id est enim flumini sunt hinc ex additione sed loco atris sicut sunt montes.

quod quidem igitur.

Concludit et dicit primus episcopus de
falso que dixit Ieronim s florina fieri letum
et aqua congregata in concavitate terra
ab aliis generatione alterius aqua de nemo. Et
quidam in treo in prima facie qd dictum est
in secunda continetur episcopum hoc in tunc ve
ram in tercia etenim qd per primas dictas sollicitas
qd in terra hinc portugimus sine concatenatione

ibi secunda. Et sub montibus. sibi tertia. Qd autem talca. Dicit de prima qd illa epinio prima sic falsa parat quia locis terre non est sufficiens ad continentiam totam aquam sensim unq; fluorum per rectum annum fluctuum. sicut locis nubium non est sufficiens ad continentiam totam aquam que pluit per rectum annum. Dicit ergo. Qd quidem igitur non oportet ut hinc principia fluorum ut ex determinatis ventribus id est cōstitutis terrae est manifestum. neque enim utique locis qui terre ut est diceret est sufficiens totam illam aquam continere. sicut neque qui nubium si loquuntur operat aquam existentem in talibus ventribus fuerit. non hec quidem aqua preexistens deficit. sed autem steret ex acte id illi accipiebant fontes et flumina semper fieri ab aqua iaz existente qd ostendit non esse exz.

Cecula et sub montibus. dit opiniacionem suam de origine fontium et fluorum unde veram esse. unde qd fontes sunt sub montibus hoc refatur fontes fieri per aquam secundum partas partes siccetumque genitum in spongestratibus montibus et locis alios que decurriunt ad locum declivorem in quodam ventre colliguntur et congregantur. et adeo et ceteris et effluit per hunc fontis interioris. si talia aqua difficit principium fontis. et fontibus autem originatur et constitutum est fluuius et fluuius patiens constitutum est fluuius magni per extensionem eorum ad invenientem. Cum hoc etiam debemus ponere aliquo loco concavitate repleta aqua ac plura que transiret in fontes illius. sed talis aqua non est sufficiens ut dictum est. Idcirco debemus haec duas casas congregare non tantum unam ponere. et hoc usque qd sub montibus est fontes attestari qd locus fontis distribuit aquam et ipsam fuerit ad modicum et paulatim ex multis partibus. et in hunc fontis fluuium. sed non solum debemus hoc posse sed etiam talia esse loca que sunt brevia in longitudine aqua uelud flumina non est inconveniens. sed non ad tantam id est non habent talas aquae multitudinem ut hoc accidat ut nihil magis habeat aqua qd si quis poterit ea aquae que sunt manifesta in talibus concavitatibus est fontes fluorum. fere enim plurima et fontibus fluuium ad constitutionem fluorum ergo debemus posse omne corpus aquae et quae fontes fluorum et flumina esse illa soluerit aqua congregata in concavitate terra et plures descendentes ibi. et hoc soluerit continuo ex acte generato in concavitatibus montium.

On quod autem talca. dit qd in terra sunt rotangines et concavitates. deinde qd locis manifestat id qd accidit circa archadum partem grecie. ubi enim plures fluuii absurde terrena qd accidit quia illa terra est montuosa et aqua non habet aliopotes per quos possit fluere ad mare et illuc evacuari. ideo reperi meatus sub terra

per quos transit et impulsa agere superuenientio vnde dicit. Qd autem tales fontes et vera ginea terra est manifeste multi fluorum absorbiti. hoc autem accidit in medio locis terrae puto peloponensis et circa archadum fuisse plurima ratis. causa est quia terra illa est ex illo montuosa. et ideo aqua non habebit effluxus ex altiori in mare. et ea enim repleta aqua et non habebit effluxum invenientem transitem. ipsa aqua per profundum et ex aqua superuenientem regente et ex impenetrante aquam priorem circa belladem quidem igitur plurima ratis omnino sunt facta ut sed sub cau-

caso. Idem de clararate quodam flango propinquum monte caucaso quod flangum propter suam magnitudinem vocant mare. in ipso multe fluuii ingreduntur et habent profunditatem maxime. ita ut nullus umquam inveniatur fundus et tamen ingreditur sub terra. nec habet a quam fallitur amorem per dilatationem recentem et umbras fluatorum emitit aquam dulcem in tribus locis. vnde dicit. Sed sub caucaso est quodam flangum quod qui habent ibi vocant mare. hoc enim multe et magna fluuii plus ingrediuntur non habentes manifellum. et flangum deriuunt sub terra inter oras et circa vocata profunda ponti. hec autem sunt infinita quæda maris profunditas id est valde magna. nullus enim qui immiserit nunquam portus terminum inuenire. hoc autem profunda ponti longe a terra aqua absorbentur tere ad trecenta fustis a reddito aq; porabilem id est dulcem ad nullum id est per multum locum non in directum et continuum sed diu in tre parte.

Cicera ligisticam. ostendit de quoddam fluuiu non minori. rhodano qui absurde a terra a porto egreditur dicens. Et circa ligisticam que est locus quidam in eundo per quodam fluuiua non minor ibi. dabo absurde a terra et iterum secundum alium locum egreditur de terra Rhodanus aut est fluuius Gallicus nubes trahendus nec alter portus perfrantri propter magnitudinem suam.

Circa illud capitulo inuite dubitationes occurunt. Prima dubitatio est virus in terra sunt concavitates. Et quia qd non primo omne corpus homogeneum debet. sicut continet in sua concavitate incepsum. sed terra est corpus homogeneum ergo ac. Secundo omnis corporis gravitas omnis pars resistentia de omnibus compimento se perclusa contraria ergo inter nullas eius partes relinquitur concavitas aliqua. Is terra est corpus gravis ac. Tertio omnis corpus rigidum et lucidum est ipsum non habendo in concavitate. terra est haudmodi ergo ac. Datur consequentia cuius minor maior ac etiam ei nota quia de ratione rigidi et flexi et stringere et constringere partem eius parte. et per conspicuum inter eas nullum relinquare concavitatem. Haec dubitatione respondet

Albertus dicens q̄ terra ex natura sua, p̄fria debet esse per totum solidam & continua nula concavitate interfecta. hoc probat arguēta tam alium congitum ipsam habere mul tas concavitates, quoniam sol s' stelle agit in ipsam calificando e humicis subtile ipso evaporare faciendo. et hoc in eo porti lora mina concava generantur, unde scilicet in loco paludosis exaltatis tempore calido videmus in superficie terre scutellæ asperari. similius in imaginario illi ex causa nunc dicta sub terra fieri concavitates. Implies ex calore so li & stellarum sub terra exaltatione calide pro ducent ut partis p̄tias, que in ea ininde & congregate exalare non potentes biorupunt re foliante & faciunt speluncam in ipsam, a inter dum adeo multiplicantur q̄ terra super se soli exsistente ipsam in album elementum conservante augmentando & collens aut monachum facie do, terra at non exsistente desuper solidam eam scindunt & egreduntur. Secunda dubitatio est virum aqua, in superficie terre existente per po rostata decedat ad locum concavum eius. Argua ut q̄ non aqua sit enim gravis q̄ terra ut pater ex libro celi i mandri, ergo ex ordine elementorum in virtute q̄ est q̄ gravissima subbit letori ut minus gravis, sequit q̄ omnis aqua debet esse super omnem terram q̄ per se sequitur nulla pars per aque mouetur ut sit sub illa q̄a parte terre. Hinc respondet Albertus dicendo q̄ licet secundum ordinem elementorum omnis aqua debetur q̄ sit pauca omnes ter ram ut argumentum probat ex aliis tamen causis aqua terri illabitur descendendo ad eas causas. Et huius quatuor causas assignantur, quarum prima est q̄ elementa sicutum habent motorem qui mouet ea ad suum locum, nata ralem, s' alium habent qui mouet ea ad locum mixtione, nam impinguatum ad huius in lectum in naturalem generationem q̄cum est locum natus accidentia consequentia se manu ut colligatur et concitatere certe phisicis ut cum in eis sunt loci proprieatis & metus ad ipsam, ne cuen tur ad locum mixtione nasci possint & stirps stellarum, quoniam hic in terra latus aqua, q̄cendere in aere habet formam vaporis, ne esset posse defractio labi in terrâ ut abuenient lo cu declinatio in potu oblitus velut ad recta ter re declinantem ad generationem mixtorum que illuc generantur, in aquis tamen percipiunt motus lumen hoc facit, in igne mortuâ, in aere motu aliorum quinque planetarum in terra metus spes stellarum fixarum. Et secundus causa est quia aqua est humida & fluxibilis non constans & terminabilis ut minima proprio sed termino alieno. Ideo et natura humida terre illabitur & fluit ad ipsam, q̄ quia est habens & penetrans in eam penetrat per eius poros ite ingredientes & continetur sub ipsa. Tertia causa est circularis generationis elementorum, prepter hoc enim stellarum elementum in q̄cibz surat, cum trahimuta, ut ad ipsum, q̄o maxime

serit ubi tria elementa, inferioria le contin-
gunt. Quaevisca sit conformatio nostra, ne
narrabat hunc contextus delectum ad loca
convenia plena, si quod cum tempore fratre super alia
adducatur conformatio nostra dici possit, non
necesse est conformatio nostra ad quod delectum sit hoc
tempore, quantum est natura suam et latitudinem
ad loca delectum sedet. Sed si quis
tertius dubitaret ut veritas sit vana nata
triale principium existimat fontis et fluminis
individuum. Proponit qd sit quod vana est
locus naturae alia recte apud filios locis nra
ris locis vana est locis naturae enim ipsa
vna concordia certa est de aliis locis locis natu-
ralis est principium generacionis quod auctor
dicit pater. Ergo omnes fontes et aquae sua
mostraruntur originem habentes a mari si
non a suo materiali principio. In propenso
videtur esse illa qd est quod dico sicut
estimatur de aliis fontibus et fluminibus.
Sed bene dubitaturne? Reponit
deus Elbertus dicendo quod natus exponit qd est
maximum maris utrius est principium: materialis
marinis fontibus et fluminibus individuum
est enim haec maxima sicutus singulare: tunc translati
eo per quartam partem falsius separari possunt
meridionaliter et occidentaliiter et ab ipso egre-
diuntur aquae fontes et fluminis et ad ipsius
retinaculum. Sed tunc est dubitum quoniam
de aqua oceanica fons propinquum locu retin-
quere et ascendere sinistrum terret ad hostis
sua fonte sua flumina quia sui hoc fit naturalis
et violenter non naturaliter quia nihil natus
relinquerat a proprio loco recessit. Enviruerat aqua
et gravis et go debet descendere et concutere
mare et non ascenderet ad altitudinem suam terret
non violenter quia ubi nihil est quod causa violentie
est ad eadem mortua. Ad hoc respondet ZR
bertus alignando duplicitate responderet in hoc
modo. Dicendo et modo lumen que facit aquam
oceanum ascendere concursum terret et per
porositate penetrare a fratre ad ipsius con-
cavitate secundum motor et exaltare subter
ea mari resunt et congregantur quae coadunantur
huc aquam occidentem per ebullitionem; facta ha-
bitum invenientur et vaporare et ingredi per os ter-
re ioh mrigidari et in aquam concursum sic qd sic
cedere aqua proceduntur et ex illis ad holuras
fontis aut fluminis. hoc fit continuo in fonte et
fluvio perpetue emanatio mis. Et ex his canalis
velut etiam aquam collectante in conformatio ter-
re per pores ascenderet donec extum reperiat
et creditur. Sed tunc obicitur causa ista, quia
si sic ceterum aqua fontis durae egreditur debe-
ret ex illa calida ex quo per ebullitionem ascenderet
sequebant etiam et eis calidior in etiam qd
sensu quia in etiam rapi et in etiam frigiditas qd
caliditasque per contra recipere sicut et in etiam
me, utrumque conformatio et latum et conus
experiuntur igitur s. ZR bertrupus proponit
negando conformatioem pro quo no-
tum est qd deinceps terre duas habet cruxae, tria-

Interiori que est calida propter exhalationes illuc inclusas ad aliam exteriori que est frigida propter frigiditatem ad eam expulsam a caliditate crux interiori. unde dicitur qd' li et aqua fontis dum per ebullitionem elevat a crux interior sic calida, dum tamen peruenieat ad crux exterior cum sit pars a postib[us] faciliter & cito vehementer irritigatur, & ideo frigida egreditur, & frigida est in parte qd' in tempe, quia in parte crux exterior terre est malum frigida propter duplum antiparabolam scilicet extrinsecum aeris calidi, & intrinsecum crux interior calide. In tempe sit est calida propter caliditatem expulsa ad eum a frigiditate aeris circunstantis propter qd' aquarum existens & inde exerto in tempe tenuis redditus ubi in parte est excellente frigida, & similia ratio reddi potest de aqua parte ali. Et hec est sententia Alberti de principio materiali fontium & fluviorum, ex quo soluit ad istud ut contra se faciam. sed invenimus dissonia est a mente his ut patet ex littera.

Capitulum secundum quarti tractatus primi libri in quo determinatur de duracione fontium & fluviorum.

on sepez au tem.

Hoc est secundum
tructus in quo de
terminatur de duracione
fontium & fluviorum, & pri
mo abz premitti interium, secundo adducere
causam dicitur ibi. Principium autem. Et
est de prima qd' non semper eadem loca terre
sunt in aqua nisi arida, & permurantur secu
dum generationem & defectu suorum vni. prop
ter qd' a loca que sunt circa arida, & mare p
rimitur & non semper hoc quid est terra, hoc
se mare percutiunt omni tempore, sed quid est
se mare ubi est arida, ubi non est mare ire
rum hic est terra arida, tamen eportet puta
re hoc fieri secundum quendam ordinem & de
terminatam periodum & non a causa.

CIPUM QUTCM. Ad 23M
dicit causam ha
rum permutationum, a terra facta primo qd' dic
et, secundo applicat hanc causam ad pro
pellendum lumen. Tertio alignat causam qua
les permutationes non latent secunda ibi. Ne
igile autem. Tertia ibi. Sed propterea. Dicte
de prius qd' hinc primaria & plana aliquando
sunt in parte & perfecte & aliquando in tem
pore contingit de terra. In hec tamen est differen
tia, quia plana & animalia secundum omnes
sunt pars hominis, lumen in fluvio, lumen, sed
terra secundum sicut partem est in fluvio, & in
eundem aliam in sequenti propterea qd' fecun
dam diuina pars calida & irritigatur, nra
per metamutacionem eis est & alia scilicet qui
butantur parte terre preponit efficiuntur

7 ess cleftant & tricant & per consequens
fencifere factant, ab aliis autem partibus ter
re elongant & eas frigida factant & unificant & sic
est ad statum & perfectionem deducunt, unde
dicit. Principium autem & causa horum id est
istharum permutationum est quia que in terrae
re id est partes eius habent statum & fencit
scilicet corpora plantarum & animalium, sed illis
quidem feliciter plent & animalibus accedit
habet non secundum pergen tantum, sed est
neccatum eorum similius esse in statu aut pati
decrementum, terre autem hoc sit secundum
partem propter frigida & calidates, hec quod
figuram feliciter partes terre colunt & minime
proper solent & circulationes, proper hoc au
tem partes terre accipiunt virtutem diffieren
tem ut siq[ue] ad tempus aquae poline perma
nere, deinde excipiunt & ferunt, ita ut, ali
a autem loca unificantur & aqua fluunt. In
telligentum qd' motus eis est primus motus
& causa omnium aliorum, qd' & ipsum factum
circa terram stelle secundum quamq[ue] configura
tione quibusdam partibus terre prepinq[ue]
re efficiuntur, quibusdam vero elongantur,
& per hoc sunt causae habundantes aquarum aut
pascuum earum, quantum calcantendo & circu
lando diminunt econtra vero infrigiendo
& huic modo politius ne percutiue aquas cre
cere faciunt.

Aplicat necesse autem +
banc causam ad propositionem suis. Cetero qd' ter
ra exccata in aliqua sui parte necesse est ibi 15
terre exterminari, deinde fluvios minorari &
tandem deficere, quibus deficiencibus ille mi
norabitur mare, qd' per eorum primum aug
mentabatur, quia illi pars recte fieri arida que
prius erat mari cooperata, unde dicit. Ne
celle aut locis terre factis siccipibus fontes ex
terminari, his aut accidentibus necesse erit illu
rios primo quidem ex magno fieri parvus &
inde fieri secus, illius at transmutari, & hic
quidem id est in hac parte terre exterminatio.
in aliis autem factis proportionabiliter time
necesse est mare permitrari, sed quidem eniz
mare extremitate a fluvio habundante abled, &
est necellari facere aridam, & rara fructibus
habundans exticabatur ad terram id est super
terram, iterum est necellatum eis scilicet ma
re hic flangere id est effici hunc flangnum, pp
ter eius minorationem. Intelligentum qd'
illa ultima pars, iusta texture non concedat cu
tertu greci fricta, tamen ei bona. Sed pro
pice. Alignat causam, quare tales permitrati
ones non faci, & si faci, primo faci qd' die
cum est, secundo ostendit eodem modo fieri p
mutationes regionum de inhabilitate ad
habitables, & cetero o ibi secunda. Edez at
de prima dicit tales mutationes, cetero nos la
terra quia sunt paucitatis & in longa tempore
bus, qd' gentes posteriores non petuerint
habere memoriam de cetero priori regio
ne a gentibus per transmigracionem, ceterum pe
rpetua aut permanentes, cuius ceterum regio

omen propter sterilitatem aut subito aut per latine factas unde dicitur. Sed preptere qm
me naturalis transmutatio hic circa terram p
successionem in temporibus longissimis hec
facta larent ad nostram vitam. et p ius sum
interitus et corruptiones omnium gentium atq
memoretur aliquis harum permutationes
a principio usq ad finem. maxime quod igne
sum corruptiones et ceteris i predictis. alle aut
infirmatibus. hec sterilitas harum. s.
sterilitas hec quid sunt magne hec ait fm
dicunt et paulatim fact sunt. ut larent quantu
cumque talium gentium. et transmigrationes e
tia' sunt ea q' hec larente preptera qd' hi qui
de dereliquerunt regiones. hic at permanenter
usq ad hoc donec utiq no amplius regio pos
set alere ullam multitudinem. a prima g' defacte
ad vitiam virilium elongatus tempora
de nullus incrementaretur. sed latius adhuc p
manentibus cibis ieiuniis facta. in preptera mul
titudinem temporis.

modo *codem autem*
dir cedes modo fieri permutationes regiomne inhabitalibus ad habi
tabiles et commercio. Et dividitur in tres ptes
In p^o facit qd' dicitur. In 2° p' opitiones
anoridam antiquae de ca' h'zg' mutationum
In 3° ponit in spali vna cum mutatione ter
re de stridore in aquitatem ibi 2°. Quia quid
fatur ibi 3°. Sed omnis. De p' dicitur regi
one permutatione inhabitalibus ad habita
biles et c'. Et app' longitudinem temporis
nra. Littere q' haec qualiter iacet. Et si tales per
mutationem a hec declarari per exemplum de
mutatione regie de inhabitalibus ad habi
tabiles de egypto q' fulvia aqua erat inhabi
tabilis et a pestis extorta paulatim facta est
habitable. et prout inde a sinistra peste
i ipsa vna in loco deperitibus. unde dicitur.

Eodem autem n o 3° p' mutatione inhabitali
nis littere ei prime fuit longius genti
bus deinde et paulatibus a quo se mutata. et
facta fuit et quam haec in hec loco sit additio
gentium in paulatibus et in isto tempore ut sit me
moriam qui primi et qui sequentes in illis locis
venient. sed accedit et ut sit receptum. Et q' hec
locis longe videtur lacus fieri. et tota
regio alteratio existere. Et p' p' alteratione
existente fuit nisi ad suorum. p' p' et
paulatim evanescere paludibus p' p' qui in ha
bitu et inceptu h'z et con p' lo longitudine
oblatum. si p' inceptu in que egyptus habitari
incipit. videtur iugur in ennia ora egypti. et
in loco excepto dicto canebito manifista cle
facta et non existente fluvio ab eo submersa et
antiquitas ehebe sit vocata egyptus. Innotuit
autem hoc a Homerio qui sic recte existens
et ad calce mutationem. Et p' p' h'z per
mutationem. illius enim loci egypti lacus
meritam non est in istum neq' cunctate enst
te. aut etiam aut non tantum q' nunc est
hoc autem est verisimile sit accedit et in loca
enim loca egypti postea habita sunt h'z

rioribus paludibus enim que sunt inferiores ad
ampissima tempora necessarium est et p' p' p' et
terratione per q' exceduntur q' non paludosa
qua sunt superioris proper aqua semper fui
guare magis et abundantur diutius in vitium
id est in his que vicino exceduntur. quare ut.

permutauit autem

Tunc 2° distinxit per exemplum de primitu
one partium retrae de habitabilibus ad inhabi
tabiles dicunt q' regio argiorum proper pe
ludum habundantiam et p' partum habitabili
lis sed regio mecenorum quia erat tempera
ta erat bene habitabile et honorabilior. nunc
autem est contraria q' regio argiorum excedit
paludibus facta et habitabile. sed regio mece
norum proper similiam exceditionem facta est
inhabitabilis. et sunt ei de partu partibus ter
rit debemus imaginari fieri de magnis. unde
dicitur. Per mutantur amena hec. s. loca terre q'
primum et habitabilis etrum aperte habent
et efficiuntur habitabilis. efficiuntur et loca que
primo erant superius humidae venientes ab his
habere. que ac partu erant bene temperata ex
scata aliquando sunt deteriora. q' quid et ac
cidit etiam argiorum et mecenorum re
sonem. in tropicorum enim tempore que ar
giorum quia paludosa erat poterat ale
re. mecenorum etiam regio bone le habebat
proper q' erat honorabilior. nunc autem est
contrarium proper predicti causam. hec qui
dem regio mecenorum facta est inutilis et p'
sua sita. habens aut regio. s. argiorum que come
rat inutilis proper aqua in ea flangere.
nunc nullus facta est. sicut iugur accidit in hoc
loco existentibus. hoc idem oportet putare
accidere et circa magna loca et totae regiones.

In diligendum est Albernum q' u' eo par
tes causa defectus fontium et flaviorum aliq
ri polunt. et tres oppo' et sunt causae producti
onis eorum. Prima causa exceditione fontis at
fluvii et multa rara sunt terre. tunc porositas.
merito causa aqua secundum p'as p' es. diu
sa in loco coquuntur. tunc enim p' p' q' lo
te et scillo-calcareous aqua inexcusus exalat et
terra et cauda et p'ce aliquando aqua ingredies
terram aut p'ca porositas et venas transvers
eas trahit terram admixtum et est in p'ce et
v'na p'ca transibat ad bestias et sicut ille
p'ce q' defectus aqua necessarium est illi
loco seu nomine excedit. Et p' p' q' lo
nra aqua et excedit et p'ce aliquando
nubibus aqua defecit et p'ce et p'ce et
p'ce et p'ce et p'ce et p'ce et p'ce et p'ce et p'ce

terremoto vel alia causa. tunc enim aqua de
l loco ad alium locum expellitur. et fontes et flumi
na in prius loco deficiunt aqua deficiente. et in
alio loco a quo aqua curret reducuntur de novo.

Intelligendum est 2° fin Albertus q̄ inuenit
imitari aliqui fontes q̄ sent horis emanant &
senis horis deficiunt & fluxi. Cuius rei duplex
causa potest assignari. Prima est q̄ exalatio
que eleuat aquam fontes ex foro & sic vena
qui influit aqua in spucis quo continet copiam
fontis. A deo cu clauerit aqua aliquot horis
ex p̄ficietur donec subintret tunc de aqua q̄
poterit rursum claueri. Secunda ca e potest debi
tum calorie elevantes tunc per cuius aqua que ele
vatur euaporat propter q̄ debilius efficitur. A
ideo anteq̄ itecl̄ eleuat egs ipsum relaxans &
fortificans tunc p̄ hoc p̄ radice solida aliquid q̄
p̄ lo refrastrat. At p̄ hoc q̄ fortitudine terrae ut
noctis ac verius aliquid de calore in spucis
excellere ex quo forto efficitur.

et autem. *Et propter quod est omnis*
enim dicens q[uod] sit dicere
terram propter aliquae partis terre prius ex-
istente aqua sicut esse iacet, tamen non
est res de dominio eius, si aliquis modo contra ioh-
natum invenit quia ubi prius non est sic esse
huius aqua maris libenter. Et propter quod m[er]idi-
polo ripi aqua in libera marina non est
iuxta primatum terrae. Unde videlicet debili-
ter et p[ro]pterea momentaneas transmutari sed
*prius terrene potest etiam mutari trahimur et iu-*ni-*
toria respectu eius modi ut qualibet subiectio
est. Et in heredibus ab antiquitate h[ab]et eundem
seruum loci et nichil verius, plura enim quadam
littera certe propter aqua et contraria sunt aut
facta, aut facta habet recta et contraria, ut in
risu emulo et ceteris atque immutare maris lupi
penitus est pars patrum, sed non est mutari p[ro]p[ter]
maris mutatio, ut dicitur et p[ro]pterea momentanea
transmutatio patrum est, immutare remum celum,
h[ab]et autem et p[ro]p[ter] aqua et p[ro]p[ter] omnia
quae ad modum aquae pertinet, ut p[ro]p[ter]
*omni-**

permutatio terre de ariditate. In aquositate. et rora facit. p. hoc. 2. affligat rasam durans non habens permutacionis. 3. declarat que dicas sunt de permutacionibus de aquositate in ariditate in diverso partibus terre ibi. 2. Cujus est ibi. 3. 2. Danicetas atic. De p. dicit q. si cui sit talis permutatio in partibus terre finitum tempore anni q. dicta etiam i. ipso. quis i. flatere terra. Et sicut et in hvene aequaliter. sic imaginari debemus fieri secundum magnitudinem periodos multorum annorum ut qualiter necabilius tempore aliud poterit remanent siccus. propter tunc virgine super eas costellatam tempe calida. 7. sicut quae habet humiditates in terra reportantur ex parte postea fieri valde humidas. propter tunc fieri coniunctionem stellarum habentium aquas. produci i. multiplicari fin tempora magna. ita qd ibi stellae diluvii pridie arique. sicut accidit in diluvio decalogue quo aliquae regiones prius siccus habueruntur sicut aquae. et hoc non fit sibi in omnibus partibus terre. sed in aliquibus tantum. et in aliis habet copiositatem. vix dicitur. qd omnium horum causam existimandum. quia sicut per temporam finitam velut in temporibus qm annis est. temus sic periodo quadam est magis secura et excelsus imbrum. hoc non a sibi per finem caderet loca. quemadmodum vocatis carbacitimus. id lucuum sub decalagine. Et enim hic maxime sunt factus circa clinicum locum i. hanc circucladem antiquam. hoc ait et cirdi dodonam. 2. et chelidom. 3. Iste enim carbacitimus in multis locis permutatur etiam. i. transversum copiam aquarum q. prout erant. loca enim hic. et in loco habitant leui. qui tui. quid erant vocati greci. nunc autem vocati clines. Intelligentibus p. notitia littere q. ut dicitur afflegit coniunctio sati. ni cu. 3. Quae communicationes de multiplici aera in tripliciter aquas et ceteris continetur in ligno bambino ut in pitibus a comune uno aliat. bambus. bambus. qd leuis. sicut sunt varia et luna deducto impedimento ait. sicut a marne est causa maximus ex. effus aquarum et imbrum. et tempus huius constellacionis vocatur ab Apolline magna et cum i. tauri facit.

TUS. darat causam durarum permutationum huiusmodi, q[ue] cum factus fuerit talis excludens imbrum, proper talis constellationem credens, d[icit] ut regiomonti sicut tempore Romane re aquiloni propt[er] talem constellationem longo tempore durare. Et tunc sicut q[ue] sunt aliud diei magnitudinem voraginem in terra in quibus regimuntur aquae pluviae, etiam per durationem fontium et fluminorum portantes aquas quotidie, si non dicimus magnitudines aliter similes montium a plurimudine et frigideitate, etiam cum talis perturbationis causa, ratione magnitudinum multam agit et recipere possit, r[es]pondeat ipsius multas p[ro]pter locum, et res gestas multas p[ro]pter genitum, et non sicut fuit parvus a lapide in spicchio velut bellus, aut decimus aquae, quia res portantes a lapido fortissime p[ro]tinus et nec foecundantur s[ed] patet.

retinet de ea, & id est viscofatis pax genere. Deinde addit sicut regnunt cestellare frigida & humida abundant aqua sic ea deficiunt & supercensent cestellare calida & sic ca aqua excentur ita ut regio prius exiliis humida efficitur sicut in humiditate dimitiatur & sicut fieri donec tunc veniat cestellare frigida & humida. Ex quibus cibus tandem dicitur fieri has primitates in pribus terre, ppe cas dictas & non per modum arboris corrupti nem, si dicunt. Cuicunque facta fuerit talis exel sus imbrui patare ex he ppe sufficiere ad mitti tip pos, si sunt hinc cito & ecce quodam luneti ppe, peto, hoc at si pertineat, qui hinc antequam autem tam ecce magnitudines altorum locorum & magnitudo dinum voraginem, sic non dicimus hunc iam ecce magnitudinem altorum locorum & altitudinem & hinc diratum hoc, ita est plimia & fulspicior & qd opit, & tenebris & facut, qd facit, ac loco colli feretur metus fuit que suspicere cur & legem patre, si spoglio a lapidice a argolite, si tace he, si etiam fluvios corrigit preditorem. Sic & pueras loca in gibus utrius facta fuerit talis humido etiam perputet hinc humiditas locos magis & ppo, aut hoc exercitata sit magis facta. Altera at minus quod aquila denit utique venient delictus etiam pcedit cestellare cestellare aqua, ppe, & tunc coedidit de. Quoniam autem necesse fieri qd quemdam primitatem neq; in corpore torem, si quid tunc vnuerit una maneat necesse est quod admodum nec dicimus non semper eades loca et humida maris & fluminis, nec tunc tip se sita.

Della manifestat autem.

rat que dicta sunt de pmnchibutis de aquofat in aristide in datus pibus terre, qui dividitur in quartum pica, 3° p^o, declarataq; dicta est de capro. In 3° p^o pediti ac macte. In 3° p^o de pceda maris & datum lificatio. In quatuor redditum invenit ut 2°. Vnde non 2° Ad huc autem qd 2° M^o in usq; dicto 6° p^o qd dictum est datus in eis, sicut qd accedit ena a cipitum ea alia res illa in artu a qd facta, qd facta aqua & vel male qd est valde spida re pceptum partum cestellati ubi ppe cneate nutrita qd cestellari ab inicio ut tezuzas regio ne. Efectu qd aliqui reges qui soli sunt federe ut hominem de capre pellent n. n. n. n. ad ma- et iulid ppe coes utilitatem, a dectuus tunc qui inuenientur qd aqua dulcis in arte ut altera terra est ppi, tunc in ista nec canit, tunc aque nra & tenebrent tox aqua nra nullata. Et hinc accedit de libris a mortis qui sunt de capite qd affectu fit macta a mari, et pelle datus muta aqua habentibus stolidum signum in d^o p^o p^o per ppe, ppe capa retinatur educata & annulata unde dicitur. Mandibula at qd he enim clivium antiquissimum Lemnus ecce cipitum humerum regis terra facta vicius latuus, ita ut crucis epes la macta hinc qd aiam as ppe, et secundum regem ipsius plantarum, latuus

facta sunt hoc enim regnum quis attentauerit p
dederit . . . rotu erit locu factus namigiblē nō
unig ipis p̄nat fuit utilitatis dicitur ad scelosif
primus antiquorum constas fuisse ad hoc fact
edūz . sed inventus: more eis existens aleutis ter
ra estip̄i properat qđ & ille p̄t Darwini poteri
te fodine celante ut flumus flumit nūl non cor
rumpetur conſtricto mari leci . . . Non defensum
ḡ & c. s. loca aliorū h̄c vnuz māe & cōtinuit
huc ubi cōterat ec̄ si deſendunt ad c̄stip̄i
prept̄ qđ p̄t q̄ circa libias 2 amonias regnū
videntur humiliora eis & glundiora p̄t iō
nem regnū inferiori . palam enim qđ altere
facta in ea facta sunt flangia arida . ut impere
aut facto deridetis a flangia aqua deliscatis ē
3 am. anniblata . Intelligendum qđ n̄ar
istud quo dico h̄ic bi facit mentem concitā teorā
an tiqua appellabat mare vnde . quia propter mal
titudem h̄ic frigiditatem h̄ic aqua quae tunc
babat aſpectum ipsius a longe viror̄ qđ
dem rehydratib. licet ut viror̄ aqua multius
frigide currēt in montibus . nūl nec ope
pellatur mare rubrum quis propter densitatis
onem fuit aqua qđ cōtinuit acutis arenas cīo
conseruante eas in raborum

3item declarat in his q ac*at uero*
dime circa medicamentum paludum, nam quis i es
non ingredieretur eis fluius quic soluti erant, i
deo in aqua minorato est. Ita ut minore co
ritur regitur autem cum tamnigardum q prist
ante ix annos elapsis ante tempore Ap, et cres
to verisimile est q ipsa palus hic operis flui
sum medicamentum eam sicut multa flagrator
ia q aliquando certa exercitabatur preperire deces
sum eis, unde dicit. Et vero q cito me
ocidunt paludibus addiderunt atq uenientia,
di minorem fluvium tantum q cum nunc
multo minoris magnitudine i uenient adcep
tationem q ante kraspe² quale lucis ei est
est proportionabiliter accepte q p. in mo
scuit multa flagratoria huc et ceteris flui
sum medicamentum a ratiōne noī de eis fuit.

ad hoc autem sufficiunt

3d clendit et his qui facta sunt circa luf
forum qd̄ m̄tare angulus dividit alia. b cu
repa, quia enim aqua huius mai⁹ ducit multa
arcas, id est in loco inter secatur s facit
flagnum, qd̄ poterit excutire, deinceps in aliis locis
propter arcana similitudine inter secatur s facit
flagnum ut prius e. Et hoc accidit propter
diminutionem hæque, p̄q dicitur existimare
q̄ in tantum excutatur q̄ efficietur huius flagni
n rancidus, siut, dicit qd̄. Evidet
autem siut semper qd̄ fluit, per alterius n̄ s, qd̄
contingit adhuc hoc ostium videtur qd̄ accidit
mo, quando uero ab alia fluxus facit, inter
ceptionem flagnum qd̄ fa, tunc sunt possentes
per omnia facta sunt per illam, deinde unque sit
excavatum, p̄st hoc sit autem maria loco cuius qd̄
ab intercepto in aqua dim. invenitur s, ergo
sit ab haec interceptio, s, et hoc per haec sit
finis huius luf, intercepitur etenim. Et hoc per haec

sollicitus ergum quia necesse est tempore pro
cedere fundatim in arcu hinc velud illatum
eum autem in fore suum fieri facili

manifestum igitur +

Cenducit ex dicit ergo neceps tamquam nō mihi
lubens temporis dilatatione aliquam de loco illa erant
fusa. Et similiter etiam agnoscimus de aliis
vnde tenet que neplacuit. sed flumen deficiunt
et concursum. neque semper eadem loca terre
funt arida vel aquosa. sed perit videntur. ubi
nimis est arida illa erat mare. et cetera. Deinde e
prosas per diuinum ergo. Manifestum igitur quo
dum tempus non decuit sed tecum tempus est
et tunc quod non tamquam nō in loco superfluit. sed
erit in loco aliquando erat loca. quod enim
ipsa habet non nisi. non autem habet
terram. sed similiter autem hec congruit di
tore. et aliis tamquam. At vero significavit sicut
et ceterum pater et ipso emperatore. et loca terre sic
siqua. et necesse est mare permittat similiter
maris at hoc quod detinere hoc in luce predile
ctio se ferat. hoc quod ipsa sit mare. hoc at ari
da est opinio in tempore fermentatur. Quod
quod igitur non tenet per eadem terre sunt ari
da et inabitu. et propter quod non habet accident
et sum est similiter at a propter quod bi quod
fluit. cum sunt perpetui latitudines.

Et ista altissimi metheororum primo finis im
peritus est.

Capitulum primum tractatus primi libri se
cundum metheoram in quo determinatur de
phantasma maris secundum opiniones antiquorum.

e ma ri au tem +

Hic est li
ber secundus
metheorum.
In hoc post
quam dixi
in primo li
bro de tem
naturis et in
piffolumbus (tempore) et ipse piffolumbus aquae fuit
generato ex evanescere levare. nam confe
quenter detinere inde de imperiis enibus que
metentur ex evanescere. aliorum non ita ut ter
re aquae accidat. inveniente in terramoto exala
tre magis (tempore) in mari. manifestum et perinde
et omni certe seru in remittere vel exalatione
miseretur. sed in his locis in die liber
etiam non in evanescere. etiam autem primus
et dum ille secundus est et venientem tertius est et

terremotus. et quartus est de tonitruo et corufa
tione. secundus tractatus. Incipit ibi. De ipsi
tibus autem Tertius incipit ibi de agitatio
ne autem Quartus incipit ibi de corporacione ac
Primum tractamus habet quatuor capitula. pri
mum et de generatione maris secundum opiniones
antiquorum. secundum est de natura et loco ipsius secundum
opinionem Tertium est de perpetuate
maris et eius nocturnitate. quartus est de salificatione
ipsius. secundum capitulum incipit ibi. De gene
ratione autem. tertium ibi. De salificatione ipsius
quartus autem ibi. De salificatione atque quod Primi
um capitulum dividitur in duas partes. in
prima premitur intentum. in secunda propon
tur ibi. Hicquidem igitur. De prima dicit
Nos at diuinum est maris et de natura ipsius. et
propter quod canit vox aquae multitudine est. Ita
adire autem dicimus de ea generatione ipsius
que est a principio.

Pro antiqui qui

dem. sequitur adduendo opiniones anti
quorum de generatione maris. et dividitur in du
as quae prima ponit opinionem. secundo. re
probat ibi. Quod quidem igitur. De prima ponit
tres opiniones antiquorum. quae primitur quo
rundam theologianus de quaenamque oportet
hoc locum qui dixerunt fontes. et principia ipsius
fontis maris. fontes at voluntur et in terra. et
vnde imaginabantur quod terra et aqua esset ma
ritima entium et nobiliora. et ignis et aer et terra
celum. et circa terram et aquam sunt aer ignis
et celum tamquam ordinata in terram et aquam. quod
sunt nobilitatum entium et aliorum principia.
Vnde dicit. Antiqui quidem igitur et vel Latini
circa theogoniam faciunt fontes ipsius maris
ut sunt principia et radice terre et maris. enig
matisque dicuntur fontes existimantur etiam magis
tragicum. et erridum. et reverentiam tamquam loco
et terra et aqua sit existere quedam magna po
tencia. et cetera non videntur. reliquum ceterum acutum
celum. et mundum dicunt enim scilicet circa hunc
locum et est gratia humana. terra et aqua tamquam
entes corporis honoratissimus. primum atque
qui autem. hoc de quo loca fu
it. Anata. qui dixerunt terras in principio en
dig. hunc aqua cocepit. denique et per optionem
solis et aliorum aliorum calcificantium aquas et fa
cientium cum evaporare magna pars aquae co
supta fuit et conserua in aeris. propter quod magna
pars terre fuit aquae oleum. et. Reliquid vero
aque quod non fuerit colligendum super terram
remansit ubi est magna aqua immixta. et hoc
detinat mare. et hoc videlicet videntur maris et oris
genitatores abundare. Videntur vero quod ratio
et contemptus in piis processus et quando
terra aqua est et ambo in locis aqua maris et
elementa continebunt. Et hoc ergo videlicet quod ha
bita la pientia fuerant. hoc dicitur. prout est si
quid generaliter ipsius maris. et videlicet
dicunt enim ceteri loci quod est aqua maris. et
in principio esse humandum et aqua cocepit. et
inde vere esse a se et ceterum quidam videntur

ponit opinionem a
qui autem. hoc de quo loca fu
it. Anata. qui dixerunt terras in principio en
dig. hunc aqua cocepit. denique et per optionem
solis et aliorum aliorum calcificantium aquas et fa
cientium cum evaporare magna pars aquae co
supta fuit et conserua in aeris. propter quod magna
pars terre fuit aquae oleum. et. Reliquid vero
aque quod non fuerit colligendum super terram
remansit ubi est magna aqua immixta. et hoc
detinat mare. et hoc videlicet videntur maris et oris
genitatores abundare. Videntur vero quod ratio
et contemptus in piis processus et quando
terra aqua est et ambo in locis aqua maris et
elementa continebunt. Et hoc ergo videlicet quod ha
bita la pientia fuerant. hoc dicitur. prout est si
quid generaliter ipsius maris. et videlicet
dicunt enim ceteri loci quod est aqua maris. et
in principio esse humandum et aqua cocepit. et
inde vere esse a se et ceterum quidam videntur

reßione. I. motus solis & luna facere spūs ex
eo aqua qđ corporavit in serenū concretando.
reliquam à aqua qđ remansit super terras dilatū
tunc clē mare. ppter qđ patuit illud exticatio
confine fieri minus & tenuiter fore aliquando
totum terram. Dubitas rite terra aliquod
de fieri totaliter aqua cooperata & alijs erit eo
taliter exticata Et arguitur qđ sic. primo p. p.
parte sic. Ordo naturalia elementa qđ sub
concauſa vnius m̄is exticata concursum alterius.
cum ergo terra sit in concuso sic sit in fuso
loco naturali sequitur qđ concursum terre debet
naturaliter vndic̄t corinere a cœcua aqua. sed
qđ est naturaliter aliquando fit ergo nō. Secundo
omne elementum habet locum proprium qđ
corinere ipsum adequate. sed terra non potest
eile talis loco nisi cœcua luce. sicuto sive ḡ
ac. Tertio omnia elementa non habentis simili
bolum vndic̄t colligantur per medium qđ habet
fonditum cuius utroq; ledet h[ab]it aqua & impedit
seria & terre iugur. ac. Dico secunda pars argui
tur sic. aliqua pars aquæ deficietur qđ sc̄. ledet
cadem ei rō & totus homogenei in parte. ergo
aliquando terra aqua erit conlumpata. Dico
tertia pars ad dubium ponuntur due conditio
nes quaz prima est qđ elementum terre sum
qđ tunc totaliter aqua cooperatur. probatur quo
nam in uno generato mixtoz ex elementis est
necessaria ut deficietur roundus in terrā aliquando
non fuisset. sed talis sit in cœcua tritum elemen
tum. I. terra nō acre ex via parte & i. aqua ex a
lia. ergo talis concreta e necessaria. n̄ percole
quoniam aqua nunq; cooperavit terram. terribus
conqueritur cu[m] maior & minor & colligantur
ad alij de generatione dñe mixtisq; genos
sicut in loco de generatione dñe mixtisq; genos
radii elatice puentur vice ignis supponentes.

Secunda coclia id elementum aquae nomine
rit totaliter excaecata, probat qz quantum in ele-
mento regiencibus calidus de aqua in aer et cibis
tum, tam in iuncte et regiencibus frigidiis ex a-
ere et de aqua generatur, ergo huiusmodi qz elemen-
tum aqua sep in e. ualebit utratis permanebit ut
falsum non nobilitetur utratis, ut quare se-

Ad rationes incepit quis facias respondet
Ad prima dicunt q[ui] s[unt] res ordinis elementum
tum solum ipsa debent locari sicut argumentum
est prepter tamen aliis finem i conservatione
et inueni et aliquid curio contingit oppositum
sicut dicitur i de terra i aqua. Ad his facilius
locus proprius certe non est vna superficies
solidus ed aggregatus ex duabus. s. aqua et aria

Ad tertium dicitur sicut ad prima. Ad tertiū cūm dicitur q̄ cadent ē de re hō genio & iusta p̄ēt. dico q̄ sicut pars quoq̄ suis coūspicua sit r̄ta aqua nūc extitit aliquando estē cōsumpta. sed talis cōsumptio fuit hæc illi p̄ longa temp̄rā in quib⁹ rāntidēs a spe de aqua nō nouo generabitur si est cōtinuā fuit. quare semper erit aliqua aqua p̄atē terētē cōspicua. *Quicquid autem*

quidam au-
tem. Denit certi am opiniones quorū daz qui dixerū
q̄ p̄ acc̄o iez̄is in tērām sc̄lātāendo ip̄s

factum fudere, et talen fedorum dicunt esse
mare, ut quod mare sit fedor p[ro]p[ter] quatenus est fel-
sum sicut fedor. Et quia Tigris incidenter te-
tigerat castum fedendum marie habuit opinio-
ne suorumdam aliud super hoc dicere quod
dicitur cum fedendo marie sic infelix
nem partim terre saltemque habebat
aqua ipsius. Sic et contingit e[st] aqua per certe
res colores, dicit enim Quod[am] se ip[s]e aliet
terra a sole calidissima fieri sicut fedorum, prope-
t[er] contingit mare sic fedum et etiam fedor sic
fatus. Quidam et alii sunt terrae etiam et casu
saltemque marie, quemadmodum etiam quod per
civiter colorem fit fuligine, sed exinde modo et hoc lat.
marie dicitur e[st] fatus mitra ipsi tali et r[es] s. fatus

quod quidem igitur

fontes. Reprobat priusnam ex opere
opus politis ex originali maria
et dico facit primo hoc. ² Tenuerit tunc dubitatio
de fonte autem. **Prius in diisse fonte dicitur quod**
fontes facit contra primam opinionem de hoc
zilium suorum. De prima premittuntur usus de
autem aquarum quae in talibus aquarum
quae sunt flumina et aquae fontes, omnes
aque flumina sunt fontes modicæ ad immodicæ.
flumina vero sunt fontes plenariae sed fontes
gratiosæ collectæ ex fontibus aut fontibus p
naturæ aut fonte fontibus per artum colliguntur ut
per se sint. Hoc præmissum ergo zilium contra primam
opinione possumus qd' e impossibili fontes de
principio maris quis ocs aqua fontes aut
tunc flumina naturæ sicut fontes p arid
sed neutrum qd' est aqua maris ut p g x. Et si
diceret qd' aliqua e aqua fontalibz qd' ratiæ est
plenaria sed fluminalibz p conformatio flum p
naturæ aut in le polo qd' est aqua maris. Respon
dit zilium quod illud contingit de pars aqua sij nō
est tunc ut est aqua maris. Dicit ergo qd' tam cō
siderare qd' existentia qd' est impossibilis. Ita nos
et principia maris aquæ enim qd' hinc circa ter
ram hec qd' existunt inter fontes. hoc at se
naturæ ocs qd' qd' flexibiliter sunt fontes. Et fontibus
at diuisim præsens qd' intelligere nō potest qd'
ut tunc determinat principium qd' fontes sed fons
factum aquam. Iuslend primam occidere ut
diminuit. huc dictum est fonte flexionari et qd' at
qzaz hec quid collectanei et sublativæ i. sicut sine
sogregata ipsa fons velut paludosa i. quæque
multitudine et paucitas difference, ut at fontes
fontes que omnes sunt maria facte dico at
velut paucas voces et omnium illarum opz
fontem e superius fluxu proper qd' be qd'
que sunt fontes et fontales ipsi fontes. huc at
pauculas indigenas arti operante difference
quod igitur aquæ toti a talis fonte. Tunc autem
determinatio in offensione qd' est impossibili fons
te ex principio maris In acero et hoc genz
possibile est ipsi et enz existibile est in mensa
factum. cas et aqua fontes sunt pacis alterius
boc et tunc respondendo ad inflatum qui qd'
en pofet dicit qd' malam videmus aquam id
toto talen sponte et alia sponte in factu
contato multitudine ut et aqua maris a certi

adhuc autem. *Fatio secunda* est contra eadē cōpi
menē, quoniam multa sunt maria non cōsu-
ta ad iunctum a habentia circunspicuū, tamē
non eruntur eſtūlēntia, nō qđ lateret illos
habentias si tales fontes ibi cōſent, vnde dicit
Adhuc autem quoniam plurim⁹ lumen maria fm
nullum levum ad iunctum committit, quodqđ
bras⁹ quā videtur fm modūlū cōclās ad id raa
re qđ cō colitas, hincmar⁹ autē et cōſpici
marie fū ſepara tō fū a circunhabitatis ut nō
utiqđ latentes fontes si fm aliquem locqđ cōſent
fluens autem. *Quia Epiphany pri-*
me aquas fontales cō fluentes naturaliter, at
fontes partem cum mare recurrunt istos, ſed
ideo non est ſc̄iū fontis. Circa hoc petet ali⁹
quā mare videtur fluere. 3deō o
terminat Epiphany de aqua mariis. Cuius cō
p⁹ e angulata loq̄ in aqua maris recipitur.
Cum enim aqua maris et loco comp̄tū puent
ad ſtrictū ex neſcīario ipsa mulier cœtuſ ad
altri, et sic flatus eius ē multus, qui illo magno
pelego non peripit, vñ dicit. *Wār autē ſerat ſea*
hīc angulatū ſic ubi ex magno pelego, ppe
terras adiacentes corratur in modicā, propt̄
et qđ libatur hucus a illuc, hoc ſtemper illi
maſſili in magna mariis multitudine, vñ at
nō ppe angulatū ſerit modicū locū optat in
ſeſcūlūm cō modicā libratione, qđ optat in loco
lato ibi idēt in loco ſtricto apparet magnus,

quod autem. Secundo caſu maris ch. q. a qua naturaliter tranſit de loco aiorum terre ad loci depreſſorū, unde mare qd̄ ē intra colum mea hereditatis pofuit, a p. continuis capitulo me oſtida patua ſluit in pondere a pentiua eīgo. In alio at mātibus no ita ut p. hinc hoc regiatur, ut ſit et p. p. p. multitudine uia uorum ingrediuntur, unde dicit Dñe arat qd̄ ē intra columnam heredacis, rotundum ſluit in ter re concurante a multitudine invenientibus meoīque que ſluit in pentiua, ita p. it. potius ſluit in eīgo, p. lega, at que iam ſunt extra hec minus faciunt hoc evidenter, alio ita ut tunc dicis hoc accidit p. p. flauces multitudine, plures ei ſluit iuxtimi ſluit a meotivis qd̄ ſluit ad nūl triplices regione p. iug. ad alia regione mul to maior, et propter breuiatez. Dicit ſlum flauces maris

tatez. Dom h[ab]et aliam fluvium maris
duo facit, p[ro]p[ter] b[ea]t[us] d[omi]n[u]s unum q[ui] hic sup-
ponit ibi. De eis autem, De p[er]ditis aut et alia causa
fluvii maris e portas e propositis tunc cito, unde
maria mirens[ur] plu[n]datur fluvii ad maria ma-
tore plu[n]datur, et cetera. p[er]t[er] p[er] breviter
plu[n]datur ipsius maris fons vni mare ad ali-
ud, longe enim raro videtur ibi existens, p[er]
studia s[ecundu]m h[ab]et ergo e fluvium, e portibus et p[er]
studia mirentur, et cetera ponendo. Ego autem p[er]
fundere e mare possum, farctus et a peren-
tit, plu[n]datur enim maria tunc e quatuor ex-
trahendis, quae sunt: maria tunc et a peren-

V. properatum. ideo sicut sine statu vero ut
et tamen mari existere in conatu paret. Sicut ergo se
etiam per terram ex aliis locis sunt apparuit esse
sunt ex quodam terra ex multis alterius habentem quod sunt
ad arctum. i. separacione illarum sunt plurimae ad
meridiam et quid pelago quod sunt ad arctum quo
ter etiam non solum puma. Et sicut extra silvam
meridie sine magis puma.

LEM. *Nunc declarat CIC CO quicunque*
venit nisi per fidem falso possumus. qd. qd. se fere
erit omnia sit altior terra meridionalis, adducere
ad signum de cuiuslibet antiquorum dixeris lo-
rem non ferri sed terra sed circa eam, velientes qd
si figura compilantur, tamen eam chingere felo ne
bio occultari si fieri nocte possit altitudinem
terre in septentrione faciunt; ipsum disparec-
tus dicitur. Et co qd ea tera qd si ad arietum
sint alta si signi quedam, i. multos antiquorum
metheorologorum et pluviatorum non ferri sub
terram circa terram a loci huius ipsius dilat-
re si facere nocte apparetur de terra qd si ad eam
est situla, deinde explogatur pars. Intell
endum qd ex his qd dicit de causa fluxus
maris apparetur ad dubitationem prius
notio apud ipsum, qd dicit qd si aquatio si fluctus
non tamquam aqua currente ut aqua fontis ad
flumini. Circa dicta dubitatur, utrumq; ma-
ris in hoc loco naturaliter existens in ipso vel ab eo
naturaliter moventur. Argumentum qd non p
quis nullum aliud elementum hoc facit, ne p
ergo nec aqua debet hoc facere, scilicet coniectura
qua similitudo est de omnibus, qd libet cor
pus naturale mouetur naturaliter ad locum sue
generationis, sed locus generationis aquarum est
in septentrione ergo aqua debet huc de meridi-
die in septentrionem, nō conuenit ut qd dicit
Terminus mare fluit et refluxit ab oriente in occiden-
tem et occidentem, ergo si etiam fluere in septen-
trione in meridie leviter qd pluvius ceteris refel
motus conuenienter faliuntur et gocantur. Pro id re
potione ad istam questionem legendum est qd qd
non locutus hic est utraque et refuta ipsius malis
qui illius motus cae et magis altirolegica est qd
tertius, scilicet luna p. quadratis celi, habet et
luna magni dominii sub corpora humida, et
ideo p. lunam et principalem p. speciem et
luna influentia facit mai et cuncta cetera. Cetera
fluere atq; refluxere p. diversis eius aspectis
sed ad ipsum, secundum golem in maiori
bus aut minoribus fortificabitur suis videlicet
luna inconcurrit ab oriente inter refutum. Quod tam
aliqua maris arida graula ea p. gla et calce ef-
ficiunt a luna recipere nequeunt, ut sunt maris
mediterranea, et aliqd et mare greci ostium medi-
o mo le habent qd sol in eam in hieme fluit et re-
fluit, illuminata et flangia proper suam lobet
litratim intubat, et eis eis utriusque id docimur;
nam etiam ceteras continentia non patiuntur

loquitur ergo hic Bz solus de fluxo ipsius materiae in ista natura et non accidet alio. Et ab extrinsecus in fluxo et refluxo prout dicuntur. Quo premisso et ita sed rationes factas in oppositum. Et primus dicimus et sicut et ratiocinatio de aqua maria et de aliis elementis quoniam est genitus in terra sive stice. Itecum at non est terra elementum. sed terra est haec humilitas quam canemus. Unde huius extra se. id est non est terra sicut hoc solidus sicut facit aqua. Et idcirco sola aqua fluxus naturaliter ad deuin ipsius terreni. Unde secundus dicit Albertus nulla est aqua sive dicta ab Bz nisi declinatus terre super qua locatur enim lignum est et quod quiscumque per terram deinceps ibi seruit ad illa aqua mergetur. Et idcirco magis monetas ad vasim praeterea quod sit aqua et non declinatus terre. et non quia sibi magis determinat nec vini loco terra caet sibi proprieta sicut

Ad fas dī aqua fluit a septeſtione ad meridiālē, ppter terra ē aiticeū i ſeptemtrione a meridiālē decimū. Si ē eontra flumus fieri eonuenio. Et primus flumus roruz de ſepetitione ad meridiālē ppter coſtīneat ūti ghiarida aqua a frigiditate in ſepetitione multa de cedex colūni a caliditate in meridiālē.

**Capitulū fm tractatus primi libri secundi
de natura & loco maris fm pprijs coinfonēz**

e generatione
autem ipsius.

3*stud ē fm capitulū prius
tractatus secundi libri in quo
huc inquiritur de numero*

Az inquirit de natura & loco ipsius maris secundū propria opinione, & dicit qd premittit inlectione sua, aproperquisitionibus. Causa quid. Dicit depreparationis quod a nobis verbi est. Gnōme ipsius maris si facti & ab sapienti elaborati, & ca. fallēdū & amarantia inflata maris.

causa quidem Præsequitur

caura **quatuor** **duo** **facit**, **qua**
p **permittit** **aliquot** **suppositiones** **2** **declarat**
cum **h** **natura** **mari** **ibi** **2**. **Decet** **quidem**
Prima **aducit** **dicas**, **qua** **primo** **ponit** **opin**
ione **qui** **ad** **2** **artigios** **de** **natura** **a loco** **ipius**
mario.² **ponit** **suppositiones** **ibi** **caria** **at** **sif**
D **p** **dicit** **quidem**, **antiquo** **partio** **q** **mare**
lit **principiu** **2** **naturae** **etiam** **aliqua** **aq**
ua **ri**, **q** **locus** **cum** **fit** **iclus** **naturale** **q** **cum**
cum **ratio** **allegatur** **et** **quarta** **cuiuslibet** **elementi**
et **aliqua** **locus** **naturale** **in** **quo** **quicunque** **cog**
gatur **maxim** **et** **titas** **est**, **scit** **ignis** **locus**
naturale **in** **cetera** **celi** **ubi** **est** **maxima** **moles**
 eius **at** **sif** **alii** **elementi**,³ **probabile** **est** **h** **ist** **de**
elemento **aque** **qd** **il** **aliqua** **locus** **naturale**,⁴
et **ius** **in** **quo** **epiter** **maxima** **et** **titas** **cum** **sq** **st**
er **et** **principiu** **h** **ist** **distributio** **principibus** **a**
quis, **sed** **nisi** **repertus** **ter** **corpus** **nisi** **maris**,⁵
sequebitur **q** **mare** **et** **principiu** **annuit** **aliqua** **aq**
ri, **exper** **q** **partio** **q** **ce** **est** **aq** **no** **sciu**
teat **2** **triat** **in** **mare**, **h** **est** **et** **no** **finis**

sicut ex principio dicit ergo q̄ hoc quidē c̄ est
ta q̄ forte prius patet a māre c̄ principiū
a corpore cōsumo ap̄t. q̄m̄ unq̄ teneat
quādāmodū atq̄m̄ cōsumo c̄ congregat
māre a principiū p̄t mātemētū, h̄c c̄ in q̄dā
vnde, lēx q̄m̄ p̄tio mātemētū dālūtū a mātemētū
tūr̄ sūlū p̄tio q̄dā q̄dā in sup̄ioritā loco
serit a mātemētū p̄tio ignis loci, utrū a cōsumo
p̄tio c̄tis q̄dā cōsumo b̄c mātemētū p̄tio ignis
quāt̄ p̄tio q̄f̄ cōsumo rōz̄ a de aqua nōcēt̄
q̄dā q̄p̄tio ignis loci a mātemētū dālūtū
politi totū h̄c sūlū a atq̄m̄ cōsumo videntur
mātemētū. Quid enim flūctuat̄, mā temētū
sūlū mā temētū f̄ sūlū facti sūlū videntur quādāmodū.
Ex hoc tūcī dūbūtūtū a rōz̄ māre p̄tio
a sūlū atq̄m̄ c̄ principiū b̄m̄tūtū. Sūlū q̄dā
q̄p̄tio sūlū q̄dā nō sūlū flūctuat̄ in hoc flūctuat̄
are led̄ ex hoc a sūlū colatūtū fieri p̄tio
q̄dā q̄dā sūlū a sūlū colatūtū fieri p̄tio
q̄dā q̄dā sūlū a sūlū colatūtū fieri p̄tio
sūlū colatūtū nō sūlū a sūlū colatūtū fieri p̄tio
gōtūtū sūlū a sūlū colatūtū fieri p̄tio.

causa autem simul.

suppositione. et dicitur i^e dico, quia p^r facile hoc. secundum reprobis vobis dicti antiqui p^r fiducia Propter quod De prima ponit dicto class posse positiones ad declarati^m que sit natura maris et fidelit^m ratione opinionis: premis^m Prima suppositione: q^r aqua e^r natura altera locata circa terram, et a circa aqua rⁱgnis circa aere. unde ignis e^r ultimus elementus naturalius; et h^r non s^r t^r alio q^r dictu^m celu^m ei^r ignis. Secunda suppositione est q^r sol^r luxo in oblio circulo ne calore e^r et sua inferiora transmutari ad calorem sicut ad frigorem generi et a corpore, unde per accidens solis ad hoc inferiora spissi calidissimi, et p^r rectius infrigidissimi, p^r accidens fuisse aqua d^rgregata a vaporibus dictiora fumaria p^r infrigidatione convertitur in aquam, et mox deconvertitur, hoc naturaliter continet ut liquido citru fuit. Dicit ergo q^r dictio huius dubitationis s^r erit ea nos recte accipere et de maris p^rri^m exsolutione. Quia enim e^r circa terra ordinata, licet circa haec e^r spissis aere, et circa haec e^r p^riora q^r dicunt ignis, hic citra, q^r ignis e^r ultimus hec p^r elementum, fine sit ne pluri^m dicti nolentes q^r celum, sit ignis sicut sit ne dictum est, q^r cuiuslibet alterius nature ad e^r demelat, late ad hoc autem circa terram et p^riora exsistere generatione et corruptione in illis inferioribus, qd^r quod aqua e^r habet ultimum, et qualiterum turbae thymus p^r fragilis dicti d^rgregata vaporibus ferter in vaporibus locu^m media regiom aerea, ab ita, ut s^r collens p^r corporis infrigidatione deorsum feratur ad terras hec s^r operi sicut natura licet dictu^m e^r prius in primo libro.

Et secundum propter quod.

et duo facit, quis primo ponit dictu*m* eoz. 2^a illud reprobat pri*p*lureo rōne ibi Docuitur. De p^a p^a pre*s*ertit d^a illos antiquos et deridēdos q^a dīcūt solē nutriti humido qd^a evaporat flos n^a ex hoc. Atius q^a dīcūt solē imparet nūc ad u^a n^a p^a nūc ad plu*m*. q^a vna fela para si sufficer^a p^a rebere fbi sufficiens nutritio q^a deficiet solē corporētus. unde dīcūt felaq^a de natu r^a ignis ignisq^a nutrit humido. q^a alioq^a ad hoc dīcūt denec p^allē nutriti ac vni dīcīt. Prop^ater hoc deridēdo*s* sic emēs quicq^a p^ariū exi^anumauerit felē rebere humido. q^a p^ater hoc q^a erā aut ipsi felaq^a nutritio. ne cīs p^a posse radē loca ipsi rebere alimētū recefarū at ec^a hoc accidēt i*c*ia ipsam ad cīpi. q^a enim est manifestum istem. v*c* q^a adhuc sūverēdū ha^auerit alimētū d^a humido contingit ec^a ali^a metu ignis. q^a hoc dīcūt riq^a humido*s* q^a sur^a dīcūt prīncipat ulci ad felē. aut a censu^a hu^a mudi talis si qualisq^a facie flame. p^apt q^a si g^anum accipientis si o*d*ole p^atracurum.

Hoc autem. Tunc imp̄bat dictu*m* iste p^a quartu*m* 13^a h^aec. Quaz p^ama q^a nō e*st* imale de fela n^a ma^a q^a d^a humido*s* illuminari nō nutrit^a lama fed generatur. quia q^a nutritur d^a ma^a nere cotinue idem. q^a lama nō e*st* ead^a. q^a cotinue plu*m* et alia. I*c*itē cotinue alia et alia para humi^ato illuminat. Et q^a fela e*st* de tele nō e*st* coti^ane idem felē cotinue alia et alia. q^a nō so*lo* manu*m* fero ut dīcūt eruditus v*n* dīcīt. Hoc ut ne e*st* fela lama quid enim p^a cotinui humi^adi et fela permūta sit et nō alio*m* ead^a fela^a permanēt illud tempore. ut e*st* dicere. q^a illi ut hoc impossibile accidēt circa fela. quoniam fela quod alio*m* ead^a modū hinc illi dīcīt p^aha*m* q^a fela in die est noua hinc aut eruditus illud tempore a cotinue et noua.

Autem. Secunda rō et sc̄tē habet fel ad humido eius per i*m* su*m* fūlū ignis ad aquam q^a calcinatio de facie superpare*m* ignis no*l* alio*m* illa vap^aribus q^a quicq^a dīcūt g^a n^a fela. dīcīt. Adhuc et dīcīt humido*s* que e*st* fela illa et aqua et letat^a ab igne. q^a q^a ne*lo* subardēt ignis alio*m* hi*er*at et verisimiliter existimare. Et. q^a al ne*lo* si calcinatio omnem aquam fecerit vaporare.

INCONUENIENS AUTEM.

Tertia: o*d*e insufficientia ipsel^a. q^a felū dīcūt de fela. q^a fatigat ut in nutritione aliquo*m* p^ardēt nūlū curare ut cur tamē curare debūt. q^a ex quo hoc cura nutritio et magnitudine nō est tanta humido*s* nūlū. sūficiat q^a ec^a nutritio. sūde dīcīt. Unde dīcīt et cīdīt illos antiquos curare de fela. alio*m* ut alio*m* ipso negligere fatigare tanta eruditus mittu*m* dīcīt et magnitudine.

Accedit. q^a et cīdīt illos qui dīcīt agu*m* p^aceperit tetra terrā. p^alerca p^astracut^a fela fūle immagis p^aceperit et dīcīt et cīdīt. q^a non cīdīt in certum. et sum angustiora. q^a v*n* et p^a et cīdīt nūlū o*d*o

pinione tūc humido*s* fūlū dīcūt nūlū deken dīcīt deorū. cīdīt fūlū. q^a ad expīciātū q^a demūp^a q^a ipsi fūlū dīcūt in grecīat a frigiditate. q^a cōuerit in aquā q^a cadit deorū. q^a si nō sē per ecē anno uel ad eadē regionē. quis sufficit q^a ecē anno vel legeūt q^a ad ecē uel aliā regionē. Dīcīt iste dīcīt irrēabile accidēt his et dīcīt p^a humido*s* existent^a terra et mūdo qui e*st* circa tera ipsi a loci calcinatio factū ec^a aer. q^a totū celū augmentatū q^a hoc spīs. i. vē^a tōs embere et verisimiliter ipsius celio hoc facere manifestellū q^a vidēmus humido*s* fūlū dīcūt ec^a dīcēdēt itēz in aquā. q^a in nō annū reddatur p^a singulas regiones similitudē. q^a et humido*s* p^a acceptū reddatur in aliquibus ordinatis et peribus vēlū. i. tamq^a nō sup̄ioribus altis ex tali humido*s*. q^a hoc quid marīcē aere iam possit sūcēs usperis q^a ipso factū nō up*m* in aquas potabile quidēm. Ex sup̄ioribus premissa determinat se natura a marī foliū dīcīt dubitationē p^ariū motū de loco natūrali ipsius aquae. Et dīcīt in tre p^aro. 3n p^a factū dīcīt. 3n 2^a mouet et foliū mīa aliāz dubitationē. 3n 3^a improbar^a p^ariū p^alonis de origine marī o*d*liqui^a ibi 2^a. Quare autē ibi 3^a Quid ar. Prima p^ara adhuc dīcīt in tre p^aro. 3n p^a 2^a p^ariū veritatis in p^aposito. 3n 2^a manifestat q^a dīcīt ibi 2^a. Quod admodū in aliū ibi 3^a p^apt q^a fūlū. De p^a 2^a p^ariū veritatē circa hoc dīcīt q^a marī calcinato p^a virtutē foliū agitū in ipsi ubiq^a dulce. p^apt leuitatē dīcīt. q^a foliū. q^a p^ater coniunctionē p^atiū terrestriū cobustaz redactū ipsum fūlū p^apt gravitas relēct^a deorū. q^a tal locū ē natūralis aqua qd^a quē mouet ip^a p^abita. Unde circa hoc p^ateret alijs dubitare virili aqua. Et aliū locū naturalis sicut alijs elementoz. Et sōtē q^a si sequuntur locū marī et locū propriū aqua et aqua q*m* nō fm q*m* marī et alia et q^a sic habet admītitionē p*m* terrestriū. q*m* locū naturalis aqua et circa terrā immedietū sub aerē. q*m* ille locū de ec^a marī. q*m* ec^a ip^ao terrestre subdit in talis locū dulce et potabile dīcīt sūfū. p^apt leuitatē. Et ec^a his app^a natura marī. q*m* q*m* et terrestre et lajū. q*m* tēsēs enī naturalis et circa terā dīcīt. Et potabile quidēs q*m* dīcīt. p^apt leuitatē fūlū dīcīt. q*m* autē aliū subito manet. p^apt gaudīcīt. q*m* in eo loco p^ariū q*m* cōvenienti q*m* p^alinū. q*m* cum p^artē dīcīt bradi et cōvenient. ut dīcīt. q*m* et alijs locū aqua que tūc et alijs elementoz. q*m* hanc dīcīt marī et alijs locū nō ē marī. q*m* q*m* marī. q*m* solum aqua. q*m* si et ē marī q*m* q*m* dīcīt deorū manet. p^apt pēnas. dīcīt et p^aconīt fūlū dīcīt. p^apt leuitate.

1 aqua lūm. Dīcīt infestat q*m* dīcīt p^alū. q*m* cōtra q*m* quemad mediatū et p^aribus aliūs faciūt autētū. et q*m* p^ariū digestōrem in ip^ao et accīm ab inārō colorē. q*m* cōstatrūt dīcīt. q*m* q*m* et cōfītēt vēlū.

lum ipsius est superflui in vere reatu a calore polsi amaz reddit fes salis. subtile et dulce a calore densius conterit in carne et satis pessima in coquere. ut natura sit loco quo eare recipit aqua possidat et dulci flauitate et sotia. ex ppe caliditate agit et sanam denatur potabile. grossi at et falli reficitur et ex iste ratione ut quod diceret vere sunt malum non in locu naturali animalia dulcia. ex alto a caliditate segregat a mensura ad mebra sive in locu naturali grossi et superflui quod amplius et tenebris. ita inconveniens credere ut loco maris sit locus naturali grossi et tenebris quod reficit in ipsa. non dulcie et potabile. quod a calore densius locus g moris et locu naturali aqua simplicis et dulcie et non folsa. videtur. Quodmodi in corporibus solidis et latus in his alimentis ingredienti dulci ipsius et superflui diuini alimenti apparuit enim amaz et falli dulcificatio et potabile serret ut immato calore venire in carnes et alia copiacione pueris qui sunt natae ex Sicilia et ibi inconveniens est si quis non poterit esse et loci potabile alimentum quia cito coloremus si superflui. quia hec est subiectio non utique existimat bene. Similiter ac et loco quod est in locu dictius sit locus maris locus aqua que est. propter quod

et fluvii. Hic manifestat p effectu dicione et locu maris sit locus naturalis aqua et aqua apparet hoc ex omnibus fluvii et omnibus aqua aliis generata fluit ad locu maris deinde impeditum. quod fluvio aqua naturaliter est in locu terre delectior. et talis et locu maris etiam ramen sibi loci optinet per accidentem hoc est potabile sibi fons calido. et grossi et reficitur reficit ppe dicta cas. Dicit ergo ppe et omnibus fluvii fluit in ipsius mare. et id est quod it utique ei fluit in ipso et qd est maxime decus et magnetis tate optinet locu. sed hoc potabile certe fertur sibi proper solens et ac. et falli dereliquerit deorsum praeparare canem superiori. Subiugatur vero locu maris sit locus naturalis aqua. Arguitur quod non est locus naturalis aqua in qua aqua non generatur et corruptitur. Et aqua non generatur in loco maris. Et potius corruptitur et sic. ppe quoniam cum maior. quia locu est principium generationis pugnacienti et pater sicut dicit Porfirius. a mino. ppe p' est de me. sicut in Natura tractari primi habita. ubi nullus aqua soties fluitur et ex quibus estere aqua origines ducuntur et in coquitationibus incutunt. pro 2' p' tollit ex Alio in hoc tractare dicente et sol coris agit in aqua maris accido ita suspirat illa moueri. Scilicet ille non est locus naturalis aqua in aqua non corruptitur in sua naturalis dispositione. Iaqua in loco maris non coruscat sive dilute posse aqua naturali g' et ppe coquitione maior. quia locu naturalis est corruptura loco. a mino. apparet hoc ex aqua in loco maris falli et tenebris tunc esterat quibus pmixta. cum de natura sua debet esse simplici et simplici. In coquitione est in ijs. Et in cuius rati-

ne quis illi e loco natura sit aqua ad que videtur
ex fructu ab obiecta materialiter non esse sed si
e loco materialiter non sit et patet ad sententiam
quaenam fontes ex causa flumine. Id est de
flumine ad mare p. 4. *Diffidit enim ad alia de
bitiones* sic hoc primo s. loco maris e loco
materialiter aqua ne situs est p. 4. per rationem franciscanorum
de precedenti. ² scilicet loq. o. maris e loco na-
turaliter maris sed non ex mare. p. 4. para p. 5. quia
cum habeat relatum ut aqua fontes v. flumine ad lo-
co fuit currentes s. et aqua sit aqua a predomi-
nio. p. 4. et cetero secundum hanc locutio materialiter cum
aqua. ² p. 4. declaratur ut mare sit mare inde
dicit expositio terrena que ex parte de natura
terre non locantes materialiter in loco aqua.

Et resumet qd c p fia natura pccuraria e
lentitudo aqua debet generari in loco maris.
a fia simplex a obig. lapore. si tñ ex ordine
e fine invenit a natura ut qd e gñ misterio
e mali cofitatio coegerit aqua n rco misterioribus
terre generari e frigiditate ut obig.
ponit et cu aere e terra ad mutationem e pccur
naturae statua e plantaz. s i fia de elem
nto aqua possit a mari. e calcione a terra e
carne conformatio in igne mari. **QUECZ**
no arctoz **in** **fia** **natura**

2e autem. *ibidem* *mo* *quece*
met 1 solvus suā chibitatio

Item circa dicitur. non potest aliquis querere antiquam dubitationem vs. ppter quia cum non agt ps. tui misterii misterio que ingredientur in ipsius misterio dicitur. quod tunc fieri possibiliter manifestum ostendit in ipsius itate immensitudinem sua nisi locutione vel timoratu s. transiit qd magnitudine eius. ne biga aliquip poterit dubitare. non enim est difficile solueri si quis bone consideraverit. Quae dubitationes soluit dicitur qd si eos nimirum non satis sunt tuta diffidere ut ipso tunc et in loco stricto non sitato defecibunt ab eo calcantem in loco stricto loco in loco lateo. qd in loco lateo exercitatio per minoris pars eius attingit. et in loco stricto paucioris et molestior. sed in loco lateo clavis exercitatio videtur si in loco stricto mensuram qd die ut exercitare in loco lateo in fere possit usurpare. qd si aqua ciuitate sapientibus loca spargere logicis clavis exercitabat qd si remaneat et in clava. Ita ut populus est de aqua flumis et i legi predictis mar. trahit eis ex loco stricto et loci latu s. immersa. idcirco citio intollerabiliter exercit et ei pugnatio facta a calido coactus et misterio vide dicitur. Querente contingit misterio dubitatione qd quid rata misterio aqua non apparet. Huius etiam floribus p. linguibus dico in mare in numerabilibus et magnitudinibus immensis mare nihil sit apertum. hoc quod aliquis dubitat ultro est inobedientia. non tam et difficultate intutus videret sed cum multitudine aqua in terris diffusa et tota sit non iniqua reperire exercit. sed dicitur autem ut h' quod pugnatur p. terra dic. hoc sit quendam ut qd quoq; sapientia magna diffidatur cuncti sicut si misterio pugnatur utique exterminabitur terram qd utique et circa flumis accidente. ipsi enim continere fluentibus finaliter rerum qd pertinet in immensitate et latitudine locum exercitatur citio et latenter quare sic.

quod autem scriptum

est. Reprobatur opinio eius. Platoni de origine maris et fluminis. secundum facit quod primo opinionem penit. secundo reprobet id accidit ut. De prima dicit. Platones voluntate sedone libro suo sic nominato qd omnia maris et fluminis elementa ad infinitum continuita secundum aliquos pates sub terra. et qd origo omnium est earum marium et fluminorum. et efficit una magna multitudine aquae que est in medio mundi. qd locus appellatur tartarus. Ex aqua enim illius tartari evoluit omnia ex aqua principium et origines habere. Modum autem dicit elealem. quia aqua illius tartari non habet sedem stabilem sicut nulle aqua que sunt super terram sed continuo mouentur huc et illuc fluctuantes. et per talis motus aliquando facit effusiones supra terram et fontibus et fluminorum at flagratorum. et aliquando marium. et omnes huiusmodi aquae poterunt refluxire in aquam illius tartari tamq; in principio suum. et aliquando secundum idem effusus perit. aliquid at secundum oppositum. Accidit pte qd talis aqua coloris et sapores secundum distributionem partium terre per quam trahit a se sibi consimilat ut falsus sulfuratus et ali minorum. Unde dicit. Qd at scriptum est a Platone in fedore d' fluuius et mare est impossibile. dicitur enim ibi qd omnia quidem igitur invenientur perforata sunt sub terra. vocamus autem tartarus ut principium et fons omnium aquarum unde circa medius mundi est quidam aquae natus ex quo medio prodeat omnia fluentia et non fluentia. Circumfluenta ut facere ad si gula reumata et fluminum et propentes et talis tartarus qd est primum principium sensu per invenientur propter ipsum non habere sedem stabilem. sed semper velut cica medium manu di ipsum aut morum iurum et deorum facit effusionem reumatur. hoc autem in multis quidem locis flagratur quale est illud qd non dicimus esse mare. omnia aut hec iterum circa lo circumduci ad principium unde invenientur fluere. multa quidem secundus undas locis. quia aut ex regione politione contraria effluent. pars h; incepunt fluere et delubus ingredi delupit. Et aut de centum aquarum usq; ad medium de cetero aut iara omnibus est latitudinem ad sursum. lapores aut et colores dicit aqua habere. per qualiter utique terram contingit ipsam fluere.

accidit autem.

Reprobatur opinio eius. Platoni per quartu rationes. Prima ratio est si flumen invenit ex tartaro secundum modum dictum non magis fluere ex eo secundum emittit ipsius nostrum qd secundum emisimus oppositum. sed secundus qd aqua effluit ex tartaro et inducit in eum. quo dato tunc sequitur qd aqua fluminis naturaliter ascendit seu invenit sursum qd est impossibile. Unde dicit. Et eidem autem flumen fluere non semper ad eum dem secundum secundum hanc rationem. quoniam enim invenit ad invenit qd circum effluunt

nihil magis flument debitus qd decaper sed ad quicunque tendent fluctuante tartarus. Quis hoc accidens fieri voleat qd dicuntur tartarus esse motum fluminum. qd quidem est impossibile.

Secunda ratio est si omnes aquae fluunt ex tertio et. semper fluxus aquae effluit ex ipso tantum invenit in ipsam sicut in principiis ut vult predicta opinio. tunc non erit aliud gnare ad quae locum fluit aqua que generatur continua. nec ex quo fluit illa que continua coemperatur. et in seruo conservatur. sed erit ne celarium hoc totum excludere. qd est impossibile. Dicit ergo. Sicut aqua que est in tezauris acuclis unde erit enim illa necessaria hoc terram excludere si endem leaper. salutis equalis quantitas enim fluit extra ex tartaro. scilicet tantum fluit ad ipsam lucum ad principia.

Tertia ratio est si omnes fluminis immediate terminantur ad tartaram. quia omnes fluminis qui non continguntur ad invenientias terminantur ad mare et non ad terram permanentes ad tartaram. unde si ali quis fluminis ingredit terram ut dispersat postea terram ingreditur donec ad mare perveniat. unde dicit. Quoniam omnes fluminis videtur sic terranantes ad mare qualcumque non in aliis in terram aut nullam terminantur. sed ut dispersant iterum procedunt.

Quarta ratio est si fluminis augmentantur per effluxum aquae ex tartaro tunc fluminis in principio sue originis habent magnam aqua multitudinem. consequente falluntur. quia ibi sunt valde parvuli. sunt autem magni cum per longam distationem flument per loca concavae recedentes a principio h; originis. quia tunc recipientur in se aquas multorum aliorum fluminorum. et propter hoc istius id est danubius et ille. sunt maximi fluminorum ingredientium mare mediterraneum. quia ex longinquio per loca concavae flument. ita ut de fontibus ex quibus eruntur sic difficiat. quia multi fluminis concurrunt in unum ex diversis fontibus originis et in istis ab initio hoc duos fluminis ex fontibus illis oriri. Et ergo ibi patet qd ista sequitur ex opinione illa sunt impossibilis. et per consequentem et opinio illa. et et hoc maxime. quia illa data sequeretur mare habere principium sicut et tartaram. qd tamē est fallax. cum ipsum sit maxima aqua multitudine in loco naturali esse existens. dicit ergo. Digni aut sunt fluminum qui longe flument per concavae terre. multorum enim fluminorum sufficientem remittit detinendis vias loco et longitudine. propter qd quidem istius et nulli marini sunt fluminum corum qui excentur in hoc mare feliciter mediterraneum. Et de fontibus enim cuiusque fluminis aut dicunt altas causas qui sunt invenientur in fundam locum. hoc itaque omnia sunt manifesta qd impossibile est aliquid corum accidere aliter qd et maris et principiis ipso brice principii de. Et ex tartaro

quod quidem, igitur

+ Epilogus dicens ex predictis esse manifestum
et locum in quo est mare et locus natura
lis aquae non maris, et propter quam confirmam
potestib[us] quod est in mari et ministrat et sit
enim fons, grotta sit et terrae et h[ab]itac-
torum, et quod mare est magis terrarum aqua
quam principium, unde dicit. Quod quidem igitur si
est et locus aquae non maris et propter quam
causam, illud quidem quod est potestib[us] est in aqua
naturale, verum tam fons terrarum, hoc aut
filius et frater grotta et subducere, et quod mare est me-
gior terminus aquae quam principium, permodicu[m]
dum superficiem plenum est in corporibus
animalibus et maxime omnis corporis humani
dicta sunt tanta nobis.

Capitulum tertium tractatus primi libri leon
eti est de perpetuitate mari et eius nouitate,

e sal sedine ali-

tem +

capitulum huius

tractatus in quo Iep[hi] dicitur

minus de perpetuitate emis-

ria et eius nomine, et duo fa-

cit, quia primo premittit intentionem suam,
secundo proponit ibi. Et enim dicit de pri-
ma et est dicendum de sal sedine mari, et utrum
semper est idem mare, aut aliquando negat
neque erit sed deficit. Pro-
sequitur, et dividitur in **ET ENIM**, dico, et
quia primo premittit vnu in qua omnes au-
tiqui conseruerunt, secundum improbat opinio-
nen Democriti ibi. Dicatur autem. De prima
dicit quod omnes antiqui putant quod mundus est
factus ex mare et factum, cum sit de principiis
libus partibus eius. Ex quo sequitur quod si mun-
dus non est factus ex mare non est factum sed
perpetuum, et tenet ex materia. Licit argu-
atur a destructione autem ad destructionem co-
sequitur, quia arguitur in termino convertibili
bus quod ad eum, quia si mundus est mare est
et cetero. Antecedens autem arguit scilicet quia mun-
dus non est factus probatur enim in primo ce-
li et mundi, unde dicit. Et enim quidam sic pa-
tant, et hoc quidam igitur nulli sunt omnes aut
qui confiteri quod mare est factus, siquidem omnis
mundus est factus, simul enim factum generatio-
rem ipsius maris et mundi, quia palam est sig-
num omnis est perpetuum idem et de mari est
existimandum.

putare autem

opinione Democriti et tria facit. Primo po-
nit eas, secundo ipsas improbat, et tertio remo-
uet illud quod mouit Democritum, sequaces ad
sic dicendes, secunda ibi Propter quam tertius
ibi. Accepterunt autem. De prima dicit et
credere mare cum mundo factum est, et ipsius
in principio terras totaliter cooperire, et posse
et continuo excutire est, et fieri rutus dones

et solitudo et credere falsum, et finis
le falsum. Elop[hi] et falsum dicit quod in principio
et mare et operib[us] terrae, et proper carbo
diss et veracitas his factis que abducunt aquam
primo deflexione moneta, secunda inducit et
tertio autem inducit nota aqua. Elop[hi] talis
terram conseruat quod traxit contra transpor-
tentem per mare loquuntur, cum possit et se
ballo loquuntur. Sed talis terram philosophus
qui nescivimus habet inquit etre multitudinem con-
grat unde dicit. Dicatur autem mare fieri et
non fermentum medicamentorum aqua, hoc est
incertum et certum defere nobis. Valde et
ferre et talibus Elop[hi] est, et permodicu[m]
ballo conseruat et he quidem certabile sicut
bene, primo quidem moneta fecit medicamenta,
secunda suorum infusas, ultima eterni carbones
facit oritur omnia ardore. Illud quidem ergo
Elop[hi] traxit et etiam contra portu[m] idem
transficiuntur congruebat talera dicere fabu-
la, quod certe sunt certe menses, p[ro]p[ter]a etiam

proptez quam autem

Improbabilis opinione Democriti dicens quod de
cere sunt dicta Democritus et mare continet
hunc ratione dicens totidem excedunt et falsum
quoniam propter certum certum proper quod
naturae primo quidem in suo loco: naturae sic
sit gravitas ut quidam sicut sine sit, alius et
totum celum etiam non quidetur, et quidetur in
terro, non aut aqua que elementum a mare per
approportionem factum per secundum folia terrae
renatur; ad ipsius per eius infirmitatem
factum per secundum folia, aut non, non tunc
opportebit idem quidetur quod est impossibile. Si
sic tunc loquuntur et ipsius de potibili recte et
mare per approportionem factum per approportionem
questiones folio certum renatur ad ipsius
per infirmitatem factum per folio elongati
omnes. Sic haec plurimi sunt infinitus fons, et p[ro]p[ter]a
conspicuum legitimus quod mare non deficit. ve-
de dicit. Propter quam enim casus manifeste p[ro]p[ter]a
mare, sive hoc fieri p[ro]p[ter]a potius et gravitas
ut etiam quidam hec sint. Si propt[er]a quidetur
et hunc sicut videtur sicut et proper aliud, et
quid patet quod propter hoc est necessarium ipsius
maris permanere et religio reperi, et postea, et
at eis est ab ipsius et aqua densata a sole usq[ue] p[ro]p[ter]a
non tunc veniet, et tunc est crit, et q[ui] veniet se
celerius erit at p[ro]p[ter]a illud quidetur p[ro]p[ter]a
renatur mare, quia illud quod est possibile primo
opportebit fieri sive quod est excessum mare, et
tez eis illud possibile quod presentem pacient
defectio in ipsius mare, et eis nihil dicere hoc
fieri sicut fepe. Elop[hi] et quia faciat folie et
re latentes quid est criticus, qual id est nihil.
Si sit genitus et circulatione sive foli, p[ro]p[ter]a
sive dixerit possibile, sicut diximus, recedit at te
rū dimititur ipsius.

accepterunt ali-
tem + nec illud quod mouit Democriti et su-
os sequaces ad hoc vobis dicit, et illud p[ro]p[ter]a et
mouit et accepit et sic suspicione fuit.

et videtur quod loca terre in quibus sunt mare
paulatim et excusat Sed hanc tam dicimus
primo sunt excellentia calidi excedit faciem ex
aliqua celi constellatio terreni tempore regnanti
sed non semper durabit sed alio tempore fieri
constellatio opposita facies excellentia frigiditatis
que super eodem loco aquam multiplicabit
deinde alio tempore fieri constellatio excedit
et sic continuo secundum circuitus fieri talis tra-
mutatio in partibus terre. et non semper proprie-
tati mundi genet aut corruptionem aut huius parti
aut principalius. hoc est rationabilis. et pro-
pter partus permutationes factas in partibus
terre generare totum universum transmutari. Et
circa hanc opinionem ducuntur immoratae et
est ipsa mercatur. dicit ergo. Accepte autem hac
suppositionem de mari. eo quod multa loca appa-
rent nunc fictoriae quae prius de quo causam esse
dicimus. quia secundum quendam tempora facies
excellitus haec est pars aquae sed non propter ge-
nerandum totum universum. huius partium. et
tertii erit contraria. quia cum facie lucis aug-
mentum aquarum deliscatur iterum. et hoc sic
semper tre circulariter est necessarium. etiam si
extremis est magis rationabilis propter hoc
ponere totum celum permutari. Sed de his q-
dam plus est ut dignum immoratus est sermo.

Dubitatur circa dicta verum mare sit gene-
rabile et corruptibile. Arguit quod sic omne habet
materiali et generabile et corruptibile. sed ma-
re habet materiali ergo non. In oppositorum vide-
tur illi. At in littera. Respondeatur ad du-
bus posendo aliquo conculcione. Prima co-
ntingit. forum mare non remanet id est numero
per notabile tempus. pater quia continet vari-
atur propter suarum partium additionem et
remotionem. Secunda contulito. mare semper
remanet id est secundum speciem. si ergo suppo-
sitio opinione At de eternitate mundi semper
fuit mare et semper erit et mare est
de partibus speciaribus ad eius integritates
et perfectionem. lequitur quod semper fuit aliquod
mare et semper erit aliquod mare. Et ista contu-
lio sit pro menti At in littera contra Democritum.
Ad rationem ante oppositum p. solo
et dictis.

Capitulum quartum tractatus primi libri se-
cundi est de saliedine maris.

e saliedine au

tem. tunc est que-

rum tractatus in quo At

determinat de saliedine ma-

ris eius causam assignando

Et dividitur in duas partes. In quarum prima
determinat de saliedine maris secundum opi-
nionem propriam. ibi Nos autem dicamus.

Prima in re. quis primo penit et reprobat o-

pinionem Democriti. secundo opinionem En-

oppose. tertio opinionem Empedoclis ibi ten-
da. At neque ibi terra similiter sit. De p.
dicit quod haec qui generant ipsum mare impossibilis
est assignare causam saliedinis eius. quia
ex quo a sole elevatur potabile ab ipso mari. quod
potest iterum ad ipsum reverti. tunc si di-
catur quod illo recurso mare est salius propter co-
mixturem tam terrena locorum. lequitur quod
principio mare erat saluum. secundus est in
principio mare non erat saluum ergo nec possit.
At autem dicitur quod in principio mare erat
saluum. tunc oporebatur assignare causam saliedi-
nis eius. similiter quare rite potabile ipsum non
fuit dictum. nam sicut nunc. unde dicit. De
saliedine autem ipsius maris haec quidem quod
semel generauerunt et totaliter ipsum generat
impossibile est facere ipsum saluum. enim
omnia humidae quod circa terram et riedum
elevatae a sole factum est mare. sed exsiccatio
sapor in multis aqua dulci propter immixtias
eis quamdam terram talium. non minus cum
aduenient lectura aqua que evaporauit necesse
erit ipsa existente equali multitudine et primo
aut si non primo neque poterit ipsum mare
saluum esse. At autem et primo confessum erat
dicendum quod causa et similitudine propter quid non po-
table tunc non fuit sursum latum et nunc patet
hoc. Intelligentem quod generantes mare et ponen-
tes ipsum dulce in principio non possunt affi-
gnare causam saliedinis eius et dicitus nisi. et
hoc est quod At hic intendit contra Democritum.

Dicitur et probat opinionem
At UETO. At in littera de saliedine maris. di-
cens quod aliqui disserunt quod terra habens in actu
saporem saluum in aliquibus partibus eius est
causa saliedinis maris. volume enim quod aque flu-
viorum transflentem per tales terras salias por-
tit eos ad mare. et pp. eaz. coniunctione cum aqua
maris ipsius reddit saliu[m] hoc opinione reprobatur.
At dicitur et contentus quod causa aquae multitudine
ut et aqua maris efficiat salia. pp. terra salia
securum. et quod aqua fluviorum portat illa et
rora ad mare non sit salia. cu[m] ipsa sit valde minor
aque. pp. illa terra admixta magis deberet si
erit salia. Mare ei[us] est aggregatio fluviorum. ideo si
aque fluviorum non sit salia. pp. admixtione talis
terre. non mare propter illas can est saliu[m]. Dicit
quod At vero quicunque terra immixta aquae maris
ponit et causam saliedinis. autem eni[m] ipsa terram
multos habere sapores. quia locutione erit ut
et fluvios simili delatum non facere. pp. mixtra
et fluvios salios. quoniam eni[m] est hoc possibile i[n]
magina quidem multitudine aquae ex illico sic facer-
etur talia terri. in uno quos ac fluvio non
pala eni[m] est mare et omnis fluvialis aqua. Si mul-
to enim differentia fluviorum nisi in eo quod salia sit. hec
accidit. mare in illo sentit in loco in quo omnes
fluvios simul fluit et.

similiter qu

tem. ipbat opinionem Empedoclis qui di-
cit quod mare est saliu[m]. quod est uero. et uero est
saluum. Haec opinione dicit At est deridibile. et si
aliquis poete loquens sicut diceret coller. adul-

et. qz poete ē metaphorice loqui. qz solis ve
ritate sapientē nō est tollerādū. dicit g.
Est autem ut diceris ē si quis dicit mare es ea
dorē terre. pater dixit alioquin plena sunt eā
cū Empedocles. qz enim his sic dicit ad postea
forte dixit sufficiet. metaphora etis ē quid pote
tū. ad cognoscendū autē vez sic dicit nō sufficiet
ter dixit. Impro
bat opini. **NEQUE ENIM.** - enī Empē
docles duplicit p. Adhuc autē p. p. quid.
De p. addicet p. duos modos finis quo ex me
tricto dulci potest effici fudor salmū. Diversus
modus p. ē p. leggregatio dulcis a terrefacti et
grado. Secundū modus p. ē p. compositio ē rēfictio
admixta dulci loci potabilis. ita aqua colata p.
cinerē fit salsa. v. vīna p. compositio feculat.
Est autem illos modos poterū terra habere
fudore salmū. quia h. ē p. compositio terrefactis
admixta. quia dulcis fata poterū predicta opinio.
qz p. m. p. separatio dulcis. qz p. separatio
ē p. tristitia maris qz gradi qz remaneat. t. esti
cū salmū. si qz m. more efficeret salmū qz p. separatio
one aque dulcis ab eo lequeretur qz aqua dulcis
ē m. multo maior ipso mari qz tamē ē salmū
vnde dicit. N. enī t. p. salmū qualiter ex dul
ci potuſo salmū sit fudor. verum salmū quodas
ascendēt pata dulcissimo. se quodam coniusto
to sicut in his agit que per cinerem collutat.
videtur ē t. cā eadem ē circa superficiem col
lectum in usicam. v. enī illud amarū qz salmū
sit potato ro hamido qz est in alimento dulcis
efficere. Ita quidam modus aqua que colat
p. calorem fit amara t. adhuc cum virina quidam
sumul delata quadā tali vertute quidam videt
salido sublīstens in usicam. cum fudore at cū le
ggregata ex carnibus velut abluente qz tale ex
corpo existente humido. palam qz in mari qz
ex terra qz comitem humido. et cauſa fallēti
in corpore quidam igitur fit tale que alime
ti i pofatio properā indigentia. in terra enī
quidam modum existit dōlo oī qz apot
ibile. cā tem aqua multitudinem ipa defiscata
ē calefacta segregari. ops enī ipsam ex parte
sublimiplicē. bala minorem relicit ē ter
ra. cuius tamē oppolitum sequeretur si mare
efficeretur salmū per separationem. qz tunc se
peratur etiam manus ex quod relinqueretur.
adhuc autem. Secundū in p.

Ex quibus sequitur qd non erat opinione
Emper. sed magis incredendum ut quidam dicit qd a sole debeat poterat i gressum qd re-
manet et mare, qd impossibile est terra habari.
Ex quibus patet qd illa que dicunt predicti
antiqui de causa saltem maris non concor-
dant ratione. unde dicit Zidhne autem propri-
tate i nuc cuspis recta fertur terra sua amplius
et i line minor non ludat, humiditas enim a sudore
fuit amara, liquident enim tunc sic fuit ut il-
li distinxerit i nuc oropetebat ec, nō videt at b.

scidens, in terrâ spiculiforme apiculatus. Eos
de cylindro subtriangulari recte apiculatis, & à basi
borei circa primum generationem apice rotundato
breviuscula cylindrica terra. Sed propter genitum
scidens ex hoc spiculatissime & leviter glabra
inverso, quare hinc radiis & crenulis leviter
scindens terra. Invenit & habet in latitudine
ex dextera foliis & ex cuspide vir deinceps
varians.

MUS nos autem dica-

bis autem. *me in aliis dicitis citoque si*
*fus et cito grafi fui correptus adfatu consig-
ti ac huncido idigito i corporis. nescio in he-
reditate qd' fabulatibus & c. indigito fuis sequit
eis virtusq; & fudor qd' lopezi a cibo in corpori
bus sat. p. gaudiu bonitati p' degustatio grafa-
tus. Ecce a in scia. qd' grafi e' indigito
lucis cito. qd' fuscis p' degustatio fabulatis per
admittit qd' fiscis teret aliis qd' budo sio
qui fallido. ecce qd' dia a se le brubz. p' p'z
credere cito de idigito. memoriu trapeze p
multa ligas qd' tales fagor fit p' constitutio-
ni cuim in corposib; qd' idigito faltus
e' et usq; ne grana distinxerit. angustia ei' budo a*

lomérit è *labilis* et *infelix* et *malus*, et è *cito* (*postfato*, *ma-*
xime aut *ante* in *vultu* *defendit*). *Signi* et *et* *febrifalissima*, et *cito* *ad digesta* *sunt natae*. *Cohort* è
inde *subdolus* *kip* *ratia* *hui* *in* *quibus* *idez* *corpus*
sub segregatis è *qd* *facti* *labor* *kip*, *terretre*
adsum *fecit* *odio* *adversari*. *Similiter* è *z* *in* *adulto*
ubi *enim* *utique* *obtinuerit* *casta* *in* *coi* *paribus*
quem *hui* *suppluitas*, *in* *adulti* *at* *cinto* *que* *z*.

propter quod. Declarat in
statu marii, et tris facit, qd p^o adducit causas
sedentiarum maria, 2° declarat illas cum p^o signo.
Tertio erudit qd ei more et curiose equaliter sal-
fij 2° ibi Et p^o hoc, 3° ibi fit quidem dicit
de prima, qd antiqui dixerunt qd mare etiam
qd terra super qua re^d det eis adiuta ex deo, qd
is sic in illis at nō e^r erit ut prius p^obasin fuit.
Sed si p^o terra intelligentius aliquid hinc vnu-
te terre hinc est exalatio elevata qd ea in se e^r vez,
vnde sicut diximus cari salcedine in budiicatu
bus lugubris generatis a natura in corporibus
aut us p^o admixtione in cito factam cutidam
sciri grossa a calido adulta nō o^r obseruari. Sⁱ d^o
hunc imaginari cari salcedine marius p^oper
admixtione exalatione terrefris adulta cum
budo aqua, unde contineatur a terra elevatur ex-
alatio, et vapor ab aqua qui confutetur ad iuncte
qd illud mistu^r accederet ad locum frigidum con-
uerterit primo in nube deinde in aquam qd
de cedit et cogregatur in mari. Hec g^c et ca salcedi
me eti^m. I. admixtione exalatione terrefris, ad
ult^r cui aqua ipsius, vnde dicit. Drop^t qd a me
re quid aut facit qd ex terra adiuta, qd sic
quidem dicer e^r inco^mmodum, qd tam sit tactu
ex tali, exalatione terrefris et uer^r, hinc enim
est in dicto. S. sudore crina aciliu^r 2° in toto
vniuerso et in ipso mari, qd p^o ex nat^r cibis, 3°
facti per naturam suam, qd intelligere terram
de tale sicut est illud qd ei ciuitatum ex agro, qd
ita ut talis ex eo cani exalationem que e^r in art-
iculis, i. terrena, hec et i. terra exhibet hac multa mi-
ritudinem, 1. exalatissimum, mixta, ad excellentem
sicut diximus nuptio^r ex aleratione i. feta cum
confutetur in nubo aqua necessariu^r et ea in
epi in aliquam multitudinem temp^r huius vir-
tuti^r i. sit plura ferri pecti sui, hoc te fieri sicut
quidam ardentes, ut dicitur hic que hic lat erdi
ne precipitate, quid^r dicitur et vnde gno salte in
aq^s, et in aqua, hoc de-

darat ut p[ro]pt[er] hoc, cum
predictam falleundam manier[em] p[ro] duo signa. Quo
primum est q[uod] ex omnibus ca[re] plante australis
in h[ab]itu maximis quecumque in principio autu-
mni sic fatigata gloriatur in exercitio[n]e defle-
sus suo illa loca fit cuiusdam a[re]a 3 ibi illat nec
ter caudiu[m] n[on] tunc, ut p[ro]q[ue] magna est tunc ex-
latioris comitetur ea quia plante rediectum
cum lab[ore]. Et si quis diceret q[uod] aufer ubi in
cipit frigiditas, rancidus p[er]ficit in h[ab]itu e[st]a
lido. Et ubi borreas nobis facit ferentiam
aut inducit plumbat, et cetera e[st]a de austro. Et
q[uod] talis exaltatio magis multiplicantur i[ps]i
capio austri, p[er]petuas predictas idee p[ar]te
me tunc esse, quae sicut in aliis dicitur. Et p[er] nos

que australis sive latitores sive grossiores & sal-
fiores, & maxime primae antimalas. Boreas &
merid. & ventus eburnissimus spicat magnitudine
& fusa a loco calidio, & loco cu[m] calido vapor, p
per quod & ventus calidus. Si ergo non est talis
vnde incipit frigida frigida nichil minus
venit procedere ex calidio, ppterem &
comprendit multam exhalationem lucis ex loco
ppinguis. Boreas si velut a frigidis locis pro-
cedens & vaporosus, ppter quod frigidus, eo at
q[uod] uides copulat ad alia loca h[ab]et serenos,
in locis at oppositis est aquosus. Similiter aut
auster est ferens h[ab]et qui h[ab]et circa libiam, no-
biis at agnos, q[uod] aqua multi late in deorum
p[ro]sp[er]tu[m] esset q[uod] tale. Et sequitur que in antiquis
descendit sive lat. necesse est cum gravissima p[ro]p[ter]a
rit, quare in gaudibus pluviosus & talis erit mul-
timodo h[ab]et certe tendit deorsum. Indicatur
dico q[uod] auster venit ex p[ro]munturis qui subiecta est
tropico cancer sive etiuno, boreas vero venit
ex p[ro]septentrionali qui subiecta est tropico ex
principe sive terminali, i. hec est q[uod] care auster illi
venit calidus, boreas est ventus frigidus.
Sed et calidum etiam. dum si
g[ra]m illi, q[uod] mare est calidus, p[ro]p[ter]a exhalatione
unde quicunque sunt a calido passa a igniti h[ab]it
virentes calcienti, ut ps de incipere a calce &
superfluitatis astatum, & ppter hoc a statia que
habent florachum calidissimum h[ab]it ipsa solles &
superfluitati calidissimam & viliatas, unde dicit.
Et ppter hoc, q[uod] componit exhalationum ac-
ceriora tunc ex calidatu, oia enim quicunque igniti
fuerit habens p[ro]p[ter]a calidissimum in se ipse, vide-
ariz & calcem & cineras & ipsostolam astutiam &
sanguinem, & feces & h[ab]uidas, & v[er]inam glabre vim
calefactum, & astatum calidissimum, & nixem
& florachum calidissimum contingit ex ipsostolam
nec
f[or]e quidem utrum.

De quatuor genitibus ceteris
Et q̄ mare sit cōtinē equaliter falsū. Et dicitur
in quatuor partēs. In 3^a partē q̄dīcū
est. In 2^a declarat vnum q̄dīcū populare.
In 3^a recoligit quedam p̄tē dīcta. In 4^a re-
vētūr ad declarandū per signa q̄ mare sit
falsū p̄pter cī superius alligatā ibi 2^a. Qdīcū
aut̄ sit ibi 3^a flūm̄ atb̄ ibi 4^a. Qdīcū aut̄ est. De
p̄tē ostendit q̄ mare sit cōtinē equaliter sal-
tū. dicens q̄ licet fibi additur de terrestri grōl
lo per exaltationē a terra q̄dīcū sit falsū. sit
de eo q̄ dulci eūporat minus tamē eūporat
de terrestri grōl q̄dīcū. ut rotū q̄dīcū eū-
porat remaneat dulci. Et limitatib̄ ab eo e
eūporat de dulci. sit postea per plūmā reuer-
tū. unde dicit. Sit qndī igitur ipsū mare se
per altez propter hanc cam. l. aliquaz partū
remotiorēn a aliquaz addicitionē. elevatū
at semper ab ipso mari aliqaz para ipsū ter-
restri eas dulci. s̄ tanto minor dulci q̄dīcū plus
para fallā a tāla idēt̄ solū in aqua plūt̄ es
minor dulci. propter quidē ipsū mare
ut ad omne ē dīcere. idēt̄ secundū totū ē
ēq̄lē. et quādūlū.
Declarat vnum q̄dīcū
quod aut̄ sit.

prima fapposuit, q̄ illud ejusmodi vaporat in mari
sit dulce liceat mare sit salis, hoc d̄s p̄ ad sen
tum, quia cōdempator in aquam respirat
dulce, ppter plus evaporare de possibili tamq̄
fubtiliori, pfectibiliori q̄ de talo q̄ est grossi
us & minus pfectibile. Sed hoc sterius dicara
tur, q̄ vini & alia humida cum evaporiat n̄ sa
per infusatur in aquam cōcūratur & n̄ in vi
num at aliud humidiū q̄ evaporiavit. Terci
p̄t tri aqua diversioris fapores p̄m cōsideratē
terras p̄ quas transfit & que cōcūratur, ut
salifuerūz acres acerolūz & q̄ quibus latius di
cetur q̄ erit tempus trānsiti q̄ vapores, vñ
de dicit. Qd̄ at sit vapores potabile a mari et
vaporans n̄ cōcūratur in mare qd̄o iteg
cōsideratē tentante dicamus, patiuntur aetē
alia idem, enim vīnum & omnes hīcōs qui
cīcī evaporiatis itez in humidū cōcūratur
aqua sunt. Alii aetē sunt aque pfectilis, ppter
quāclārū cōmītationes terre cū ea quale
cīcī fuit aliud q̄ cōcūratur & aque cīcī fa
cit in ea vaporem. Sed de his quidē in alio
temporibus cōsideratē libra facienda cō
federationem. 3mēlligendū aqua red
pit vaporem a terra per quam transfit, aliquan
do per alterū sūtem loli, alii p̄ alterātōnē &
cōsideratē, a fin p̄ q̄ transfit p̄ diuersas mineras
terre diuersi recipit vapores, vñ ut dicit. Bz
infra. In sicilia ē aqua acerola qua inole, p̄ aet
to vñ. Et dicit Albertus q̄ in saxonia ē aqua
amarillissima ex hoc q̄ transfit per mineras capri
que omne rē feci mixta reddit amarum. Et in
alio loco alamanie ē aqua acerla qua inole vñ
& medicina laxatiss.

Recolligit aliq̄ pri
ne dicta dicens q̄ ex mari fūsi ducitur
p̄tibile q̄ postea cōcūratur ad ipsum & efficitur a
mare p̄p̄t cōsideratio terrestre cū eo, & ideo
ex mare dicitur fūsi p̄tēre & permuttere, n̄ tñ
fin terram, & sit permuttero fūsi p̄tēble a ma
ri. Et similiter & de terra q̄ exalatissima eleva
tur ab ea alic̄ parte additur, & sit fin p̄tē
permuttero, nec reuertitur parte terre n̄ q̄
que elevant temp ad ead loca, & ut plurimum
ad alta, vnde dicit. Tunc at tantū diximus q̄
leper aliquid existere mari ducitur sursum &
sit p̄tēble, & defluit in aqua pluta defen
dit. Hunc ē factū q̄ n̄ ē sursum ducit, ppter
pendis libiditer pectabilis, ppter hoc no de
ficit mare liceat fluiti nisi in aliquibus locis. b
at necesse ē similiiter accidere in ambobus, n̄
tempor cedes p̄tēre p̄tēmant in terra n̄ mari
fūsi folū tota maled. o cīz o de terra fūsi op̄s exis
temare hoc quidē enim terra sursum venit.
hoc autē cōdekkendit & leca p̄tēmant, & que tunc
sup̄tēmant, & que sunt terram dependentia.

quod autem est

Reuerit
ad declaran
dum per signa q̄ mare ē salis, ppter canam
dictas, & dividitur in tres partes. In prima fa
cit q̄ dicitur e. In 2^a determinat de ea salēdi
nis querundam fontium & fluviorū. In 3^a deter
minat n̄s de causis vaporum egritudēm ibi 2^a.

Chalcicū sit fūsi, ibi 3^a dicitur n̄s de causis
Prima dicitur p̄tēre & sit p̄tē signa, q̄ signa
potest fed relatio ppter brachionem. De ip̄i
nos ergo p̄tē declarat per signa q̄ mare ē sal
fūsi proper cōsideratio terrestre adiut faciat
in eo case potestib⁹ q̄ factū p̄tē gressus aqua
dicit gravissim⁹ & refractissim⁹ gressus. Causa
primis signis q̄ q̄ fūsi sit p̄tē de cera que
sit trānsita cōcūratur. Undique obtracta & po
netur i aqua maris ingrediens per poros fūsi
q̄ p̄tē signis dicit, proper primis signis
terrestre q̄ extra resurget, proper causa qua
misteriosa aqua illi prima bæbēt salēdēt
vnde dicit. Qd̄ n̄s mare sit salis ex causa
misteriosa aliquid terrestre est palus non fūsi
ex diel, sed extat q̄ quae formis vñ certis
potest in mare circunspicere ex talibus ut
mare non intrat per r̄sum aliam, q̄ cuius
ingrediens per p̄tēces orcas sit possibile, &
q̄a illi q̄d̄ sit terrestre facienda quod q̄
linguis cera, q̄d̄ proper cōsideratio ex
faciendo salēdēt. **secundum**

secundum

Signis q̄d̄ n̄s fūsi submergi
tur in flum & in mari, quia aqua maris gra
sor estib⁹ p̄tē relata dicit. & ponit me
fūsi p̄tēstis portare in mari & in flum
te, quod ignoramus & considerat n̄s caera
te dominiq̄ fūsi dicit ergo. Hoc enim est cā
grandissim⁹ aqua maris, ppter enim transi de
fūsi aqua fūsi q̄d̄ possibile. Et enim causa p̄
tēca causa gressus eius, enim gressus &
tēca differt. Incertum a gressus aqua possibile
ut n̄s ab eodem pondere rerum in flum
cōdēm fore submergantur. In mari vero, ne
scoferit se habent n̄s ignobiliter proper qd̄
quidē aliqui onerantib⁹ n̄s in flum
proper hanc ignoranciam kmt dīmōntati.

argumentum autem

Tertium signum est de sale mixta cui aqua dicit
et in quo mixto si ponatur coam sup̄tēratur, &
in aqua dulci non sup̄tēratur, quis illud mixtū
est gressus aqua dulci, & hoc experimento vñ
tur faciendo istud ad vidēndū si aqua sit inf
sufficiente fūsi. vnde dicit. Argumentum suum
est q̄ moles mixti est grossus. Si enim aliquis
fecerit aquam fūsi valde milcent fūsi supera
tam casu, & ille fūsi plena. Mare enim fūsi sit ille
cum latum tantum habet corporalitate magni
tudinem ipsius terrestris. Idem autem hoc o
peratur bonitatis circa salēdēt. **Si quidē**

Quartum signum
ē de quoddam flumno in pale
tina q̄d̄ proper magnam gressus fūsi sub
mergitur, & est illud flumnum rotundum atra
ridine vnde dicit. Si autem est sicut quidē
submergitur in palestinā est tale flumnum ta
go si quis inservierit colligatū bonitatem ac
submergitur sup̄tēratur videbitur, & n̄ submer
git in aqua, & hoc unice erit testimonium aliquo
dictis nostris, dicit enim illud flumnum sic

etiam et salum ut nullus plicis inserviat
neficiari ait cordiari si quis horrecares es
in tali flango permisceris. Sunt autem omnes
a tali signo diceris; et si aliquod corpus quod
facit salcedine, et tale corpus est certe de
incertis rebus.

Qui in caoma au-
tem. Tunc signum est de quoddam fonte
valde late qui est in caoma, et fluxit in fluminum
ibi propinquum dulcem, qui fonte habet aquas
campe salcedine quod in fluxu eius cum fluvio pp
ter sua salcedine non orientur piceo, unde dicit
In caoma antea est fonte quicunque aqua late. Et
fluxit hic fonte in fluxu, et per le dulces, quod piceo
et non habentem. Elegenter enim ut qui ibi sa
bulator potestat data ab eradicato, et hercule, qua
do illa vent ab ericis ducere boves latos, p
piscibus qui tales sunt ipsi ex fontibus, de quo
quentes enim huiusmodi aqua aliquam pice po
num, et fit irrigida cum evaporauit humidum
et calido, et tunc sunt tales non grossi caput
fz lati et subtilis sicut nix. Tunc virtus debilis
ores alii fatibus, et plus delectant, et sunt color
non struitur albi sed albores.

Seruus signum est
tem. De sale facta ex cineribus quorundam
calamorum combustorum, et potius in aqua, que cu
buluerit et infrigida fuerit in falem conser
tetur, dicit ergo. Tali autem ales sit et in ar
busta regionibus, et enim ibi quicunque loca in
quo nascuntur calamis, et de his coburant corpus
et immunitense cinereum in aquam decoquunt, cu
et dimiserint aliquam partem aquae, nec infri
git de ea sit salis multitudine. Intelligendum est ex
cineribus illos calamis sit sal, quod habent vir
tus salcedine, pp. et quod calamis illi nascuntur in
terra salis.

Deformi quecumque autem. *
nam de causa salcedina quorundam fontium, et
fluminorum, dicimus aqua calidu alti sunt calida, pp
ter ignis diuinitus in terra ubi erat talis aqua,
potius vero extincio ignis remansit terra adusta
habent quicunque virtutem sicut calidus et
nitidus, et hec terra alterante aquam sicut at fluxu
et causa salcedine, unde dicit. Quemque at
remunt fontes at fluxu, sunt calidas, et putare
plurima eoz aliquando esse calida. Deinde prin
cipium quod ignis extinguit per quas aut pene
trant terras, s. fontes, et flumina adiut manci
ibis rem extinguit velut calce et cinere. Intellige
dum et alter et causa aqua maris, et aqua fond
et diuinitus, quicunque aqua maris est causa, pp. et
matrem et exalationem ut dictum est supra, sed
aqua fontis aut diuinitus est causa rore terre per quia
extinguit aqua alteratur, et ad salcedine deducit.
Dicit ministrum in
sunt autem, innumerabiles causas la
pes aquarum fontium et fluminorum, dicimus, sunt at
in multis locis fontes et remunt flumina, habet
etiam cimodos sapores, quos omnius tam ponen
diunt excellentem virtutem ignis atque inliti
terra et exusta et in magia et minus cimodal ac
expicit formas et ceteros et superius, iustici etiam et

calcis et alijs talibus fit plena virtus, per quod
per penetrantes diales exstinentes permaneant
et hoc quidem accepte sunt, quod ad modum in
siccans canticum, sicut enim aqua accepta simili, et
salis fit, et exstinentes sunt accepto ad quedam ead
litteras. Est et circa lingon fonte quidam, et
que accepto circa fistulam at annulari, quod ac
fuit ab ipso fontium in quem ingreditur, facit
totum amorem differentem ab hoz inde sunt ma
nifesti, et tales esse sapores aquarum, et qualibet
fonte commixtionibus dictum est aut de ipsius
scriptis in aliis, quia in libro de fons et fistula

Deinde epilogus dicens De aqua quidem i
gitur et mari proper quas casas et tempore co
rime sunt, et quomodo permittantur, et quae na
turaliter sunt. Adhuc autem quicunque fistulas feci
aut natura ipsius accidit facere aut pati dicit
et a nobis est de plurimis. Habitaculum vero ma
re obcasus est salis. Et quod si non, primo quod ma
re refutatur et continuatur ex introitu aquarum, fo
cium et fluminorum in locum suum ut prius dice
batur, ergo sequitur quod mare debet esse dulce, si
cum aqua ipsius continentur, et non salum. 2.º
si mare est saluum, et etiam proper evaporatio
suum fistulas facit a sole, aut proper ingredi
sum exhalationum terrestrium in ipsum, sed quod
cumque dicatur sequitur, et similiter aqua
fluminorum debent esse salte, quia, con
tinuitate ab ipsius fit partium fistulas evaporati
o, et carnales cum exhalationibus, et fistulas co
mista. Tercio arguit quod mare est salus, pp
ter cuiuslibet ab aliis possum sequeretur, et conti
nue debet esse magis salus, et non suppedita
eternitate mundi, sequeretur, et etiam continet
salum, consequtus salus, et probatur consequen
tia, quia contingit cum aqua maris de exhalationi
bus terrestribus committetur. In oppositus
et aliis experientia. Antecep ad dubitationem
respondens prius dicendum est de causa dul
cedinis ipsius aquae et de causa salcedinis eius
Excedens et ergo quod ut refert Albertus tre
sus causa dicitur aqua. Prima est caliditas
solis temperata eleuans fumam subtile ipsum
aqua et ipsum dispergens, et cum multo aereo com
misso, quod cum inflatur et descendit aqua
dulcis efficitur, et proper hanc causam aqua pia
nit, fumis dulces et ceteris dulcioribus Excede
ns et colatio aquae per pores terre in quibus
ab ea seperatur terrestre combustus quod erat et
salcedinus eius vel alterius laporis. Tertiis cau
sa est elematio aquae de concavitate terra ad
hollum fontis facta a calore sub terra conclusio
tus enim quod tubulus est a religo separatus et dena
tur et dulce repertur. Ex quibus omnibus
et operacio grotta et fistula ipsum aqua est cas
ta dulcedinis eius, et maxime grossi terrestris
aduersi, et per consequentem per oppositos, permix
tio grossi terrestris aduersi cum ea est causa ama
ritudinis eius, tunc salcedinis, quia et oppositi
sunt causa effectus oppositorum. Unde imagina
ti debemus quod per actionem solis in terram et
quam a terra eleuantur exhalationes, et ab ea
vapore, et ille exhalationes sursum motu per acti

a sole adhucitur et signatur piepe ut hunc est
supra, qd fabrie e considerat in igne et profili
descedit. Eras decedit ali exaltationes graue
fact a frigiditate medie regionis acrius aut nec
tis superuenient, interduo pte, et interduo mixt
cum his baudis impreniblitas que paenitentias ad
mare cum eis mifentur a ipsi salini efficiuntur. Et
quod in mari fit talis petri terrestris cumbrafaz
mixtio, pte ex qd aqua maris fluentur grol
terris aliis aquis et graviori et minus frigida acta
aliter et virtualiter calida. Quibus hinc repon
derunt rationes factas in oppositum Ad pri
mamq; arguitur qd ex quo mare confluitur et
aque dulcibus fontis et fluviorum qd debet esse dat
ce, negantur consequentia quia respondeat salini
proper decensus terrestris adulis mixti cum eo.
Albertus tri viles qd secundū terrestre qd salat
maris immediate cui elestant a terra spigunt eti
quis maris, et tis statim eius a frigiditate a
que continet ventur et fortificatur illud grof
liu terrestre adiutur a salinis sapore acquirere fa
ciet, cuius etiam mixtione cum aqua maris ipsa
reddidit salina. Ad secundam cum aquaebus
qd similiter aquae fluviorum et flagnorum deberet esse
saline, negantur consequentia. Et in hoc dñe cau
se possumt allognari. Prima quia non ita es
haurit portabile a fluminis et flagnorum sitat am
ri, quia sit in loco stricto a mare in loco a ample
Etiam super aquas fontis aut fluminis ex quo sia
it non ita figurit radius solis sicut sup aq; me
ris que sit. Secunda et qd apportiona
biliter qd exaltationibus miscetur cum mari et si
tuo vel flagnorum, et qd aqua maris malefici facit
antiparitalism, pte quā sub ea plures exaltatio
nes generi et, tū etiā qd grossis magis phibet
ea acedet. Et ali adiut tertia cam que est
qd aquae fluviorum et flagnorum ceterum renouentur, si qd
aqua maris Secundū tñ qd inveniuntur aliqui
force salis et lumina a flagnorum, si nō sit salina
ppor. Cenitio exaltacionum ceteris, sicut est
maris, sive qd traesit per terram adulis et fallam a
qua silvis atteret, et ad similes sapore pmotetur
tem. In locis etiam calcis aliquando decedunt
plures salae, ppter mittere grossi terrei adul
cius. Et tertiana negatur et mare sitat con
tinue magis salini sicut erat, non sit continue
notabilitate manus in qd exaltatione, qd sitat et vna p
te in ipsum continente intrant aquae fluviorum et fo
tium et imprehensionem budiap decedentur, sic ex
alia pte etiam de aqua ab ipso removetur per
euporationem factam a lido faciente subtile et
iua evanopare. Et similiter dicuntur in propo
sitione qd exaltationibus sibi de nro ad
sufficiunt, etiam si subtilis qd euporat iurius exalt
atio remanet continente equaliter salinus, aut in
salcedine non notabiliter variatur.

**Capituluz primū tractatus secundi libri secundū
di est d. principio materiali venexz.**

e spiritibus

autem. *Itē ē secū
dus tractat
eis secūdi libri in quo diceret
minas de ventio, et contineat
tria carmina, moxq; resumit ē*

tudinez aspectus quia tunc directius non aperte
tacit intellitus caleret. qz radii hinc magis ap
pinguiculae perpendiculariter sunt fortiores in ca
lentendo. et cōsidero in iēne dicitur rempē
ci. qz obliquo nel r̄spicere. et id ī mūlū calcatit
Exaltatione autem. rat in
ter. et duo facit. qz dicit qd ē principii ma
teriale ventoz. et declarat ibi. Quoniam autē
dictū de p̄ qd duplīcē existent exaltatione. s̄ ea
parēta a lumina. vaporosa et principiū luce mate
ria aqua pluvia. fumosa et principiū luce mate
ria omniū spūz. hoc ē necessariū. unde necel
te ē solē et cōsidero caliditatem qd ē in terra nō foliū
polē facere tale duplice exaltationē et elevere
is ea facere actualiter. unde dicit. Exaltatione
autē sicut dictum ē duplīcē existēt. hac qd vapo
rofa. et at lumina. ambas ē necessariū fieri.
Hoc ē at exaltatio qd ē illi habens plūmū
et aliā humidi ē principiū materiale qd plu
vīo. sicut dictum ei prius. Tercia at exaltatione
principiū in natura que ē materia om̄is spirituū
hoc autē qd illi mo ē necessariū accidere est. pa
lus ex ipsa operibus. enim ē necessariū exala
tione differēt. duplīcē est ē solē et cōsidero qd est
in terra caliditatem. nō foliū ē possibile. Hoc facer
et cōsidero duplice exaltationē. sed necessariū ē sa
cer quād.

Quoniam autem.
primitur de principio materiali vētoz. et duo
fū. et qd ilud declarat per rationē. et per si
quād. Attestatur autē. De p̄ declarat dictū
huius p̄cē. dicere qd exaltatio lūida et exaltatio
humida differēt ī p̄cē. et qd exaltatio humi
da ē principiū pluvia. exaltatio fumosa et prin
cipiū ventoz. Ideo non ē cōdēz materia plu
via et ventoz. quidam dixerunt qui voluerunt
exēmū motū et vētoz. et ipsiā collisterunt
et aqua. Et dulerunt petri. unde vapor et frigī
et aqua ē immobilitate nō alieno cōsiste
de natura et aqua. Exaltatio at lumina ē calida
et humida. Ideo acē nō est aliquid illo. si cum vētoz
et aqua sumbōna habet. cum sit calidus et humi
dus. Et qd ventoz nō sit aer motus ut illi dix
erunt. Arguit. Et qd. Et ventoz est aer motus
vētoz. inveniētur tunc le. queretur qd ven
tus non habet et aliqū vñm principiū et qd
generatur. Consequens est latum. quoniam de
benigna ira. in aridū scēde generationē. vēti si
cūt lumī. et aqua lūmū habet orūz ex lontane ut
ex principio. hec īferius oleifūm est. Igitur
subalter ei de vento. unde dicit. Quoniam at
dictū īteriusq; species ell. et cōsidero exaltationē
intelluz et qd differēt. et qd ē in eadē natura
qd ventoz. que aqua pluvia sicut quidam alii.
est. et omniā aer motus quidam ventoz ē. con
tinentem ut res aqua. aer quidam īgitur sicut
et fermentibus. aer. hoc extimus fit ex his. va
per quidam omniā humidum et frigidum bene
terminabile. ut quidem enīz ut humidū. qui ē
aque et frigidū propria natura. hec aqua nō
extirratur. et alii quidam īscēpū. quare aer qui
surfūz hūdūz et calidūz consistit

quādmodū ex simbolis. Et enim in conve
nienti si iste ser qui ē circa singulos circuitus
sic mons sit spiritus. et vētoz existēt mo
nū erit ventus. et fūcū flūs ex illūmū nō
qualitercūq; ē aque fūcū nāgū fūcū p̄cipiū
nō si ista aqua habeat multitudinem. Et ex son
tale ē qd flūs. sic enim habet de vento. Unde
si ē de vento ut illi dixerunt qd ē aer magis
sequitur qd mouebitur enim vīque magis a
ero multitudine ab aliquo magno tāu uō habēt
principiū qd fōcē. qd ē impossibile. Intelli
genz et vapor cum sit de natura aqua est na
turaliter frigidus et humidus. exaltatio et com
elevarū a terra dē ē naturaliter frigida et sic
ca. et tamen aliquādo accidentaliter calida et
marina illa qd per ares ascendit. quis per calē
factionē intenſam generatur.

**Nūc attestan
tur autem.** declarat dictum suum
p̄ figura. et tria factū sicut tria addicūt signa. ibi
fm Adhuc autē post. ibi terrū. Adhuc autē sicut
et. Prima tēpē in duas. qd addicūt primū
signa. et aliqūtātām signa. et cōsidero. dicit
fūcū ibi. Causa autē. De p̄ addicūt primū
signa qd et cōtinūt elevant exaltatio et
vapor. Et fm plus et minus. idēo sunt imbrēz et
venti. fm tamen ordines quēndam. qd aliquā
do sunt in diversis temporibus. sicut ut unū an
nū sit humidus et pluviosus. alii at lūcū et
ventosus. Aliquādo at sunt imbrēz et venti in
eo tempore. et in diūntis regionibus. et in di
versis partibus eiusdem regionis. ita ut in circu
tu sunt imbrēz et in medio venti. at ecēmēto.
vnde dicit. Attestantur aer dictio et qd et sunt.
qd cōtinūt enim quidēz et magis et minus et ma
ior et minor sit exaltatio. et tempē fūcū. inde et
spās fm tempē vñmōque ut ipsa nata sunt
fūcū. qd aliquādo et vapor exaltatio sit mul
tiplicior. aliquādo at lūcū et fumola. quidēz qd
quidēm pluviosū sunt anni et humidū. quidēd
ventosū et lūcū. Aliquādo quidēz accidit et fūcū
tēo et imbrēz multos ītempū. et fm cōtinūt
sunt regionē. aliquādo at fm pēpē cōm
regio que est in circuitu accipit imbrēz tempō
rancos et multos et in aliquā busī partē ī fūcū
tēo. aliquādo at ē contrarium ea que in circu
tu sicut medioricēt atēt aqua et magis sit
ca exaltatio sicut aliquādīa p̄ accipit copias
aque multitudinem.

Causa autē.
rum aliqūtātām dicitur. et p̄ primū. et aliquādo
abōdit imbrēz at venti fm totam regionē
quoniam dicunt est qd sol et stellae per se opī
quarionēm et elongationēm. sicut causa p̄dic
taz passionēs. mō contingit. tēlē et stellae ha
bere confimēt p̄ditionēm et p̄specūm. aliqūt
ad totaz regionēz et p̄cōlēguo redēre totam
regionēm humidam et pluviosam aut fūcūm et
ventolam. sicut magna diutētē. in par
tibus regionēs. ut qd vīa hūrī montuosa et ali
a paludosa vel flangosa. p̄pē qd contingat
vīas et sicut et alia humida. Deinde assignat
causa secundū. et aliquādo vīa pars. et cō
sidero.

babet ventos i alia fuentes si eodem tempore
ga in vno p[er] regnione multipliciter magis ex-
allecto i alia multipliciter vaporis, s[ed] cōsis
q[ui] in part[ic]ula fice exalatio mouetur, s[ed] in faste
de versus vapor ad pedilite ad aliam regiōne
bundat, aut a dilutione contrahatur, aut a ve-
ste, i per part[ic]ula h[ab]et exaltero vapor triplices
in plures, s[ed] exaltero a dilutione contrahatur
expellitur ad aliquam regiōne fixum, unde i
probris regiōne accedit eas q[ui] ex contrario mo[do]
politus in partibus aliis, s[ed] in impinguata
poper antiparafallina et alatione, permutantur
fice vaporis de vase in alatione, s[ed] in fice con-
traria dilutionibus transmutantur sine scire si
catur, unde dicit. Causa sit, q[uod] in fice plurimi
qui seruitur, c[on]sumunt pallorem ad pluri-
mum contingere regiōne, q[uod] illi quippe possint
ad leu[em] fice esse nisi habent aliquam qualitatem
quae aliogredi faciat vase quodque fice exal-
tio faciat et amplior fice aliena, vaporis aliquippe
autem ad alia contraria, h[ab]entur plures q[ui] ex parte
q[ui] transmutantur in isti regiōne exalatione, p[er]
ta fice quodque fice, propriis fice regiōne, q[ui]c[um]q[ue]
ad h[ab]itudinem ad viciniam at i in aliisque locis remo-
te, propria s[ed] i propriitate, aliogredi de hac quid
demi, i h[ab]itudine manefici, cor oris at fice fons, i
q[ui] fons, propria ad aliis locis, & contineat hac se
ga in corpore statim, i superior venditum
fice exerunt inferior aut contraria dilutio[n]es, s[ed]
hoc, i inferiori fice exilente bantur et impud
orem i frigidiem, s[ed] i circa loca accedit ea pa-
ti antiparafallina et exalatione primaveri.

autem partim et ex parte **adibuc autem.** **A**dibuc fuit id
et plurimum post imbreas fuit redi et recorso; et hoc non est nisi ppter ex imbrebus et veneti fuit ex principio dictio, unde quia plerique non extiterunt terra a sole et caliditate que in eis denatur exhalatione ex quibus sunt veneti. Ceterum bus aut ex parte calidissimae vaporum ex infusione et frigideitate, conseruit in pleniorum q; infusione exhalatione plerisque genitores, veteres, et adulescentes venti diffundentes mubes et vapores insipient plenarie genitores fuit plurimum. Dicit ergo Adibuc ut post imbrebas in hunc tempore sit vita in illis locis circa quae consergente hunc tempore sit vita in ritu celant aqua facta, hoc enim est necesse ac dicit ppter dicta principia. Cu; si plerique sit exscita ab eo calido qd; in ipsa et ab eo qd; desuper venti ad eas ipsas exhalat, hoc at; l. exhalatio erit copia venti, et cu; talis legato frueri et venti obtinente ipsi exhalationibus, qz segregata tunc calidus fep iuribus et rite in superiore locu, va por infusigibus collat et fit aq; sic ad ipsa collat mubes et frigiditas aque que ad ipsas circuferentes et frigideitat ficit exhalationem aque facti faciunt cellularum, et vetrica et cibaria ipsi aque summe proper bas canse statim deters;

ad huc autem stendit.
Adducit tertium signum quod est in septentrione
et meridie sunt plurimi veteres qui ibi sunt plurime
exaltationes quod non collaudunt a sole propter ipsum non

mostrari & illa loca. Et in orientis & occidentis finib.
viri portavimus apud hunc cunctos quod per
reverendissimum eum dicitur quod post dies
ri & illa loca sit & quod cunctos quoniam
in mortali & corporali mundo apud illam plena
fuerit, & non obstat quod mundus est & cunctos
tertii condicione regat quod tempore puto
deinde a deo & non deus, videlicet non plus habens
de fomo, dicit g. Miller ad orientem, ubi cunctis
mundis spissitudo, & tunc, & superstitio tunc & nunc
ad orientem & meridiem regnat utrumque
& omnes id est hoc tempore non sibi progressi
habet loca & non habet tempore, & non sibi regnat
cunctis tempore fomo, & post id numerus
de loco latitudinis & tunc accedit quod latitudine
hunc mundi & latitudine deinde ab oriente locis
aque & terra, quippe latitudine quod tunc quod
ad tropicos & ad tropicos frigidos & fomes circa
cum levibus aqua & cum frigido. Quoniam de aliis
quo quod latitudine hanc dicitur hinc latitudine, &
tunc vel ut quoniam de aliis fomis & latitudinibus
& meridiis, sed deinceps plures sunt latitu-
dines id est meridiem, & quoniam de latitudinibus
hinc non fomimus sed ex aliis meridiis, unde
sunt sic huc uenienti & meridiem regnante, si
autem plures & plures meridiem regnante, quippe
quod quod ob se uerba meridiem horumque de fomo &
meridiis variatio uult. Intelligentem & deo
de tropico. L'utropico autem & tropico capitulo
ad, in classis & annulis sed resoluta & tropico capitulo
& annulis ad tropico capitulo, non quod in uno
est manifestum, sed manifestum in aliis, ut fome
et vero sed resoluta & tropico capitulo, & annuli
ad tropico capitulo quoniam & sic est manifestum
de tropico capitulo. Et hoc de aliis & per
meridiis sed et plures & et plures meridiis cunctis & terra

latio autem ipsorum.

etur. Ex quo sequitur q̄ motus eius nec est naturalis nec violentus simpliciter. Et utrīq̄ ex copiōtate, et utrīq̄ exterior in medio & in principio & at fine, & in tribuo differt ab exaltatione ignis tēx. in 3° regione, i. in caliditate, q̄ est minus calidus. In subtilitate q̄ est minus subtilis, & in loco in quo congregatur, q̄ia nō ita sit, al- cendit.

propter quod

met du quis enim dicit q̄ motus venti est obliquus posse q̄ dubitare virtutem sit a deo sum uia a sursum. Et arguit q̄ sit a sursum, q̄na nubes velatim si fuerit sursum in aere ante flattum venti, posset vento lenti mouetur sum exigentis eis eius, q̄d non est in multis motus & ceteris delursum, unde dicit. Propter q̄ dūbitabit utris aliquid, unde est principium spūi unū virtutē delupit aut de subiecto. Et arguit q̄d sup. dicens motus quid enim eiueat delupit & anteflare, ac si cūdenē si fuerint nubes si ea ligio signat eis motus spiritus principium ante manifeste venire ventum, tāq̄ ipso habebit principium delupit.

quoniam au-

tem + dubitationem, dicens q̄d quis vētus est multitudine licet exaltatio motu circa terram maneflū est & principium motus eius est delursum. Sed principium generationis eius est delubitus ex terra. Primitus arguit duplicitate primi, qui inde est principium motus venti ubi congregatur exaltatio que est materia eius. sed tali exaltatio congregatur sursum, ergo &c. sicut prius motus plantae est sursum ubi congregantur vapores qui sunt materia eius. Secundo quia ubi est principium motus aliquis ibi motus eius est fortior. ergo si principium motus venti est ex terra, tunc motus venti est fortior iuxta terram, conseq̄uen̄tē est salutem, cū sit fortior in medio, in vero, q̄d principium generationis venti sit ex terra est motus ex die terra, unde dicit. Quoniam autem ventus est quidam multitudine licet exaltatio eleuata ex terra, q̄ est motu circa terram, palam q̄d principium unū motus eius est delupit, materie autē & generatio principii est delubitus, q̄o quid est renderit q̄d alterius inde latio causa eius, eoz, q̄c longus a terra ducuntur, tūlū subiectus quidam in rectum sursum feruntur, s' omne valeret magis propter generationis ac principium pa-

lū in q̄d ex terra est.

Declarat modus ḡ.

nrationē venti vni dicens q̄ sicut flumina non generantur, ex multitudine aquae congregantur, sed que paulatim generantur sicut venti. Hū ex exaltationibus & paulatim ascendentib⁹ & congregantur sursum. unde venti ubi incipiunt hanc sunt parvi, sed in processu augmentantur continuo propter additionem exaltationis, in deinceps, q̄d antez sicut venti ex exaltationibus conuenientibus secundum modum licet principis liuorum sunt emanantes terra est palū & in operibus, s'inde autē singulariter sunt omnes sunt multas, procedentes autē a longe flāt-

validi. Adhuc autem q̄ que circa arietum ha lete sunt tranquilla & sine flata, secundum illam ipsam locum, sed secundum modum veteris flāt, & spū latens extra procedens iam sit in lignis. Dicte epilogat dicens. Que quidem est venti natura & quomodo fit. Adhuc autem de sic citatibus & de imbrofitate, & propter quam causas cœlante venti & sunt post imbrofata, & proper quid horce & auctri plurimi ventorum sunt dictum est. Adhuc autem de ratione spūarum.

Intelligendum primo q̄ ventus non est & nū flatus continuit, sed factū suam exhalatio & celari, deinde facit aliud & celari, & sic veteris, cum causa est, quia non exhalat nisi quando exaltatio deprimitur a superiori frigido, sed hoc non fit continuit, sed cum sensus de p̄fia est tunc confortatur calidus loci inferioris & assumptione pluri matrice, & tunc elevat & tunc secundo recuperatur & exhalat, & ita ad eternas vicissim ascendendo & reflectendo donec abscidatur ex seco. Intelligendum secundo q̄ priores & posteriores venti exhalationes sunt debiles, medie autem sunt fortiores, cum causa talis assignatur, quia materia venti primo paucitatis & deorsum ascendet in sursum, id recuperatur a frigido tunc debiliter & parvum est motus, sed cum multiplicata est materia tunc impetus de ea & cum magis impetu recuperatur, & ideo facit fortior exhalationem, quia do procedit tempus ad elevationem materie, & per idem ventus finem, quia pauca materia recuperatur pars fit exhalatio. Intelligendum tertio q̄ causa quare ventus non est fluctuosa & qualitatis, non est solus quia exaltatio que est eius materia non est semper equaliter quantitatis, sed exiam quia non semper equaliter edemus, impetus recuperatur, & q̄ frigiditas recuperari est aliquando est maior, aliquando minor, & exaltatio etiam recuperula est inqualiter rara & spūa. Inter duos tamen flatus, fortis sunt mutui debiles, proprieas que adherunt exaltatio in spūa ex risu quo exaltationes tūlū pūlariū esse.

Capitulū secundū tractatus secundū libri secundū causā que mouet ventos et eos facit celare,

Explanat [sic] autem

ol autem
facit Etud ei
fus capitu
lum huius tracta
tus in quo Arilote
les determinat de
pronuntiatis ue
toe et facientibus eos celare. Et duo facit. qz
primo premittit intentus. ² plementum ibi.
Debiles quidem. De prima dicit Sol autem. et
facit celare spiritus et mouet eos.

debiles quidem Prosegitur
de intento. qz
diuiditur in duas. qz prima ostendit quanto
do sol facit celare uentos. ² ostendit quanto
comovet eos ibi. Indiscretus autem. Dicitur ad
huc in duas qz primo ponit duos modos quibus
facit celare uentos. ² ponit uniuersaliter
causas celationis uentorum ibi. ² Uniuersaliter
quidem. De prima ponit duos modos quibus
sol facit celare uentos. Ubi et si fuerit
paucus exalatio tunc sol accende paucis po
tentia sua exterminal exalationes disgregan
do ea. et sic prohibet ex ea uentos fieri.
Alius modus est si sol preuent exalationis ge
neratione calcicendo et excitando terras. ² P
hibedo ex ea exalationem generari. sicut si in
magnum ignem ponatur palea cirtus cubure
retur et ex ea sumus potius generari. Et qui
bus partem qz has causas sol facit celare uen
tos exalationem est in iunctio. aut fieri. phibet
terram exicando et exalationem ex ea fieri p
hibendo. ppter quod ante ortu orionis ut pri
mitus fuit tranquillitas. Et ex orion con
stellatio quidem qz oritur in principio autu
ni in quo uentus debiles sunt. Unde dicit de
biles quidem ei etiaz paucis exilientibus exalari
ones extimatis sol ampliori calido. eo quod in
exalatione et quod in tua exilientibus disgregat
Habens autem ipsas terras et circas preuenientias
et fei fuerit multa simili cogitatio exalatio
sunt si in multis ignem iocerit modicum et
infusile lepe preuenit. atque eni faciat fu
mum. Dicunt has quidem igitur oea causas sol fa
cit celare uentos et principio fieri. phibet
consumptio quidem celare faciens exalit
ate autem sicutatio fieri. phibet. propter qz
et circa ortum orionis maxime fuit tranquilli
tas usq; ad crisos et predempos. i. uentos am
plios et percurtores.

uniuersaliter autem.
Ponit uniuersaliter causas celationis uent
orum. dicendo eas cito duas. I. forte frigus extin
guens calidum quod debet eleuare exalationes
sunt in forti gelu. aut fortis calor exalationes
extinguae aut terram presecas et eius. phibet
generationem. sicut in elate. propter qz
in temporibus mediis. i. uere et autuno mag
nitudine nenti. In uero enim nondum facta elec
tio.

statio propter frigus pretermittit. Et fieri in
cipit et multiplicatur. In autuno autem facta
est remissio caloris desponsato non columen
tie. vnde dicit. Uniuersaliter autem sunt tri
qualitates propter duas causas. aut ei qz frig
us extingue exalatione velut cum fuerit ge
la forte aut marcescet exalatione a suffoca
tione fortis caloris. plurime autem sunt exala
tiones in temporebus intermedii. aut eo qz
nondum facta sit exalatio sicut in principio ue
ris. aut eo quod iam pretermittit exalatio et alia
nondum aduenient sicut in principio autum.

indiscretus autem. et qz
et quomodo ibi promovet et argumentat ven
tos. ² idoneo facit primo hoc. ² mons dubitatio
nem ibi. Dubitant autem. De prima primo
manifestat hoc de illis uentis qui sunt in or
tu ad i. occulas orionis que eti confundat q
oritur et occidit in permutatione temporis. e
runt autem in permutatione elatio ad autu
num. ² occidit in permutatione autum ad
hyemem. ² ideo eti principium ventos infus
tum et reperit. ² ipsa componit sine ang
mento. qui non habet unum modum deter
minationis sed unus nunc aliud propter e
poris mutationem. Unde dicit. Indiscretus
autem et difficultas orio est inde. quia eti pris
cipium ventos infusit. et temporebus et
occipibus et oriente. quia in permutatione tem
poris occidit etiam occasio et ortus. elate aut
et hyeme ut dictum est. Et ppter magnitudines
alibi. et constellations diez. sicut pluralitas. per
stationes autem omnes sunt plane turbatione
ppter indeterminationem. Intelligendas
et circa principium autum fini frequenter
nenti immoderati. pppter multitudinem exala
tionis et male caliditate elatio procedens
et multa humiditas ex hyeme subveniente.

ecclie autem. Tunc 2. idem mani
festatione ventorum annulatum qui dicuntur ea
ste. dicendo qz ecclie flante polo ortum enim et i. ci
sol recederit et signo leonis et a tropico effuso
non autem flante sole existente in tropico effuso
li aut hyemali. sicut quando est nimis propte
ricum tunc terra exalata non exalat. 13 cent
pas recederit tunc ex modicri caliditate et ha
miditas terre ex nimbo colligatur. fit maf
ta exalatio que transit in eccliam. et hoc sit de
die. de nocte autem ecclie. quia humiditas ter
re et nubes superueniente infrigidatur
et tunc prohibetur exalatio. Unde in frigida
tum non potest exalare. nec lugine exalat
is. secundum habens humiditatem cum fuerit ex
alatio exalat. Unde dicit. Ecclie autem
flante post ueris. et australi et negru
 quando matutine prope fuerit sol neque quia
de longe. in diutino quidem flante noctibus autem
ecclie. Cauda autem quia prope quidem ecclie
sol preuent exalato amet. sicut exalatio. ergo
aut abserit modicus melioris tam sit exal
atio. et caliditas autem congeitate aquae liquescit

terra execta et propria caliditate et ab ea que sois quia tunc seca et caeta nocte siccum deficiunt. opia liquefentes aquae congelatae sunt propter frigiditatem nocturnam exalarat necque congelatus neq; nihil habens siccum sed cum siccum habet humiditatem hoc calefactum exalarat.

dubitant autem Mout dubitationem circa predicta. et tria facit primo mouet dubitationem. et solvit. et declarat quod das prius suppositum ibi est. Hoc autem ibi est. Mout autem. De prima mouet hanc dubitationem propter quid post tropicum etiam flant continetur ut plurimus boree annales quae vocamus et celos. et post tropicum hyemalem non sunt nisi sunt venti australis. cum ramen cades videatur esse ratio dicitur. dubitant autem qui dicunt. propter quid boree quid sunt continuae quia vocamus eellas post fluias tropicas. nocti aures non sunt post hyemalem. Hoc autem solvit dicendo quia post tropicum etiam sunt et sunt boree annales vocati ceciliae. et sic post tropicum hyemalem sunt venti vocati lencoriae et l. flantes in fereno. si non sunt sic fortis ne continetur id est latet et facit dubitatum. Deinde aliquis etiam primi. scilicet post tropicum etiam flant boree forte et continuo. Ceterum enim quia boree continentur a septentrione ubi terra est minus plena. et propter actionem solaris per etiam precedentem sursum colliguntur et terra huncata. id est potest multi summi emittere et magis quam in tropico. quia tunc non reperit terram humectatam et sic dispositam ad exalandum. Postea aliquis etiam est quod post tropicum hyemalem sunt alii non sunt boree neque sunt continuo. huius causa est quia tunc est non subiecta fortiori actionem in terras meridianis et quia nomine sunt alii. propter fluantur quoniam habet ad eam id est sunt debiles et sunt etiam non continuo. et interpellari propter solitum elevar et exaltationem de partibus profundis terre. et secundum superficiem bus. Unde dicitur. Hoc autem non invincibiliter. tunc enim vocati lencoriae. et autem alii sunt in opposito tempore ad tempus in quo sunt boree. non autem sunt continuo. propter quod ipsi latentes faciunt nos inquirere.

Cusa autem primi est quia deo as quidem a locis qui sunt sub arco solis que sunt plena a qua et non multa quibusque est actio a sole post etiam in tropico. magis quam in ipsis flant esse. scilicet enim ex calore sunt non quando sol maxime appropinquans et ad arcum est cum etiam est amplius tempore adhuc autem. propter etiam multiter autem cantu et illi. et propter hyemalem non sunt lenti. Et enim si esse fieri sunt annales sunt dulces. minores aures et ardenter alia cecilia flant. In septentrione enim die in spacio die. propter latitudinem longe minus inuidere. Et in aures sunt non continuo quia hoc qui sunt in aperiatur et debita que legantur

. Hec autem magis congelata ampliori indigit caliditate. propter quod interpolantem isti flac donec iterum auferint et subiecti sibi congelatis. quoniam undeque maxime continebunt semper flare ventos.

auster autem Declarat quoddam prius suppositum et hoc facit primo hoc. et improbat opiniones quorundam de figura partium terre habentibus ibi. Dicoper quod. De prima declarat hunc prius suppositum. id est sole occidente a tropico hyemali ipse fit distans a loco a quo venti austri sunt. quia auster non ventus a polo antartico qui dicitur altera uirga proprius nostrum polans cum appropinquant due uirga maior et minor sicut in loco supposito tropico etiam. et hoc declarat Arisotles distinguenda partes est habitabiles et non habitabiles. et ostendit quod inter partes quinque in quae dividitur terra solum duae sunt habitabiles et sunt figure circulares imaginando terram diuidi in quinque partes est quinque zones scriptas in celo. et sic duae partes extrae sunt poli sunt inhabitabiles propter frigorem et media ubi est unius folio est inhabitalibiles. figura etiam patet in littera. Sed quod pars media sit inhabitalibile patet. quia morientes ibi non facerent umbras ad septentrionem. et ad meridiem. et sol est medius inter septentrionem et eos. consequentia est falsus quia cunctis ad loca subiecta tropico estiuo et iugis reperiunt terram inhabitalibalem. propter etiam est latente facere umbras versus septentrionem quod est. Dato enim que est sub ursa lucub polo quicunque est est inhabitalibilis propter excellit frigoris. et pars media que est sub corona. et tali constellacione versus septentrionem est habitabile. quia sol non superget diram appropinquat sicut facit torridus. neque enim nimis elongatur sicut facit a polis. Et similiter intelligantur de aliis parte quae est versus meridiem. Unde dicitur. Hoc autem ab etiam uerstone fluit et non ab altera uirga est a polo. duabus enim existentibus decessit omnibus regionis possibiliter habitari. hac quidem enim aduersus superiorem polum qui est super nos. hac autem ad alterum polum et meridiem terra habitabiles exstinent usque timpano. taliter enim figuram terre excidunt linee que sunt ducte ex centro iugis et faciunt duo choce. hic quidem habitentur bacem et tropicum. hunc etiam est semper manifestum habitentur bacem. veredem autem habet in medio ferrum. Eodes modo ad inferiorem polum alia ducta sunt terre excisiones faciunt. Hoc autem sole polante habitari. et nequa ultra uerstone est habitatio possibilia. umbra enim non utique esset ad arietum ruminum autem inhabitalibilia sunt loca prout sunt subiecta aut permuteatur ubi ad meridiem. loco vero que sunt sub ursa sunt a frigore inhabitalibilia. Corona autem constella- tio ferrum est hoc modum. uidetur enim facta super caput cum fuerit est meridianum. Intelligendum est Arisotles dicit duos. pro-

terre esse habitabile dividendo eam in 3 zones
in celo reperitae. et ea per una est a tropico canceris
usque ad circulum articum in quo nos sumus
et altera est a tropico capricorni usque ad cir-
cum antarticum. Et nolendo ostendere quia
liber istaz partium terre eis figure cimpani-
lio. quia circularis in medio est latitudine et
plane a lateribus sunt cimpanum in qualib[us]
carinis trahit a quatuor agulis hinc duas li-
nes rectas se intersecantes in centro quas de-
cit facere duos chochos quorum vertices sunt in
medio illius partis terre. bales autem ex una
parte sunt tropici et ex altera sunt colati sive
circuli artici et antarctici et haec ultima pars
dicit eis semper maneflas. quia respectu ha-
bitabilium ibi sunt antiquiores aliis dubius
parcet in hac figura.

lum antarticum quod est minus $\frac{1}{2}$ quartae po-
circuli. et totum est habitabile nisi motes et res
imperdant. quia est temperatum licet sit
est in maioriori et in minoriori caliditate. Econ-
diam climata magis est minima propinquus
nec falso Ciri dicit. Dopter quod non videt
eis ferentes perpendiculare terrae. determinans enim
terram habitabiliam est circumferentia hoc annis
est impossibile $\frac{1}{2}$ fere apparentem et $\frac{1}{2}$ rationem.

Patio enim ostendit se ad latitudinem
quidem determinatam est. circulo autem sop-
ori contingit poter temperature. non et
excedere est. ut in figura $\frac{1}{2}$ longitudinem $\frac{1}{2}$ ad
latitudinem. quia si non alioquin proibetur nos
ris multando rotum est perpendiculare.

et secundum apparientiam.

Ostendit idem per apparentiam et manifesta-
tione declarando quod longitudo terre habitabili-
est minor latitudine. quidem per navigatio-
nem apparentem et quod recta distanciam que est ab
rectore indicamus quod est in altissimo oriente et
radice columnae que sunt in fundo ypsilonis
et in altissimo occidente est nolde maior et illa
que est in ethiopia ubi principia regio habitabili-
bus circa tropicum climatum est parte meridi-
dilecti nolde agnoscendum paludem et extremam
sib[us] ubi definit regio habitabilius seruos imp-
temperiosos. et est maior proportionauerit illa
quam quaque ad tria. Claude dicit. Et $\frac{1}{2}$ appa-
rentia circa navigacionem et tenuera. multum
cum differt longitudo a latitudine. quod est
ab eradicis columnis et nolde ad mare indi-
cum et quod est ethiopia ad mediotem et ex-
tremis sibi locis plus quam ad tria $\frac{1}{2}$ na-
vigationem est. et quia manifestacione ratione
et nolde contingit accipere talium certitudi-
nes et quidem ad latitudinem usque ad habi-
tabilium secundum terram habitabiliam. hic quidem
estum proper in que nos habitare. hic autem
proper etiam que sunt extra mare. in
dicamus et eradicis columnas proper mare. et
videtur copulati proper continuas eis o-
mnium habitabilium.

Quoniam autem

Ostendit quod autem non a tropico hyemali $\frac{1}{2}$
a tropico etiuali dicuntur. Quoniam autem
necesse est locumquendam familiariter habere
ad alterum polum sicut locum quem nos habi-
cimus se habere ad polum qui est super nos. pa-
lam quod proportionabilitate habebunt aliam et
securitatem extremitatem. quare quoniammodum
hic boreas est et illis ab illis que in terra alge-
rientia sit extremitas quoniam nolde possibile perver-
tere hic quoniam neque boreas idem in ea est
hic habitacionis omnium est. Est enim nolde
apogonos. tunc etiam spiritus borealis do-
met illi boreas in eam que hic habitacionem
fuerit. sed quia illa habitatio posita est ad arc-
sum plurimi boree flent. tunc ar et hic de-
cit et non potest longe pertinere. Quoniam
circum mare ambrare quod est circa libram
quoniammodum hic boree et austri flent sic fol-

propter quod. Impedit opini-
onem quoniam de figura partium terre habitabili offendit
do eis non eis figure circularis ut quidam di-
xerint. $\frac{1}{2}$ cimpanilio ut prius dictum est. et di-
uiditur in quartu[m] partes. In prima ostendit
quod dictum est per rationem. In 2^a per ap-
parentiam. In 3^a ostendit quod autem non fiat a
polo antarctico nec a tropico hyemali. $\frac{1}{2}$ a tro-
pico etiuali. In quarta ostendit causam magni-
tudinis austri. ibi 2^a. Et $\frac{1}{2}$ fere apparentia. ibi 3^a
Quoniam autem. ibi 4^a. Ille autem locus. De
prima ostendit partes terre habitabili eis fi-
gure cimpanilio per rationem. quoniam si co-
sideremus longitudinem et latitudinem partis
terre habitabili invenimus longitudinem
eis multo maiorem latitudinem. nam longitudi-
do est ab oriente in occidente et est medietas
circuli. sed latitudo a tropico etiuali i sep-
tembri etiam usque ad circulum articum. nec a
tropico hyemali in meridiem usque ad circu-

eari & sephiri succedentes. Ceteri semper flat
Qui quidem auster non est uentus flane ab al-
tero polo palam. Quoniam autem neque illi-
neque quod ab hemisphaerio uentione. oportebit ei
utique alium ab ethiali esse uentione. sic enim
proportionale assignabitur. nunc autem non est. &
sua enim solus uentus flane ex loco inde. qd
est necesse cum uentum qui ab exstro loco flat
esse austrum.

Dicit casas ille autem locus

magnitudinem australi. dico qd ille locus et est
flat auster. Et tropicus ethia. ppter uiciniam
am loli non habet aquae neque passiva qd
tiquationem facerent ecclias. uentos an-
nualibus. qd quia multo maior est locus ille. & ex
panus maior & amplior & magis uetus uen-
tus est auster ipso borea & magis pertinet huc
& ille boreas pertinet illuc. qui quidem igit
est causa horum uentorum & quomodo le habeant
ad insuperem dictum est. Dubitatur uerum
ad intra tropicos sit terra habitabilis. Vide
tur qd non quia sub sua solis non est habitat-
possibile. Is terra que est ad intra tropico est
sub utro loli & ppter consequentia cum mil-
uori. & major etiam est nostra quia sol terram
quam dyameras aliter respicit superflue calida
est & exercitat & per coleamus inhabitalibet red-
dit. In oppositum sunt Ptolomeus & Biel
cena uolentes sub equinoctiali esse regionem
temperatam & habitabilem. In illa diffi-
cultate sunt due opiniones opposite. Una est
quiam tenet Ariftotiles in littera uidelicet qd
terra tropica non est habitatio propter fa-
pulum caliditatem ut ratio in principio ita
arguebat. Alio est opinio huius opposita quia
Albertus illoquitur uolens qd inter equinoctii
alem & tropicum est latitudine est habitatio. Ut
etiopia & alia terra que sunt ultra ethio-
piam ibi sunt sub equinoctiali est ciuitas fa-
mula. Etis uocata propter quod nota Albertus
qd sol radiis suis ex tribus causis uerberet
terre caliditatem. Prima est reflexio coz in scip-
ionem. hoc ista causa non tollit habitacionem.
qua super ciuitate Eriti. in ethiopia cum sint
sub sua solis sit talis reflexio & tamen ibi est
habitatio. 2^a causa est breuitas dulitatis loli
cum reflexione radiis in scipionem. 3^a hec causa
cum sit ualde fortior prima ita intense calida
est qd collit habitacionem. & propter hoc terra
que est inter equinoctialem & tropicalem hy-
menam est habitabilis. 3^a causa est mora solis quia
in uno loco circuli equinoctialis sunt facte in
europie solsticio. & propter hanc causam ma-
ior est calor in ethiopia qd sub equinoctiali. ea
men non calidat habitacionem nisi coniungat
cum 2^a. Loco preponitur solis ad terram
ut est sub tropico hyemali in meridie. &
terea oppositio caute sit cause frigiditatis. Eg-
bie propter primam ad rationem in principio
factam pro altera opinione.

Capitulum tertium tractatum si libri hi e de-
sita quo in ueritate uentoz.

e positione autem

d. Huius est tertium capitulum ha-
bus tractatus in quo Ariftotiles
determinat de situ & contrarie
est uentoz. & duo facit. primo premittit in
tentum. 2^a pro sequitur ibi Describitur quid
de prima dicit. Nos nunc dicamus de positi-
one ipso uentoz. & qui uenti sunt contraria
& quos simili contingit flare & quos r^o
aduersi sunt dicamus qui & quae venti ex
flame entes. & adiuc de aliis passionibus ipso
rum que conque contingit non esse dictum in
particularibus problematicis. oportet autem
considerare de passione uentoz. simili & ratio-
ne accepta ex descriptione ut statim patet

describitur quidem.

Prosequitur. & dividitur in duas partes. 3^a
prima premittit quedam. In 2^a determinat
de situ & contrarietate uentoz. ibi. Quoniam
igitur prima iterum dissidit in tre. In p^o
ponit descriptionem orizontis. 3^a & 2^a ponit
duas suppositiones. In 3^a distinguunt orizontes
si diversa pascit. ibi. 2^a Supponatur autem
ib. 3^a Sit igitur in quo. De prima ponit
descriptionem orizontis dicens. Describitur
quidem igitur circulus orizontis. ut magis i-
stabiliter que habeat propter quod & rotu-
dis est sicut & res terra. oportet autem intel-
ligere alteram desicionem ipsius que a nodis
habebatur. erit enim in illam dividitur eadem
modo. Intelligentium ergo orizontem si capitur ut
et in celo est circulus dividens celum in medi-
atorem a nobis uiam & in medietatem non
a nobis. Si autem capitur ut est in terra cor-
respondet illi qui est in celo dividit terram &
medietate supra centrum uiam a nobis & me-
diatorem infra centrum non uiam a nobis.
& similiter & per simili orizontem respectu zone
et que a nobis habitatur.

Donit. Suppona
Tur autem duas suppositiones. quae
prima est qd contraria f₃ locum maxime di-
stant f₃ loci. 2^a est qd maxima distantia f₃
locum in circulo extenditur f₃ dyametrum.
Unde dicit. Supponatur autem. prima qd
contraria f₃ locum ale plurimum distantia
f₃ locum. sicut contraria f₃ spicem sunt plu-
rimum distantia f₃ spicem plurimum autem
distantia f₃ locum posita ad inuenient f₃ dyame-
trum. Sit igitur in quo. 3^a
orizontem f₃ diversa pascit in habitudine
ad sollem orientem & occidentem super ip-
sum dicens. Sit igitur in quo. a. occidente eq-
uatoriali. contraria autem huic loci f₃ quo. b.
orientis equinoctialis salve autem diameter
hanc ad rectam incidente que in quo. i. sit ura
talis spectrio. huic autem contraria et ex oppo-
site sit in quo. i. meridie. quod autem in qd
3^a orionis clivitatis. quod autem in quo. e. occido-
nalis. qd autem in quo. d. orionis hemisphaerii

ad autem I quo g. occidens hyemalis. 2. 3. est
diameter ad. g. 2. a. d. ad. e. **quoniam**
Determinat **de positione** **a contraria parte** ne
top. et dividitur in tres partes. In prima sa
cit quod dictum est. In 2° offendit quod planis
nem flent nobis a parte boree et austri. In
3° offendit qui venti sunt boreales qui austra
les qui orientales qui occidentales ibi 2° :
Estendi autem ibi 2°. Et autem . De pri
ma determinante de situ ventorum magis pri
cipalium offendendo eos de contraria. Dicit
de idem facit de minus principalibus offend
endo quod non sunt contraria. dicit g. Quoniam
igitur plurimum distante est locum fons co
traria est locum plurimum autem distans que
est diametrum distans. necessarii est ut nubes
huius inveniatur contraria esse quicunque est dy
merum fons. Clocatur autem ventus est po
sitionem locorum sicut sepius quidem qui
ab. hoc autem occidens equinoctialis. Con
traries autem boreas apud ab. i. Sic
enim uera. Contraries autem huius austri g
venti a. Et deridet autem est hec pars a qua
flat. 2. 3. ipi. i. contrarium est diametrum cuius
sum. 2. 3. loc. ius. Hoc autem orientis etiam
huius autem contraria non quod ab. est flat est q
a. g. lipo. iste enim ab occidente hyemali fons.
Contraries autem huius est diametrum pon
itur enim a. d. autem euras. Hie enim ab o
riente hyemali flat uictus austro. propter
quod lepe euro nobis dicitur flare. Contraries
autem huius non qui a. g. lipo. s. qui ab. e. que
vocant hi quidem argo rea. hi autem cipha
bi autem strene. illi enim ab occidente a
estuali flat. et est diametrum scilicet ipsi opposi
tur. Sic quidem igitur qui est diametrum pos
sunt uicti et quibus postea sunt contraria imp
plici et manifestum ex dictis. Alii autem
sunt est quoniam venti non sunt contraria. a. c. quid
enim quem vocant trechias. iste enim medium est
argelli et apchias. k. autem flat quies vocat
merlem. iste enim medium ke kte et specie. dy
amper autem que est inter. c. k. uult quidem
est est temper apparentem. contraria sunt
et certitudinatiter autem sic est. Contraries aut
em non sunt alii huius venti. neque merli flaret e
ritis utique alius ab eo in quo. m. hec enim est
est diametrum nec ipsi. c. trechiae. flaret ergo
utique ab. n. hoc enim signum est est diametra
ser non ab ipso. n. supple flat ventus con
trarias trechiae. et ad modicum flaret ab. n. quidam
ventus quem qui sunt circa locum illum vocat
finitiam. principalius qui uidentur igitur et
minati venti hi sunt et hoc modo sunt ordinata
ti. Intelligendum est sicut Aristoteles est
dicit trechias qui uenit a. c. et merles qui ne
nit a. k. non contrariantur ad invicem neque
alii ventis. sic posset declarari de uento qui ne
nit ab. m. cui Aristoteles non ponit nomen. et
de finitia qui uenit ab. n. si pertransit prop
eritatem. et igitur quod dictum est de situ

contraria te uentorum apparet in scripta figura.

essendi autem. Offendit quod plus
nobis a parte boree et austri dicitur. Est enim
plus ventos a locis ad. aereos quod ab hinc
ad meridiem causa est terrae nostrae habi
tabiles superponit ad hanc legem. et quia uides
plus aqua et nubes respondentes in base partem. qa
tila loca sub sole fons et illius latitudo quibus in
quadrato in eternum et certius a sole et terra
et necessariis amplioribus et plioribus locis
fieri exhalationes proprie basi confusa.

est autem dictorum.

Declarat qui venti sunt boreales. et qui austra
les qui orientales qui occidentales. dicit fe
st. primo hoc. 2° determinare de quibusdam
accidentibus ventorum ibi 2°. Et de tempe
ra. prima in tres. In prima facit quod dictus est.
In 2° declarat quod omnes venti largo uoco
bus digesti boreales nisi austri. In 3°
offendit qui venti possunt simili flaret et qui ab
est. 2°. Unde falcer autem ibi 2° sic
De prima declarat qui venti sunt boreales et
australes qui orientales et qui occidentales. dic
tus. Et autem dicitur ventos boreas quod
quicunque apchias dicitur principalius
et trechias et merles loci uero non comitis apde
rio et boree est. Biftri autem quicunque phe
nomen. 1. proprie a meridiie flaret et ipsa
lores autem fixa quicunque ab oriente equino
ctiali sunt et circuus finitiae ar comitis est. quod
ruci sunt quicunque phene fons proprie talis
dicitur et argello vocatus.

universa litar autem.

Deducant omnes venti largo loco, budo dictum est cur boreales vel australes, et orientales sit calidiora occidentalia bus dicuntur. Unius litar autem, hi quidem horum boreales vocantur, hi autem australis, apparetur autem separari quidem boreas frigidiores enim sunt quia ab occidente flant, et per longos annos potius cum australi calidiores enim sunt, quia ab oriente flant. Spiritus igitur determinatio frigida et calida sic uero auctor. Calidiora qui ab oriente hie qui ab occidente, quia pluri tempore sub sole sunt qui ab oriente. Qui autem ab occidente derelinquerunt clivis ipsi soli et tardius approximantur loco solis. Unde dicitur. **Sic autem.** simul flant qui non, quantum contraria non possunt stare simul, quia minus impedit alium, si non contrarii bene possunt simul flant. Unde dicitur. Sic autem ordinatis ventis palam quidem est non possibile illi ventos contrarios simul flant, et dynamiter enim opponuntur. Alter et girat violentiam pulsus seu superatus estabiliter similius possit ad invenit natalis probaber simul flant et puta. 3. 7. 4. propter hoc aliquid ambo simul flant et mouentur ad iudeum lignum. I. non ex eodem signo neque eodem spiritu.

Ponit autem accidentia ventorum, tria facit, primo hoc, secundum effectus ventos, tertius determinat de eius etiis que lata sunt. Contrarii autem idem ibi. 3. Evidet. De prima ponit accidentia ventorum, quoz primum est quod uenti contrarii sunt in plurimis in temporibus contrarie, hec uentus circa equinoctium uernale, et libra circa egno cum sumuniale. Unde dicitur. Secundum tempora autem contraria uenti contrarii marime flant, pura circa equinoctium uernale hec uventus, et totaliter qui circa tropicum situalem circa equinoctium autumnale flant, circa uerbi sonae autem estiniles sepius et circa hys maleas autem eurus.

Ex his accidentiis ventorum, incidunt atque uenti boreales maxime faciunt cellare a loco vento, quia sunt propinqui et fortiores. Ideo ferentur lant, nihil suerint frigidissimi plus infulantes nubes, et propellentes, hec uentus autem non est serenus, sed trahit ad levibus sicut aliis pecunias. Unde dicitur. In eidam autem aliis maxime et cellare faciunt a loco uentos, aperte trahit et argellos, matrem autem cum de prope impetu ipso est, et brachio et re flant maxime isti propter quod et lementiam sunt ventorum, flant enim de prope maxime repellentes alias uentos faciunt cellare et inducent fermentum. Si non fuerint tunc exultes uelutenter frigidi, tunc queam, quando in me uenient frigidi sunt non ferenti. Si enim fuerint magis frigidi, et uenient preuentus magis coagulantes nubes

et propellentes, hec uentus non est forte, nisi quia reflectatur in scipium. Unde et dictum proserbitur, trahit ad scipium, ut hec sit sub nobis.

Tertium autem est generatione possitione solitudo, et motum solis de una regione in aliam habet etiam illi. Unde dicitur. Generatione autem sunt ipsorum ventorum certantur inibz sit in eo qui sequitur post solis translationem quia habent maxime mouent a suo principio et principiis autem ventorum sit mouet ut sol.

Cotzarii autem aut idem.

Dicitur effectus uentorum primarios et secundarios dicentes. Contrarii autem uentis aut idem faciunt aut contraria, ut para et simili sunt libet, et hec uentus qui disponitum quidam vocant, et rursum quidam qui uocant aperte tem alias aperte. Sic autem argellos et eurus sunt a principio autem iste fluctus est conuenientem aquilonis, subtilioris autem meteo et apertius maxime sunt, illi enim sunt frigidissimi, grandinosis autem apertius et trelias et argellos. Estimatis autem sunt ales et zephyrus et eurus, subtilior autem est dampnum celum, et hec uentus quidam valde libet aures rarius, et hec uentus qui disponitum quidam reflectatur ad scipium, et quis communis est euro et boree, quare sicut frigidus est consipitum vaporante serum constare facit, quia autem loco aperto est et haber malum usquem et materialiam quam propellit. Diversi autem sunt apertius et trelias et argellos, causa autem dicta est prius. Convolutions autem sive fulmina faciunt morte illi et meteo, et enim de prope frigidus sunt, propter aeron frigidum fit fulguratio. Exgregatur enim fulgur sive fulmen constitutus subtilibus, propter quod et quidam eundem horum grandinosis sunt, cito enim coagulantur. Intelligendum est calefactio in isto gradato humerario et exiccatio dicuntur effectus primarum ventorum, et inducere nubes grandinos aut convolutiones, et dicuntur effectus secundarii, quis sunt mediantibus precedentibus.

Determinat de **enfie autem fuit**, enfiis qui sunt uentis uenientes, cum impetu ad terram, propter violentiam alterius uentis impelentes, et fusum in deorsum dicentes. Enfie autem sunt autem quidam maxime, dicti de aere maxime autem sunt apertius et trelias et argellos. Causa autem est, quia enfie sunt maxime quando alijs uentis flantibus trahuntur alijs. Illi autem maxime trahuntur a libis flantibus. Causa autem est, quia dicta est prius.

chechie autem. Tunc ultimo estimat de hec uentis annualibus dicentes, hec uentis que uentus habentibus circa occidentem ex aperto in trelias argellos et zephyros apertius et enim zephyrus est, propinquans quidem

finit exalare illud quod est clausum in interiore
terre multiplicatio ergo exaltationibus habet
ta conclusio folia calore ad loca terre caverna
sa propellantur et ibi multiplicantur et terras
concupiunt sive pulsantur. In autem autem
qua propter declinationem folia et caloria et
est arida ex calore folia precedente ideo in
fimo terre non remansit humidum nisi conti-
natum eius et totum residuum evaporatio est
ventum. Cum ergo sibi evaporation tenuerit
terra et pulitur ad loca cavernosa et ibi multi-
plicatur materia certim sibi adgenerata mo-
uer et impellit terram. Intelligendum est
quod in tempore multe pluviae non fit terra mo-
tus ex vento qui tunc generetur. Is potius ex
tempore prius generatis quoniam post terra
per pluvias clauduntur. Ventus qui primo e-
rat in terra per rivos aquarum ad loca caverna
mota propeletur. Et cum alterius cedere non
poteris in se tumulando conseretur et ter-
ram compellit. Tempus autem siccum est et
pax calidum quod exicit humidum terre non
relinquens de ipso nisi ad partium continua-
tionem. hic calor terram in superficie in pal-
uerem vertit et in profundo facit evaporationem
ventum qui continuo adgenerata materia pro-
pellitur unus ventus ab alio ad loca caverna-
sa. et cum redire non posse propter ventus
sequentem qui impellit precedentem ideo sibi
tumulatur et mouet terram et concutit. Et si
specialiter hoc tempore faciunt terra motus
sed plus tempora siccum est humidum quia
vapor sicca qui est materia ventorum plus ge-
neratur in tempore fisco et humidus. Intel-
ligendum est quod rarissime fit terra motus in e-
state vel hyeme. eo quod uenient calor et uic-
tem mens frigus abscondit materialia ventorum.
Calor enim consumendo humidum inclinat
terram. et aperiit undique portas eius ita quod
nihil retinetur in ipsa et in superficie eius quasi
nil evaportat. magnus autem frigus con-
primit partem cum parte in talis comparatio
impedit evaporationem.

opert eni intelligere.

Quintum signum
est quod sicut in corpore nostro spiritus in co-
nductis sunt causa effectiva tremorum et pulsuum
sic exaltationes in terra sunt sicut causa effec-
tiva terra motus. Unde dicit. Oportet ei
intelligere quod sicut in corpore nostro spiritus
intus intercepit sicut causa tremorum et pulsuum
sic in terra spiritus facere intus tremorem et
sicut pulsum. et hunc quidem terra motum
dicere debemus esse velud tremorem. hunc at
pulsum. et sicut accidit lege post urinationes
per corpus enim fit uelud quidem tremor co-
municans spiritu late de tortis intus fabro
talia enim debemus dicere fieri et circa terra.

Intelligendum est quod isto modo terra
motus quoque una dicitur pulsum. Sicut uero era-
merat treo quorum una nominatur succus

qui est clausa terra qualiter et leviorum et densiorum.
Alius nominatur inclemens qui
est terra terra per suum latum aliquid et per ali-
ud defensionem et conseruo uoluntate. Alter-
ius dicitur monachus qui est clausa terra crende-
fact factus membrum parvissimum. Alius
terram aero diffinguit modos terre motuus per quos di-
versos modos quibus terra ab evanescere me-
setur qui per suum motuus. Nam aliquando
terram ab evaporatione monachus modo agitato
mo. quis uero ad dormire modo edificatur.

Aliquando autem uox faberificus. quia est
terram subvertit sic et faberificus alio officium fa-
tis et conservo. Aliquando autem uox
tu latissimo. quia causam una apertura fecit in ipsa
terra. Aliquando autem motu performato qui
est in fine pluvia formans non magis.

Aliquando autem uox cimbriticus quando
terra ex terra fuisse credidit et fluctus
retinuerit ad cunctos. Aliquando autem
motu rotundato per terra superiori ca-
dit in profundum. Aliquando autem motu
profundo per terra superiori longe re-
pulit et suo fratre. Aliquando autem motu re-
ctilineo dura per terra superiori adiuvit ob-
fori. Aliquando uero motu elevatorio
et deprimatorio ne quando superficies terra me-
do elevatur modo deprimatur. Et prout
hoc motu alios habet terra in aqua et igne
et fuligine de quibus alios insuperfunduntur et

Dicitur autem predictorum causas sic
reddidit Albertus nam motu agitatione can-
fatur a uapor non nullo et scribitur fortius
spidius. propter quod secundum et per eum fa-
ctor portator de latere in Latona. et uapor illi
reputatus reddidit ad aliud Latona et terrae fe-
cunt portat. Dicitur faberiticus fit a sa-
pore primo equilaterus impinguus fractum ali-
cuius terra deinceps plenus qui cum facitur
elephantus cum uapor cum impinguo egredierit
ad latum uram. et ideo terra impinguus
fursum et uoluerit. sic et super iocum eius superfi-
ciei interior efficiatur et conservo. Dicitur
felicissimus casuator a sapore calido et fisco. quia
sicut est efficiens locutio. Dicitur per
rasum fit a sapore diffuso qui non est in
sua spuma et a terra que non est usq[ue] ad
tertia copia quam uapor spiritus aliquid disti-
dit et aliquid non dissidit. Atque timberit
una fra tremulus casuator a sapore debili qui
quod momente a quandoque non. qui non potest
per rotum terram incutere aquam continet
tus loci retrahit superficiem terre a sapore ex-
cede etiam aliquantulum. ideo terra reteget
de sua sua naturali et residendo tremat.

Atque ruminans a datus casus efficiens
qua aliquando fit ab aqua que corrudit fun-
damenta superficie terre. Aliquando autem
fit ab igne terram fulsus comburentem. et
modicunque fit temper per terra superiori
cadit fulsus in proximam. Dicitur in
pulsum fit a sapore uulde impetuoso pre-
cipue ex calore. tunc enim longe proicit et que

impellit. *At* totus sectionis accidit quando pars terre superior sequitur inferiorem, tunc enim uentus dominus a agri de loco ad locum aliquando homines cum ipso. *Et* docet et preflorior et deuotio a multo vapor et a lateribus loci fortioribus, tunc enim vapor et tenet superiore partem loci, tunc aliud de sapore exspirat et aliud refidet, tunc locum et primatur, tunc iterum regeneratur usque iterum locum elevatur et postea deprimitur per expiracionem partis vaporis, sic semper elephas et deprimitur donec exspiret vapor. Intelligentium et in uiratione accidit tremor per corpus ex ingressu aeris frigidi ex terra ad insueta, hoc ita dicitur Aristoteles cum dixit. *Spiritu latu.*

quantum autem habet beat. Scimus signum simile precedenti est quod sicut spiritus huius ventosus aut alia fabulosi materie inclusa in corpore animali habet tantam potentiam et percutit rham et spathum et membrum extra suum naturalem locum mouere, taliter et multi homines in contrarium laborante non possunt membrum retinere. Sic et de exhalatione in terra inclusa in faciendo motu. *Cum dicit.* Quoniam autem spiritus habet uitrum non solum operari speculari ex his que sunt in aere per ipsos ventos qui interdum enstant arbores et sternunt hereditate, hinc quidem propter magnitudinem exstremam utique alijs potest talia facere. *Ced* in corporibus animalium rhetantur et psalmi spiritus quod dem sunt motus tantum autem uigorem habet ipsi spiritus ut multi homines simili tentante ut tenere motum in firmantur non possint obtinere. Tale itaque operari intellige se factum et in terra ut minus comparatur. Intelligentium et iterum etiam et ipsatum talia a medico ponunt differentes quia ipsatum est cum corracte et non dectum.

Signa autem horum.

Exponimus signum lumenum ex apparitionibus ad sensum et post terrenum motum sunt uerum quod est quia sunt ex eadem uel confundibili materia uidelicet exhalatione. *Cum dicit.* Et gignit autem horum et ad nostrum sensum sepe facta sunt. Nam enim terrenus motus in quietudinem locis facit uen prius delictus et carentibus ut eneficias manifeste existit qui induit erumpens in cum locum qui super terram quale et circa crastinam eam que in genito super factum fuit et prius facit insulans hec enim est una insularum colli ueterum, in hac enim est alijs terreni itumus et ascendit uelut moles colli cum sono, tandem eo colle rupio exigit multus spiritus qui fauillam et cineres elevavit et ciuitatem lippiorum enim extinxit non longe incinerauit, et hanc mortuorum cinerem uenit ad quasdam ciuitates in italia et misit et palauit hec exhalatio facta fuit. Et nunc hanc putandum est ea causam signis

facti in terra, quoniam hoc sit casus densus sicut et terra primo accenditur in parte aere dissipata, et in exhalatione in partem diuersam.

argumentum autem est.

Omnis signum est quod sub terra fluit uentus quod sive causa terreni motus est id quod accidit et ea est diuersa insula. Cum enim ibi flaret debeat ager prius hunc uentus qui exhalantes undas mari et illas insulas propellit exhalationes ad inter terram cum sono sed sine est re motu. *Cum dicit.* Argumentum antez est quod spiritus flant sub terra quod sic circa haec insulas cum enim uentus auctor debet flaret hoc prefignatur prius, nam enim ea est quibus sunt exhalationes properas quod mare prolatetur ita de longe ab hoc autem, et mari quod est exhalans et terra repellatur et terram inuenit, quoniam quidem supergreditur mare hoc, facta autem terram sine scissura et terra motu proper amplius in loco pone que flant uentis effunduntur et in immensitate et propera paucitate aeris sine spiritu repulsi inter terram.

Nomen. Signum est ante matutinum fieri est re motu et aliquando tranquillitatem et forte frigida, solum autem postea apparet calidum sive obscurum sine nube, quod accidit proper fumos opacos aeris comititos qui tempore terreni motus de terra egrediuntur. *Cum dicit.* Adhuc fieri solent calidissimum et eb cursum sine nube et ante matutinum terreni motus aliquando tranquillitatem et frigida forte. Signum dicte causa est, scilicet enim calcinatum sive obscurum neclarum est et incipiente spiritu quem accidit dissoluere aer et dissipante progrederi in terram, et uerba terram propera frigiditatem ipsum expellentes et ad auroram et matutinos tranquillitatem et frigida tranquillitatem quidem enim est neclarum ut pluviam accidere quemadmodum dicitur est, et prius uelut facta intiro regreli spiritus, et a spiritu et magis ante maiores terreni motus non distractus autem sive dilatatus, hoc quidem spiritus terra, hoc autem intus, sed simul etiam latius intus in terra est neclarum ualere magis, frigida autem accidit propterea quod exhalatio natura calida est et lenis est introuetur terram.

No uidentur autem.

Remouet enim dubium. Nam posset aliquis dicere, non uidentur quoniam sic exhalatio quia tunc est calidus, cuius oppositus apparet ad sensum, nam ad experientiam uentus appetit et frigidus. *Reliquae* Aristoteles et uentus est calidus, sed uidentur frigidus propter uapores frigidos serni commissos quos leuum mouet uentus. *Cum dicit.* Non uidentur autem esse calidi, quia mouent aerem exhalantes plenum multo uapore hunc spiritus si aer per exhalatus, et enim hic de prope quidem est

calida licet cum hyamus, sed propter pauci-
tatem non similiter manifestum, de longe
autem frigidam propter caudam candens cum
vento, deficit autem in terra tali utriusque
exhalationis vaporosus effusus conueniens
propter humiditatem facit frigus in locis in q-
bus accidit fieri hanc passionem et fire motu.
idem autem. Et quod ante terrae mo-
tum per diem aut parvus post occasus solis ext-
ensis ferentia apparet nebula sterilia longa et
stricta velut linea recta, cuius causa est quod ei
exhalatio a frigiditate aere percurrentem ad e-
am parvum usporum quod secum erat in aere
derelinquitur, et quod est nebula tubulosa longa
et recta propter motum exhalationis ad inferi-
us quem conseruit. Unde dicit. Idem autem
causa et signi consueti aliquando fieri ante
terre motum, aut enim per diem, aut parvum
post occasum ferentia exhalante nebula sterilis
apparet porrecta et longa velut linea longitu-
do spirantium recta spiritus deficiente pro-
pter transpirationem, et deficiente exhalatione pro-
prio motu ad terram. Simile autem acci-
dit in mari circa littora quando quidem est flu-
ctuans iclides uberioriter gravis et distorsio fuit
regimur. et imprecisiones quas facit in littore
qua quando autem planum fuerit, properea
quod parva sit segregatio exhalationum lunt hab-
itus et recte, quod quidem igitur mare facie cir-
ca terram hoc spiritus circa eam que in aere
caliginem, ut quando fuerit facta tranquilli-
tas omnia recta et subtilis derelinquitur can-
et nebula sit regimur aere spiritus.

Intelligendum est Albertum quod significum
significatum terrae motuum quedam aliquam, co-
comitans seu sequitur ut signum de quo dic-
tum est supra de apertura collis cum sono et e-
xitu ceterorum submergentium ciuitatis, que-
dam autem precedunt ut tranquillitas frigus
nebulosa sterilia de quibus dictum est in duo
bus signis antecedentibus. Sed Albertus
affirman causam ultimi signi alterius quod prius
assignata fuerit, dicente talen nebuleam ap-
parere ante terre motum quia sol per salores
diu nunc aliquipaz de materia factus est ter-
ra evaporare, quod cum sit longum et strictum
significat et est uebernenter secum et cetera.

propter candem autem ca-
usam. Undecimum signum et ultimum
et quod aliquando ante eclipsim lu-
ne et fortiori solis sit terre motus, causa cas-
sa est quod tunc diminuitur lumen quod la-
tina a sole recipit, et per quod calor emittitur
huc interiora quo diminuitur in illo inferio-
ribus diminuitur caliditas et intenditur frig-
iditas, intendit autem frigiditate in circum-
ferencia terre expelluntur exhalationes ad in-
eima eius que illuc fortificate et congregant fa-
ciant terre motum. Unde dicit. Propter ea-
dem autem causam et circa eclipses lune alio-
modo accidit fieri terre motum, quando enim

luna prope solet tempore terre inter solen-
t et lumen et nocturna quidem sic omnino deficit
eo lumen et caliditas quod est ex aere et sole ita
est maceratio et diminutio sit transpira-
tio transflato spiritu et exhalatione in terras
qui facit terre motum ante eclipses lumen est
et noctis ante eclipses lumen. I principio quidem
noctis ante eclipses nebulosa noctis in modis ac
nocte ante eclipses effunduntur accidit autem
hoc propter causam quod est in luna maceratio
et diminutio, quae prope quidem facta fac-
tit latio in qua sit eclipsis. Nebula ita
calido et aere primo deficiens et subebat temp-
monstrat a mensa et fit spiritus. Lumen car-
diorum eclipses tardior. Circa ea que dicta
fit in hoc signo deficiens quia dicit. Bri-
stoliensis ante eclipses lumen fieri tranquilli-
tatem et terre motum, postea autem dicta sit
eclipsis lumen fieri motus modo illa repugna-
re videtur. Hoc hoc dicitur, quia non re-
ponit quia non nullus deficitur et illa sit
in eodem tempore et sic inservit et in diversis
temporibus qualiter primo ex facie calore
conveniens et in aliis tempore noctis proibitionem;
Sed tempore noctis calidus deficitus propter ap-
propinquationem lumen ad exhalationem ex-
halatione maceratur et signum de terra et
across maceratur et finit noctis, non sicut in
se fuisse noctis perfecte exhalatio magis
propinquum tunc calidum quod per lumen ab
ea producatur in hoc inferiora notabiliter
minoratur et frigiditas circa terras adeo ma-
ioratur quod non habet exhalationes exteris de terra
sed eas ad interiora proprieas spissas sunt
transpirantes et terre motus per modum sicut
dicunt. Tempus ergo in quo finit noctis pre-
cedit tempus in quo sit trahit et aere motus.

Capitulo tertio tractante tardiori facti
in quo determinatur ex causis accidentibus
terre motus.

Unus autem fortis
Mild et tertium capitulo
trahit tractatio in quo Bri-
stoliensis determinatur de cau-
sis accidentibus terre motus
que sunt sepius et statim patet. Primum
accidens est quod cum fortis terra motus factus fia-
rit non factum celum sed aliquando durus et cyp-
rius quod est aliquando niger ad annos a meo et aliquando niger ad duos et diversis
tempore exhalationes sicut in terra. Unde dicit. Sunt
autem fortis factus factus terra motus non
magis niger ad fortis agitantes celum, sed quod
primo quidem collat niger circa ad quatuor
dictis agitans quod annos posteros agitans fine
circulariter oblique ad annos superius vocatur
et aliquando niger ad duos et diversis locis.

Causa autem magnitudinis quidem terre
motus est multitudine spiritus et figura locorum
et qualitas atque loca spiritus fixarum que gaudi-

qua quidem enim parte spiritus pallus iste
et non facile pertransiret maximeque eō
est ipsum itus retinere necesse est in resistente
bus. sed et aqua non potest pertransire. ppter
quod si in corpore hominis pulsus sit
ipso non repente cessante nec cito. sed per mo
rtem macerata. i. diminuta pulsus sine egredi
videtur. sic et principia q̄ exaltatio facta fuerit
q̄ uortu et spiritus palam q̄ non motu omnes
materialia expedit et qua fecit uenitū quā
excamus tēlū. i. terre moem. quodisque
figitur consumptarū materialia reliqua hōz nō
corum necesse est agitare terram. debilitas at
est continuo quod agitat terram q̄ uite ad hō
donec utique exalatum sit. minus q̄ ut possit
mouere manifeste. Intelligentium q̄ terre
mouet et maioris et minoris durationis ppter
daueratatem exaltationis et terre more ab ea
in dispositionibus hōlo. nam si exaltatio et ma
gna diutius mouet terram q̄ si est parva. si
minuta si est frigida et grotta et si est calida et
sibilis. q̄ia tunc tardius exalat. et similes
si est in terra profunda diutius mouet propter
eandem causam q̄ si fuerit prope contices
exteriorē. non tamen continue mouet per
totum tempus durationem terre motus. sed
aliquando mouet aliquando non. si est plus
rica quis aliqua exaltatio primo mouet deinde
exalat. potes alia exaltatio mouet deinde exalat.
. sic successe donec tota uita eius
curatur. Diversificatur etiam terre motus in
duratione ex diversitate terre in soliditate et
raretate quā si tria fuerit compacta diutius
durat. et si fuerit rara durat minus.

Faciunt autē et sonos.

Secundum accidens est q̄ ante terre motum
fiant soni aliquando sub terra. qui etiam si
tunc aliquando sine terre motu. quia sicut aer
percussus uarios recipit sonos. sic exaltatio per
cussio ad loca concava et solida terre diuersos
pocerit sonos causare. Unde dicit. Hacūt a
uenit spiritus qui fiant sub terra sonos. et eos
qui sunt ante terre motum. et sine terre motu
bus tam alioqui faciunt soni sub terra sicut
enim percussus aer omnivodus emitit so
nos. sic et spiritus percussus nihil enim distet
ad soni causationem ueberano et ipsius quod
ueceratur esse simile. idem autem non. Sonus
autem preuenit motum terre. et citius sentit
qua subtilior est spiritualior. et quia sonus
magis penetrat per omne id est totum spiritus
ipso spiritu. Cum autem spiritus nō sicut q̄
ut moueat terra propter facile quidem pene
trare terram propter eius subtilitatem non po
set mouere. quia autem ostendit ad solidas
robes et concavas et omnino aspergas om
nivide emittit soni ut aliquando undecatur
terra misericordia q̄ gl̄ dicunt uirgates. poligia.

Cum autem et aqua.

Tertium accidens est q̄ in terre motibus ali
quando erumpunt aquae non quia aqua sit cau

sa terre motu sed quia accidit q̄ dux exala
to mouet terram q̄ impedit aquas exentes
subea aut supra ad aliam partem terre in q̄
facit eam apparere. Unde dicit. Cum autem
aque erumpat factis terre motibus non pro
pter hoc aqua est causa motus terre. sed si aqua
fuerit ex superficie terre. aut de subea spiri
tus inferat sibi mouere illam. et sicut uenti
sunt aqua fluctuum sed non fluctus ventorum
quoniam sic utique quis est terram cauere. i.
dicat esse causam huius passionis. i. exaltationis
exertior enim terra agitata quemadmodum
aqua effusa enim exaltatio quedam est. sed hec
ambō. i. terra et aqua quidem sunt causa ut ma
teria. pertinetur enim in carnis exercitione sed
non agunt. spiritus autem est causa ut principium
accidens. Intelligentium q̄ quando in ter
motu aqua erumpit aqua non est causa effecti
ut exaltationis. quia per idem terra est causa
effectiva illius quia tantum concurrit sicut et
qua. sed ambo sunt causa materialis tantum
i. spiritus sive exaltatio est causa agens.

Ubi autem simul. accidens
est q̄ aliquando simul cum terre motu sit ma
ris fluctuatio. cuius causa est uentorum con
trarietas aquam maris agitantum et portan
tium supra terram. proprie quod aliquando
contingit fieri dilatatione particulae. Unde dicit.
Obi autem simul cum terre motu fluctus
factus est causa est quoniam contrarii spiritus
facti fuerunt. hoc autem sit cum spiritus agi
tans terram repellere quidem omnino non
potest mare latum ab alio spiritu. propellens
autem ipsum et coartans ad idem multam co
gregauit tunc enim est necessarium uicto hoc
spiritu multum maris simul pulsus a spiritu
contrario erumpere supra certam et facere ca
tharditatem. i. dilatationem. hinc autem factum
hoc et circa achayam extra quidem erat ens a
utler ibi autem erat boreas tranquillitate au
tem facta et uento intro fluctus factus est et
fluctus et terre motus simul. et magis propter
mare non dare perficiacionem spiritui facient
impedit sub terra sed obstruire. hoc enim se
mare et spiritus existere sub terra sunt inferē
tia inuenient uim. spiritus quidem in terra
inclusus facit terre motum. i. postulatio a
ue que facit chatracismus. Alia reditio.

Secundum partem. i. ac
cidens est q̄ terre motus sunt ppter tre
s et aliquando ppter medium locum. uenti autem
per rotagm diffunduntur. cuius causa est quia
exaltatio subterranea que facit terre motum
non potest per totum dilatari sicut facit exala
tio uentilo que per aereum spargitur sed do
cuit in uno loco congregatur et fortificatur et
terram conseruendo. Unde dicit. Secun
dum partem autem terre sunt terre motus et
sepe ad medium locum uenti autem non ppter
partem quidem supplet sunt terre motus cuius
exaltatione q̄ ppter ipsum et uentilatorem

consenserunt in unius sicut et siccitatis et pluvias
diximus fieri per partem et per motum quidem sunt
per hanc modum. autem non sibi quidem
enim. si spiritus qui facit terrae motus ha-
bemus principiantem terram. ut omnes impun-
tum ad unum. sed aeterno non simili potest tota
illa exalationem disgregare ut per totum sub
terra diffundatur sicut aliquando fecit supra
terram. pluviae autem fuligine magia contin-
git ut fluent ad unum per differentes locorum
cum principiis acciperent a sola latitudine.
Intelligendum est terreni motus sunt per partem
terre. et non per totam terram simul. et similiter
et de pluvia et siccitatebus ut supra ostendens
est. abieciatur de permutatione terre de a
quotidianis in arietibus et eastero venti au-
tem fieri possunt per totum. qui exalatio in
sere levitas non habet impedimentum ne spargat
sicut haberet exalatio exstensio in terra.

Quando quidem igitur?
Sed etiam accidens est quod aliquando fit tremor mo-
tus per medium tremorem ut quando erit mo-
tus frequenter de uno latere ad alium latere
et commercio. et aliquando fit per modos pulsos
ut quando maneat latum et deorsum. et per pul-
sus alios modis fit de quibus et coram cui
sunt superius dictum fuit. Unde dicit. Quia
do quidem igitur fuerit motus spiritus sub
terra mouet terram ad latum ut tremor. sit ante
raro terreni motus et per aliquas loca nesciunt pulsos
lurum et subrum. propero quod et minus agi-
tar hoc modo. non enim facile fit multum con-
uenire principium in uno loco sicut fit in hoc
terre motu. exalatio enim est ad longitudinem
item ut est in tremore et multipliciter eius est
est a profundo ut est in pulsu. Ubiqueque autem
factus fuerit talis levitas. si terrae motus qui
sit pulsus a gradus de terra multitudine lapi-
dum sicut ballantum in calidiori hoc enim
modo facta levitas que circa Sypoli exercita fu-
it caput vocatus flegrum et que circa Ligisti
cam regionem.

Sed etiam acci-
dens est quod in Italia mari propinquie raro fit
ut terrae motus et in insulis a mari distantibus.
cuius causa est quia exalatione in insu-
lis mari propinquia ab aqua maris extinguit
et suo ponderi insipidetur terra ab exalato-
ribus agitetur que non contingit in insulis
a mari distantibus. Unde dicit. In Italia autem
poterit minus sicut terrae motus et in his in-
sulis que sunt ad terram. multitudine enim ma-
ris infrigidat exalationem et prohibet sicut pon-
dere terram moueri et non interficit exalationem
bus et resistentia. Sed etiam autem Italia ma-
ritima obiecta a spiritibus sunt ad nocturnum et
que de loco ad locum et non agitatur. Tunc me-
re multum locum occupat non in banc sed ex
bac levigatur ad ea loca que sunt ex terra.
Intiale autem que sunt ad terram vel pro-
pe terram para sunt terre. Intermedia autem
proper parvitatem nullam habet nesciunt

. et reficiuntur usque certum ab exalationibus
3. istis autem operationibus non contingit motu
et fine nisi tota a quo efficitur conseruatur. De
hinc epilogus dicitur. De et mundus quidem
figitur et que natura et proper quam conser-
vatur et de aliis accidentibus circa ipsius dictorum
et forte de marchantur. 3. intelligendum est quod in
aliquibus locis raro magis sicut nubes et fuligine
quibus levitas et levitas non sicut levitas multitudine
babet de tanto de ceteris diffinitionibus facta ex-
citare; sed etiam de aliis pertinet terra. Unde
dicit. Multorum et in diversis locis multitudinibus
bus frequentissima levitas motus est. Intervale
bus frequentissimis levitas quia in intervale propter
terris fortitudinem levitas plures exalationes
generantur et conseruatam terrae non contine-
tis sunt multiores in quibus frequentissima in tem-
ta quantitate congregantur et terram conser-
vare possunt. oppositiones autem est de frequenti-
tate proper et quod est. Ideo illuc raro fit
terre motus. 3. istis autem operationibus propter
terre fit certe motus magnus et in pluvia que
loca recessione sunt multaque separata et conser-
vantes magnus habebit sicut exalationem multa
modum possunt generare et respondere a qua sit.
Et motus magnus sicut exalationem est de loco
pluvia. Et locis raro fit frequentissima levitas
que sunt per se pars exalationis que
multorum multitudinibus possunt et per magnitudinem co-
nseruatam facilius existentur.

Cepimus primum tractatus quarti libri fe-
cunditatem determinatorem de configuratione et
terram per partem 3. veritatem.

**e choruscatio
ne autem.** ^{3. et} ^{etiam}
tractamus hanc libet in quo
determinatur de configuratione
one et confertur. et continet dicto capitulo. 3. q
rum primo determinatur de aliis per partem
3. et secundum per partem alteram et secundum
capitulum incipit ibi. Omnia quidem. Determina-
tum capitulum dividitur in duas partes. 3a
prima premittit sententiam. 3a secunda profe-
quitur ibi. Exalationem enim. De p. dicit
Dicitur autem de configuratione et determina-
tione sicut et chipione nudo et incertum sur-
sum apparet. et de fiduciaibus. et cuius oper-
em exhibetur idem et principium communis
hominum. Exalationem calidam et secundum et in
fratres patet.

Exalatione enim.
de invento et prima premittit suppositionem
3. istud offensum medium generatione ter-
rat et configuratione est. Supponit quidem
figitur. Prima suppositione est quod est et
exalatio quaterna non est levitas. et nostra sec-
unda. Secunda suppositione est quod est die ex-
alationes levitatis abundans et insipiens non
nullas. Tertia suppositione est quod est exalatione

Inspissatur in nube in summitate media regio[n]a aeris quia ubi deficit calidus disgregans ibi est collatio frigidior aquae spissior. Unde dicit Exhalatione autem ut distinxit exstante duplicitate. hoc quidem secundum. hoc autem siccata et concretione habente hoc ambo potenter et confante faciente in nubes siccus dicuntur et primi. Abduce autem spissori consumentia nubium facta ad ultimam summum rem feliciter media regio[n]e sericea quia enim per deficit calidus disgregans in superiores locum hic necesse est eis conformatum frigidorem et spissorem.

Rerouer dubium nam posse aliquo dicere quod si fulmina et venti enchyrie et relata talis fierent ex evoluti one calida et tenui tunc debent ascendi ad certam aeris regionem. cuius corrispondet apes ad sensum. Respondebat A[dam] dicens quod tantum di[m]plicaciones de natura sua bene sunt nate ascendere. sed tamen expulsa nubibus superioribus sibi contraria descendere inferius. sicut lapilli sicut natu defeccti et tamen confidit dicit expulsi ascendunt. Unde dicit properat quod et fulmina et venti enchyrie et omnia talis fieri deponit. Quod sit de numero omnium que sunt natu ferri sensus. sed et necessariis fieri eorum extentionem ad contraria insipissationem nubium. velut pirenes. Lapilli ex digitis extensis et eni[m] h[oc] pondus habentur ferre parsili.

Segregata quidem. dicit modum generationis constitutu et corruptionis. et deo facit. primo hoc. et declarat modum generationis contraria per exemplum in istis in superioribus ibi. et sic ante. De prima autem exhalatio calida et siccata inclusa in nubibus frigidis et humidis superioris insipissatio per vi olentiam ab eis detinens expellitur proper contrarietas que pertinet ad latera nubis facit formam qui appellantur conuentus. Unde dicit. Quidem sicut caliditas segregata. et exhalatio calida dispergitur in locum superiore medium regio[n]is aeris. quecumque autem siccata exhalatio et transmutatione frigidiatur aeris insipissantibus nubem interceduntur. in ea hec conuentus nubibus segregantur. ut at deponit in lata et ostendunt et nubem continentes faci perennis quibus sonus vocat tonitruum.

Fit autem. Declarat modum generationis contraria per exemplum. et tria facit. primo hoc. et offendit causam diversitatis sonorum constituti. Et 3 comparat contrarium et corruptionem ad invicem ibi 2. Omnimodo autem soni ibi 3. fit autem. De prima uult quod sonus constitutus simill modo siccus fit sonus a flamma tenui et ligna siccata dum in partibus separatur quies sonum quidam appellat rizoma Clavicula. Alii dicitur de igne. ali ho[rum] combinationes. Unus dicit. Sic autem percussum in concreto ut minor passio comparetur maiori codi modo et sonus quod sit in flamma. quod vocant h[ic] qui

dem nubium ridere. hi autem deam sefes bi gressu horum combinationem. Sic autem causa soni quando exhalatio conserva in flammanam feratur erupit et fuscatur ignis. Sic enim et in nubibus facta segregatio spiritus in clementia spissitudinem nubium facit concre-

Omnimodo autem soni.

Offendit causam diversitatis sonorum constituti datus causas. Quare usus est irregularitas nubium in varietate spissitudine quia nubes spissioris magis reperiuntur exhalationes facientes ad eas et nubes raro[r] et ex hoc tunc cadentur diversi. Secunda causa est contraria spissitudinis nubium aut insipissatio talis spissitudinis propter quod sunt dixerit si ventus in nubibus et soni diversi. Unde dicit. Omnimodo autem soni sunt proper irregularitatem nubium. Id est diversitatem in densitate et raritate et proper ventus intermixta in ipsis nubibus quando difficit continuo exhalationis. contraria quidem igitur hoc est. I. sonus exhalationis ad nubem reperiatur. proper. hanc causam que dicta est. Spiritus autem extrusus a nubibus ignitus quidem. sed multa proper tales extrusiones subtili et debili ignitione hoc est quod vocantur corruptionem. quia utique debili ignitione vel spiritus excedens appare coloratus.

Intelligendum primo quod constituitur et hoc nus factus ab exhalatione expulsa a nube et recipitur. huiusmodi autem sonus est duplex. I. sonus tumultuus scilicet impetuosis et expeditus. Sonus tumultuus fit quando exhalatio tantum per certa latera nubis non scandit. tunc enim in flammam. I. facit sonum flammam perennitatem et non miscet nisi sicut per panarium spissum. I. etiam aliis modis fieri posset. I. sonus scilicet nus fit quando exhalatio non tantum percutit subtem sed fortiter scandit. sicut si panum vel de fortio scanditur fortiter et tunc fit sonus et rumbus. I. in fine fulgoris et curvus in nube. quia non recte scanditur nubes et frequenter iste sonus est intermissione quia nubes cinguntur interrup te. Sonus impetuosis fit quando exhalatio etiam nubem scandens nubem habet sonum maximum uno impetu factus. sicut si nubes magna inflata super caput frangetur unius. et hoc fit quando cum impetu rotat exhalatio vel maxima pars erumpens nubem ex parte subito percutiendo serum una fortissime percutit. Sonus crepus fit quando exhalatio ex inflatione querit locum maiorem. tunc enim nubem humidam compresam dissilire facit et credimus per eius sicut fit falsus castaneus recente posset in igne non fracto cortice. quia de enim humidum enim incipit refolvi genere rursum vapor qui querens locum maiorem torticem resistentem disruptum et ex parte igne cum impetu magno et levissimo modo fit. sonus lignorum utrūcum in igne crepantibus. Et nus uero debili est triplices. I. ardore sibilans

¶ **Solum fumus.** Solum fumus fit. quia si res
do exhalatio non est ita forte qd' paxim idonea
sed cum tangit latera nubes huiusmodi quae qd'
visus convertitur extinguitur qd' exhalatio
nisi inflammat. scilicet extinguitur ferrum ca
dens in aqua. Solum fumus fit sine co
ruzione quando exhalatio in nube cuncta sed
est incensa nec nubium comprehe s nubes co
tinuas ip' am non est equaliter spissas. tunc qd'
exhalatio crumpit per diversas partes nubis
que sunt quasi formans proprie tate qd' est talis
fumus. Solum autem fumus fit quando
nubes debilitate conseruare exhalationem que aii
qd' ignis crumpit facit fumum similius fo
regolatum fabrilius. Individuus 2° qd'
fulgar seu corrosio qd' luciditas apparet in
nube ex exhalatione illic accedit a nube expulsis
et reperitur qui dispersificatur. quia aliquando
videtur alba aliquando cyrrina aliquando
subrubra aliquando rubricanda et aliquando fu
mosa nigra aliquantulum lucens. Causa colo
ris albi est. quia exhalatio accipit in nube et
uehementer lutea. lutea et uehementer habet
inflammationem. ideo quia nibil fumar nec
est uehementia adustioris. quia non adiutat nisi
si quod haber igne competet. ideo si aliquo
do electus sup' corporis uidetur flamma super
ea sed non adiunxitur quia illa ignis panes et
acticitatis. Causa coloris cyrrini est quia ex
halatio est minus subtilis in qua flamma est ma
gis spissa et adunata. Causa coloris subrubri est
quia exhalatio est adhuc magis spissa et glutino
sa. Causa coloris rubri est quia exhalatio est
minus denso bene commixta et glutinosa
habens humiditatem. hec est uehementia et
dulitionis omnium super que cadit et crumpit
cum sono magno terrente et in aqua magne
pluie ardet et penetrat usque ad interiora cor
poris super que cadit et si fuerint uentura in
terimis. Causa coloris fumosi est quia exha
latio est resumens terrestris ignis. Et si fuerit
nudus humidi humiditate uiscosa decipiatur
tunc inde lapio niger vel rubens cadens de na
be et levigatus et penetrat muros. Est au
tem hic lapio acutus in parte una. eo qd' si
lam partem primo inclinabatur eius materi
a dura decoqueretur. De eneis autem sine
tribophonibus incensione et fulmine determina
bitur in principio libri sequentis.

FIT AUTEM Comparat tonitrum et
volvem qd' primita fit tonitrum qd' tonitrus et
tamen coruscatio prima sentitur et tonitrum
qua coruscatio sentitur ut nubes et tonitrum
per audiendum modo nubes anticipat per auditum.
qua species visibilis subito multo explicatur. spe
cies autem fonti multiplicantur facillime. quia
fontes successivae in aere per motus producent
Uide dicit. hic autem coruscatio post percus
sus nubes ab exhalatione et post rem tonitu
r et fit qd' nubes anticipat antedictum.
qd' autem hoc in dicti resonum. 3da enim
nobis referentibus iterum remoto posterius p

et singulatim tempore remo possunt illi
qd' percussio remo pertinet ad venum.

Copidines facientes tractione dorsi libet
secundum in quo discrimenem de tonitrum et
resonum secundum opinionem dicimus.

Uenitus qui dam.

Multi et sens
tum hucus trahunt se
quo dilatatio diuersa
naturae tonitrum et exhalatione qd' opinionem
tonitrum et dissimilantur in tria partibz. 3a pars
recte opinionem. Exponit. 2a dissimilans. 3a
secundum non respondit. 3a secundum non
hunc opinionem. Alii 2°. 3a dissimilans non
dicunt. Etiam autem. Ex primis quidam
tonitrus. dissimilans. 2a dissimilans. 3a
non nullus quidam. 2a dissimilans. 3a
coruscatio. 3a dissimilans. 2a dissimilans. 3a
ignis procedere et dilatatio et contractione
autem videtur qd' dilatatio et contractio illius
quae ipsa opiniones. Causa vero dilatatio
ex extremitate partis ignis in extremitate contractione.
Uide dicit. Quia contractio dilatatio
qd' in uulnere. 2a dissimilans. Diversum autem
Expositiones quidam et illae. Interrogatorum
radiis. Interrogatorum omnes de ea videt
re qui ei dilatatio hinc videt. apud ceteros illi non
est ignis. sed dilatatio ignis est quidam de
super extremitate contractio qd' ignis ha
bitu modi ignis dilatatio est contractio. Se
parum autem ignis dilatatio existit in festo. I. per
tunc dilatationem dilatatio est contractio. tam
fusca dilatatio facta illi festo et primo fit contractio.
contractio.

Replies bas opiniones. 1. primo opinionem. Interro
gare dilatator. dilatatio qd' ignis contractio et
tropica opinionis modo fons dilatatio est contractio.
Ilo. magno autem dilatatio est dilatatio qd' ignis
et dilatatio qd' ignis sentitur dilatatio. 2. dilatatio qd'
opposita contractio dilatatio sentitur dilatatio
ut talis ignis sentitur dilatatio. 3. dilatatio qd'
quod dilatatio hoc fit circa eadem. Exponit
quando dilatatione fuit sed non contractio fuit
fusca sentitur contractio non fuit. hoc est qd' ut
debet dilatatio est fusca et fine contractio
fusiliter autem. Tunc repre
sentat opinionem ipse non aliq[ue]ntia
nus distinguuntur et determinantur causas tonitru
m et contractio. sicut operantur. Credo autem
ipsius dilatator arguitur. Deinde autem
sic dicit fons ignis potest est fusca fons si qd'
dicitur qd' aqua pluvia nra et grande non fons
in media regione serio sed primo effundit in
aere et potest in ea congregante dilatatio per
separationem modo dilatatio nra modo a
lido. sicut erit de igne contracto et radiis fons

quod prius erit i acte. qd in nubibus velipat
qd sit causa tonitruis et choruscationis aquorum
expungit et falfum. Unde dicit similiter autem
qd dicere eam validiter tam est a radice folio
interceptam in nubibus esse causam horum. I.
tempore et choruscationis non est probable. et
nisi illi sermo est dictus valde irrationabilis
tempore enim est nesciarum esse causam legre
etiam id determinatam. qd conteretur que
choruscationis et alterius talium et sickeri ut
dictum est supra. huc autem differe gloriosius
a dicto Empedoclis. Similiter enim et utique est
dictum suum sicut si quis patet aquam et nubes
et grandinem esse incertitatem prius a poteris
ut segregari et non fieri. uelud ypotheca. i.
mitrum ex utraque exaltatione semper facien-
te pulsus concretionis. ipsilocatione uniusq[ue]
ipsorum. eodem eti modo et illa nunc
dicta existimandum est esse concretionis. i. si
eri per insipulationem in hec. s. tonitruum et co-
ruscationis. sickeri per disaggregationem.
quare si alterum hoz prius dicitur. n
fuerit led omnia prius nominata sunt dum si
eri apparent nec alterum ipsorum erit. quia
de ambobus eadem congruit ratio et cetera.

Interceptionem enim.

Sed arguit contra Empedoclem. dicens
qd utique quo magis dicit interceptionem. i.
calidum interceptum in nubibus esse aliquid
plerumq[ue] quoniammodum ponit. Empedo-
cles ipsum et ignem interceptum in nubibus
ipsilocationis pulsa ab eo. quia si ignis existens
in nube patiente ab eo causat tonitruum et co-
ruscationem. similiiter dum aqua calcit a
sole in igne et postea infrigidatur sickeri ton-
itruum et coruscat. quod tamen est falfum.
Ideo subdit. et enim aqua a sole et ab igne sit
calida. sed tamen cum teruum conficeri intri-
gideatur aqua congelata nullas accide fieri ta-
lam excedentia qualiter illi dicunt. feliciter con-
traru et choruscationem quis oportebit fin-
rationem. i. proportionem magnitudinis spi-
rituum inter in aqua factum ab igne facere
feruunt et ex consequenti tonitru uel corn-
lacacionem. quem spiritum nec est possibile pri-
us inexistere. ipsi aquae neque illi formam seruo-
rem faciunt. fed sicut. i. non dicunt tonitruum
causari per force ebullitionem. sed per siccitatem.
Est autem et tria pars ebullitionis sicut dum
terrum cunctum ponitur in aqua frigida. qua
enim pars aquae quod extinguitur incidens
detinatur hac parte buliens facie formam.

Intelligendum qd est differentia inter ebulli-
tionem et terram. quia ebullitionis sit in frigido
humido a calido obtinente et in spiritum con-
vertente. sicut dum aqua bulitur in lebere. I.
siccio est extinctio calidi et frigido humido. uel
formis ad ilium consequente sicut dum ferrum
cadere ponitur in aqua frigida.

UT AL-
TEM. Recitat aliam opinio-
nem de choruscatione. et tria facit. pri-
mo hoc. et reprobat eas. 3. resumit predicas

epiphysis et conclusio intentum de causa
tonitru et choruscatione. ibi. 1. qd quidem
igitur. ibi. 3. Quis quidem igitur. De pri-
ma dicit qd sunt quidam de quorum numero
sunt Eledominae qui dixerunt choruscationem
non esse realiter. sed apparet sicut dum quis
nocte cum uirga percute mare uidetur fulge-
re. Unde dicit. Sunt autem quidam sicut E-
ledominae qui sunt choruscationes non esse sicut
uidetur aluminantes tanquam pulso fulmis
sit quando quis percussat mare uirga. uide
enim aqua nocte fulgens. sicut dicit apparen-
tiam fulgoris raptum moto humido vniue-
rsi choruscationem.

ISTI QUIDEM

IGITUR. Reprobat opinionem pre-
dictarum dicendo qd ipsi errantia quia non
erant affecti nec introduci in opinionebus qd
sunt de refractione radiorum. Unde causa qua
re percussa aqua in nocte vniuestrum splendor
non est motus humidi. sed quis percussa a
qua aliquis eius partes eleuantur et aliquae de-
primuntur a quibus refranguntur lumen ad e-
os multiplicatum ab aliquo corpore lucido ex
eius lumine refractione splendor quidam
utriusque refractione qui in die non apparet. quia
minus lumen est in minima. Unde si ita est
de choruscatione sicut est de illo splendore ut
illi deterunt coruscatio non uidetur in die
quod ramen est falfum. Dicit ergo. Sit quid
igitur nondam erant contacti in his opino-
nibus que sunt de refractione. quod quidem
uidetur esse causa talis palustre. uidetur enim
aqua percussa fulgere refracta polo ultra. per
refractionem radiorum infusum lumen ab ea
ad aliquod corporum fulgide. propter quod
et hoc magis sit nocte. in die enim non uidet
quia lumen quod est die amplius existet minus
lumen in nocte appareat eximia fuit obiectio.

QUE QUIDEM IGITUR predi-
cas opinio et conclusio intentum de causa
tonitru et choruscatione. dicit. Quis qui dem
igitur dicuntur ab aliis de tonitru et chorusc-
atione hec sunt. his quidem uidetur qd
ignis perfractio. Tonitruum autem uidetur
eis qd sit extinctio non intus facto igne. Et una
quaque pallionem ut non potius. sed igne
primo fructuens ut patitur super iuxta moni-
bus suis. Non autem dicimus ea idem esse
naturam omnium illarum pallionum super fra-
quidem et in terra. In terra autem causare est
temperum. In nubibus autem tonitruum.
Omnia enim hec dicimus esse idem qd substi-
tutam et sicut exaltationemque fluere quide-
quacumque. i. aliquiliter uenient illi. sic autem. i.
terra inclusa facie terrae morum. Disgregata
autem in nubibus conuenientibus et ipsi con-
gregatis seu in palliis in aqua facit tonitruum
et choruscationes. Et enim alia ab his ut
klystones incendiariae et fulmina de quibus
postea dicuntur sunt existentes etis de natura

etiam hinc de tonitruo quidam et cornicione
est dictum. quare sc.

Gratias altilissimo deo qui huic secundo finez
impulit.

Capitulo primum tractatus primi libri ter
ti de emphiba et thiphone

e residu is autes dicamus

Quoniam scripta

re prolixitas in a
nimmo legentisedium partit. idcirco docebam
brosequentes in quandam brevem formam
decenti redigere. Dostis ergo Ap. in fine libri
precedentis determinavit de tonitruo et de
ruficatione. nunc consequenter determinabit
alio que similiter generantur per expulsonem
exhalationis de nube. sicut sic emphiba et thiphone
et reliqua huiusmodi. Cuidit autem hic tertius
us liber in tres tractatus. In quorum primo de
terminatur de quibusdam vicis vocatis emphiba
et thiphone et de incensione et fulmine. In 2^a
determinatur de halo et yrude et de paralladio et
virga. In 3^a vero determinatur in generali
de generatione lapidum et metallorum. Ex
codus tractatus incipit ibi. De halo autem
tertius incipit ibi. Quicunq; autem. Primum
tractatus continet duo capitula. 3*n* quoque pri
mo determinat de emphiba et thiphone. 3*n* 2^a
ibidem. Cum autem de rufac. determinat de in
censione et fulmine. Primum capitulum divid
atur in duas partes. quis primo proponit i
tentum. 2^a prosequitur ibi. Spiritus enim.

Dicit de prima q; postq; determinatum est
de tonitruo et ruficatione. nunc dicamus de
residua operibus huius segregacionis. scilicet ex
halationum a nube. dicoentes de eis non i pra
dicto et precedentibus. **SPIRITUS CIIIS**

Prosequit et primo. **spiritus CIIIS**
determinat de emphiba. secundo et thiphone ibi.
Quicunq; autem. Aliud primo ostendit
modum generationis emphiba. 2^a causam quoq;
dolorum accidentium ibi propero quod.

Dicit de prima q; hic spiritus segregans
per modica. et exhalatione diffusa in partus per
te et partim in nube diffusa et leviter factus p*er*
terpellationem et perflans et subtiliorum exil
tenui partium facit tonitruos percutiendo late
ram nubem et chorifications per eius incensionem.
Si autem multus nimis a nube deorsum expel
latur et spissior flegreget tenus nimis subtilis
emphiba ventus fit ac propter quod.

Alligata causam quoq;

propter

9

diam accidentium emphiba. Quorum primum
est q; est ventus magius et impetuosus. causa
causae quia fit a nube. vnde frigidus et quoq;
celeritate et celeritate multa exhalationes q*ui*
tas deorsum expellunt. que veris terris cum
impetu lateraliter defundit et fit ventus. Sicut
enim est q; cum emphiba fit magis pluvialis.
quia propter intensas nubes frigiditatem. unde
te eius partes in aquas conseruantur que a nube
de leggegantur et per pluvias defunduntur. vnde
in nube sunt vapor et exhalatio que sunt pri
mata materialia pluviae et ventus et de illo plus fit
felix pluvia aut nubes de causa materiali pri
cipio plus a nube leggegantur sc.

q*uicunq* autem. hoc determinat de thiphone et
quippe facit. quia primo ostendit quomodo
typhon generatur. Secunda et tertia ibi. Clericus
men. comparat typhon ad enaticas. Tertio ibi.
Clericus autem ostendit quomodo proprie hic
mentis appelleatur typhon. Quarto ibi. De
residua scimus. ostendit quibus locis et tempore
ribus fit. **Clericus** ibi. sic quidam determina
vit de exercitu eius. De pris ostendit quo
modo typhon generatur. vnde q; a nube per ei
us frigiditatem aliquando exhalatione exalatio
nibus et trans fit ex amplio ad strictum que
non potest penetrare reflectere impetrans. ut
obstaculis exhalatione defendenda esse. reflexta
et exhalatione se invadet impedita immo
tus ad invadere et invadere et sub invadet fit
flat. sic q; no potest directe moueri fusca neg
deorsum. quare monachus circulariter. Et gira
tionem. Intelligentem q; typhon duplicit
fieri posset. Uno modo ex exhalationibus et ex
deorsum descendentibus fuscellis ut tacum
est circa litteram. Alio modo ex exhalationibus
a diversis nubibus exalatis ex opposito fit
tutus. Tales enim exhalationes per aerem co
tra se motu ad invadere se impellunt et impedi
lunt et per circulariter girantes momenta. q; si
liter sit possibile inde ab Alberto in 2^a habens
in capitulo de turbine. quia valde est pulchra.

VERUM TAMENTUM. nem ad enaticam
notandum q; sicut quando fit enatio. impetrant
partes nubis que sicut cum exhalationibus q*ui*
bus sunt commixtae. ne sive terram monasterum
sic etiam accidit dum sit typhon.

Ostendit q; UOCATUR
AUTEM. hic autem proprius vocatur ty
phon dicit q; hoc palio si fuerit incolorata us
que typhon exhalatio nentis indigefas uelut et
necesse est coniunctione partis nubis q*ui* pro
borzalibus. Ostatque quibus locis
typhon non dicit q; non sit loco et tem
poribus borzalibus. vnde frigidus neque re
solitus sed magis locis et temperibus calidus.
sicut nosse enatio. carna causa est. quia hoc
enam sive spiritus. exhalatio calida et siccata
que extinguitur a fortis frigiditate et cetera.

fit quidem. Determinat de effec-
to typhonis, et ibus typhonis dicitur
quod typhon sit quando eneficus factus, i. ventus
non potest a nube legregari, tunc enim simili-
cum nube ad terram propellitur a qua reper-
tur et furvus impacteret fecum discedere que
reperiit super eam paluera palea et inter-
diam lapides et trabes et rupes taliter. Cir-
ca illud capitulum debet ante primo quare hinc
flexus non determinatur de his ventis in se-
cundo libro in quo facit tractatum de ventis.

Sed dubitamus de differentia inter enefi-
cam et typhonem. Nesciunt ad primum q.
Arifolios in tractatu de ventis dicunt de-
minutus de vento qui originem habent a pla-
gia mundi ut oriente occidente sc. Alii autem
tenui de quibus sic determinat non oruntur
a plaga mundi sed a nobis. Ideo distillu-
m de ipsius uoluntate determinare. Et si quis q.
typhon aliquando ortum haberet ex una nube et
tunc proprio appellatur typhon, aliquando a
utem et duabus nubibus ex opposita situatio-
ne tunc dicitur turbo. Sed secundum dicitur
q. inter enefiam et typhonem et multiplex dif-
ferentia. Prima est q. typhon est ventus minor
et fabulosus q. enefia. Ideo enefia obdurat sere
propter suum gravitatem, et typhon impetu-
us ad terram implicant et reperiuntur a non
enefia. Secunda differentia est q. enefia
moacter transuerterat typhon autem circu-
lante gorando locum portando quod reperi-
t super terram, et paluera paleas et reliqua ta-
lia, et aliquando est tanti impetus q. arboros
exuersi et educti prosterunt. Tertia differen-
tia est q. enefia ex una sola nube causatur
sed typhon aliquando causatur ex duabus ut
dictum est prius sc.

Capitulum secundum tractatus primi libri ē
tu de incensione et fulmine.

um autē de

TRACTIS

Ita ē
secan-

di capitulum huius trac-
tarus in quo Arifolios
determinat de incen-
sione et fulmine. q. dividit
in tres partes. In quia prima determinat de
incensione, in 2a ibi. Si autem determinat
de fulmine. In tercia ibi. De tonitruo epilo-
gat. Dicit de prima q. cum spiritus subtilis
fuerit legatus de nube, et ignitor propter
subtilitatem et motum runcit incendio. Unde
huiusmodi spiritus sic incensum colorat
serem ei, præpinq. igniendo ipsum sc.

si autem Determinat de fulmine, et
duo facit, primo quod di-
ctum est, 2a ibi. Semper enim, mox dubi-
tatione. Prima item in quatuor, nam pri-
mo ostendit modum generationis fulminei.

Secunda ibi hoc quidem determinat de effec-

tibus eius. 3a ibi Propri quod concludit quod
dans quartu ibi. Quare enim. Declarat unus
suppositi. Dicit de prima q. si a frigido et
nube expellatur spiritus subtilis et multus in
ferus cum uolentia generatur fulmen, quod ē
diuornis modorum, quoties si ratis spiritus
fuerit ualde subtilis et cito penetraverit illud, cui cedit
non est aduenire. Et ibid poterit appellari
argentum. Sex autem spiritus fuerit subtilis
minus non penetrans cito ratis est ad-
durens quem nequabat solens. Intellige-
dum q. enefia et typhon incensio fulmen fuit
ex exaltationibus exinde expellitis, differentibus
tamen in subtilitate et quantitate et aliis acci-
dentiis. Cinde enefia et typhon fuit ex ex-
altationibus grossioribus non accensio et quanti-
tatis maiori. Incendio vero fit ex exaltatione
subtilis stante in aere et accensio fulmen autem
fit ex exaltatione subtilis quantitatis maioria
accensio et ad terram impetuose expulsa.

hoc quidem. Determinat de effe-
ctu et ceteris fulminis di-
cendo, q. fulmen proper est subtilitatem et
exaltationem sui modis aliquando penetrans il-
lad quod percurrit sed non ignit nec colorat, et
liquidans autem non sic cito trahit alijs co-
lorat et plus morata faciens denigrat sed non
comburi quia circius pertransire et comburatur,
cum maxima tempus requiratur ad combustionem
q. ad colorationem.

Concludit ex dictis
q. corpora resistentia magis patiuntur a sul-
mine et non resistentia, quia pluri tempore
fulmen est eis applicatum et in maior tempore
fit maior actio. In corporibus autem non
resistentibus fulmen penetrans non agit, ab
declarat Arifolios duobus excepis. Quoru-
primum est de clypeo ligneo fulcro laminis
crebro fulmine percusso, fulmen enim non le-
vit lignum sed per sua porositas penetravit
laminis autem his depligate eudem resistit
et liquificit. Secundum est de homine uelli-
to quem fulmen interfecit et tamen uoluente
non combustus sed tantum laceravit.

quare etiam Declarat unum sup
politum uidelicet
q. hec omnia de quibus hic determinauimus est
fusus exaltationes calide et siccus, et hoc manife-
stum fuit in combustionis cuiusdam templi i
epholo combulti, nam ad multas partes illius
templi laminae serbatur, continet et ad alias
partes ferocibus discreta propter fumus illuc
existens in aliquibus partibus circius in illa
mari q. in alio, ex qua parte q. fumus est spi-
ritus, et aliquando inflatur et aliquan-
do non, et huiusmodi de exaltatione, unde rug-
itus lignis inflammatus in loco rugitur multus
egreditur fumus qui inflammatur redens fur-
sum et flamma per flammam uideretur tendere et
una domo ad aliam et invadere ipsam.

semper enim Accedit duos de
biratione ibi 2a

Et contraea. Dicit qubitario est utru iglesias

fulmen precedat spiritus & similiter sequatur.
Respondebat Aristoteles dicendo q. sic. sed et
loqui prius non ostendens quia non sunt colora
et illi qui precedunt fulmen prius pertinetur
ad illos quod debet pertinere q. i. plures perti
nent a fulmine.

Secunda dubita
tio ei utrum confruas per lumen dividant
inferiora corpora dura. Dicit Aristoteles q. si
sed spiritus qui levigando nubes fecit formam
velociter expaluit inferius pertinet corpus
durum dividit ipsum & levigando non currit.
Intelligendum est fulmen properiter diversi
tatem eius in levigante & graffante quantum
te mortis negligat & alios huiusmodi habet
ut eos efficit inducere aliquando enim pene
metat & non dividit nec colorat nec exiret a
liquido colorat & non exiret. aliquando erit
nitidus & aliquando dividit. & aliquando ei sine
lapide ut dum exaltato est medium fabricat
ali quando autem ei cum lapide ut cum batto
parcas graffas bimidas humiditate nitido si
reductio partibus fabibilis per motum & co
lorem inunctor & induratur & in la pedito
teruntur. De omnibus epilogat p. 33 q. 4. ac.

Capitulum primum secundi tractatus libri
et halo & yridis parallela & virgine i gene
rali

e halo autem

3ste est secundus tracta
tus halo tertii libri. In
quo p. 33q. Aristoteles in
precedenti tractatu de
terminans de imprelio
nibus que sunt ex lumine
ne solis aut lune seu quarundam stellarum ne
ficio vel refracto a nube aut vaporis imperio
insularo tunc sunt halo yridis. Et continet
iste tractatus quartuor capitula. In quorum
primo determinans in generali de halo yridis
parallelis & virgine. In 2° ibi. Primo autem p
terminat in parallelis de halo. In 3° ibi. Tria au
tem. determinat in parallelis de yride. In quar
to ibi. Eadem enim determinat in speciali
de parallelis & virgine. Primum capitulus
dudicatur. ut primi premittit intentionem. 2°
ibi. 3° ibi. quodque prosequitur. Dicit de
prima q. nec dicimus nunc de halo & yride
quid sit utrumque & properiter quam causam &
parallelis & virgine. quia hec omnia sunt per
evidem causas. prius tamen circa uniuersos
ipsi oportet accipere passiones & accidentia.
ipius quidem. Prosequitur
1° duo facit q.
nun prima determinans de accidentibus halo
rum & vero ibi. Causa autem determinans de
causa causa fuit principio. De prima tria
facit. quoniam prima determinans de accidentibus
tibus halo. 2° ibi. Tria enim. determinans &
accidentibus yridis. 3° ibi parallelis autem. 4°

terminans de parallelis & virgine occidat
cibus. Dicit de prima q. halo fuit apparet
eis tunc circulos circa solis aut luna et
alia splendidae stellarum. & huiusmodi
nocte de die meridiis & vero. nocte autem
in diuerso & occasione. Intelligendum primum
q. causa recessione halo est super luminos &
calore dissimile ad fragrantes inferioris re
gione seruare possunt ut subiecti conserventur.
Causa recessione est lumen folio vel atteri
ut felix ab illa vaporis refractio filii directe
supponit. Intelligendum 2° q. illi circulos
potest apparet clara & levigata & subiecti
no frangentes causas apparet in nocte.
qua recipiunt moderatissima frigida & pulchra &
liquefacta vaporis & moderatissima calore &
radio dampno resistente qui vaporis difficit
in medio clara. Tunc autem resigil occidat in
occidente & magis q. in nocte in quo tuba dia
fe ex levitate sua deridet que modico calore
et non gelante. noctis autem apparet in hoc
me ex causa predicta. Intelligendum 3° q.
halo fuit causas apparet in nocte & in die. &
noctis frangentes apparet in nocte circulus lumen
q. in die aqua vaporis in die circulus frigida
noctis temperata frigida tunc apparet &
noctis noctis apparet in circulo & noctis prop
er circulo calore. & plus noctis diffinitione &
potius caputissima properiter temperatissima calo
ris a frigide nocte.

yridis autem
cibus yridis. & primo de eius figura. 2° de re
pare his apparetibus. 3° de numero yridis
tum apparetibus. 4° de coloribus eius. Ta
cit ergo primo q. deesse yridis nisi ei circa
lumine complicita nec major levigatio. Sicut ei
existens in qua vel occasione apparet levigatio
lumine q. cuiusvis portio sub q. potest appa
ret. sed circulus minor. sive autem densitas
figura oris ignoratur apparet yridis parte minor
levigatio. sed circulus maior. Intellige
dum q. yridis et quidam arcus apparet in ei
lo distans colorum causatis ex reflectione
luminis solis facie a nobis fibi oppositus. Es
et dicit Zillerus quoniam vel et. minor. tunc
arcus et minor. sed et maior yridis apparet
qua coloris eius magis apparet. & finaliter
quanto vel et minor vel et in ortu vel occi
tu tanto arcus et maior. sed et minor yridis ap
parentur. quia tunc radice. folio debilitate
in vaporibus molitus. nec potest tunc vel dare
lumine irradiare in oppositus ita scilicet facie fa
cit domino efficiens. Intelligendum 2° q.
apparere yridis non potest esse diffinitione nisi
veritate signe ad magnitudinem respondeat. Quare si
et ultima proprietas perpective. scilicet 3°
partitione yridis carcerans existet. Causa causa causa aliqna yridis Zillerus. Ap
ponit color rubens causans et bonitatem inten
situdinem signum significans q. aqua non praesul fu
ger ipsius. & quo ignis habet in arca hoc ali
quid hoc operacione. color annus yridis cas
sus ex aqua levigatio. quod significans q. ignis

non preualeat super aquum ex simili causa q̄e
per magnum tempus nec per ignem nec per
aqua poterit fieri dilatatio nūmerigie $\frac{1}{2}$
et post Secunda offendit tempus ap-
partitionis yridis dilectio q̄
yris post equinorūm annūm debet
m̄oribus existentibus qualibet hora dicitur p̄e
apparet. eo q̄ tunc sol non iustus est dilatatio
super orisontem. In effuso autem diebus nō
sit vris circa meridiem hinc alio horis fieri
posse et maxime in regionibus in quibus sol et
cedit ad senit capitulo nostrorum op̄ionum
tunc basi pyramidis sub quo yris uidetur
aut facit sub terra. aut modica eius portio su-
p̄ tria debeat $\frac{1}{2}$. neq̄ duabz.
Tertio declarat m̄
nūcūrūm yridis simul apparentium. dicere q̄
simil non sunt plures yridis dubios. quod
debet intelligi ut plurimis quis aliquando
littero rō simili apparente tres vel quatuor ut
post offendatur. **haz autem.**
Quarto decem. nat de coloribus yridis dicas q̄ utrumque yri-
dum simili apparentem ei tricolor. I. habet
tres colores ad invenit similes. et cetera una
confinet altera. et eius yridis que ei extit co-
lores sunt obscuriores et minus apparentes
et contrapositi coloribus yridis interioris. Undi
yridis interioris prima parsitera que ei ma-
xima in ea habet colorum paucitatem. media
autem habet colorum uiridem. et ultima que
ei minima habet colorum alurgum. Yridia
vero ex extremis continentia exora. minima
paritera maxime paritera alterius yridis. p
pinquissima ei punicea. media ei uiridio. et
prima ei alurgum. Colores ergo yridis sunt
puniceus uiridius et alurgum quo ferè pictores
sunt non possum facere h̄z per mixtiones alio
rum colorum. qui illi quo faciunt per mixti-
onem non sunt vel i coloris sicut isti. Color a
utem qui interdui apparet inter paucitatem et
uiridem per coram usus positionem appellata
tur xanthos. Tercero. **paralleli a**
utem minit de accidentibus paralleli
rum uirgirūm dicere q̄ paralleli uirgē se
per sunt ex latere solis. Et parte meridiel l'
ex parte septemtrionali non supra solem nec
infra seruos terram nec ex opposito plus so-
lis. et semper apparent de die sole ascendente
ab oriente aut descendente ad occidente. Et
plurimum apparent sole existente in occiden-
te. raro autem sole existente in mediotē. q̄
admodum fener accidit in buforo mari. ubi e-
num per totum diem ulli sunt duo paralleli
sole rendentes ab ortu uiginti ad occasum. Dei
de epilogar et pater. Intelligendum q̄ ille
uirge que alto nomine linea perpendicularares
appellantur. quia litter continguntur uirgē
corpus scilicet ramen uirgē terram angulos i-
tus facere uidentur apparet ex latere solis
et sunt signi future pluiae. interdui sunt di
ueriorum colorum. sed ut plurimum habent

colorum fulcam aut pallidum. fulcam quidē
proper fricis opprimente. pallidum autem
proper subtile squalorem illuminatum. sunt at-
fic diffolite a lateribus solis q̄ latitudine na-
bis lumen solis refrangente q̄ plurimum de-
fendente uerba meridiem et uerba leporis
et fabri ad certos. et namque uidet
ur nisi cum foli frequentius in occidente. ra-
tius autem in oriente. sed cum sol q̄ motum
suum diurnum tangit lineam meridiem tunc
ali quando quis raro ille carpe uidetur dilpo-
ni ad latera foli per longitudinem defende-
do uerba orientem et uerba occidentem. sed
tamen ex utraque parte dilatantur nubes a
septentrione in meridiem.

Dicit determinatio in generali **causa at**
de causa illarum imprecisionum et tria facit
primo hoc. $\frac{1}{2}$ ibi. De diem. monet dubita-
tionem. $\frac{1}{3}$ ibi. Quod quidem. Dicitur sup
positiones uiles ad sequitur. Dicit de pri-
ma q̄ omnino illorum prīus dictorum esse
est causa quia omnia haec sunt refractio. I. sicut
per refractio radioruū luminis facta. a
magno vel nabo sed differenti modo diversis
refrangendi. qui ait modo fit refractio in
halo et ait modo in yride in uirga. et cetera re-
tione coram et aliis et ad que accedit fieri
huiusmodi refractio uerba a mbe net a
magno. et uirum ad solen et ad altitudi fulgo-
rum astrorum $\frac{1}{2}$. **et per diem**

Et dicitur dubitatio. utrum yris non illam possit fieri in die sed et
in nocte sicut halo. et responderet Arisotiles di-
cendo q̄ sic sit aliquando in nocte circa
lunam. sed tamch' aliq̄ antiqui putabant q̄
non. hoc enim iſebat eos quia accedit raro.
Huius etiam sicut alta causa uidetur quia in
nocte colores sunt debiles yridis lumen multū
occultantur propter noctis obscuritatē. Et q̄
yridis lumen refractio declarat. Arisotiles quis
non potest fieri nisi in una die meridi. dum
luna est in pleniori. quia tunc habet plus
de lumine q̄ ipsa existente in ortu vel occasu.
quoniam tunc a maioriori parte lumen transmis-
titur lumen ad nobem sibi opponitam a qua i-
fflectitur. et hec omnia factum ad illius yridis
apparitionem. que et alia huiusmodi mixtio
in quinquaginta annis simili coniuncta guntur.

Intelligendum q̄ Albertus non acceptat
hoc dictum. Arisotiles de lumen yridis in die
circa ipsam bis uide in eodem merito. q̄ si
eri potest luna existente in medio celo. Arisotile
tamen ergo forte hoc dicit de mente aliorum.

quod quidem igitur
Dicitur res suppositione. Quarius prima
est q̄ presupponit debemus ex declaratio-
ne spectruū q̄ radii aliquatenus ab oculis proceden-
tes refranguntur ab aere et ab aqua et ab aliis
corporibus planam superficiem habentibus
ad corpora luminaria. Intelligendum q̄
Arisotiles dicit illud. Infrequendo opinio
neq̄ quadrangulam mathematicum qui noluerit

billonem fieri extrahendo, sed tamen-
tus non ei ut pater per illos propriis
enim perspectiva communis. Ut de his quos
ponentes omnem fieri per radicos ad ostia
mirentur superfcie conari, ita etiam et commerce
et Artiliculis alibi positi, si et corpora tanta
modo multiplicatur lumen ad seruos impelli-
tum aquas a tuba non potest generare
propter suam graditatem a proper coram
superfcie planam uniformiter et ante re-
franguntur ad ultim, neque de illo curvatur et
reflorunt. sed illorum opinione in sequitur,
toto illo terio quia huc fit modo tunc illi
o milium fact differentiam in proprio ins-
tu ipse poli dicit. **Et quia**, secundum
suppositio est q, speculum
quidam fuit in quibus apparent coloribus, si
figuraverint autem fuit in quibus fuit in
parent coloribus et non figure, i. fuit illi que fuit
etio parus et non sunt sensibilis distingui-
in talibus enim apparent coloribus figuratis as-
apparet ei speculum, quia omnia figura-
dunt esse distinguis, id quod uideat elec-
tilibet non potest apparere elec in eo quod uideat
elec indistincte. **Color autes.**
Tertia suppositio est **color autes**,
et color clarus apparet in basim vel corpore
ribus ut specula et habentibus aliquad se
parat clarus, et utrum et dum speculum fuerit pa-
rum et medius et uero fuerit fortis, aliquad
autem talis color apparet natus clarus et
obscurus. aut quis peculum mediante quo
uideat haber colorum obscurum sicut dum
albus per speculum uirtute uideatur, aut quis
medium et coloratum sicut dum album vide-
tur per nitrum ruborem, aut quis in eo est de-
bilis et talis clarus obscurus uideatur. **De**
hinc autem perspicuit talibus habent peculia-
re in demonstratis circa sensu, quis in libro
de sensu et senti, i. illo nunc utatur aliquando
ut declaratio. Dubitamus utras bolo yro
paratu et urge fiant per refractio-
nem sicut uideatur uero artificios, dum de
ci q, hec omnis linea refractio quod intelligi
debet effectus. q, ex refractione constuantur.
Ad quod responder decedo q licet Artiliculi
leam non uideatur facere differentiam inter
flexionem et retroflexionem, quia eponuntur
cum pro aliis, tunc proprie loquendo ut fac-
tum per se uideatur inter illa et magna differen-
tia. Dicropit quod scendum et q radicos
quidam et perpendicularia, et quidam et co-
linea. Perpendicularia cui et cedens super
aliqua superficie et utroque latere angulum
castum equaliter, i. rectum et in osculo in media
rario ut de densiori non frangatur, sed aut
transit directe et nudus super et reflectantem
aut in ipsum reflectant et si reflectant super-
ficiem. Radius autem obliquus et qui ca-
dens super aliquam superficiem et uno
terre angulum castum at maiorum q ex alto, in
oscculo medius rario ut demptior sit per
ipsum multiplicatur non leviora rectum inel-

Diximus enim quod hinc sit per se deinde ratione radiorum solidi que invenit, obiectus solidi fortasse a recto est, ut supra. Radiorum illarum sequitur etiam. Tertius conditio solidi circumscribitur ad rectum, secundum conditionem apparet, ut rectus sit, ut rectus. Quodque ex recto modo hinc interius circumferentia conatur. Et si conditiones apparet, ut hinc efficiat distinguitur per lignum et rectum et secundum per certas fas separatas in qua hinc apparet. Et riteque per eam circumscribitur, ut rectus per rectum dicuntur in rectis et diagonalibus triangulis, ut pater citius dicere ergo ut. Secunda conditio solidi fieri per radiosque regularium hinc fortasse a semper rectius esse apparet. Probatumque non sumus modis tamen solius et unius conditionis in eis ut probemus. Nam hoc non potest nisi sit hinc solidi quod ad diagonales quadrilateros ad idem 3 ad idem radios regularium, et secundum quae gaudet qui sunt in illis, sicut sunt trianguli. Ex quae etiam ostendit ad ea modificationes re factores ergo ut. Tertius conditio parallelogrami et unius rectus per refractiones et reflexiones tantummodo solidi. Tercia conditio ut proprius caput scilicet interius declaratur sic.

**Capitulum secundum tractatus secundi libri
tertii in quo determinat in speciale de belo.**

rimo autē de
figura. ³Und et le-
cundum co-
pitulum huius tractatur i
quo Arithmetica specialiter
descrivetur de halo. ⁴et
facit apud primo premissis ita, ² pro
fugatur ibi. ⁵Sic quidem agitur. ⁶Ex parte
prius et non prius discussum de figura ipsi
ut halo. quare sic circulum ubi prius fuit sensu
caloris. ⁷quare sit circa solam aut lumen aut
sunt altera genia in his omnibus cedat cognitio rō.

rimo autem de
figura, ³modus est le-

fact quis primo premisit factum, 2° pro fagoribus ibi. *Nisi quidem agitur.* *Ex parte* prius & nos primo digerimus de figura ipsi ut holo, quare sit circulus ubi sit per fagoribus, 1° quare sit circa fagoribus aut lumen aut alia altera quia in his omnibus cadit cognitio regis.

Dico quoniam primo de figura halo. p^o ibi. Oportet autem de coloribus eius. sⁱ ibi. p^o ipse aures. Offensit quare frequenter sic circa lumen & circa solem. Prima dicitur in duobus quibus primo premittit suppositiones sⁱ ibi. Sit enim adducere demonstrationem probacionis qd halo sit circulus. Dicimus iterum in tres secundum tres premittit suppositiones. 2° ibi. Referanguntur. ibi 3°. Conditio. De prima ponit primam suppositionem dicendo qd sit quidem refractio ultro. I. radii uisus a re seu usore insipillata confundente in umbra si talis nubes facit superficiem regularem. i. planam. & exterioris confusione partim parvaram & subtiliter non probandum radiorum penetrationem propter quod halo insipillat confusione si quidem. Ingrediatur procedere est signum a quo seu plausu facture. et tamen eius distractio & marcedatio sunt signa. de genere. I. marcedatio sine exterminatione sunt signa ferentia distractio autem eius propter extum exaltationem sunt signa spiritalia. benti.

Si quidem. Dat causam signi. nunc positi. dico qd si tales nubes confusione nec marcedant nec distractabunt. sed permittant sua propria natura procedere verius similiter est signum a quo. quia in hoc insipillata nobis taliter confusione ex qua eius insipillatione accipiente continuo est frigideitate est nec fariam aquam uenire. propter quod hoc maxime alite sunt nigro colore. Cum autem taliter confusione distractio est signum spiritus. qd nubes diuinitus est facta a spiritu venturo. non dum autem presentem apud nos. cuius signum est. quia hinc sit ventus indecunq; fuerit principia nubis distractio sine diuinito. sed cum nubes fuerit marcedacta sine exterminatione et signum serenitatis. Unde si aer seu usor insipillata ponatur sicut haberet ut in ceteris nubibus intercepitur nec ueniat in aquam insipillationem tunc palam est qd talis aer vapor leggregatus ab exaltatione facta & tunc et signus pulibri temporis. Quomodo qd denique huiusmodi aer sit si habet sit refractio radiorum uisualium dictum est.

REF 2311 JUL 12. Ponit secundum super positionem dicendo. qd radii uisus refranguntur a confusione a lumen circa solem aut lumen quando apparet halo. p^o opere quid halo non apparet. et op posito sol est aut lumen sicut apparet res. sed uidetur esse lumen. Intelligendum qd dum apparet res sol est ex uno latere & nubes a qua sit refractions radiorum solis est ex alio. nubes a utem est in medio. & id est res que apparet in eis nube sit in speculo uidetur esse ex opposito solis. Cuius aurea in qua uidetur halo est media inter solem & lumen & ipsum nostrum. qui propter magnam distanciam non percipit medium inter caliginem & solem aut lumen. Ideo indicat halo simul esse cum sole & luna.

Undique autem ponit tertium am suppositum. dicendo qd cum undique similiter sit refractio radiorum nubis est electrum si nubes sit continua & uniformis. aut circuli partem si nubes sit discontinua sive difformis. qd patet quia ab eodem signo sive equaliter diffusa ad idem signum semper referatur. sed cum tenuis les radii super unum circuitur. intelligendum qd dum apparet halo aut luna irradia ita nubes ibi suppositam. & radius perpendicularly qui fortissimum est transit non refractus. Radii autem non perpendiculariter refringuntur. quia g^o radius perpendiculariter transire per centrum nubis sequitur qd omnes radii ab eo equaliter distantes refranguntur in punctis nobis circumquaque a centro equaliter distantibus. & per consequentem g^o lineam circularis. & qd ibi qd halo ubi sit radius refractio sequitur qd ex quo talis refractio est circulus qd similiter halo apparet figur circularis. fit enim. Adprobandum qd halo sit circularis figura ponendo calum in terminis videlicet qd a. sit in via 7.b. sit sol. & g.3.d. sit circumferentia nubis medie inter lumen & vi lum in qua apparet halo per radiorum refractionem. c. uero sit centrum eius. & sit punctus medius inter a. & b. situatus in linea perpendiculari protracta de a. in b. que sit a. c. b. nunc arguit. Aristoteles qd ex quo linea a. g. b. 7.a. 7.b. 7.a. d. b. sunt equales. quia confunduntur ex linea equalibus quoniam linea. a. g. 7.a. 7.a. d. sunt equales. & similiter linea g. b. 7.a. 7.b. d. b. sunt equales. & constitutae triangulos habentes eundem basim. lineam. a. c. b. ergo sequitur qd omnes illi trianguli sunt equales.

Deinde ducentur tres cathe a puncto. c.
ad punctum. g. ad punctum. 3. ad punctum
d. dividendo tres angulos priores magnos i
set minores. quarum tres qui sunt perius. s.
lant ad insinuas equales. 7. similitudine tria qui
sunt perius. b. sunt ad insinuas equales. 8. nam
ergo cuiuslibet aliorum tria lacera sunt eis
la lateribus alterorum duorum. sequitur q. ba
si omniim illorum trium sunt ad insinuas e
quales. f. g. c. 3. d. c. t. c. am ergo sic sit centrum
in quo uniuersit. 5. 6. 5. id circumferentia se
gatur q. tales circumferentia fit circularis.
quia omnia linea recte protractae de tali centro
ad illam circumferentiam sunt equales. sed q.
tali circumferentia apparet halo per retractio
nem radiorum in ea factam. ergo halo est si
gure circularis.

telligere oportet autem *hic determinat de colori
bus halo, precipponendo primo q. halo fit in
refractionem radiorum factam a nobe fabiola
que convertitur in parvulas guttulas que per
fum intinensibiles proper parvitas. id est
fumus speculae qui representant colorem & nos
figuras aggregatas canentes eis proper
earum ordinacionem ad insinuas unius esse
videtur. hoc flante dicto Hirtilloq. q. halo
medio apparet coloris ab aliis propriis lumen q.
liuolum superare opacum nubis. 2. maxima
uersus certam ubi est maior tranquillitas. 3.
circumferentia utroq. nigri coloris videtur. ga
llie nubes est graviter a lumen remissum. 4. et
cum q. ista potest iuxta partem albam. 5. et
grauem potius iuxta album videtur nigruis.
sepius autem. *Hildegard canela
quare halo sepe
nunc circa lunam q. circa solum. que est q. sua
lo. et magis calefactius q. luna. id est magis
diuisio nunc neque requiritur utr. h. halo. car
ca alia utr. halo et similitudine causis sed n
limitata significat plantam sennit aut fer
ritatum. proper confluentiam vaporum sa
cumentum halo circa q. alia dic parvus et r
ic secundum**

Capitulum tertium tractatus secundi libri
et in quo specialiter determinatur de yride.

215 **autem est**
refractio. 31 ad
citem capitulum huius tracta-
tus. In quo Arisotles
specialiter determinat de
yride. et duo facit, quia primo premitur inter-
num. 2° ibi. Refractus quidem propositum
de intento. Dicit de prima qd dictum est
primo qd yris est refractio, sed nunc dicimus
qualem et refractio est, quodammodo, ut sit cui
et proper quam singula accidentia sunt
circa ipsam et cetera.

2is autem est
refractio. 3dud
et sic

refractus quidam.

primo determinante de alteración y pérdida de figura del *Candidatus* en su etapa adulta. Si bien estos datos apoyan la posibilidad de cambios en la figura y/o perdida de la generalidad, no así *Candidatus* epizooticus, que es el caso de *Chrysanthemum* nigrum. El primero presenta una menor alteración en su figura y/o perdida de la generalidad. Considerando esto, el primero es más apropiado para ser considerado como patógeno de *Chrysanthemum* nigrum, ya que patógenos de cultivos o períodos plantas tienen que ser sus hospedadores.

Dos tipos de respuesta fitoquímica se han visto en *Chrysanthemum* nigrum: una respuesta de estrés y otra respuesta de estrés constitucional. La primera respuesta es la respuesta de estrés inducida por la presencia de patógenos, que es más intensa y rápida. La segunda respuesta es la respuesta de estrés constitucional, que es una respuesta de estrés que se produce en las plantas en respuesta a estímulos ambientales o daños hereditarios, como la sequía, la temperatura o la luz solar.

En resumen, los resultados de este estudio demuestran que la presencia de *Candidatus* epizooticus en *Chrysanthemum* nigrum induce cambios en la figura y/o perdida de la generalidad, lo que sugiere que es un patógeno importante para esta planta. Sin embargo, es necesario realizar más estudios para confirmar esta hipótesis y para comprender mejor el mecanismo de acción de este patógeno en la planta.

propter quod quidem

Dobles disposiciones de eje verticals, dí-
cos que grazan hacia el sur y que reflejan
radios norteafricanos he bombarderos.
Especialidad de este sistema es que
mismos instrumentos en su mayor extensión miden
retraso lineal degradado del magnetismo ter-
restre, o sea que cada curva mantiene
misura de iguales nortes. Si los eje fijos
mismos presentan aparición de curva en or-
tu en el octavo y duodécimo punto en medio del círculo.
Siempre y cuando la curva difiera de las anteriores
no sirve y radica en una multiplicación adi-
cional en influencia a que refractan los
atmosféricos sobre informando que los
mismos se extienden al espacio. Sólo en quelas
cuando los radios se irán más lejos se ad-
miten tránsitos de radio desplazados en recta.
Siempre y cuando la curva difiera de las
anteriores sube igualmente menor, crece fuerte
y fortíamente y muestra menor separación. A
los doce desplazamientos en círculo pone aquella
separación de la anterior, la cuarta, a los círculos
consecutivos cambian prácticamente nombre, es
a veces la mayor y otras partes invertidas (princi-

est in aere ingrossato per vapores elevatos ab aqua . et flante evo a se ingrossatur propere fusa humiditatem . etiam sol est in ortu vel occidente uideatur per serum caliginosum et magis impurus proper eius uicinitatem maiorem ad terram quam dum est in medio celo et cetera.

ab aqua autem. Dicitur super positionem de aqua dicimus quod ab aqua maxime refrangitur radix uisus cum insipit siccitas nubes et magis quam ab aere cum sit grossior . Et ibi non parvum partem eius ex quibus constantibus sit rotatio et magis necessarium esse perculum ipsa caliginem que est minus grossa .

quoniam autem. colorum yridis in generali dicimus quod manifestus et latus dictum est primum quod in rubis speculis induit stabiliter et tenet tantum color apparere . figura autem est imanifesta : propter quod est necessarium cum insipit pluie et aer qui est in nubes sive vapor inspiratus consistit in rotatione . et in rubem reverberat . sed nondum pluie fixo defensio et si ex opposito talia nubes fuerint sol aut aliud fulgidum sit ut tal nubes sit in speculum et fieri refractionem luminis ab ea ad illud fulgidum et ex opposito illius fulgidi . qui in tali nube fieri empasias . et apparitionem coloris non figure . unquamque que illorum speculorum existente parvo et indistincto est tenet . aggregato autem ex omnibus corum coniunctitate magnitudinem habet et colorum representantem sic quod unumquodque sporum speculorum continuo eundem reperiet . colorum et .

Hic dicitur . **quare quoniam.** tunc ostendit qualiter sol nubes et oculus se habent quando yridis appareat . et nubes quod sol et nubes ex opposito sit : nubes autem sunt sit et medium ipsum . tunc enim sit refractio luminis a nube ad ipsum solen et ipsi sic te habentibus sit apparitione yridis et non alterius .

quod quidem igitur. Determinat generatio coloris yridis spes soli . et tria facit . quia primo determinat generationem coloris puncti .² ibi . Quoniam autem . Determinat generationem aliorum duorum colorum principium .³ ibi . Xanthos autem . Determinat generationem unius alterius coloris minus principalem . Prima adhuc in duas . quia primo ponit differentias inter yridem et halo .² ibi . Apparet autem ostendit quomodo color punctus generatur .

Dicit de primo quod manifestum est ex dicto quod yridis sit per refractionem hodi infusum factum a nube ronda ad solen proper quod yrida temperat ex opposito solis . halo autem sit circa ipsum solen . sicut ambo sunt per refractionem . et hec est prima differentia inter eas . Secunda autem differentia est in varietate colorum quoniam in yridi est colorum variae ut post ostenderetur . qualiter non est in halo

Cuius causa est quia in yride ab aere et nigro sit refractio ad solem et de longe ab eo in halo aereum de proprie . et ab aere seu caligine . causa est abesse et naturam . Intelligentur et propera raritatem nebula a qua sit refractio luminis in halo . et propera luminis fortitudinem ex maiori propinquitate nebula ad solem vel lumen et nubes in yride in halo apparet color albus ubi in yride ex opposito causa apparent diversi colores .

apparet autem. Propterque ostendendo quomodo in yride generatur color punctus seu punctum . et prius facit hoc .² declarat ibi . Dicte quod .

Dicit de prima quod fulgidum apparet in nigro per refractio . ut per nigrum tanquam per medium punctum et nihil distat a puncto . quod patet duplum . primo de igne lignorum nigrum qui ruborem habet flammam precepta quia ignis ille ardore est et albus seu fulgidas est mixtus cum multo fumo nigro .² quod albus per caliginem et fumum ut accidit in ortu eius vel occasie apparet punctus .

propterea quod illud quod dicitur .² declarat .² et cetero quod proper hoc quod fulgidum . etiam in nigro vel per nigrum apparet punctum . prima refractio yridis que est in superiori eius parsit uideatur habere talern colorum . et punctum ad rubrum quia a puncto quinque que sunt nigra sit refractio fulgidi . et radiorum locis . sed refractio puluis halo non habet talern colorum sed totum colorum album . De aliis autem coloribus yridia posterius dicimus .

Intelligentur et nubes rorida proper e sua dempliata respectu caliginis habet rationem nigri . et fulgidus exinde ab ea multum distat . propter quod ex refractione seu reflexione radiorum solis facta ab ea non causatur in superiori partitaria a qua lumen interius reflectitur color albus seu clarus qui est color solis . nec color niger qui est color nubis sed color rubrum qui est color medium inter illos colorum extremos . et autem apparet halo sol est magis proprius nebulae a qua sit refractio . et nubes et halo caro que naturaliter est alba . video in halo apparet color albus seu lucidus clarus . et per parte agentis et per parte materie . et aliquid nebulae in sui circuitu seruitur ita quod ipsa quod ibi apparet color niger ut dictum est supra .

ad hunc auctum.

ad hunc auctum. dicitur secundum .² declarat modum generationis coloria yridis per experimentias vel per ligna ibi . Circa haec enim . De prima dicitur quod ex ea ipsum solen non sit mora ratis confitenti et . nubes rorida facta sit ex opposito ipsum .² aut pluie ipsa confusa in aquam et in pulatio ne proveniente a frigiditate intenta per anti parasitum coloris prouenientem a sole proprie eius uincit argum . aut dissoluitur et in aerenem convertitur . id est nubes est ex opposito solis

proper elongationem inter rotationem
rubia et eius conformatioem in aquam cadentem
est tempus intermedius in quo coloris yridis
et apparent in illa rotatione. Cinde et cal-
go existens circa solen lumen ab eis efficit taliter
ut postea sicut et rotatio efficit et oppositus
solis tunc halo habetur coloris sicut yridis. sed
quia caligo non est similiter diffinis. Ideo
est aliquid circa solen quod habet talen en-
phalum. L'apparitionem coloris yridis est cir-
culare. pars tamen aliqua inde lumen coloratis
tunc non circulare ex latitudine sole que de-
cuntur nigrum. sed de his posterius dicunt. pa-
ter itaque qd si caligo circa solen conflueret in
rotationem its qd fulgidum appararet per re-
gum circa sole appareret yridis circularis.
ut apparet circa lucernas.

circa bas

ETIUM Dicatur mo-
dum generationis coloris yridis
per experientiam vel per figura. In tria facta. qd
primo fact hoc de yride que apparet in aqua agita-
ta per remos. 2d de yride que apparet in aqua agita-
ta per rotationem ab homine proiecta ibi.
2d. Que autem ibi est. sit autem. Idcirco qd
prima qd nocte circa lucernas est plurimum
fluctibus ventis australibus efficitur hinc
est yridis et maxime habebit oculos humidos
quorum nubes proper debilitate cito refracta-
tur. Sit autem balus modi yridis ab aere ba-
mido et evanescere et a lumine deficiente a flâ-
ma mixta cum eo. tunc enim fit huiusmodi et
eritur speculum et evanescere proper nigre
diminutum est summa lumen autem lucerne non
est album. et proprium colori albo. sed yridis.
3d. qd apparet in ultimo circuitu talis yri-
dis est purpureum plus a ceteris ad nigrum
punctum autem non est ut ei in yride solis
et hoc quia radius visualis qui refrangitur est
paucus et debilis et speculum est nigrum. inde
ergo Arribalica qd color exterior yridis lu-
cerne proper debilitate luminis reflecti non
est purpureus sed purpureus et ad nigrum
nunquam tendens sive accedens et cetera.

QUE AUTEM. 3dem facit de yride qd
ta cum resia. dicunt qd yride que apparet in a-
qua tunc lata et mari a remo est colorum
potiorum fit eodem modo sicut fit yridis que
apparet in celo. sed in colore est similius yri-
di qd apparet circa lucernas. non enim vide-
tur habere in circumferencia eius colorum pa-
recuum. sed purpureum. cuius causa est quia
in calo yride refractorum lumine fit a parvissima
guttula continet et sensum que penitus sunt a
qua leguntur. Intelligendum qd in yride
lucerne debilitas luminis est causa coloris pur-
purei. sed in yride aqua per remos agitata
causa coloris purpurei est maior in pilatio et
opacitas aquae lumine reflectentis.

autem. Dicunt idem de yridi fit
de apparente in aqua ab homi-
ne per rotationem proiecta. dicunt qd yridis fit

ubi aliquis subtilitate rotationibus roget ali-
quem locum qui est positionem ad solen its fe-
batur qd aliquis pars aere illuminetur a so-
le et alia propinquia sit umbra. tunc si aliquis
roget rotum lumen aere in parte umbrae
apparet yridis similius illi que apparet in aqua
agitata conformato. et similis causa coloratur.
et per refractionem radiorum factus a
parte umbrae. 3a hoc causa color rotationis
veneris pro tempore.

qm̄ autem color

terminat Arribalica de ge-
neratione diuersi diversi colorum prin-
cipalium yridis. 1. tridius et alijs. et dico
qd. quia prima presentis aliquis impeditio
mea est. Deinde secundus 3d. alius est et de
eis impeditio latitudine. De prima 2d
tridius ponit et res impeditio. presentis
de primo qd quia talis color. 1. ponit et
una colorum yridis de causa generationis de
eiusmodi fluctus. et hinc nubes vides discerni
fluent et palus de fons et aqua. L'apparitione et
generatione diuersi colorum yridis. et res
impeditio. Quare prima est res impeditio
de generatione yridis. 1. qd impeditio apparet
in nigro aut per nigrum colorum colorum
presentis. Secunda est qd quanto vello videtur
difficile a me et latitudine tanto spacio yridis
lumen et rotationis videtur. quia per spacio debilitate
ero. Tertia est qd nigrum resipet atque
sicut presentis. unde albus debilitate vello et
parcet nigrum.

Ex his impeditiis
omnibus inter quod am. 1. dico facit primo hec
2d. aliquas causas aliorum colorum principi-
alem yridis ibi. Quia quidem igitur. De
prima facit primo dicunt qd proper hoc
ponit qd omnia vello a longe nigra apparet
et hoc deinde omnia causa est quia redolens
videtur per latitudinem spacio latitudine. et qd
debilitate videtur spacio nigrum. Ite
nigra albus per latitudinem spacio latitudine
et hinc videtur et hoc que accidit
circum lumen. 1. in libro de leon et venatio. qd
hic fons de his propriis fermentis. nubes autem
de spacio dicuntur ut contente per positione nro.

apparent ligatus
nunc dictis addendo alia. dicunt qd proper hunc
causam que dicitur est nubes a longe apparet et
grisea minora et pluviosa et si fuerint deinde
pe. 2d. multa quidem quia habet latitudinem ma-
gno videtur pluviosa. quia debilitate videtur
proper quod nubes non possunt distinguere
inter partes eminentes et depressiones. sicut
quando deinde videtur. et similiter est de his
qui in spacio per refractionem videtur. qd
apparet nigra et pluviosa et si forte videtur
quoniam videtur per latitudinem longiorum.
L'aggregatum ex incidenti reflexa. et ex co-
ficij debilitate. et nubes nigrae videtur
spacio latitudine in aquam qd in ipsa nubes ex
eadi causa. qd per refractionem a nube debilitate

s'picuntur, ut autem differat illud quod in-
decur alterari a uisu ut aliqui dicunt, aut si
sum alterari a uisib; quia utroque modo id
erit proposito nostro.
3. Infra secundum dicitur adhuc autem.

ceps et oportet non nisi latere et recipiens

nubem existentem prope solem non uidebis

colorata aliquo colori yridis sed colore albo

3. Intemus autem eandem uisum reflexa per s-

quaum aliquo yridiali colore uidebitur colora-

ta, quis raro per lineam longiorum et debili-

no uidebitur. 4. per consequens apparet ma-

gia tendere ad nigredinem, manifestum est et

gitur et nigrum dum debilitate uideatur appa-

ret nigrum, album autem minus album n.

qui quid igitur. Aliquat etiam aliquot
colorum yridis principalium, et tria facit pri-
mo quod dicitur et. 2. ibi. Quoniam autem
aliquat causam quare colores yridis princi-
pales sunt tres et non plures. 3. ibi. Dicper
quod determinat de situ et positione colorum
yridis in utraque yride apparentium. Si
cic de prima et radiis affinali qui est fortior
in prima paritera prima yridis et in interiora
permutas colorum etiam nigrum in punctum
quia album seu fulgidum nigrum in nigro ap-
petit panicula per dicta superius. Radius autem
in aliis qui est aliquantulum debilior in feci-
da paritera et consequenter se habens ad illud
permutas eius colorum in utridem qui est ali-
quam plus accedit ad nigredinem. Ali-
us autem radius qui est adhuc debilior in in-
teriori paritera permutas eius colorum in alur-
cum qui ad nigredinem predictio coloribus
plus accedit. 3. intelligendum est aliqui per
utrum debiliorum seu fortiorum intelligent
radiis multiplicatum a uisu ad nubem re-
flectum a nube ad solem uolentes et quando
tale refluxus et fortior facit apparet colorum
magis tendentes ad albedinem, quando au-
tem et debilior facit apparet colorum ma-
gis accedentes ad nigredinem. Dicunt enim
Aristotelem hic imitari mathematicos altere-
os uolentes iteri extra intendo, et utrus lic-
acrum vel non pertinente, et dicocasiam ap-
parentem solorum colorum etiam istam, et quod illi
colorum in yride apparent et diversificantur
et diversam proportionem lumen solis ad
nubem rotundam multiplicati et ab ipsa refle-
xi ad eius operatatem, et quia in interiori pa-
riteria prima yridis lumen reflectum est inter-
ius et nubes rotunda est rarior et minus opaca
ideo ibi apparet panicula color qui est plus vi-
gena ad albedinem, quia vero in interiori pa-
riteria lumen reflectum est debilius et nubes e-
dempit et magis opaca, ideo ibi apparet co-
lor aliquam plus ad nigredinem uergens, et
in media paritera (la medio modo) se habet
ideo ibi apparet yridis color qui inter ali-
os duos medioriter se habet in claritate et
obscureitate. De illis autem coloribus yridis
utrus sint heri aut fantochidi solent, et quoniam

do a noble nominentur postea apparet.

Aliquat etiam que

colores yridis principales sunt tres et non

plures, dicens et infra tertiam yridis parsi-

ram et minimam non sit aliquis color qui se

stabilitate apparet, sed ex tribus coloribus perfec-

tum yris sunt alia plurima ex tribus sunt p-

fecta. Unde si illis sit aliquis alius color ille

et ita remansit quod non percipitur sensu.

3. In

reliquum quod infra tertiam pariteriam yri-

dis non sit aliquis color sensibilis alius a co-

lore nubis, propter debilitatem luminis ab

ea reflecti.

Determinat propter quod.

de ordine et situ colorum in yride, dicens quod

proper ea que dicta sunt utraque yris appa-

ret tricolor, et interior et exterior, sed habent

eo opposito modo ordinatus unde yris inter-

ior et exterior pariteriam haber panicula

qua ab ipsa matre lumen reflectitur, et pro-

portionibus est et diuidit de 2^a de 3^a pa-

rtiria, et quod media pariteria est yridis, et mini-

ma et aliura continua plus accedit ad ni-

gredinem. In yride aurea exterior et econtra-

lo, et maior eius pariteria haber colorum a

lurum properi minoribus habere de lumine sol-

Media autem est yridis qua plus habet de

lumine. Inferior autem est panicula, quia ad

huc plus de lumine participat. 3. Intelligen-

dam quod si aliquando una sola yris appa-

ret, tunc haber colorum ordinatus, ut dicitur

de yride interiori, tri aliquando duebunt yri-

dis apparatur quarum una est prima immedi-

ata, a sole caudata interior et contenta. Alia

vero dicitur 2^a quia mediante prima caudata

exterior et continens et post ostendetur, et in

his coloribus ordinatur ut Aristoteles ponit i

literis. Quasi epilogus, dicens quod si qua bene

dicas fuit de apparentia colorum in yride est

recens ipsa sit tricolor et in his foliis coloris

bus colorari de quibus supertus dictum fuit.

XANOS AUTEM Hic determini coloris yridis minima principalis qui non apparet per refractionem luminis ut aliis tros, sed ylo lumen per juxtapositionem alteram colorum. et duo facti primo quod dictum est ibi. Ex parte autem aliquantus causam quod undam prius dictorum. De prima primo premisit id quod intendit ibi 2^a. Signum autem determinat id per signa. De prima dicit q̄ color dictus xanox i. cytrinum ut quidam expounderunt apparet in yride propter alias diuersas colorum facta insidem apparente. f. panicemur viridem. panicem enim facta cum viridi possum album videtur. Intelligendum q̄ 2^a ristoribus posuit in yride tres colores qui apparent ex refractione lumini facta a yride. panicemur viridem et alios. Alterius posuit quartum colorum apparentem folium et inter capositionem panicem cum viridi. Unde ergo et propter juxtapositionem panicem cum viridi para panicem immediata viridi videatur ad albedinem declinare. colorum cytrinum re preferentare. quia magis album minus albo in xapostum albua videtur. ex quo sequitur q̄ iste color xanox non est serua color fedelium apparente. **Signum autem** Declarat quod premisit per signa. a primo per primam dicere q̄ lignum hinc est q̄ nube existente nigrum ubi quia yris aperte yris maxime pars manifesta. et nūc accedit in eius circumferentia magis videtur colorum xanox et panicemur quia xanox est color medium f3 apparentem inter panicem et viridem. quare tunc propter nubilem nigredinem qui est in circuitu toti apparente album. s. plus declinare ad albedinem. panicem enim per comparationem ad illa s. nigredinem nubis et viriditatem est album. Intelligendum q̄ xanox sic color crevit non el medium f3 naturam inter panicem et viridem. quia plus declinare ad albedinem q̄ aliquis illos. s. et folium medium f3 apparentem per eorum admixtum facta politionem. **ad huc** Dedicit secundum si numeri dicere q̄ yride macrescente. s. diffidente propter nubem illi gregationem statim cum panicem solutur. s. ut disparere incipit propter nubem album. et tunc cum viridi panicem permixtatur et xanox. **Tertium** s. **maxime autem.** grum q̄ color minus albus iuxta postulas nigro respectu eius apparet magis albus est. yris que fit a lumen ipsa enim apparet nubile ab ea respectu yridis solaris. quia sit in nube obscurus et nocte tenebros. sicut igitur ignis a diuisa igni et nigrum appositum nigro facie minus album apparet albus. sicut viride possum iuxta panicem facit ipsum apparet minus albus sive cytrinum. **Quartum signum est q̄ pp. fit autem juxtapositionem diuersorum colorum ap-**

partes eius color est maxime manifestum. In floribus diversorum colorum et texture factis ex eis in quibus aliqui flores leues alios possunt ut purpurei testa albos sed alios alterius coloris nubile differt f3 fantasia m. appariri omen. quia videtur alterius coloris. propter quod illi qui ad lumen inserviunt quod est debile nocturne flores variare compendendo ferentes alii nate multiorum decipiuntur capiendo flores invitas coloris pro floribus alterius coloris. quia sibi illius coloris est videtur utrū tamē nō erat. deinde ex epileptis. **Signum** causam q̄ **duplica autem** rundam dictorum et quoniam facti. quia primo aliquantus causam de yride exteriori et continent quare est obliquus. s. ibi. Et econtra aliquantus causam quare haber colores contrapositos yridi interiori et contente. s. ibi. s. exterior yris oftenat ordinem colorum yridi in figura. 4^a fol. Tres autem aliquantus causam quare sunt non possunt apparet plures yrides dubiae. Deinde per primam q̄ yris exterior et ambientis aliis yridem est aliquantum dupla ad eam in magnitudine. quia causatur in nube materi. et ob liquor in coloribus foliis. s. habet eos ex opposito propter eandem causam. Causa vero propter quam habet coloris obliquiorum est quia minus quilibet protinus longius est quia videtur ad nubem diffundens est debilior. quia ergo minus videtur yridem exterior ad meos rem distantes. sicut prope eam est debilior. et eius debilior fit recessio. quia fit a recessori spatio. quare quia minus incidente in rationem est minor propter hanc causam facti coloris yridis exterioris apparet obliquiorum.

Intelligendum q̄ Arribiles in toto illo tractatu infestissimam opinionem positant ut perius q̄ nubis fiat extra mitredem. nra tamē causa est quia ad yridem exteriorum debilitate lumen multiplicatur ex quo est diffusior et q̄ obcuriores colorantur.

Et ECONTO Et hinc causam **tertius** quare yris exterior habet coloris contrapositus yridi interiori. dicere q̄ yris exterior habet coloris contrario positio yridi interiori. quoniam yris interior immutata est in partibus habet coloris panicemur. quia cum sit nubilus propagatus ab ea sit maior minus frigido et color clarius representatur. color panicemur. s. quia media pars frigoris est aliquanta lumen minus remptum. ideo minorem facit refractionem. s. colorum habet obliquiorem. s. viride. s. finaliter dicatur de 3^a pars frigoris quia colorum adhuc obliquiorum eam sit dilatior. s. alingam. econtra autem est de yride exteriori quia a summi eius pars frigoris est quia ei proprius maxime pars frigoris interiorum amplius utrasque refrangitur ad folium. ex his exponuntur minus quia habet panicem colorum. habita autem pars frigoris. consequenter se habent. quia media et finaliter maxima se habent proportionabili. Ut

qua media paritera plus dicit a iufulo. minima et minus ipsum refrangit. ideo color est habet obscurorem. iuridem. et similitudinem de maximis paritera q̄ habet colorum aliorum. Intelligendum q̄ ista causa de diversitate colorum yridis q̄ sit propter diuersitatem refractionis yridis q̄ sit propter diuersa refractiones iufula faciat a nube ad lumen. color non acceptans sed dictum causas huius eti diversam proportionem luminis lohi a nube reflecti ad opacitatem ipsius nubis. ideo quia in maxima paritera prime yridis et minima secunda yridis est maior propria lumen solis ab nubis opiscitatem q̄ in aliis pariteris. et in medio paritera tercius yridis est maior propria lumen solis ad eundem opacitatem q̄ in minima paritera prime yridis et maxima secunda yridis. 3dco maxima paritera prime yridis et minima secunda yridis habent colorum magis clarum. s. puncium. et medie paritera habent colorē obscurorem. iuridem. et minima paritera prima yridis et maxima secunda habent colorē adhuc magis obscurenū videlicet aliorum. et hoc non solum habent caula diversitatis colorum yridis. sed etiam quare habent colorē corporis quando contingit duas alię yrides simul apparet. Unde etiam probatur diversitas proportionalis lumen solis a nube reflecti ad eius opacitatem in dubio et ferius invenienda ostendit.

EXTERIOR
YRIDIS colorum yridis in figura. dicens sit yris exterior in quo d. interior in quo s. Coloris autem in quibus. puncium in quibus d. iuridis in quibus. et aliorum rancor autem apparet in quo s.

TRES AUTEM designat causam ouia plura yrides duabas. dicens q̄ tres nominis yrides s. i. simul neque plures tribus. Cuius causa est quia secunda yridis est obscurior et debilior prīma propter debilitatem in ea fieri refractionem. ideo in loco actre yridis si ducatur et debilis sit refractio iufula sit importans per tingere ad solen ēs opinione mathematicorum superius posita. et consequenti coloris ibi comprehendentes. melius tamen dicunt q̄ ad illum locum ita debile lumen multiplicatur et debilitas ab eo refringitur q̄ color yridis sensibilis in eo non apparet neque causatur.

CIRCA DICTA DE YRIDE. te dubitationes occurunt. Quārū prima et tertia colora i yride apponentes sunt veri colora aut fantasctici. Et arguitur q̄ sic veri colora. Et primis sic ubicunque est materiale et formale coloris. ergo nō patet q̄ sequentia eas major et minor declararunt. quoniam in yride est lumen a sole multiplicatum et perflicatum nubis yridis q̄ quo lumen refragit seu reflectitur. et certum est q̄ lumen est formale in ipso colore. per se ipsum autem est in eo materiale. auiret. Exiendo iufula non describitur circa suum proprium obiectum. ut de colore. quantum color. sed usus iudicatur in yride esse colores. ergo sequitur q̄ in yride sunt veri colora. In oppositum arguitur Color est qualitas secunda que causatur ex mutatione elementorum actione et passione qualitatum primorum. sed colora qui in yride apparet non sunt huiusmodi ut patet q̄ nō. In ista difficultate sunt due opiniones distiles. Albericus natus q̄ colora qui in yride apparet sunt verissimi colora. Alii autem volunt q̄ sunt falsi apparentes. et q̄ in visione yridis subtili uideretur nisi lumen solis a nube reflectum. Unde sicut cum sol in eius erti vel oculis mediante sapore intermedio iufula bene apparet. sicut tamen non sit rubens sed lucidus tantum. quia per Ariflamentum fulgidum nulum per medium aspirat ruborem. et cum dum apertissimum lumen solis a nube reflectum que nigredine seu opacitate pertinet nobis color aliquis medius representatur. Crubens crocens aut iuridis. Accet id mitha sit talis color ēs opacitatem. sed ēs apparentiam tantum. et forte q̄ illa est melior opinio. ac experientia magis colorum quia determinatio respondetur ad rationem factas ante compositionem. Id primum dicunt q̄ per puncium non est sufficiens et tale materiale p̄cipius coloris proprie dici. sed requiriunt etiam opacum et recte ratione cuius corporis coloratum est iufulus terminatum. et quo color est passio mirri. et siud non reperiatur in rubore in qua yris uidetur. Id secundum dicitur q̄ iufula non describitur de colore. quantum color capiendo colorum colorer exterrit. et

lumen & lumen. & sic sumendo color em conce-
do qd in nube rorida est color. quia lumen
sed ex eo non est color proprius dictus ex muta-
tione causatus. cum tali sit qualitas 2^a qd
secundo dubitatur ^{de causa}
sit colorum yridis. sed qd dicit qd huius
duplex est causa. i. diversitas materie & di-
versitas efficientis seu formae. unde materia yri-
dis est nubes roridae qd f3 qd diversificatur i
partibus suo f3 raritatem & densitatem di-
versos in se recipit colores. Efficientem autem
illorum colorum est lumen sive a sube reflec-
tum quod f3 est intentus aut remissus atque
a aliis causat colorum. Ideo redicendum
duas causas in unum circa litteras dicebas
qd p3 usum proportionem luminis reflecti a
parte nubis rorida ad eius opacitatem dimes-
sus color in yride caufatur. & quia in superio-
ri paritera prima yridis est lumen intensius
& opacitas minor. ideo ibi causatur color ma-
gno clare. videlicet pumiceus. & quia in medi-
a est opacitas maior & lumen remissius. ideo
in eo est color intima clares. virides. & quia
i infima pars istria est adhuc pauciora major &
lumen remissius. ideo in es est color magis ob-
scurne videlicet albus. Unde nota. Alber-
tus qd quatuor sunt pumiceus a quibus fit lumi-
ne reflectio in apparitione yridis que sunt si-
cunt unus globus habens figuram piramide-
lem cuius basis est figura terrae. & cuspis tur-
sum in aere. Primum & supremum perpicuum
est nubes spissae & nigrae. Secundum est ro-
ratio tubulis minutissimis guttarum lab-
concaeo predicte nubis contents. Tertium
est guttarum grotularum oratio. Quartum
est ac humectans istis rotatibus interme-
diis & immixtis. tunc ex his declarat. cau-
tas diversificata colorum yridis ex parte ma-
terie. & dicit qd radii folio diffusi ad rotatio-
nem interiectam grotam que habet humidos
aqueos & indigellum. in ipsa profundata
erunt colorum virides. diffusi autem ad ro-
tationem superiorum fabrilium que habet mul-
tum de fulvo terro adiuto caufatur colorum
rubrum. In medio autem illarum rotationum
ubi est ac immixtus corporibus humectatis
radii (sia caulfant color em ceterum seu cro-
cum. Ubi adiuret qd Albertus illum color
quem Zirholes appellat panicum dicit esse
rubrum seu vinorum. & illum quem Briliot
appellat viridem dicit esse crocem seu cytri-
num. & illum quem Briliot appellat albu-
gum dicit esse colorum viridem. Ex parte ne-
re. & efficiente. lumen solis diversificant
colores in yride p3 Albertum. quoniam ex mu-
tiplici radiorum refractione que fit ex parte
ria inferiori prima yridis ad pariteras supe-
riorum color magis clares caufatur in parte
ria superiori qd in inferiori. ideo in paritera
inferiori est color minus. in media croceum.
in inferiori autem viridio magis aut minus
clarus f3 diversitatem materie. & aliquando

occupat medietas latitudinis arcus. ^{de numero}
tertio dubitatur ^{de numero}
yridis utrum sine tris ad quartum sur plena
Est quod respondetur qd Zirholes ponit qd
trio colores in yride appareat. i. tres pri-
marios ex reflectione lumine. folio causatis &
panicem viridem & albergum. & quartum ut
uno principalem solum per transpositionem
ponit cum tripli apparentem quatuor respon-
sionem cytrinam appellat. Albertus tamen colo-
rem medianum quoniam dicit esse crocem ad yridem
una aliquando dicit esse parvum non diffinens
in diversis coloribz. aliquando stolidus descri-
ficatus in partibus suis f3 magis & uuln-
eris qd p3 partem eius superiorem inservientem
rubro magis tendit ad abducendum & claritatem
& tri partem inferiorem inservientem viridem
magis tendit ad abducendum & obscuritatem.
proprieates dicit & aliquando in media parite-
ria efficiat crocem quoniam viridem pars
fusca. Ex quaetudo scilicet posse potest. qd p3
primum est qd ut Zirholes ponit respon-
sionem in altero paritera panicem Zirholes ponit
spissam in principio paritera recte quatuor cro-
ces dicunt. hinc pollici ponit in medio subiectum
& partem in una & quartam in aliis. Etiam
dicas secundum est qd per transpositionem croci
qd tripli non solum aliis coloribus appetit p
transpositionem croci cum uno solo propter me-
torem coram ad luculentem appropinquationem.
quarto dubitatur ^{de causa}
apparet duae yrides quartam una est prima
& contenta & alia secunda & contenta qd habe-
at haberet colores convergentes. Et arguit
qd non immo qd sicut in yride tenentis parite-
ria inferiori habet colorum magis clarum. s. l.
panicum. & medius minus clarum s. albergum.
& superior adhuc minus clarum s. virideum.
sic debet esse in yride contenta. et per conde-
quem qd habent colores similes pollos & non
contrarios. & problemum consequentia quia
illa paritera yridis contenta debet habere co-
lorem panicem ad quas multiplicetur lumen
intensius. cum color panicem fieri omnem de
clarior. sed illa est inferior paritera yridis qd
tene ergo ut probatur numerus qd inferior paritera
magis appropinquat radio perpendiculari
qui est fortissimum omnium. qd quoniam radii
non perpendiculariter transire per centrum yri-
dis. Unde nati Zirholes in littera qd eadem
linea recta transire per centrum folis & per ce-
ntrum yridis & per centrum oculi debent yri-
dis videre. Sed hoc refutatur qd baculus
di yridis habent colores convergentes ne pg
ad sensum. & Zirholes ponit in littera qd in
yride committit lumen ut dicatur in argumen-
to legi ut yride contenta linea esset.
Et arguit qd in inferiori paritera debet esse
color panicem. quia ad eam intensius lumen
multiplicatur. Dictoni communiter qd licet ad
eam intensius lumen multiplicetur. non tamen

ab ea intensius lumen reflectetur. Sed et quinque
yrides ab alia pariter esse. non iam lumen ad eam
multiplicarius properet etiam fortitudines
et maiorem eius partem penetraret. et transi-
proper quod in interiori pariter et color inter-
mixta clarus reperirentur. ab alio autem pa-
riter etiam superius plus de lumine reflectit
quia ad eum non ita forte lumen multiplicatur
id est in ipso clarior color apparet. sed contra-
et deinde continetur quia ab interiori eius
pariter plus de lumine reflectitur cum illud
non sit ita forte quod penetraret. et ex conseq-
ue ti color clarior illuc presentatur videlicet per-
nitens. et similiter clarerat de alia pariteris.
Uerius certum autem videtur nullus color
apparet. auta ibi lumen et adeo intensum et
forte totaliter penetrat et non nihil reflectitur fe-
cunditer. Unde et adserendum quod in pariteri
et inferioribus yridis contente color et ob-
tior proper lumine fortitudinem et nubem
et multum penetrat et forte lumen reflectitur.
sed et yride continentur etiam exteriori et pariteri
et superiores habent colores obscuriores prop-
ter luminis debitatem de quo minus reflecti-
tur et a pariteri interiori que habet lumen
intensius de quo cum non sit forte pars pene-
trat nubes et multum reflectitur et debet.

quinto dubitatu. De cuius
dicatio yrido. Ad quod dicit Albertus et ro-
tunditatis eius et duplex causa. scilicet materialis
et effectus. Causa materialis est gibbosus rota-
tio in cuius superficie in circuitu depingitur
yris. Causa effectiva est sol ex quo lumen pira-
midaliter egreditur cum pyramidis superi-
or arcus tantum in tempore dicto rotatio-
nis figuratur et alia pars non facit in terra. et ideo
yris non excedit semicirculum. sed et semicir-
culus aut minor. Unde quando sol est in me-
dio celorum quia tunc stat directe super terram
non apparet yris. sed quando sol est in orien-
te vel in occidente quia tunc medietas pyra-
midis sui lumen cuius conus est in sole et ba-
sis est in nube et oppositus fine rotacione in
ea facteno semicirculum. id est tunc yris semi-
circulus apparet. nec potest maior apparet
qua sit medietas pyramidis lumen folia
est sub terra et per terram impeditur ne vide-
atur a nobis. Cum autem sol elongatur ab o-
riente vel occidente. sicut tamen quod est ante me-
ridiem in polo tunc yris apparet maior semicir-
culo. et quanto plus appropinquat meridiem
tanto apparet pars semicirculo minor. Et
notet Albertus et duplex est substantia yridis.
scilicet habentur tres generationes. et illud est semicir-
culo rotationis oppositae sol in quo yris ge-
neratur primo per reflexionem radiorum sol-
ium et habentur appariunt tantum ipsi
sus yridis quod est nubes densitas in qua alii
apparet yris per reflexionem factas a prima
yride. et hoc est maior per colora huius yridis.
De nomine
yridum

que per hunc simul apparere. et matine quia
dicit Brigitte quod non possunt simul plures
yrides dubias apparere. Ad quod dicit Al-
bertus quod secundum existentia in meridie due possunt
apparere yrides simul una et magna et refe-
xione recta in septentrione alia et parva et
si non obliqua in occidente. sed non potest
apparere in oriente. hoc dicit Brigitte quo
ludic. et uterius potest esse probabile potest si
mul tres yrides apparere. unam directe ad a-
quilonem. et duas obliquas ad orientem et occi-
dentes. et etiam quod potest simul quatuor y-
rides apparere. due directe ex reflexione fac-
ta a nube ad solem. et aliae due per meridianum
factam ab alia nubibus ab yridibus prioribus. Alii
autem dicunt quod non possunt simul appa-
re plures yrides dubias i sitibus oppositis et
ut plurimum in eadem nube. potest tam
apparere simul tres vel quartos ex alia causa.

septimo dubitatur. De co-
ntraria differentia yridis folia ad primum lumen.
Ad quod respondet quod convenienter. quia si
cum yris foliis apparet ex opposito folio. sic y-
ris lumen apparet ex opposito lumen. sed differentia
qua yris foliis uidetur in die. yris lumen videtur
in nocte. adhuc in yridibus lumen non uidetur
ducentis colorum sicut in yride folia. sed tam
cum color albus. Quibus causa est. Brigitte
et quia lumen nubium in nocte tenebrosum videtur
candidum lucis album apparet. et huius diuisio-
naris causa est quia lumen lumen debile est et
pauci coloris ideonon rarificat nubem. et si
qua ex frigiditate noctis nubes est valde spila.
quare ex his causis lumen lumen non potest
in profundum nubium penetrare sed solam reflec-
tur in superficie nubis exteriori ubi color
albus causatur. Unde color rubens non cau-
sat nec lumen recipiat in profundo humi
de fumo. nec uiridescat in nocte nisi lumen re-
cipiat in profundo humido aqua. et suo
modo dicatur de treco. qm auctez

neqz circulu. Totam istam partes
usque ad capitulum sequens uetus translatio
profermitur. Albertus similiter respondebat
cam reliquo quia tota geometrica est. Sed
tamen dubitatur propter dicta Brigitte in
eadem. et propter posita in uno dubio superio-
ritate. Utrum yris potest esse maior semicirculo aut
circulus completus. Ad quod respondetur quod
Brigitte et Albertus uidetur nolle quod non.
Alii autem moderniores dicunt quod sic et Bri-
gitte sic glosant. scilicet yris non potest esse
maior semicirculo. ita uidetur quod appareat
maior semicirculo oculo existenti in centro et
ut in superficie terreni ut ipse supponit in li-
tra. oculo canem existente in loco multum ele-
vato potest apparetre maior semicirculo immo-
circulus completus. Unde dicit quod aliquis po-
tens yridis potest fieri sub orizonte. que licet non
potest uidetur ab oculo existente in planitate et
potest tamen uidetur ab oculo multum elevata

a superficie terre. Et pro hac opinione, licet batur aliud fundamentum adduci potest in tenore. Senecc dicens qd una nube in astutano sole existente in uirgine in mane post noctem pluviam uulsa est arcus qui erat totus circulus complicitus et tacit totus super terra ita qd nubes illius elevabantur a terra et concretae pluvias ipsius florabant in loco alto in calore frigido mons edificato. Et huius confusa aliis grande dicit qd vapor humidus recidens per frigus noctis cum planta depravata fuit in nube et in terra quam in superficie illustrans lumen folia qui iam accederat. et omnis luminis radius erat in extremitate usque rotundi. et ideo colorum pridie recipit et erant ibi coloris lucidi et dari valde proper subtiliter asperiorum et circulare. ideo quia vapor circula ricer secebat circa montem. et fuit alatus qd est in terris nel quarta hora diei et illustrabat saporem undique in circuitu.

Capitulum quartum tractat de secundi libri eti in quo determinatur in speciali de parte lumen in uirgine.

asdez eniz di
ctis cas. ³ Hoc est
capitulo huic tractatu
in quo Brutoribus determina
tur in speciali de paralleli
uirgia. et dividitur in duas partes. In pri
ma premittit intentum. In 2° plegatur ibi
sit enim. De prima dicit qd a nobis est ex
stuprandum easdem qd causas de paralleli et
uirgia que sunt de primis dicitur. Et hoc et pri
cum hec omnia sunt per refractionem radio
rum factam a uirga iuxta mure. fit eniz
De plegatur primo in genera
tia in speciali ibi. 2°. Uirge autem. De
prima dicit qd paraleli et similiter uirgia fit
per refractionem uulsa ad latere. hoc dicit in
sequendo opinionem quorundam mathematici
corum ut luce dictum est supra. melius tamen
dicitur qd illa sunt per refractionem radioru
lora faciem a nube quare et uirge a

utem. qd in speciali. et primo de uirgia
et de paralleli ibi. Duximus autem. De
prima primo comparar uirgas ad ea que ap
paret in nubibus. dicens qd sicut aliquando
contingit qd aliquando nubes supra existentes
non appearat aliqua color in nube preter colo
rem proprium ipsius nubis aliquid autem
ipsam nubem per refractionem faciat ab aq
uid ab aliquo corporum alto humidorum uis
tum nubes plena uirga et colorata coloribus v
garum. sic in proposito dum apicum lumen
folia uulsa recta non compendimus nisi
lumen folia. sed cum apicum ipsum per re
fractionem faciam a nube aliquando comin
git qd nobis apparent diversi colores in nibus

uirgarum. et causa differentia inter illa. quis
in caelo de nube color apparet in agno. sed in
uirgia color apparet in nube. Similicorda
qd causa quare nubes sibi a uisitate nostra non
apparet colorata. sed sibi per refractionem fa
ctam ab aqua nubibus colorata est illa. quantum
dictum est supra qd album uulsa per radices
longiores et debilesque nubes nigres vel ad
nigritatem tendere. sed nubes sibi per refra
ctionem siderea per radices longiores et debili
ores ergo sc. Liceo ergo nubes recte nubes ap
parent alba. sed causa per refractionem facta
ab aqua poterit apparet purpurea. et simile
est de lumine isto quod recte uulsa album ap
paret leuissimum. Cetera autem per re
fractionem facient a nubibus proprie coloris ex
stentibus lateribus nam ies representant colo
res ut p. si uirgo fuit pedo pofit degradabit.
fit autem. ⁴ Quae generatione uir
gerum dicuntur uirge fuisse quando nubes fi
tue irregulariter quis in una parte spissa. et in
alia parte rara. in una parte magis aquosa et in
alia minima. sive enim minus discriminante
refrangiunt a nube ad folium. hoc dicit p. 3 ma
thematis. sed p. 2 veritatem radios folio per
talem uulsa diversimodo refrangiunt ad ut
lum qui propter partitum speculum color
rem representantur et non figuram. licet de
te sit albi et fuliginei coloris. tamen sic refrac
tus a nube irregulariter qui est opaca seu nigra
p. 3 discutitantes refractionem diversas repre
sentant coloris et puncticulas meridianas seu san
con ut dictum fuit supra de yrde. Unde si
bil differt ut tales colores apparet simile
albus per nigritatem aut in nigro sunt dictum
fuit primo. ⁵ Prolongandum p. Albertum
qd uirge alio nomine linea perpendicularis
appellantur. et qd licet apud folium uniuersa
tam in latere signata rectas faciat ut
denatur. et sunt ligna plena uentur in propria
fune aliquando diversorum colorum lincei et
rus. sed hinc magis obscuri. et habent in plus
rimum duos colores. pallidum seu insidiosum
et fuluum et fuit a latribus folio. hoc modo qd
cum foli est in occidente tunc sunt in meridie
et septentrione. et similiter et cum foli est in o
riente nec linea figura folium nec infra. sed fix
disposita a duobus latribus folio p. latitudi
nem nobis aequaliter meridianum et meridionem
troneni descendente a sublimi ad terram. et
nunquam uideatur nisi tunc id frequentius
in occidente et tunc in oriente. Quando autem
foli tangit lineam meridiani p. motum lucei
uolum tunc aliquando licet aro uidetur illa
uirge ad duo latera folio disposita per longi
itudinem descendendo uerba orientem et uer
ba occidentem et ex ultra parte distanzat
nubes a septentrione uerba meridianum sc.

patalchus autem. ⁶ Omen
folia uulsa recta non compendimus nisi
lumen folia. sed cum apicum ipsum per
refractionem faciam a nube aliquando comin
git qd nobis apparent diversi colores in nibus

virgarum et parallelorum ibi. **Autem**, prima adhuc in duas pars primo facit quod dicum illi. 2° inter corollaria ibi properat b^o.

Dicte de prima q^o parallelus fit cum acri. i. nubes raro sunt et maxima regulariter. Nimirum spuma in omnibus partibus suis, propter quod parallelus apparuit albus. Aenam re- regularitas speculi facit unum emphaseat. i. u- num apparet colorum, proprietas quia rotunda nubes lumen incidit in caliginem. i. nubes mi- dum conseruantur in aquam, sed aquae propria- tatea prope solem existente radiis eius, uni formiter refranguntur et color lumen sicut et co- lor lumen representatur. quemadmodum acci- dit dum lumen solis ab aere uniformiter in spumam refrangitur, et hoc est causa propter qua parallelus apparet albus.

HOC r^o. Quorum primum est q^o parale- lus et magis signum aquae q^o uirga, patet q^o nubes ex qua sit parallelus et magis disposita ut convergatur in aquam, q^o illa ex qua sine uirge esse n^o.

Secundum, corollarium est q^o parallelus australis, i. qui est ex latere solo verso austri et magis signum pluviae & parallelus borealis, i. q^o ex latere k^o uerbo boreani, patet quia auctor est uentus temperata calidus et humidus pluviarum in ductu. boreo uero est uentus frigidus et secus et carum prohibitus.

Tercius, mundus accidentium virgarum et parallelorum, i. duo facit, quia primo numerat huminandi accidentia, 2° certi causas assignat ibi. Dicte enim. De prima sicut et sicut prima habetur et uirge et parallelus ut plurimum sunt sole existente in occidente vel in o- ciente, raro autem sunt ipso existente in me- ridie et non sunt supra solis nec infra. Ici a latere sua tunc, neque sunt usque prope soles nec multum distanter ab ipso.

Prope **CNUM**, horum accidentium, primo assi- gnat certi autem quare uirge et parallelus non sunt inde prope solem, nec multum distanter ab eo, nec etiam supra ipsum, dicens q^o quando nubes et prope solem tunc sol, q^o caliditate ipsi immixtis et dissipatis, quia e tunc non sunt, uirga nec parallelus, et similiter et diu nubes et dissipari, et non sunt nubes exten- se nisi remota a sole, quia tunc nubes ad eas pertinente propter magnitudinem distante nubes ab eo et adeo debiles q^o a parvo speculo testudinibus et frangi non possunt que tamen refractio ad uirgas et parallelos est et levior, q^o quod diu sol debilis de usu insperando ma- thematico intelligendum est de radius felis qui ad nubes multum remotam ita debiles pertinent q^o levibet refractio non possit a propter hanc causam halo non sit ex expecto solis, quia nubes ita rara sunt et illa ex qua sit halo non posset ex expecto solis et ad tantam

distantiam radices eius refrangere et cetera.

In latere autem

Hinc autem q^o parallelus sunt ex lateri sole, i. i. septentrione vel in meridie, dicens huiusmodi causam esse, quia tunc speculum sue nubes non est ita prope solem q^o dissipatur ab eo, nec etiam tantum distat q^o impedit ne simili multus nubes veniant ad nubem et refrangatur, quare uirga uerba terram protinus non sic spargitur sicut protinus fusum, q^o quod di- cit de uirga intelligendum est de latere folio n^o.

Sub sole

Additum causam quare uir- ge et parallelus non sunt sub sole ex parte orientis vel occidentis, quia tunc nubes est prope terram, et a radios solis a ter- ra reflexa dissipantur, aut est sursum in me- dio celo ad quam nubes pertinente propter ma- gitudinem distantiam dissipantur et debilita- tur taliter q^o refrangi non potest, q^o quod dicit de uirga intelligendi debet de lumine folio n^o.

Et totalitez

Uirga causam est q^o parallelus non apparent sole existente in medio celo nisi ualde raro, dicens huius causam esse, quia tunc nu- bes est ualde dissipata q^o qui non potest fer- ri ad nubem per ipsum terram que sui especi- tate ipsam congregat et fortificat, sed ferunt ad nubem per aeren superiorem a sole exel- lenter illuminatum q^o quo uirgo dissipatur et debilitatur ut ualde paucum ad speculum si- ue nubem pertinet, quare tunc est plurimum uirgas et parallelos comprehendere non pos- sit. Deinde epilogat q^o patet. Intelligen- dum q^o sole existente in medio celo raro uirge seu parallelis possunt apparet. Cuius causa alia a causa Aristotelis potest, assignari dicen- do hoc accidere propterea quia nubes ser nobis propinquas, aut etiam plia nubes excellentes a sole illuminantur, iteo si tunc in ea fieri est q^o seu parallelus non percipientur, quia ma- tis lumen obfuscatur minus. Intelligendum ulterius q^o est Albertini q^o parallelis dicunt a para q^o est tanta subtilitas quod est sol, et q^o semper sunt tanta (scilicet), i. sunt de genere vir- garum, et sunt cum radii tenues inter se di- fantes per angula foramina nubium trans- sunt, hinc signis ymbribus de quibus dictatur q^o Pro uirga duos vel tres similes apparetur. Dicuntur etiam imagines folia in nube spuma soli propinquia in modum speculi. Unde para- lelos a quibusdam scinduntur q^o est nubes rotundas et splendida solis exprimens effigies et sequens ipsi, et similes hinc parallelis habent aliquando lumen de nocte, sed non ita fulgent.

Intelligendum q^o parallelis dupliciter. i. ent, nam aliquando est nubes interrupta et radii folios transcursum per illud foramina et tra- minant terram sicut contra foramen, i. hinc parallelis reducuntur ad uirgas, quantum tunc radii transcursum per foramina nubium ad mo- dum virgarum et illi significant materialiam nubium non esse adunstam ideo postea, i. et

pluit. Aliquando autem sunt et q̄ labilantia
mabis in una parte diuersis vel tribus humidi
habet subtile cuius partes bene confluunt in
terram sicut confusa omne aquosum. et in
silo diffunduntur radici et refranguntur et
faciunt tante claritate lumen ut prop̄ ipsen-
dorem uisa ipsius intiri non posset et inde
dicuntur funditudo folio et parallelo prope-

3 medietudine 4° et raro sunt simili plati-
no paralleli q̄ tria quis in una mube manet
et continuat mabis non posset eis multe di-
veritas ultra tria. quantam parallelos pos-
site ex aere dempto aquo. et ex fabelli et
aquo. et quia iste casus frequenter occurrit.
tunc si frequentē duo apparent paralleli pos-
site eis parallelos etiam ex aquo non subtili ni-
hi habent lecani ex fumulo combusto neque
refolito in aquam. et quia hec ratio accidit et
parum permanet. idcirco aliquando licet ra-
ro esse apparere paralleli et multo rarius at-
tra numerum illorum.

Capitulum primum et ultimum tertii tracta-
tus libri tertii in quo determinatur in gene-
rali de generatione lapidum et metallorum.

LIECUNIQUE AT.

3 Itud et prima capitula
et ultimum huius tractatus
in quo Territorum determina-
tur de generatione lapidi
et metallorum in generali.
et continuatur sic ad precedentia polsi. Ar-
istotiles in precedentibus determinavit de his
que generantur super terram ex segregatio-
ne humida ut siccus per motum vel alteraciones
aut radiorum refractiones sive in ipsa terra
per motum. nunc prolegerunt determinando
de his que generantur in profundo ipsius ter-
ris alteracionem. et primo premitur invenimus
2 prolegerunt ibi. scit enim. Dicit de pri-
ma et nobis et dicendum quicunque invenimus
terre paribus ut sunt exaltationes et vapores
operantur in ipsa terra. **Facit enim.**

Drolegitur ponendo
quandam distinctionem eorum que sunt sub-
terra. et duo facit. primo 1°. et 2° alligation-
is ipsorum ibi. **Sicca quidam.** De quibus
dicit q̄ sunt siccus in aere et duplex exala-
tione et terra elevata due differentes corpora
generantur. et inflammabilem et coagulabilem
ut sit similiter in ipsa terra sunt due exala-
tiones ut lepe divisa. fulmola et vaporola.
et duas species corporum que ex ipsis sunt. et
una est subtilitas sive lapidum. alio vero metallo.
Sicca quidam. primo subtilitas

2° metallorum ibi. **Exaltatio.** Dicit de
prima q̄ exaltatio siccus est ignita a calido
calido facit subtilitatem. materialiter considera-
vit sunt omnia genera lapidum illigibulum
et supple liquibulum ut uermis et oricella et mi-

nium fulpum et rupes basimmodi. Claude fol-
fibulum nec quidam sunt. quatinus color atroce et
dus que generantur a calido confundit humi-
dum concussum et dissipat aduenientem. Tres
autem sunt lapo factus ex tali exaltatione et co-
lido exalante basimmodum superficiem et fortior
terminantur ipsius cum feco sunt crenulatum.

Intellegimus q̄ ut superius loge dictum
fuit in parte entre terrae et terrae duo cor-
poris subtilitas generantur. siccus unum et
naturae terrae et rupes quod exaltat ex terrae.
et appellare fanno. Alterum vero est naturae
bimini et quod emporat ex aqua. et dicit
vapor. hoc duos corpora uiratoe est. in se ha-
bitent inertiadis concentricas terrae ad
insericem commissione. bimini et for-
ti. et contingit unum alteri predominare. et
quando existat terrae predominatione ha-
bitus aquo tunc ex eius loco ex materia gene-
ratur subtilitas que sunt diuersarum materiarum
et 3 materiarum diversitatis. Aliquando enim ta-
lia materia et terrae admittit a calido fumo
lo scribri que dicitur cincis qui non haberet ul-
ti humidum conservans certum. et tunc conve-
tur lapo indissolubilis. Aliquando vero talis
materia et composta ex fumo terrae aduen-
te et decomponente et ex aspirate aquo qui terrae
subtilitas habet subtilitatem. et tunc fit la-
pī et parte indissolubilis. et in parte subtilitas
propter nubes quidam metallorum quae in fe-
bore ut et lapo qui dicitur mercurius.

Exaltatio. autem. dicit
causam metallorum et tria facit. primo hoc
2° offendit materiam et locum generationis et
rum ibi. scit autem. 3° addidit differentias
inter generationem metallorum et rorū et
primum ibi. 3 sic autem. De prima dicit q̄ q̄
exaltatio vaporola super humidum tunc et
ex siccus ex materia sunt quicunque metallari-
tur a frigido congelante. siccus quendam. sit
subtilitas sine liquibulum et quendam vero duci-
bilia sine extensibilius ut ferrū aut et argenti.

Intellegendum q̄ clemencia ex quibus tam
subtilitas q̄ metallica rasquam ex materia sit
ut sunt terra et aqua agmina naturali calido
vel frigido cum sursum subtilitas. et met-
tlica non sunt nisi sunt aqua que conglutinat
tumiditatem frigoris excedentis. Unde dñe
us por aquae exaltatio terrae dominante
tunc sunt metallica dñs. et metallum. quo
rum unum est q̄ haberet humidum unum leg-
it reperitum siccus et hoc liquescit a calido et sic
co aliatio que extrahit humidum invenit eis
ad exteriora tunc sunt ea aurum argenteum et
tinctoria. quoddam vero est in quo remaneat hu-
midum inter invenit ab actu humiditatis qui est fine
re. sed non retinetur ab actu distillatione per
eum terrae libi commixtus. et hoc a calido
afflatus molificatur sed non fluit. et malitia di-
letatur et excedit tunc fieri et calcatur.

Facit autem. et locus generatio-

metallicorum . dicens & hec omnia metallicas
facti . materialiter confitunt exalatio depon-
to a India in terra & marina in lapidibus
mutum coarctare propter siccitatem ab ipsis
in ea impellas & a frigido consula. sicut ex
cali materia lupa terram a frigido consula
re generatur ros & pruina cum ab ista legre-
gata fuerit exalatio calida & siccus impensus a
superiori . **buc autem** Addicte diffe-
rentiam inter generati-
onem metallicorum & rois & pruinam . dicens
et rois & pruinam fuisse super terram ex usore
huiusmodi post separationem ex exhalatione
ab eo . **Hic autem** si in communione terra ge-
nerantur metallia ex eadem materia ante legre-
gationem sicut exhalatione ab ea . propter
quod rois & pruinam sunt ut aqua obigata .
metalla vero sunt aqua modo a alio mo-
do non . & enim ex generante ex usore ha-
mido a dominio qui est in potestate & materialis
aqua . sic fusa a dominio aqua . & usque ex gene-
rante ex usore non iacto aqua iacta neque te-
gregato a siccis exhalatione sed pallo ab ea pp
huiusmodi passione sunt siccus humoris qua-
dam . non enim sic sit hoc quidem so . hoc autem
aurum et aqua pura . neque ex usore hamido
post legregationem sicut exhalatione . sed sun-
tis gaudi horum generantur ante legregationem
sicut exhalatione a frigido consula. **Et declarat quod**
propter quod dicitur ei per
fignum . dicens & omnia metallica habeant sic
cum exhalatione admixtam humido aquo .
pater per hoc & omnia ignituntur . adiungit
& in terram & pulvrem reducentur a cali-
do cuius ex legregare etherogenes & homoge-
nes congregare ex ipsius adiuncta . Quide inter
metalla solum aurum non ignitur . i . non adiu-
gitur sic ex officiatur minus propter se regre-
gationem aliquius impuris ab eo . nam propter ma-
ximum eius participationem ratio regregatio ab eo
terti non potest . Deinde epilogat & patet .

*Gratia altissimi dei methbororum tertio si-
no impotitus est .*

Drimum capitulum primi tractatus quarti
libri meteororum In quo Aristorites reali-
mit quoddam dictu i secundo de generatione &

uoniaz at quat

TUOR .

316 est quartus
liber methe-
borum . In q^o
post Aristo-
ries determi-
natis in prece-

dibus libris de impressionibus metheboreo-
gicis causulis ex trahitatione unius elemen-
ti ad qualitates alterius . Tunc consequenter
determinat de impressionibus que invenit mixta
ex ratione qualitatium primarum invenit
Ex continet iste liber quatuor tractatus . Drim-
bus est de passione que infinit mixta rati-
one qualitatium actuatur . Secundus est de
passionibus que in mixta reperituntur rati-
onem qualitatium passuarum principalius . Ter-
tius est de passione que in mixta causantur
ratione qualitatium passuarum secundario .
Quartus est de corporibus mixtis quibus hu-
i simus modi passione attribuantur . Secundus
tractatus incipit ibi . Passuarum autem .
Tertius ibi . Ex his autem . Quartus ibi .
His autem . Drimus tractamus habet lex ca-
pitulus . In quorum prima Aristorites reali-
mit quoddam dictum in 2° de generatione . In
2° determinat de generatione simplici & pa-
trectione ibi oppositis . In 3° determinat 3
digressiones & inductionem in generali . In 4° de-
terminat de peperi & omniote . In 5° deter-
minat de epesi & molisi . In 6° determinat de
opesi & levi . Secundum capitulum inde
pic ibi . Determinat autem . Tertiis inclu-
pit ibi . Reliquis autem . Quartum ibi . De
pannis autem . Quintum ibi . Epescis autem .
Sextum ibi . Opescis autem . Drimum capi-
tulum dividitur in duas partes . quia prima
Aristorites realiunit unum dictum in 2° de
generatione . 2° probat illud . 2° ibi . Sicut
autem . De prima dicit quoniam autem de
terminata sunt quatuor cause elementorum
. In 2° de generatione . quia quatuor qualita-
tes primae & quarum conjugationes possibiles
elementa quatuor esse dicuntur . quia qualita-
tum due sunt actue . si caliditas & frigiditas
& due puluis . humiditas & siccitas . Intel-
ligendum primo qualitates prime dicuntur
causa elementorum . non quia ea essentialiter
constitutae . sed quia immediate conseqüentes
formas substantiales ipsorum . aut eas imme-
diatè preparant & disponit que elementorum
sunt causa formales . Intellegendum 2° &
quatuor operatu primari . Ies & cœnagogato

due impossibili. I. caliditas cum frigiditate
et humiditas cum siccitate. et quatuor possit
ita quibus quartus elementum correspondit ut
officiant et 2° de generatione ubi ex quatuor
coniugioribus possibilibus qualitatibus pri-
morum demonstratur numerosa quatuor res-
ta elementorum. Drima conjugatio possit
et caliditas cum siccitate et hoc competit ipsi
et 3° et caliditas cum humiditate et hoc com-
petit acri. 3° et frigiditas cum humiditate
et hoc competit aqua. Quarto et frigiditas
cum siccitate et hoc competit terra. In
telligentur 3° qd omnia qualitates primae sit
actus et passus. sed caliditas et frigiditas di-
cuntur actus quis sunt magis actus qd pa-
titur. humiditas vero et siccitas dicuntur passus
qua sunt magis passus qd actus ut statim pa-
tebit. et nominat eas Aristoteles in concreto
ad immundum qd non solum qualitates prime
actus et patiuntur. sed etiam elementa quoq-
fum instrumenta.

fides autem

I. qd frigiditas et caliditas sunt qualitates ac-
tus. humiditas autem et siccitas sunt passus
et hoc duplicitur primo per inductionem. 2° ex
descriptiōnibus carnis ibi. 3°. Adhuc autem.

Dicit de prima qd fides horum que dicta sit
habetur ex inductione. uidetur enim in op-
ribus corporibus naturalibus et caliditas qd
et frigiditas sunt terminantes non terminatas
termini proprio. et copulantes sunt unientes
et permunantes tam homogeneas qd non homo-
geneas et humectantes et exicantes et fricantes
et mollificantes. que omnia sunt actiones
et 2° caliditas et frigiditas sunt qualitates ac-
tus. Siccitas autem et humiditas sunt illa qualitas
terminata et alia huiusmodi passiones pati-
tia. sive fuerint lumpa sive le. sive in corpori
bus que ex ambobus constat. Intelligentur
dum primo qd fluidum qd non terminans est
mino proprio per insipitationem efficiunt con-
fluo et terminatum proprio termino. et hoc
steti potest per actionem a calido prouidentem
et per consipationem sive ingredationem. et qd
actionem prouidentem a frigido per consipa-
tionem. Calidum etiam congregat horro-
res et segregat etherogenes. ut patet in lacre
police ad lacrum cum coagulo. cuius partes
caliditas congregantur. sed leperantur a pati-
tia et aquila et similiter de bursitola et a
quofia et cetera. frigidum vero coagulat et con-
gregat tam homogeneas qd etherogenes per
congregationem. similiter calidum et frigidus
humectant et exicant mollificant et indurant
ut potius offendant. quando declarabitur
que corpora humectant a calido que a fri-
gido et que exicantur mollificant aut indu-
rantur. Intelligentur 2° qd humiditas et
siccitas sunt qualitates passus. qui sunt cali-
ditas et frigiditas sunt terminantes copulan-
tes et sic humiditas et siccitas terminant et ali-
us tales passiones patiuntur. sive fumantur qd
te ut simplicitas sunt. sive ut in mixtis reportu-

tur ex similibus complicita. quare sequitur
et humiditas et siccitas sunt qualitates passus
ad huc autem. descriptionibus
carnis. dicimus qd caliditas et frigiditas efficiunt
miser per factum. sive congregare ergo sit
qualitas actus. humiditas autem et siccitas
difficiunt per factum. sive facere eternabilis
le non difficiunt eternabilis. ergo sunt qual-
itates passus. Dicitur epilogus et patet. 3°
intelligentur qd caliditas difficiunt per congre-
gare homogeneas et segregare etherogenas. frig-
iditas vero per congregare tam homogeneas
et etherogenas. Etiam difficiunt qd et facie
et eternabilis eternum proponit et difficiunt
eternum siem. humiditas vero constat.

Intelligentur utrum frigiditas ha-
miditas et siccitas sint qualitates primae. Ergo
tunc qd non primo sit non sunt qualitates pri-
mae qualitas datur alia prior. sed tunc ha-
miditas ergo et copulativa patet cum mala-
ri. et ratione probatur. quoniam tunc est qualitas
prior. cum haec corporum primorum. sive fugaces
sunt g. sc. 2° tunc non est qualitas pri-
ma ergo non sunt qualitates. patet consequen-
tia et atque probatur. quia in unoquacunq;
generi est tunc non prima quod est eternum et
naturae constantia etiam istius generis et
metaphysicis et omnia. Utique ratiocinio fit
caliditas generis. Qualitate ergo tunc est
efficiens non est qd primus ergo qd et
eternum qualitatem datur actus et datur passus
per eternitatem sed agens est prelatissi-
mus patet et principalius patente et prima
natura ut patet per secundum qd anima et
go dicitur sunt primi patentes et per con-
sequem non omnes qualitates sunt primae.

4° caliditas frigiditas et siccitas subtili-
tatis elementorum. ergo non sunt qualitates
prime sine secunda. patet consequentia et at-
que patet colligunt de mente. Et frigiditas qui di-
cit etiam est causa elementorum. et non videt
qd sunt causae nisi in genere cause formalis. 3°
per eas elementa numerantur et distinguuntur
et operationes sibi propriae producent. non
difficiunt et operatio propria complicita sunt
et haec forma substantialis per quam est in actu
ergo sc. 3° oppositum sive considerantur
ipsa. Dico dobro intelligentem primo qd
caliditas et frigiditas sc. non dicuntur qua-
litates prime simpliciter sed solum in genere
qualitatum materialium que sunt in corpori
bus generalibus et corporib; suis. sunt enim
primum quia primo infinita elementa que sunt
prima corpora tunc corpora inferiora ratio
ne corporis secundarii inde mixta et eis co-
politus. et etiam respectu diversarum qualitatibus
que per eam actionem et patiencia in mix-
tis causant que dicuntur qualitates formalis
sunt sunt color odor et sapor sc. Intelligentur
autem 2° qd caliditas et frigiditas dicuntur acti-
us. qui sunt magis sunt actus qd passus. Autem eti-
am per se primo. patentes autem per se no-

primo humi terra & siccata dicitur **pallus** que sunt in aqua pallus est actus. sive natus pallus per se primo. actus autem per se non primo. qd omnes sunt per se actus et pallus pater. quia quilibet earum est per se nota corruptio et suum contrarium et ab eorum corrupti. agendo autem corrupti et patido corruptiur ne. Quibus premillio respondet ad dubium qd questionis sunt qualitates prime symodum possumus in primo notabilis. scilicet dicas ne. sed tamen inter eas caliditas est cetera prior. quia actus sunt priora pallus ut tertium argumentum probavit. et inter actione caliditas est perfectior et prior.

Ad secundam et tertiam patet et dicta in responsione ad dubium. Ad quartam negatur quod sunt forme substantiales elementorum et sunt dicti qd sunt causae elementorum intelligi debet et consequitur ad causas elementorum. scilicet ad formas earum substantiales ad quodrum operationes instrumentalis concurredit et per quos elementa principaliiter distinguuntur et operantur. per qualitates autem primas sunt a posteriori distinguuntur et instrumenta litter operantur.

Capitulum secundum. primo erat enim liber quarti. in quo determinatur de generatione simplici et purificazione sibi opposita.

terminatis

QUESTIONEM Inquit est le
capitulum huius tractatus. quo Aristoteles determinat de generatione simplici et corruptione sibi opposita que dicitur patre et cetero. et duo facta primo premitur intentum. et prosequitur de intento. et ibi. Dicitur quod est.

Dicit de prima qd determinatio his de quibus habuit et in precedenti capitulo conquisit a nobis declarandum sunt operationes quibus facta est passum sponte. et quatuor primi actus et pallus operantur.

Prosequitur. et primo quidem. dicit qd quia primo determinatur de generatione simplici. et ibi. Similiter autem determinatur de corruptione sibi opposita. Dicit ad subdicit quia primo facta quod dictum est. et ibi. Et apud. dicitur generationem simplicem.

Dicit qd pater et pallus generando et primario et operariuntur in intento. qualitas primaria et operariuntur palliarum. et similiter corruptione naturali sibi opposita. et ita inveniuntur plantae et animalia et partibus ipsorum.

Intelligendum qd Aristoteles hoc non determinat de generatione et corruptione in unius facta nec de generatione et corruptione in unius facta in libro de generatione et corruptione. solum determinat de generatione naturali.

simplici corpori mixti et corruptione natura. si et impliciti sibi opposita. qui a solum in corporibus mixtis huiusmodi transmutationes causantur et concordia omnium qualitatum quia latentes primarum. et talis generatio dicitur naturalis. ouia est ad naturam et formam substantiale dicuntur etiam simplex ad differentiam generationis. qd que est generatio accidentis. corruptio autem sibi opposita que est patre factio dicitur naturalis ad differentiam corruptionis violentie ut est illa que est gladio aut aliquo rati ne. **est autem**. Diffinit generationem si plicet que est generatio substantie. dicens et simplex et naturalis generatio est proutiens ab his virtutibus. et qualitatibus primis actibus cum habeant rationem. debent proportionem et materia subiecta unicuique nature. et forma substantialis mixti subiectam. hec autem subiecta materia hinc dicitur virtutem pallus. generante autem calidum et frigidum cum fuerit debite operentia supra materiam que est humidum debite commixtum cum siccо. cum autem non operetur nisi pars tunc sit molis. intelligendum est. Aberrum qd ad generationem mixti calidum et frigidum actus concurredit. quoniam calidum naturale commixtus ad species frigidum auctus coagulat et adiunxit partes materialiter et constat facie humidum mixti ut possit rectificare formam et figuram. mixti. humidi autem et siccо et secundum debite commixtis concurrit pallus. et ille ex calidum et frigidum debitem proportionem habuerint tunc generatur mixtum facta ex calido in humidu digestio. si autem calidum et frigidum super humidum siccо commixtum est par tem non operetur non generabitur mixtum proper indigellionem de qua postea determinabitur.

Intelligendum est qd calor naturalis corporis mixti alter operatur inquantum calor. et alter inquantum naturalis. et alter inquantum calor naturalis. nam inquantum calor haber alterare dulorem congregare homogeneam et disgregare heterogenem. Inquantum sicut naturalis haber virtutem formans a celo et in terris eius. Unde in calore eius animalia ingravantur naturalis. et virtus corporis animalis. et similiter est de plantis et mineralibus. et sic opus caloris ut naturalis est educere formam de materia que est in ipsa in potentia et figurare organa et ordinare si cum membrorum et partium sub forma terminante materialis. per hoc vero qd est calor naturalis haber digerere humidum et commiscere cum siccо proportionaliter naturae que est. forma mixta ut humidum sit in quantitate et subtilitate et commixtio debita que causa ad formam hanc vel illam. quam formant eam naturae edere de materia. et locis quod ad inducendum formam in materia non operatur nisi calor ut naturalis frigidas vero completionem et naturalis nihil operat ad

formam propter quod a philosophis qualiter mortificatus appellatur. sed operatur ad conseruandam partem materie. ne a calore difficit. nauta : admunda pars continet formam et figuram rerum generandarum et cetera.

Simplici autem. hoc decretum est. ut corruptio contraria generationi simpli et naturali ipsius mixti. et dicitur. quia primo oleum est que corruptio est illi generationi contraria. s. et hoc. Putrefactio autem. ponit distinctionem inter putrefactionem. De prima premittitur quod simpli generationi mixti mixtus contrarium est putrefactio. quod probat per inducendum. dicens quoniam corruptio est naturae mixti deterioratio est illa in his. et putrefactionem sunt fenestrae in animalibus et enrasia in plantis. quorum omnia et aliorum caloris finis est putrefactio. nisi mixtum consumante per naturam uolentia corrumperetur. et tunc finis iste corruptionis non erit putrefactio. concingit enim combustere carnem et opus est quodcumque calorem quoniam finis corruptio naturalis est putrefactio. Intelligentem quod hoc ratio poterit fieri. illud per quod mixtum dissoluitur contrariatur ei per quod componitur. sed mixtum componitur per similes generationem. et per putrefactionem dissoluitur ergo. Et quia mixtum non semper dissoluitur per putrefactionem ut in corruptione uolenti. non loquuntur de corruptione violenta mixti. sed solam naturam in putrefactionem tantum in finem habent. Intelligentem alterius quod ex dicto Aristoteles de corruptione naturalis finis est putrefactio. per corruptionem naturalem intelligit deteriorationem que naturaliter procedit putrefactionem in corpore mixto. scilicet est fenestra in animali. et non intelligit mutationem uirtutis de eis in non eis. quia illa sequitur putrefactionem. propter quod continetur iste ex dictis quod ex quo per putrefactionem sic dissoluitur corpus que per simplicem generationem non componuntur in mixto sequitur quod omnis a putrefacto primo efficiatur ex ius humido propter exiitum humidum de centro ad circumferentiam calido naturali non regulante (sic) propter eius debilitatem. et tandem efficietur lumen et incinerantur humido reloluta. Unde mixtum perfectum in birenum et lumen relatur. quia prius ex ipsa per simplicem generationem compotum fuit et secum continua tur et terminat humido operibus factus. s. calido et frigido. Et corruptio fit cum illud quod terminatur. et humidum et lumen exprimitur super terminatum. s. calidum et frigidum propter circundare. s. caliditatem continentem que resolutibum mixti actua naturali calorem corripit sc.

quintino. Hoc Aristoteles immutat. nam distinctionem putrefactionis. uolens quod uno modo capturatur putrefactio proprie. et sic in foliis mixtis reperiatur

que est se tota corruptiatur. vnde illa diffinitio est. fractio panis. Bilio modo capturatur putrefactio singulariter et impraeceps ut compremit et leniente que summa pars corruptiatur. que patredicit dicuntur. cum ab eis summa calitate removentur. et illo modo elementa sunt preter ignis patredicatae. Unde terra aqua et aer sunt materia ignis et non essent. non per maximum ignis actionem quia non est illa patribilia ab aliis elementis sunt illa elementa ab eo. et video illa elementa non patredicibilia a nos spicere. Hoc diffinitio putrefactio est. putrefactio enim. et quatuor facit. primo. quod dicitur est. et hoc. Quare quoniam sunt ab aliis. Dicimus quod dicitur diffinitio omnis putrefactio. et hoc. Et animalia. sicut et quare et putrefactiones generantes animalia. Dicit de prima quod putrefactio est quod corruptio proprie et naturalis caliditatis in uno mixtum humidum ab aliena caliditate que est ipsius continentio. Intelligentem quod in illis distinctionibus corruptio possit per generis propriam et naturalis caliditatis mixti est illud quod in putrefactione corruptio humidus est et causa frigidus. Quod sit factio corruptionis ut habeat confirmationem et terminacionem caliditatis alienae que est continentia est omnis effectiva putrefactio extrahendo humidus quo excedente calor naturalis corruptio est. **Quare quoniam.** Non poterit aliquis credere quod caliditas continentia est causa effectiva putrefactionis. Et dicit Aristoteles quod non est modo cuiusvis continentia frigiditas propria illius quod putrefactio. Dicit ergo Quare. quoniam per tristibilia patitur est intelligentiam calidi. In rati quod est difficultas in eo. omnes autem quod indiger cali mixti. caliditas est ex his frigidum. quare ambo illa qualitates s. caliditas ex his ex parte et frigiditas inter se sunt causa et effectiva. et putrefactio est communis patro caliditatis et frigiditatis. Nihil ergo dico quod vellet patredit quando a caliditate continentia pori. cina. aperturam et humidum exstrahit per eam extractionem calor natura rati dividitur. tunc enim frigiditas invenia se mixta a caliditate exteriori per antiquum statim fortificata super calorem naturalis. difficultate redditus opinemur et sensu. cum exteriori caliditate ad eam corruptionem concurrit. ita ut difficultas putrefactio addi poterit hoc particulae. sibi tristis frigida. **Propter quod.** ratione distinctionis per effectus sine per signa. s. primo quod putrefactio fit corruptio calidi naturalis. et cetera quod preter becunum putrefactio sunt effectus et tandem putrefactio completa. s. sensu terrae et humus aperte calido naturali quod eductus a caliditate aliena (ipsius superemus) aspirat secum humiditudinem naturalem quod est causa subiectum. s. per consequentiam

uiserunt quod patreſit efficit ſicutum. quia in eo non remaneſt naturalis caliditas q̄ trahit humiditatem sc̄. **Et in frigoribus** Dic de. clarat aliam patreſitam diffiniſionem patreſit. f. q̄ patreſit et q̄ caliditas et aliena principaliſter per plura ligna. Quo rūm primus et q̄ corpora patreſitum minima patreſunt tempore frigido q̄ calido. q̄ tempore frigido in aere in aqua ambiēte corpora patreſibile et calidum paretur. q̄ non potest opinere ſuper calidum naturalē mixti ipium educendo et corrompendo. In e flate nero calidum conſentient et amplius propter quod potest dominari ſuper calidum naturale patreſibilium et ipius educet q̄ sc̄.

Et neque + congelant. cuius cauſa et q̄ frigiditas et maior et potentior q̄ caliditas continentur. id est non potest ab ea ſuperari. illud autem quod mox et aliud oportet ut ſuper ipium et dominetur et. **neque**

feuens. gnum et excellenter calidum ut aqua feruens non patreſit. quia caliditas continet et minor q̄ caliditas rei patreſibile. quare non potest opinere ſuper ipiam neque patreſfactionem inducere sc̄. **Quatum ſimilitez autem**. gnum et q̄ corpora localiter mera difficultas patreſit q̄ geſtentia. Ibius cauſa est quia calidatio proveniens a caliditate continentur et debilior calidatione proveniente a patreſibile et luxuſuſ locali. Ideo motus continentur non pot optinere ſuper motum proprium patreſibile quia nec patreſfactionem de facili potest inducere. Intelligendum q̄ corpus localiter motu diſtillo patreſit q̄ quiesceret propter duas cauſas. Prima et q̄ motu eius caliditas naturalis exigitur et intendetur. cum motus sit calidactus. Secunda cauſa et ea ei continuo aliis et aliis ser applicatur. q̄ per conſequētia in eo debilitus operatur. q̄ agere in rem ſtanctum diuitias applicare ſuum instrumentum et fortius operari q̄ in rem motam. **Quatum ſignum est** corpori. **Cadem**. magnum ceteris partibus minus patreſit et corpora partum. et cauſa et q̄ in corpore maiori caliditas naturalis et maior. et similiter naturalis frigiditas q̄ fini uitutes ipsius continentur. Ideo continentur ſuper patreſibile nos potest optinere. et propter hanc cauſam mare diuitiū in parte ut lacuna magna citra patreſit. et totus nos. et similiter et de aliis aqua et illuminibus.

et animalia Dic ostendit q̄ nulli. **Toti** ene accedit per patreſfactionem inibi que perſequunt animalia generari. Cuius cauſa et quia cuius caliditas naturalis leggregatur anima teria per patreſfactionem tunc totum mixtus

difſolviunt in parteſ materia. et contingit q̄ i aliquibus patreſib⁹ remaneat aliqua caliditas naturalis. qui cum uitute celeſti acit ad generationem aliquius animalis ex illa materi a illis partes conſilare faciendo. ſicut ex carnibus bouinum per patreſfactionem fiunt apes. et ex aliis mulce ſeu vermes et ita de aliis. Unde dicunt multi q̄ licet in tali materia ſiat patreſactio ſpectu ſorme que patreſit in ipſa. tamen fit digelito ſpectu ſorme que ge neratur. nec inconvenit q̄ patreſactio. et digelito in eadem materia ſimiliter intendatur respectu diuerſarum ſormarum. licet bene et letim impoſibile ſpectu eiſiudem ſorme. Deinde epilogus a patre. Dubitatur utrum patreſactio ſit corruptio quædā in unoq; humido proprie. et in natura caliditatis ab a iena caliditate. Arguitur q̄ non primo ſi patreſactio eſt corruptio caliditatis naturalis mixta ab aliena caliditate. tunc ſequetur q̄ patreſactio effe alteratio per quam corrumpit caliditas et introducteretur frigiditas. et tunc queretur utrum illa alteratio precedeat corruptionem ſubstantialemixti. aut queretur non potest dici q̄ precedat. quia tunc patreſactio non effe finis corruptionis cuius oppoſitum dicit Aſſoliles in litigio. nec etiam q̄ ſequetur quia tunc mixtum quod corrumpitur non patreſeret sed mixtum quod generatur quod ei manefete fulsum. Secundo poſſibile et mixtum naturaliter corrumpit preceſe ab intrinſico. ſed omne tale corrumpitur per patreſfactionem per Aſſoliles in leſera ergo sc̄. patet conſequētia cum minor et maior probatur. quis mixtum componitur ex contraria ſuſtinet approximatio. et runs unum et alterius corruptionem. ſed age te et patiente mere naturalibus ſuſtinet et approximatio de neceſſitate ſequitur actio ḡ sc̄. Tertio corpus uiuenia potest corrumpi ſolum per decim ſuſtacutum caliditate. conſiderant non concurrente. et sc̄. patet conſequētia quia omne tale corrumpitur per patreſfactionem ut prius. et alium probatur q̄ calor naturalis corporis uiuentis continue agit in humidum quod eſt eius ſubiectum ipius exerciendo et retribuendo donec ipsum humidum non poterit amplius calor naturalis conſiderare. quo deficitur aduentus mortis et corruptionis. quare ac et hoc uideat Aſſoliles uoluſe in libro de morte et uita ubi poluit du plicem corruptionem. f. marcedinem et extincionem. uocans in marcedinem corruptionem que dicit a ſe ipso extincionem vero illam que eft a contrario. Quarta nulla caliditas potest corrumpi a caliditate ergo sc̄. p. conſequētia et antecedens probatur. quia ſi una caliditas corrumpit et alijs aut caliditas corrumpens effe intentor aut remitterit aut equalis non intentor. quia tunc intendetur caliditatem remitterem et non corrumpit. nec remittit quia caliditas remilla non potest acit et intentiore. nec equalis quia inter equalia et

similia non ponent actio. 3^a doppotum est Brifofilia. 4^a dubio. 3^a intelligendum primo q ad patrefactionem simili motu co current. Nam primo concurret auctoritas qas calor exirfexas intendit calorem naturales mixti ipsius exirfexo a faciendo praecez mutarunt. 2^a concurret alia auctoritas qas calor exirfexas & calor interirfexas alterant humidum quod est tubercula caloris interioris q ipsius rarefacendo. 3^a concurret motus localis quo humidum non regulatim a calore interirfexo exalat exercitus simul cum calore corporis patrefactabilis. 4^a concurret alia ratio qas partes exterioris corporis patrefactibilis humectassent & calefient in principio patrefactionis propter motum humidum cum calore naturali de centro ad circumferentiam. 5^a concurret motus quo fit exercitatio rinfidigatio i partibus interirfexis calore simul cum humidu exalente ad partes exterioris. 6^a fit corrupcio forme substantialis rei patrefactibilis a aliquando generatio forme subflammati auctoris mixti. ne coadunari vel anti ratio. & calore caloris exalante & exercitacione facta eti in extremitatis sit refudatio mias et in elementis. Ex quibus parec q licei patrefactio sit aggregatio ex multis motibus. ad ipsius tamen duos motus principali ut concurrunt. quorum unus est extremitatio caloris qui prius fuit naturalis. Secundus est exercitio humidus ad quem natus est secundum elementum separatio. Et ex hoc possumus iterum concludere intellectus diffinitionis patrefactionis est istum. vsq patrefactio est corrupcio exadam. i. aggregatio ex transmutacionibus ad corruptionem preparantibus i elementorum separationem in humidis complectionibus cum quo sit extremitatio proprie & naturas caliditatis a caliditate aliena i sopples eductio humiditatis naturalis. 3^a intelligendum 2^a q in sua materia patrefactione multe ocurrunt difficultates. Quarum prima est quare ex corporibus patrefactio non generantur plantae que minime pro sua generatione requirent locum animalia. & similiter quare non generantur metalla ut aurum argentum &c. cum plus convenient metallum i invenienti & minus i invenienti. 2^a est quare non generatur unum animal continui (ed ut plurimum) generantur plura. 3^a est quare talia animalia in eodem genere sunt ut plurimi eiusdem speciei. 4^a est quare difficultas in figuris ut unum si longum & strictum & aliud latum & breve & ita de aliis. 5^a est quare multorum plus generator animal non habet & frigibile. 6^a quare fere omnis patrefactio fetu paucis exceptis. i. multo raro. 7^a quare corpora mortui i patrefactio plaus ponderant qd prius dum erant vita. 8^a quare aliquis partis efficiunt lucens a ut querco. & aliquis dum vivunt lucens que patrefacta amittunt luciditez ut os & lupo rum i gattorum. 9^a est q problematis

patrefactionem & de promoventibus ad ipsam.

2^a quae difficultas responderet. 2^a prius problematis primo dictum Brifofilia in fine huius capitulo sic inscriptum. Et ante haec finis in his que patrefactio proterea q legata caliditas a humido exalito confundit sic legimus. Quis ergo Brifofilia qd hoc calor qui motus est ad exteriora corporis patrefactibilis sit factus non naturalis responsum. proper non habere debitam proprietatem sed ad ipsius causam respectu humidus legatus remansit naturalis & habens ad ipsius etiam proportionem proper quod ipsius efflare facit debet permissum cum siccus & ex ipso siccus caloris principalius concurrente & multa implicant virtutis formam ipsius sensus producunt animal imperfectum. quid natura facit longior probabilitas quod melius est. Doc proposito dicimus qd ex illo humidio corporis patrefactio non generatur plante neque metalla. quia illud humidum est indebet habere & plantae & metalli resistentiam humidi grotto pro sui generatione. Et quo loquitur q faciliter est ex calore humidus generari animalia & plantae. & qd nomen & similitudinem plus conseruat in principio sui generationis qd vnde calidus i. invenientia. 2^a secundum dictum qd causa quare plantae animalia generantur est diutine humidus est quo ut ex materia sit generatio. ipsius enim a calore patrefactio legatur & in plures partes dividitur. causa ita quae est qd in desertis formantibus talia sunt maius facta est reprobatur. 3^a tertium dictum qd causa similitudinis flororum animalium in specie est similitudo materie & caloris & proportionis caloris ad materiam. 2^a quartum responderet qd diversa dispositio si ne complectit materie est causa diversitatis figurarum & materialis in diversis patrefactis & ex humidu causa caloris generante vernalis longissima & frigida. ipsa caloris (ipsius in longis annis) excedit. sed in latum non est multa dilatabile. Et frigidae animalia generantur vernalis latum & breve. quia humor aquosus est bene dilatabilis & frigidae non sicut ipsius in longis annis excedunt. Et sanguineus est ro generator medium inter longum & breve latum & frigidae proper calidus & humidus est temperatum. Et medietate sicut naturali generatur animalis strictum & breve qd frigiditas non permittit ipsius extendi & sic citas non permittit ipsius dilatari. 2^a quarto dicimus qd in quibusdam patrefactis non sicut generant animalia volatile proper humiditatem quod est maxima proportionis sum generationis volatilium & frigiditatis. 2^a quinto dicimus qd pluviam patrefactio facit quia caliditas patrefactio causa est qd in qualibet patrefactio maxima generante animalia volatile proper humiditatem quod est maxima proportionis sum generationis volatilium & frigiditatis.

2^a sextum dicimus qd pluviam patrefactio facit quia caliditas patrefactio causa est qd in qualibet patrefactio maxima generante animalia volatile proper humiditatem quod est maxima proportionis sum generationis volatilium & frigiditatis.

calore recedit lentes & vaporibus subtilibus
exalatibus remaneat terra grossum & gra-
ue. **B**3 octauam respondet q' causa q'
aliqua pura lucent effusa & propria q'
litatim primarum cum speciali dispositione
purificabilis a terra spissis ad lucem cauandam
que diffusio conatur influentia ede-
rea. & per oppositas causas lucentia dum ut-
rant per purificationem lucem emittunt.

Ad nonam difficultatem de impedientibus
purificationem Aristoteles enumerat quinq;
Quorum primum est frigiditas continentia
constringendo pores & interius conservando
naturalis calorem. Secundum est conglua-
tio corporis, q'ia rure caliditas propria & ha-
miditas non possunt evanescere. & propter h'
metalia que lumen genita per congelari & non a
frigido multum tarda preterirent. Tertium
est excelsis caliditas corporis, q'ia tunc cal-
ditas continentia non potest opineri supra
caliditatem naturales nec impeditre in humidu-
m debite regulat & conservet. Quartum est
monos localis per quem calor corporis exalta-
tur & interius fortificatur. Quintum est qua-
tus corporis maior, q'ia in maior quanto
est maior uetus. Ideo magis potest resiliere
causis purificatio corpus magnum & parvus
tertio paribus. Sed prout ista Albericus
ponit alia quartu' q' a purificatione mu-
tum preferuntur & baliamur infra alios &
al. hoc enim multum exirent & extrahant
humidum superficiale & contrahunt sicut ne
humidum continuane habeat locum excludi
& id est ab his ferenti pala invenientur arida
& dura & conficta & in superficie rugosa. & po-
ter quod humidum continuans ab illo efficit
quodammodo insuperabile. & preper hac casu
sunt corpora mortua talibus intula longo re-
pore conservantur. & maledicta corpora metu-
no a purificatione preteruantur q' multus hu-
midus & carnalis. quare humidus & dicitur m' p'
purificatione. Opposita uero corus qui a
purificatione preterirent. Tunc purifica-
tio inductiva et oppositus causis, ut calidi-
tas continentia, caliditas purificabilis ac
dentalis non excella. quicq; p's locum. para-
ta quantitate & humiditate. & maxime ac-
cidentaliter & superficialiter. Ad h' ratione in pri-
cipio ad oppositum facias re'pondetur. Ad
primam dicitur q' purificatione non est in uno
motu sed agregatum ex pluribus. & cum q'
eritur utrum procedat corruptionis mixta q'
parere aut equatur. si pondetur q' procedat
capiendo corruptionem propri' pro subita
mutacione substantiali de illis in non illis. &
cum dicunt q' tunc purificatione non effectu' mixta
corruptionem concedo capiendo corruptionem
proprie'. Aristoteles autem dixit purificatione
mixta elemen' corruptionem capiendo corrup-
tionem largius pro qualunque naturali dete-
rioratione in illis ut sunt fermenta uetus &c.

Ad secundam dicitur q' lucet mitius habe-
at in le principium pallidum luc corruptione

non tamen habet in se totale principium acti-
num. q'ia contrarium quod est in eo non potest
egere in alterum contrarium nisi celo primi
capitaliter concorrente causa ultima per medium
continente mixtum ad ipsum transmittitur. q'
re oportet ipsum medium ad corruptiones co-
currere mixtum. Ad tertiam similiter respon-
deret q' ad consumptiorem humidum corporis
uicinio non solum concurrens calor intrinse-
cus & naturalis fed etiam ser continens. Ut
quantumcumque humidus fuerit utrante tam
corporum supercedens per motum & lumine
ac materiam propriam eorum receperit ba-
miditatem nostram continente exhaustus exca-
do ut alicuius alienum prius & fecunda primi
dicens q' ser circundans materiam corporis
que est humiditas exicit. & uerius cum dicit
tur Aristotelem uelle in de morte & vita dupli-
cam esse corruptionem elementis. I. marcedinem
& extinctionem concedo. sed dico uerius q'
marcedo non dicitur naturalis q'ia sic latum
a principio intrinsecus fed quia est a principio
extirpato principio intrinsecus cogente. I. na-
turali calore omni humidu' radicali consume
et palcitur & eo deponit intendendo se conservari
per accidentem se ipsum consumit resoluendo ha-
midum quod ei eius subiectum a quo in confi-
uari dependet. Unde loquendo de eo dicit
Genes. Qui mecum oritur mecum morietur
& qui me uincit me occidit. & est magna di-
ferentia inter calorem uulsum & elementa
rem. q'ia uulsum non potest conservari nisi
in humidu'. sed elementario in subiecto se
eo potest conservari ut pater de calore ipsius
ignis. Extinctio autem q'ia sit lo' um ab ag-
te extirpato ideo dicitur violenta. & ex hoc po-
quare purificatione dicitur naturalis & combu-
tio violenta. q'ia ad combustionem non con-
currit motor intrinsecus sicut ad purifica-
tio nem. Ad quartam cum arguitur q' calid-
itas non potest corrupti' a caliditate. uerū
est ut le. tamen caliditas naturalis mixta pa-
tell corrumpit a caliditate continentia per ac-
cidens pro quanto caliditas continentia agit
in humidum calorem naturalis sublentatius
& conservatiu'm ipsum rarefaciendo quo con-
sumto uicel' est calorem naturaliem in eo fu-
datum deficere s'no dicitur est q' simili modo
calor naturalia corporis uidentur le ipsum g
accidente corrupti'.

Capitulum tertium primi tractatus in quo d
terminatur in generali de digestione & indi-
gestione sibi opposita.

eliquum at

3tud est tertium capitulum
bona tractatus in quo Aristoteles determinat
de digestione & indigestione sibi
opposita in generali. & duo
facit primo premittit intentionem suam. 2°

Ibi .Est itaque ,prosequitur : Dicit de prima q̄ reliquum quod est a nob̄ agendum est dicere habentur 3 species sive qualitates que sunt dicitur virtutes sc̄ise operantur in corporis tio mixtis tam constantibus formidū naturae .
Prosequitur + duo facit .
et itaqz . quis primo determinat d̄ digestione .² ibi .3 digestio autem determinat de indigestione . Prima adhuc dividit quia primo offendit quorum operacione sunt digestio + indigestio i q̄ sunt species carnae + distincti digestio ibi .Digestio quidem .
Dicit de prima q̄ digestio est operatio calidi . 3 plura autem digestione tres sunt species . 1. pepanis epifēs + opifēs . Digestio est ope rario frigidi . Quae tres sunt species . 1. omnotho molinis feientia . omnes opponunt pepani . molinus opponunt opifēs . 2. feientia opp. nimirū opifēs ut post offendetur . Et sic subdit .
**Aristoteles dicens + operari ex illis re + hoc nonnā sp̄ies non digestio + in digestione non fuit illa propria + uniuersitate dicta i. vnuersaliter dicuntur de contentis in filio . species 3 finalitatem + 3 prima + posterius ut post appetebit . quare non nos solū sed etiam rales operari patere de illis species . De quibus omnibus dicimus quid uniusque sit .
Intelligendum p̄ Albergati q̄ triplex est digestio . 1. per se digestio + 2. imitata digestio naturaliter sunt mixtae facultate . q̄ declaratur in homine in quo talia sunt magis sensu manifesta . Unde pepanis inest ad intra tantum opifēs ad extra tantum . optime autem ad intra + ad extra . Unde si scripiatur digestio 3 q̄ calidum est in se digerente est sic est pepanis . si autem 3 q̄ calidum est con tūciū huius sic est opifēs . si vero 3 q̄ calidum est cō junctum frigido est opifēs . frigidum autem facit indigestionem . Dico ergo + consideratis de homine est triplex . prima est de clavis generatione in qua calidum seminale agit i humido feminile ipsum digerendo + maturando . In qua maturacione calor feminalis solito digerit . et eo q̄ haber virtutem celestem + 4 tunc compunctiones illius a quo kmen decifum fuit . + virtutem formativam fecit + iste calor diffunditur per humidum feminale raro quam per seculolum per spiritum gignitum qui habet virtutem spiritus vitalis animalis + naturalis . i illa digestio appellatur pepanis que tunc completa est quando ex tali humido poterit fieri tale in actu quale est ip̄um in potestate per virtutem formativam + per calorem + spiritum qui sunt in ipso . Non generaciones autem compleetas ipsam genitum quis propriū e humido feminili ideo clavis calor natae in mulro humido . propero quod nutritur . et conueniens operari est humidum . i in illo humido nutritus cum humido radicantis agit calor digerendo donec humidum nutrit mentale polvit membra nutrit . + hoc digestio appellatur opifēs . quia in organo naturali basi sit per modus elationis . postea vero ho-**

minis resocco ab dato origine ex leviori perdigato medicinae effectu da immunitate + infirmi ex causa tunc insipere calor digestio finem cuius frigido agere de maturacione . + id est hoc qui adhuc fuit datus fuit citius derisor . quia calor accidit cum frigido in cibis molles sive in respiratis conservatur . nec ab hoc subre debet maturacione . + hoc digestio finalis actionis appellatione opifēs sicut praeceps quod est finalis operationis applicatur opifēs + cetera .
Digestio quidem . Digestio non . triplex . primo hoc .² ibi . Secundus offendit causa digestione .³ ibi . Etiam non fuisse . Declarat per liqua q̄ digestio sit a proprio calido ex opposita patientia . 1. bimixta + faciente fieri ex materia . Dicit de prima q̄ digestio est perfectione materiali + proprio calido ex opposita patientia . Intelligendum est illa deficitus deinceps per causam efficientem + per causam recuperandom . Unde perfectio patientis pro operare . nonne per ipsam digestiones illud quod digestio perfections aspirat . p̄ prima . + necessaria calor est causa efficientia + ille frumentaria digestio . + forma substantialis digestio est causa efficientia principioper . ha uicissim autem + formam immixta sit causa patientis loci materialis + cetera .
Hec atatem . Cauda digestiōis est clementia + finalitas . 1. primo materialis . dicit enim + secundus . finalitas + formam hanc materiae propriis unitant digestiones . Unde causa digestiois fuerit digestio tunc erit illud est quod erit in potentia perfectione per digestiones + factus in actu .² efficientia dicens q̄ principiū perfectione que per digestiones accedit a caliditate . proprio + materiali cui conseruat suauitatem ad complementum digestiois per aliquod exercitium . ut cum ali rocamen digestio sit per balines conseruatio + alia balsamodis ut exercitium temperatum + alia balsamodis ut tenua caliditas que est in eo in specie digestio est aliud principium digestiois a predictis extrinsecis principiis .³ declarat causam finalis . + primo principioper dicens dicitur finis digestiois in silentibus quidem est natura . non natura que materia . sed quam dicitur species se ut formans substantiam . Deinde declarat . Hoc enim minus principalem notam in aliquibus digestiois finem est aliquam qualitatem + dispositiōne que per digestiois in materia + digestibili introducitur cum perfectione si cum digestibili efficiat humidum . ut post formam nutrit operificis . sive opifēs . sive perficie tunc aut altera valitis patientis se calcantes . tunc ipsam digestio i multe est illa que in me .

3. intelligendi + duplex est tunc alterationis per quam sit digestio . Undeiam est finis intrinsecus + proprii generis . + illa est qualitas que finitatem terminat alterationem . Autem est finis extrinsecus + alterius generis . + illa est

forma 1. 9. 1. *U*nque per alterationes modi
are securior. quia mediante sine intrinseca
digelito si compatur semper habet primum
finem. sed non semper habet finem secundum
sed solum quando substantialiter generatio ipsi
fam concomitat. *I*ndigelitum 2^a q. *A*ritoriles dicit ipsum digelitum aliquando esse
parvatum. hec patet in apologetibus quo
rum materie per patres etiam degenerantur
et famam laudabilem perdiderunt et cetera.

Sicut mustum. - intidem per
signa. *S*i digelito sit perfectio humiditatis cum
ficto a natura calido. quorum primum est
de mundo. non dicitur digestum quando calor
naturae dicitur optimus super humidum
et secundum me. *M*odis uscopare et siccum
terrestris in mundo residere. residuum debet
commixtendo et terminando ex quod comment
enam fuisse substantialis ipsius uint et si
mixtum est in natura etiam in apologetis. *E*t
lachryma scilicet lachryma obalmita in quibus humor
naturalis congregatur in membro quem
tunc de inuisu digestum quando calor natu
ralis membra agens in huiusmodi humidum
optimus super ipsum aliiquid eius facit eupo
rare residuum in trepidando ut sit naturae fac
luer evanescat et latus pollici induci. *N*obis
etiam dicitur et debita ratio sua p
ortione calor naturalis ad naturam tunc il
luci et natus a. et naturale principi opacitate.

Propter quod. Secundum si
necesse sit signum esse signa
famaria. quia lo sum digelit. quia nunc sign
ificat q. calor naturalis optinet nim super qua
litatem naturae determinata. et materie que
a caue et iugitu determinatur aequa digestio

Necessitatem. et q. omnia di
gela sunt digesta et calidiora q. prius. quo
minus in grandis. sibi sum agit in humidum et op
tinet et imprimis in ipsum caliditatem et facit
fictile et per se impinguando caliditatem.
*E*t illud cultura faciendo autem subtile et
uscopare facilius grauitas. et in principio
actionis mihi humidum cum ficto red
ditum est inservit. In fine vero uscopante
humidum reddit illud secundum. Digelito ergo et
illud quod dicitur et.

Indigelitum. Deterioris de aliis
stione. dicimus q. indigelitum imperfectio. et
alteratio ad imperfectiorem propter indigel
tum proprie et naturaliter caliditatem. In quo
enim autem mixtum est indigelitum caliditatem
et frigiditatem et ea sequitur q. frigiditas et
calida indigelitum effectus. Oppedita autem
pulchritudin humidi et secundum tunc respectu cu
litudinem et alia de potentia ut natura mate
ria. *I*ndigelitum q. oppedita habent ful
tura et dentes et cetera. non a digelito et id
quod lo sum et cetera q. digelito hinc et q. et q. indigelito ha
bit fieri in humido et ficto. sed dicitur inde q
a digelito prouente a caido. et indigelito a tri
gido. et digelito et perfectio humiditatis in ficto.
quia per digestum humidum cum ficto re
ducuntur ad meliorem dispositionem et natura
magia convenientem. Indigelitum autem est et
orundes imperfectio. qui per indigestiones ad
dispositiones decretiores perducuntur a natu
re magia rebellum. *D*ende eplogar et patet.

*D*ubitatur utrum digelito sit perfectio a na
turali et proprio calido ex opposito passus.
*E*rgo utrumq. non primo digestio sit a calidite
te aliena non concorrente intrinseca. ergo no
sit a caliditate propria. pater consequentia et
assumptum declaratur de cibo frigido in flo
macho digelito. qui digestus lumen a caliditate
et lumen a membrorum circumstantium q
est exerinco ipsi cibis digelito. *S*edem patet de
fructibus qui maturentur a sole et de cibis
a siccitate. *2^a* digestio sit a calore non natu
rali ne fructibus vel huiusmodi ergo ne pater conse
quentia et antecedens similiter. *3^a* tunc om
nia digesta est calidiora q. ante. consequentia
fictum de multis fructibus qui digesti inueni
untur minus calidi q. ante et unum digestum
est minus calidum q. dum erat multum. qd
patet per hoc quia multum frangere inebriat. et
hoc arguit caliditatem maiorem. *4^a* tunc
digesta tenui minora ratera et leviora. quia
ista sunt effectus prouentientia a caliditate co
sequens tamquam est falsum. quia poma per ma
turentiam efficiuntur maiora et ponderosia
ra. *A*ritoriles dicit in littera q. digesta per
digestum ingratulans quare et cetera. In op
positum est aritoretus in littera qui sic dicit
ut digestum. *D*uo questiones inteligen
duntur primo q. digestus duplicitate sumi posse.
*U*no modo pro digestione mixti a qua pro
uenient debita rei operatio hic perfecta. *E*lio
modo pro via tunc transmutatione ad talium
digestum. si sumatur primo modo tunc po
nitur debiti q. digestio et qualitatis digesti
cio. *2^a* propria et intrinseca aliqua mixta q. quia
et naturae debite operari. et digestio et politi
o qualitatis ad excludendum dispositionem
quaterniarum et alia eiusmodi q. quibus non p
uenient operatio principipler. *D*ende dicit
propria et intrinseca ad excludendum qualita
tes ab extra vententes. dicitur aliquid mix
ti quia in solo mixto reperitur digestio. Po
neas ponitur q. naturae et debite operari ad
excludendum qualitatem secundas et quibus
non prouident humidi modi operatio. *S*i autem
digesto sumatur. pro via seu transmutatione
ad talium digestione et alteratio una. *L*
iquores per quam vel per quae humidi modi
digestio acquiruntur. *C*lunde in digestione sit ea
alteratio ex parte et alteratio q. diversa p
ropter. *I*ntelligendam 2^a q. ad digestum
multi motus concurrunt et motus ceterus per
que actus applicat pallium motu. atque success
quibus digestio nullum. ut libi digestibile in
quatuor diversis et aliquando corruptio substantialis

digestibile i generatio subtilitate ipsius digesti. mons localis preedit digestionem, genetario les corruptio subtilitatis legitur. alteracione autem intermedie fuit digestio sed dispositiones ipsae imediate terminantes. Quia ergo generatio forme subtilitatis non sit digestio, quidlibet tamen digestio in ipsam finaliter ordinatur. Et hoc non aliud est nisi in digestione naturalibus sed exiam in se efficiatibus, ut sunt digestio et astio que licet imediate ordinatur ad eum et fortificentur tamem mediate ordinatur ad generationes forme subtilitatis ipsius nutritur. Tertia ligendum tercio q digestione quedam sunt in animalibus, quedam in plantis, quedam in corporibus insensibilibus. In animalibus primo fit digestio feminis per quas generatur fetus. In animali autem genito pro eius coheratione sunt quatuor digestiones. Prima in ore per masticationem cibi a coniunctionem humidae et dulcis, cum eo. Secunda in stomaco per quam cibus coheretur in chyle. Tertia in epate per quam dulcis coheretur in quartu humorum. Quartu in porositas membrorum per quam sanguis coheretur in humiditate scosis, et tandem in partes membrorum. In plantis similiter sunt quatuor digestiones. Prima in radicibus per quas attrahuntur nutrimenti. Secunda in fructu. Tertia in foliis, quae in fructibus, prime due in omnibus plantis continuantur. Tercia duo se foliorum et fructuum in quibusdam plantis continuantur et in quibusdam non continuantur, id est in illis que in hyeme amittunt fructus et folia. Illa notabilis premisso ponenda sit conclusiones. 1. primo de digestione uenientium. Quarum prima sit illa. Digestio uenientium fit a calido intrinseci et naturali, probatur quia calidus calor ei instrumentum nam regentis sine quo nihil ageret et ad eius actiones intenditur digestio, et ad cuius remissione remitteretur g et cetera. Pater consequitur et alium primum ei notum ad experientiam namque habent fortem calorem naturalem citius et fortiter transmutant comestia, qui uero habent calorem naturalem debilius tarde et remissive transmutant, quare et cetera. Secunda condicio subiectum digestione ei humidum cu' siccum continet, probatur, quia calor naturalis intentus ut conservetur requirit humidum quo gubernatur ut habens ei in terra et tale humidus oportet esse solidus et confinis, ut si animale debitem subiectum acutum fed talens consumantur non potest habere nisi per debitam compositionem sicut cum eo ut pater g et cetera. Et ex illis duabus conclusionibus patet respondo ad quatuor secundum q digestio ei pectus cauta a proprio et naturali humido in opposita passu debite concurrit. Tertia condicio digestio in corporibus uenientibus aliquando invenitur a caliditate exteriori et aliquando a frigiditate exteriori. Prima pars patet quis in habitibus de digestis debilius digestio vigoratur applicando calidam ut incisionem aut cerorum. Secunda pars

declaratur de corporibus robustis habentibus calores fortes qui a frigiditate exteriori per antiperistaltim fortificatur et medium degenerat. Secunda pars dicit q uentra hyeme et mero ea latitudine fuit nostra. Quarta condicio ei corporibus insensibilibus non temper fit digestio a calore proprio et naturali, sed aliquando fit a calore extrinsecis, pater de digestione ad aliendis eis cibis que a digestio, et raro fit a calore extrinsecis cibis qui digesti uidebis ignis. Similiter dum cibus digestus in flumine non digerit principale calorem proprio, sed a calore fluminis et membrorum circumstantis, licet propria caliditas ad aliud patet conferre. Tertia pars non respondet. Tertia pars dicit q uod huc digestio principaliiter fit a caliditate propria digestio. sed non operari q principaliter fit a caliditate propria digestio. Hoc caliditas digestibilis aliquando ad aliud patet collere. Quarta pars dicit q uod principale fit frustis a caliditate agmina ex infusis, et similiter masticato frumento, licet concordat calore naturalis interior. Et similiter digestio est de cibis qui in flumine digesti. Tertia pars dicit q digestio in latrone fit a calore frumentis fit a calore naturali. Et quinta pars dicit q calore balivi qui lac patet traxit ad digestiones tamen et pueri necesse tradidit naturalis calores ad exteriora et ipsum debilitando.

Tertia pars concordat q omnia digestio donec

fuit in uita vel in servitu digestio fuit ca-

licular. Quia prima. sed tamen experientiae

particularis patet, postea aliud frigidior

ut patet in resipiente. Deinde autem dicit q

omni digestio est caliditas digestio naturalis

q quod dicitur ex multis, sed tamen ex erat

multis habebat caliditatem accidentalem supra

caliditatem naturalis ibi impinguata a teles

ratione causa ex hoc fieret constat et multa con-

paratio que habet indecorum sibi certe. Tertia

quarta pars arguit q omnia digestio fierent

minus a rariore et leviora, concordat q

glandes digestio, sed non in omnibus, quoniam

cibus genitos in flumine per digestio cibi

et latrator cibis sibi poterit in epate ex cibis ga-

scrande humoris et grotiore propter debili-

tam coniunctionem humidum cum laco.

Capitulo quartum primi tractatus in quo

specialiter determinatur de pepiti et omochi

epanis aut.

Et ad quarti capituli

bonae tractatus i q 24p.

specialiter determinatur de

pepiti et omochi sibi oppo-

sita. Et duo facit, quia p

determinat de pepiti, 2 ibi omochi doce-

muntur de omochi. Prima pars dividitur i

genera quatuor primo diff. n. pepiti. 2^a

ib. Quoniam autem ostendit que pepitis est

perfecta, 3^a ibi. Dicuntur autem, mox dubiu-

4° ibi. Ex spumosis ostendit qualiter sit pepans. Dicit de primis q̄ pepans est ad digestio alimenti in pericarpio. I. fructifera sicut luna plantae. Intelligendum q̄ pepans si conuenter sumatur reperiatur in animalibus in planaria et in mixtis in animatis. Id est de omnibus istis, nec pure inducere nec parere equal noce sed f3 prius et posterior. et per pristis dicitur de illa que reperiatur in plantis quarum fructus maturantur. et illa pepans propter paliter dicam distincte hic Aristoteles et.

quoniam autem. Intendit quando pe-
panis est perfecta, dicens quoniam autem de
gestio et perfectio sunt pepans et perfecta
quando semina que sunt in pericarpio, i. fruc-
tiferi possunt perficere tale stemma quale
ipsum est. Unde et in aliis quia in animalibus
perfectis si dicimus, hec usque pepans pe-
rincipiter dicimus, hec usque pepans pe-
rincipiter est in calido naturali.

Intelligendum q̄ istius pepans que sit in
fructibus et feminis plantarum duplex est
finitus. Quia propinquum qui est conseruatio
forme per nutrificationem. Alius remansit q̄
est generatio alterius uisus similia illi in
specie et isto hoc loquitur Aristoteles q̄z et.
dicuntur autem. Dicitur du-
bium, pos-
ter enim aliquis quereretur utrum pepans inue-
niatur in alio et fructiferio, et respondendo di-
cit Aristoteles q̄ multa alia digestorum dicu-
tur pepans seu pepans f3 f3 cande. Ipe-
tum digestio, non tamen proprius licet
fructifera neque principiter sed metabola est
et f3 prius et posterior proper f3 studinum
quam habent et f3. propterea quia licet pri-
us dicunt et non facient nomina f3 unanima
que perfectio f3 digestio et digestio
et digestio que determinantur a naturali cali-
ditate et frigiditate. et subdit ad uero iorem et
clarificationem q̄ pepans minus principiter
dicata est ualentiarum f3 apertissimum et f3
gratus et aliorum calidum in quibus est digestio
et calido naturali, que digestio est humidus et
ridentis quod humidum impossibile est natu-
rale calidum terminare nisi fuerit optima
luper ipsum. Intelligendum q̄ Aristoteles
inuit digestione fieri a caliditate et frigidi-
tate, et hoc est differenter, quia a caliditate sic
per le, a frigiditate uero calidum per accidentem,
aut per antiparallelum, aut pro quanto tempe-
rat et modicat ipsam caliditatem ut illu-
mentum convenienter proportionibus forme.

ex spumosis. Intendit qualiter
et maturatio quidem iugur ex spumosis, et se-
rit facie aquosa et calida autem. I. aquos
constitutus que terribilis, et uniuersaliter una
nua palla pepans, et subtilibus semper hinc
grillis oris. et hoc ipsa natura hec quides du-
cet ipsa retinendo et ad inuenient debite comi-
scendo, hec autem exigit resoluendo aut a par-
tibus utilibus separando, quod f3 cur dictum

est quid est pepans. Intelligendum est Al-
bertum q̄ est impossibile naturali calorem
discere aliquid nisi unitat ipsius proportiona
bilem, uincendo autem secundum resolutum et a
lia infusis commixtendo etia terra et, qua-
cum sunt per calorem natura aerea spissans
ad aqua, et aqua spissans ex permissione est
refractum, et universaliter omnia que matuta
sunt ex subtilibus semper inveniuntur grossi
ora, cuius causa est quia calor naturalis mi-
scer partes grossiores que resoluti non possunt
et eis prece fabricatoq̄ faciliter sunt solubiles.

omothes autem. Hic dicit
omothes que contrariatur pepansi duo facit
quis primo ostendit quid sit omothes propri
e, et ibi. Dicitur autem, ostendit quid sit omo-
thes metabolice. Dicit de prima q̄ omo-
thes est contrarium pepansi, contrarium aut
pepanis et digestio alimenti in pericarpio
et fructifera, hec autem est humiditas interia
ta, et non superata a calore naturali, proper
quod talis humiditas que perficit omothes
aut est spumosa id est aerea aut aquosa, aut co-
rum que sunt ex ambobus. et quoniam pepan-
sis est quidam perfectio omothes ibi contra-
ria est imperfectio proper digestio et de
fectum calidi naturae, et proper incumen-
tationem et non debitam proportionem ipsi
us ad humiditatem quod patitur pepansi, et quod
debet recipere digestio. Intelligendum
q̄ omne mixtum habet aliquam humiditatem
ueruntamen in humiditate mixta diversifica-
tur, quia quedam a predominio haber humi-
ditudinem pinguis et secunda ut oleum, et quedam
aqueam ut uinum, et quedam habet hot
dum quod non fluit ut lapis et cetera.

nullum autem. Intendit corre-
spondere nullum humidum sine fico patet
pepanim, patet quia nullum tale potest et
fari quod requiritur ad digestioem. Unde
proper hoc est fuerit sola aqua non potest in
grosu cum sit simplex et homogenea. In
telligendum q̄ cum dicit Aristoteles q̄ nullum
humidum simplex et sine fico potest ingredi-
ti, intelligi est inscriptione prouocante
a calido que sit per resolutionem partium sub-
tilium, et non de illa que prouenit a frigide p-
condensationem. **accidit autem.**

Secundum corollari. Quoq;
rum q̄ omothes accidit proper alteram da-
rum casarum, aut ex eo q̄ calidum natural
est paucum respectu humidus digerendi, aut q̄
a humidum quod debet terminari et digeri et
multum respectu calor naturalis, tunc eniz
calor naturalis non optime super humidum
sed potius econtra aqua humidum non patet
digestioem led omothem. Tercium intel-
ligendum q̄ non potest dari terciis causa, scilicet
omothes sit q̄ calor naturalis sit multus
neque quartus, scilicet humidum sit paucum q̄z
tunc non fieret indigestio sed exceccio se.

propter quod Tertium corollaria
corum que patimur omnes sunt subtiletes
et magis frigidi & calidi, et inhabentes ad
eum a potum &c. Intelligendum q[ue] tales
humores sunt subtiletes proper debilitates et
lorie naturalis non potentes partes subtiletes
solare et eas ingrossare, et proper hanc causam
sunt magis frigidi & calidi, sunt etiam habentes ad
eum a potus quia cibis a potus ordinatur
ad nutritionem ratione partium ducit
ut quibus illa q[ue] sunt cruda priuantur quia dat
cedo prouentus a temperata caliditate et humi
ditate ex digestione debita.

dicitur
AUTEM Dic determinat de omni metaforice dicta, et
uale q[ue] sicut pepinis malis modo dicuntur sic
omnes. Unde omnes dicunt principali
iter de cruditate reperita in alimento fructu
feri de qua primita determinatum est. Dicitur
etiam metaforice et proprietas et remissio
ad omnes principialiter dictam. Proprietas
autem urinæ scilicet et catarrorum bonitatis
cancrum proper eandem causam, et enim q[ue]
h[ab]et omnia non sunt obtenta a caliditate nec
constant iure ingrossata sunt ut debet. Ideo ho
ma appellantur longe autem procedentibus
et remissius ad primum modum later dicitur
bonitas et homini, et alia multa i[st]i possunt
permittari a confare a caliditate non sunt pat
ta ab eo. Unde aqua licet inopposite posset di
ci p[ro]pria episcopum sine electa, non tamen dicit
bona, quia non ingrossatur. Deinde epilogat
et parcer. Intelligendum q[ue] lac non coquunt
dicunt homina, et similiter lac est metaforas
remissorem q[ue] in iure digestione, quia urinæ
receptiones dicuntur tales per respectum ad
calorem naturalem intrinsecum animali et q[ue]
sequuntur. Later autem et lac in coniperact
one ad calorem exteriorum a quo ingrossantur
ingrossantur. Intelligendum 2^a q[ue] aqua
inopposite dicitur caliditas, quia a calido in
eum accende potest amittere frigiditatem et in
fertilizationem quam frigiditas in eam inducit
sed nunquam dicitur cruda vel indigens, q[ue]
dicitur a indicente sunt opposita que sunt
nata fieri circa idem, sed ipsa non est indigens
h[ab]et ex quo non potest a calido ingrossari. 5^a
non est indigens.

Capitulum quintum primi tractatus q[ue] quo
specialiter determinatur de episcopis de molis
et subiectis appositis.

p[ro]p[ter] autem.

Et hoc est quintum capitulum
huius tractatus. In quo E
rit solletere specialiter deter
minat de episcopis et molis
sibi contraria, et sibi faci
qua primo determinat de episcopis, 2^a de molis
et subiectis. Dolens autem. Prima in duas, q[ue]

primo offendit que proprio patimur episcopis
2^a que inopposite ibi. Dicitur autem. Omnes
in quatuor, quia primo offendit quid est ep
iscopis et proper quam causam, 2^a genitale differen
tiam inter circumscriptionem et circumscriptionem, 3^a est
correlatum, 4^a offendit que sunt circubilia et
que nos, 5^a ibi. Quae autem, 5^a ibi. Proper
quod, 6^a ibi. Et autem, 5^a ibi. Dicitur de prima
q[ue] episcopis quidem totum. Indigens est
digens a caliditate humida effectiva incipi
tio intermixta in humido circumstantia, dicit
autem proprio hoc nomine episcopis solis in e
lato, hoc unique humidum quod digeritur
erit sicut dictum est sue sponte, 1^a seruit
aut aquorum. Digens autem talis est ab eo
igne, 2^a calore qui est in humido. Intelligi
dam q[ue] differentia inter hos tres species di
gestione, quia papaver fit a calore, 2^a le liquido,
sed episcopis fit a calore fumoso cum humiditate
et, 3^a episcopis fit a calore fumoso cum siccitate.

Dicitur differentia inter
circumscriptionem et circumscriptionem
et male q[ue] fricta rediguntur ad aliis et non ad
elata, dicitur q[ue] sicut in frictione ab
externo calido patimur et in frictione frigidi
afflentendo in se ipso humidum in quo est, fe
cundat magis secundum et tunc effectiva magis
humidum, quod autem elatior conseruitur
facit, ex hoc ergo enim quod elatior congregatur
et humidum a caliditate que est in extremitate
eo humido.

propter quod.

Larum q[ue] proper hoc quod statim dicuntur est
illa que sunt p[ro]pria episcopis. Elationem via
sciorum et afflatarum q[ue] illa que patimur episcopis
sunt non atra sunt humida in se ipso, quando
am caliditas que est de fortior presuet et calidi
tati que est in meo, quando non presuet tunc
caliditas que est in meo trahere utique
se ipsam caliditatem que est extra, quod non
est uero. Offendit que corpora sunt
et atra sunt afflatas, xabiles, q[ue] d[icitur]
dicens q[ue] non omne corpus est passibile episcopis
et elevationem, quoniam non illud in quo ma
lum est humidum sicut sunt lapides, neque il
lad in quo est humidum quod non potest opti
meri proper causa ipsius latitudinem, sicut sunt li
gna seci solum illa corpora sunt circubilia que
habent humiditatem passibilem ab ea calidi
tate que est in humido. Dicitur utrum
elatior sint sciorum et afflatarum Arguitur q[ue] non
primo illa sunt sciorum que magis patimur
a calido, sed afflatarum sunt latitudini g[ra]du, p[ar]ce
consequuntur cum majori, quia caliditas excede
at, et minor patet ad experientiam g[ra]du, 2^a
illa et sciorum que patimur a calido latius
quam illa que patimur a calido humido; sed illa patimur a calido scico et elatior a ca
lido humido ergo x. Atque patet quia calid
itas magis excede a caliditate humido, et
minus est afflatas in isto quarto. 3^a q[ue]
potest est afflatas in littera Dico quoniam
primo est ascendens utrum fricta sine deca

te vel alata. Deinde est uidendum de patet
patet qualiter. Quantum ad primam arguit
primo q̄ frizata sunt exsiccata, quia illa fuit e
lata que digerantur a calido humido per
Ziricoteum in littera. sed frizata sunt huius
modi. cum digerantur in humido pingui et
metuoso ut patet ergo x. Deinde arguitur
q̄ frizata sunt alata quia illa fuit alata que
digerantur a calido liceo per priuationem hu
i nisi aqua fed frizata hinc huiusmodi ḡ x.

Pro repositione ad istam difficultatem est
intelligendum primo q̄ multe sunt conditio
nes elixitorum. Prima q̄ digeruntur in hi
ditate aquae ad mixta. 2^a q̄ sunt sicciora in
terius q̄ exercitus ut patet; 3^a q̄ non co
rument ex superficie digestiones. 4^a q̄
latitudine ventrem. Alatorem autem sunt co
ditiones opposite. Prima q̄ digeruntur a ca
lido fisco liceum cum humiditate acris. 2^a q̄
sunt humidiora interioris q̄ exercitus. 3^a q̄ co
burrant superfluum digestione. 4^a q̄ friz
ant ventrem. Et ex his patet respositio ad
difficultatem dicendo q̄ frizata reducuntur
ad alata. quia eis convenientes conditiones ala
torum. Et ad rationem que stebat in oppo
situm cum dicebatur q̄ illa dixeruntur qui di
geruntur a calido humido. acrum est si est humi
dum aquum vel mixtum. si autem fuerit hu
midum acrum tunc non elixantur illa frizata
tur sine alfantr ut dicit Ziricotea q̄ alata
est a calido fico liceum infiammabilis & apta f
gniti cuiusmodi est humidum acrum. p̄ce
quod oleum calidum magis ledit & apert cali
da. Quantum ad secundum sit prima con
clusio. elatata sunt interior sicciora q̄ alata.
probatur quia caliditas agens in elatata ap
petit corum poros & corum humiditatea exte
rius trahit. quibus extractus redduntur inte
rioris sicciora. proper quod brodium cornutus
efficiat album & pingue. Contra vero in
alatio fit a caliditate exterioris quedam crux
que poros oppicit & humiditatibus interioris re
clinet. quare redditur interior humidiora. & i
nelliqntur hec omnis de humiditate subtilia
etica & non accidentalis. Secunda conclusio.
elatata sunt in partibus interioribus sicciora
& in partibus exterioribus patet ex quo
humiditates transiuntur de interioribus ad ex
teriora. Tertia conclusio alata in partibus
exterioribus sunt sicciora in fine alfactionis q̄
elatata. patet ad experientiam & per rationem
qua caliditas agens sine humiditate parte
sibi multum propinquas exsciat & comburit.

Quarta conclusio alata interior fuit hu
midiora elatata. patet ex prima. Ad rationem
ad primam cum dicitur illa fuit sicciora que
magis patientur a calido. conceditur certius
partibus. sed negatur q̄ alata magis patien
tur a calido q̄ ea ad pres exteriora q̄a soli ex
teriora. Ad aliam respondetur codem mo
dum.

Dicitur autem improripie pa
tiundur ep̄f̄sim. & tria facit. primo hoc. 2^a ibi

Sint autem ostendit finem elixitionis. 3^a ibi
Quare quaecunque. Inserit corriarium. Et
cit de prima q̄ aurum dicitur pati ep̄f̄sim &
lignum & alia multa. sed non per tandem spe
cierum cum prius dicitur. sed metabarice. & h̄z
quandam similitudinem. quia non habemus
nomina talibus dispositionibus propria ut
prius dictum fuit. Unde aurum & lignum di
cuntur pati ep̄f̄sim quando per alterationem
in eo factum a calido humido aliquid humili
tatio ab eo resolutum. & humida etiam dici
mus pati ep̄f̄sim. uel lac & mustum. cujus hu
mor qui est in calido humido in aliquam species
& convenientem dispositionem permixtatur
ab eo igne qui est in circuitu ipso digestio cale
faciente. quia tunc quadammodo factum simile
dicte ep̄f̄si. Intelligendum q̄ lac dicitur
pati ep̄f̄sim quando ab igne extrinseco coagu
latur & ab eo para serosa separatur. Et simili
ter mustum dum decoquatur & ab ea spuma
electur. Unde illa a calore naturali eis intrin
seco possunt pepanum pati ut prius dictum
fuit. sed a calore extrinseco ep̄f̄sim patientur
Finis autem. Ostendit finem ei
xationis. id est q̄ non omnibus elixitis est idem finis neque ova
ribus digestis. sed his quidem digestis finis est
et sunt usitata ad clum. his autem ad sorbito
nem. his vero ad alias oportunitatem ut ad
faciendum aliquam medicinam. quoniam ip
sa conformata nature per decoctionem eas di
ciuntur eliciuntur.

Inserit quare quecumque
quecumque per calefactionem possunt fieri
grossiora aut minoria aut grauiora. aut hec q̄
dem ipsorum talia. s. minoria & grauiora. hec
autem contraria. s. majoria & leuiora proprie
tates q̄ a caliditate sunt disgregata. hec quidem
conspicuntur ingrediuntur. hec autem subtiliatur. si
est lac in seru & coagulum emissa talia sic
elixibilis. oleum autem h̄z se ipsum sumpius
non elixibit. quia nullum horum patientur.
Doc quidem igitur est digestio dicta est ep̄f̄si
& nihil differunt huiusmodi digestiones sive
stant in organis artificialibus sive naturali
bus. quia omnia erunt proper tandem causa
& caliditatem extrinsecus humiditatem.

Intelligendum q̄ cujus lac a caliditate ignis
& coaguli ep̄f̄sim patientur. & partem subtilia
tur & h̄z partem ingrediuntur. nam h̄z serum
subtiliatur & h̄z partem calefactum ingrediuntur.
Et Albertus enumerat sex conditiones rei hu
midae a calido elixibiliis que sunt pinguis si
ue minus pinguis. & minus & minus grauia
leuia rarus & demplus. Et proper defec
tum horum conditionum oleum solitare liqui
cum non potest elixari. Et enim adeo nesci
q̄ humidum acrum vel aquum in eo a te
sibi separari non posse. mixtum autem cum &
sibi posse elixari.

molinsus autem *Deteravit de molinis.*
et tria facit, quia primo ostendit quid sit. 2^a
ibid. *Defectus autem ostendit unde procedat*
at. 3^a ibi. *Droptus quod. 3. Infelix unum ex di-*
cis. Dicit de prima qd molinsus est indige-
nio contraria opere, et opere principaliiter di-
cet ex contrario iudicatio prima et principa-
liter dicit enim humidus qd ex corpore interni-
naturae propter defectum caliditatis qd ex in-
bundo quod est in circuitu. Intelliguntur
qd Ariflories latuit qd sicut opere dictum
multipliciter. 1. principaliiter et metaphorice
sic enim molinsus, et opere dicit metaphorice
et contrario iudicatio molinsus dicta metaphorice

defectus autem *Ostendit un-*
de molinis, dicens qd dictum est superius dum
de patre actione tractabatur quid est defectus
caliditatis intrinseca qd cum frigiditate qd
qd sit pp motus alium per quem calor natu-
ralis digerens expeditur. sed defectus calidi-
tatis per quae sit molinsus aut est propter
multitudinem frigiditatis qd ex inbundo et
trivisco, aut propter multitudinem humiditatis
qd est in eo quod debet part opere dictum
enim accidit cum caliditatem qd est in humi-
do dicente tunc digerere debente alle maiori-
rem qd ut non movent, minorum autem qd ut
regulet humidum digerendum et condigant.

propter quod. *qd illa qd mol-*
ins punitur sunt duriora qd que pertinet
opere qd habent humidum magis deter-
tem qd non ita dispersum. Deinde epilogus
et pacet.

Capitulum secundum primi tractatus libri qd
in quo specialiter determinatur de opere et
lestanti et contraria.

ptesis at est *digestio. 3. Istud est*
lexicon
capitulum huius tractatus
3n quo Ariflories deter-
minat de opere, et conting-
fec parte. 3n prime ostendit quid sit opere
3n 2^a ibi. Droptus quod probat definitiones
per unam rationem. 3n 3^a ibi. Droptus quod
probat per aliam. 3n 4^a ibi. Opteis quidem
comperat opere, et opteis factus per artes
ad factas per naturam. 3n 5^a ibi. Et animal
removerit errorum ignorandas. 3n 6^a ibi. Ad-
linda quidem, determinat de lestanti indi-
gestione contraria opere. Dicit de prima
qd opere est digestio et calitate sicut et aliena.

propter quod. *Drobis istam*
primam rationem qd est illa, qd quod faci-
at aliquid dixerit, et cum fuerit in medio direc-
tione removat illud ab digestione et pos-

it (quoniam alterius illud completa descriptio
est aliena et non dicens, et hoc arguit qd opere

qd sit aliando fit et caliditate sicut et aliena.

propter quod. *Probare difficult-*

ationem per secun-

dandam radicem, dicens qd proprie hoc qd

opere fit et caliditate sicut et aliena qd que sicut

flame fuit in exterioribus factis et in in-

terioribus, cunctis contrariis et in deinde

ut patet primum. Unde in aliando est opere et

genuito manuam qd non dicens et natus

artificius et bene aliare et bene dixare. quia

difficiliter aliando exteriora et interiora re-

gulariter casuere et aliando, tempore enim

in aliatione qd propriopria clara expon-

it et magis quod non contingit in distractio-

ne. Conditus igitur exterioribus portis alia

coram beneficiis factis exponit non potest le-

ggregari. sed inclusio, et ideo sicut fuit in

terris beneficiis et exteriora causa contrari-

is est clara. Cooperat opere.

Opere et opere factus per artes ad factus per

naturam, dicens qd opere quidem igitur et

opere factus quidem arte, factus suus fuit di-

ximum usque huiusmodi certus species et natus.

Sicutem enim factus patientis que per eos fit

ut factus inservient, atque enim inservi-

naturam, questionem et aliando digestio que in

corpore fit et factus opere factus per artes.

Est enim, huiusmodi digestio in calido bando,

et fit et corporis caliditatem factus opere est

digestio aliando illi oppositus est sicut modifi-

catus errorum, et remansit errorum contentio.

Deinde talis animal et

scindit fortuna ad instrumentum digestio, et

enim de superiori genere indebet in flora-

cho, et regurgitato sicut patet in ventre il-

teriori, propter quam sicutem causam dicens

est in aliis, quia in libro de nutrimento et

tribula, et in libro de animalibus et cetera.

molinsus quidem. *Totidem de-*

scirendi, dicens qd molinsus quidem igitur est

contrarium opere, et sicutem digestio dicitur

ut opere est quidem aliqd oppositum simili-

minus sicutem non existimat, et non habet simili-

simus impossibilem. Erit autem utique si tale no-

men est. Hoc scirendi est non opere. Digestio

est potius indigestio, propter defectum et

caliditatem que accidit utique, aut propter pauci-

tae exterioris ignis deficiens digestio, et

ut propter multitudinem aquae, et humiditatis qd

est in eo quod patet, et part debet opere.

time enim calor est plus quidem qd ut non res-

uet, minor autem est ut digerit. Deinde e-

pilogus et patet. Dubitatur utrum vides

in stomacho generentur. Arguitur qd sic, pri
mo quia vermes aliquando per somnitum et
diuntur, quod non fieret nisi prius essent in
stomacho generari. 2^a vermes interdum
stomachum perforauerunt, ergo prius in ipso
generantur. 3^a animalia que per partu
factionem generantur sunt ex humido lateti
li quale non est illud quod in Intellexu con
tinetur, sed bene quod continetur in stomaco
cum ergo vermes generantur per par
tuctionem sequitur qd non in Intellexu sed in
stomacho generantur. 4^a aliquando generan
tur in epate quod est membrum nobilium ste
mochi, ergo etiam in stomacho generantur et
possunt generari. In opositum est Aristote
les in littera qui multe qd generantur in inte
llexu. Dicitur tamen primo qd vermes
qui generantur in corpore animali guidam
sunt tubules et longi qui appellantur skar
ges, et aliquando sunt longitudinis unius cu
biti, quidam sunt breves et rotundae qui de
cuntur lumbri, et quidam breves et lati qui
exhibentini dicitur. Dicitur et qd huiusmo
di vermes non generantur ex fece colicis pa
tricta propter eius caliditatem et amaritus
ritudinem, nec ex melancolia naturali prop
ter suam frigiditatem et lacitatem, nec ex
melancolia adulta propter amaritatem et
sua et caliditatem, nec ex sanguinea quia fa
guio in epate continetur et ab ipso per venas
ad alia membra transmutatur, generantur
ergo ex humiditate sanguinis patrifacta a
ut ex fece ex cibis per digestionem segregata et
in intellexo patrifacta generationis vermu
proportionata. Unde ibi ad illud propri
etati f3. Aber cum sunt fabae et fragmenta
coctum lac cruxum fructus et cibae nula ha
miditatis et relquia talia. Quibus premis
ta responderet cum Aristotele diceret qd in
animalibus sicut vermes non generantur in
stomacho in quo est calor naturalis fortis suf
ficiens ad discendum cibam sed aliquando
in intestino generantur in quibus calor est o
bilius et fece in eis contente interdum pura
sunt ex quibus vermes generantur qui perfe
cte pollii gentes sunt ascendentes ad stomachus
ad capendum cibam utrumque aliquando
in stomacho ergo potest cibas patrificare et qd
poterunt in eo vermes generari, et limititer
possunt generari in epate, et maxime prius aut
propter languorem malitudinem non bene re
gulari, aut propter malam epatam qualitatem
sed hoc est raro. Et quibus respondet ad
rationem in contrarium adducetas. Ad pri
mam et secundam dicitur qd illi vermes in in
testino generantur, et polles ad stomachum
ascendunt. Ad tertiam dicitur qd
cum fecibus est aliquis humor salubris et quo
et calor naturalis illic reperio possunt vermes
generari. Ad quartam de vermine gen
tis in epate dicimus est.

Capitulum primum secundi tractatus de qui
bulldam generalibus ualnitibus ad sequentia
et de duro et molli.

affluorū at.

Hic est secundus tractatus
huius quarti libri 3^a quo
Aristoteles determinat de
partibus que infiniti cor
poribus mixti principali
ter ratione qualitatibus partium, et dividit
tur in quartuor capitula. In primo premis
tit quedam generalia determinando de duro
et molli. In 2^a ibi Necessaria determinat de home
cattione et excrecione. In 3^a ibi De liquefacti
one, determinat de coagulatione et liquefacti
one. In quarto ibi. Ingringuntur, determi
nare de coagulatione in coagitatione ad in
grificationem. Quintum capitulum dividitur
in duas partes, primo premittit intentiones
huius, et prosequitur sol. Sunt autem. Di
cit de prima qd et nobis et dicendum species
et partiones partium, et partium qualita
tum, et humidum et secum.

Dicoqueatur ad duos qd
et primo premittit quedam generalia null
a ad propria huius, et 2^a ibi Corporum at
determinat de duro et molli. De prima pre
mittit sex generalia. Quorum primum est
qd prima principia partium corporum natura
lium sunt humidum et secum. Corpora surē
naturalia mixta sunt ex his, f3 magis et mi
nis et h3 hoc corpora mixta sunt h3 naturam,
h3 quidem magis siccum, h3 quidem magis
humida.

omnia quidez. Et qd
corpora dicuntur humida vel siccum quandoq
f3 secum, et quandoq f3 porrectam sicut me
ella et glacieles que sunt in actu siccum et potent
i humidum, et efficaciter accedita pli factio-

nes. Tertium est qd
bene terminabile, et secum est difficile termi
nable, id est similia pulmento et condime
tis que ad initium commiscuntur et partim
humidum enim communiter siccum est causa et
terminari, et utrique corrum est utrique uelid
colla. Sicut Empedocles fecit in phisica con
glutinans farinam aqua, et propter hoc ex a
bdomen f3 humidum et siccum est corpus mixtum et
terminatum.

Quartum est qd et qd
de numero elementorum terra proprius
dicitur f3, et aqua humidus, patet quia terra
dicitur primo siccus et aqua primo humidus f3
secum solum, simpliciter autem ser est et pri
mo humidus ut habetur 2^a de generatione.

Quintum est qd et qd
corpora terminata seu mixta non sunt sine terra aut aqua a pre
dominio, et mixta qd plus habet de altero il
lorum uideret qd illius nature.

Et in terza. Electus est in aere
et in aqua sicut in suo loco naturaliis in aliis
autem sicut in igne non sicut in quiete. In aere non
sunt nisi quiete, quia materies corporis a
naturaliis est terra et aere vel aqua a prelio
minio. Intelligendum quod sicut corporis sub
realis non componeatur ex igne vel aere vel a
primo domino per se, sed ex terra vel aqua ut
habent debitos deinceps sine confunditione
sic etiam non locutus naturaliter in aere vel
in igne, quia tunc animal quieticeretur naturaliter
ter in aere vel in igne, quod est falsum, locutus
ergo naturaliter in aere vel terra seu super et
ram in quibus aut super quibus naturaliter
quieticit. Unde etiam quod duplex est motus
animalis. Quia mox est per naturam et
lementum predominante in eo, et illa est motus
decretus. Hinc est quoniam est ab anima et
cognitione ut motus voluntatis naturaliter
et progressus, et primus est usque ad mortale
et secundus quia in prima non est labor nec
fatigatio sicut in secundo ergo et exterius et
corporalium. Determinatio de
natiuendo primo et corporalium passionis
iporum mortuum necesse est hoc prius in
existere corpori mixto fere terminato, sed
et duriori molitiori, quare necesse est quod
est ex hamido et sicco trahimur consumptus
et durum et molle. **est autem.**
Diffinit durum et molle. dicens quod durum est
in se ipsum per superficiem vel latus. Unde
autem est quod cedit non circumfluit et erat ut
parta. Ex quo inferitur quod aqua non est molle
quis enim superficies exterior non cedit impren-
sionem facere in profundis sed circumfluit extra
ipsum imprimens. **et simplicitate**

quidem. autem diffinitionem de duro et
molle dicens quod durum et molle aliquando est
citorum simpliciter, et aliquando per compositionem
enon ad aliud, et illa que dicuntur per compo-
sitionem ad aliud sunt indeterminatae per
magis et minus. Unde dicens quod durum et molle
tum per tactum, dicens quia omnia
sensibilia dicuntur per sensum, palpa-
tum quia durum et molle sunt sensibilia tactus
et ipsa simpliciter per tactum determinantur
uictus tactus tangunt medietate informis sensibili-
bus, propter quod ipsum durum dicitur
est excedens, mole autem dictum est defi-
nitio. Intelligendum quod tactus dicitur res
sicut et qualitatibus tangibilium, quia in eius
organo habet eas in quadam modicitate et
temperante, et quam non percipit eos, sed et
cipi excellentes, et durum dicitur, et ex-
done et molle dicitur, et quia durum plus habet
de materia certior parvus et molle, cum
sit simpliciter.

Copiosum intermedium forentis tractatio libri
tertii de huiusmodi sententiae confirmatione,

ecce. Sed et facti
habet tractatio in quo illi
ratiocines determinantes de
huiusmodi sententiae confirmatione
et tria facta, primum presentis
et quodam utilia factio[n]is
sed proprietas summa, et hoc determinatur. Si
trahitur et extincione, et hoc determinatur, de
sentientia determinatione. Diversus adhuc in tri
a primo presentis impossibiliter, et hoc
tertius. Secundus correlative, et hoc
resonans dubitum. De prima presentis ob-
iquas impossibiliter. Quoniam prima est quod est
corporis determinationis certitudine proprii est illi
dure et molle, questiones et difficultiones
prima dicta. Quoniam vero nullus est quod est tan-
tum inter se ostendit impossibiliter, dico enim
quod non possit amplio omni corpore terminata
tum termino proprii credit impossibiliter vel non
redit ergo et. **Secundus** Impos-
sibilitas et certe. **Corpus** corporis
tum et terminatum, et quia omni corpus tan-
tum et certe ostendit impossibiliter et non
est omnia sunt congruas. Ideo omni corpus
et cipi et certe erit vel sic configuratione
qua est omnia sunt et certe.

ad huc. Tertius impossibiliter et certe.
nisi omnes impossibiliter. Configuratione h[ab]et
factio[n]is impossibiliter et extincione probat
impossibiliter h[ab]et certitudinem et probat. Unde
formatio per quam estiam huiusmodi sententiae
finalis, et huiusmodi sententiae confirmationis. Et
h[ab]et et frigidus et gaudius patitur diversus per
animas per huiusmodi sententiae, questiones pati-
tio[n]is et sic quod in gaudiis aut in solentia calidus et
et frigidus. Intelligendum quod patitur sine
formis que recipiuntur in uolenti indumentis
et calidus et frigidus et recipiuntur per huiusmodi
aut secundum aut presentia calidi et solentie
frigidus aut absentia calidi et presentia frigidus.
Unde metu[m] illigimus presentia calidi et ab
sensu frigidus. et cogidamus presentia frigidus
et absentia calidi. **Quar**
ta impossibiliter et quia conga-
lari et rescribi aliquo modo et de b[ea]te. primo
dicimus et patitur et huiusmodi aut secundum
aut ex his. Unde aqua est potius et huiusmodi
corpi, terra autem secundum, ut sententia quid
tacit huiusmodi et secundum sunt patentes.

secundus. Secundus correlative
et magis de numero patiuntur et calidus
patitur quia frigiditas est in circuendo magis
patitur. et in terra et aqua et terra et gallina
per extincionem et aqua per huiusmodi sententiae.
tertius. Resonans dubitum quia pati-
tio[n]is aliquo crederet et dicitur et
frigiditas non est actio et dicitur. Intelligendum
et non frigiditas et factio[n]is frigiditas et

corruptum caliditas. Et autem factum
caliditas per accidentem licet prius dictum est
Unde aliquando frigidum dicitur combure
et calcare non ut frigidum per se sed per ac
cidentem et per accidens factum deducendo calid
um. Ininde propter circumspectum iuxta calidum.

desiccantur atque exsecatione. 2
duo facit, quis primo ostendit que sunt desic
cantes. 2 ibi. Desiccantur ostendit que sunt
desiccatae. Dicit de prima et desiccatur si
dumque sunt aquae partes aut habent aquam se
ne superducunt sunt conatur ales. Experiens
tamen quidem sicut in lana conatur ales autem
sunt in lache. Atque autem species sunt uirium
urins serum et intermixtae quecumque sunt
vulnorum aut paruum habent ypsostatum seu re
siduum. non propter uiscolatorem, nam qui
buldum causas non sustentant alioquin et si
loquitur sicut oleo aut pecto.

desiccari tunc. Ostendit que sunt
desiccantes. Atque autem et omnia factus
aut frigescens desiccatur calido vel frigi
do. 4 si calido vel interiori vel exteriori. Si a
utem siccatur frigido sicut usummentum de
siccatur si enim humidum fuerit. Et si pluma
ab eo separatur a calido interiori faciente
humidum evaportare. et maxime si paucum
fuerit caliditate exilente fortificata per anti
pariflammam. et frigido circumstante. Ex qua
bus potest quod illa que exsecantur a caliditate. q
dam exsecantur a caliditate extirpata sicut el
ata. quedam exsecantur a caliditate intri
fica ex parte et secum humidum educente
deinceps coluptum.

humectari.

Determinat de humectatione. Atque autem
et sic dupliciter. Uno modo per
infusationem faciam a frigido sicut eis
vapor infillatur in aquam. Alter modo per
liquefactionem faciam a calido. sicut eis gela
tico et calido liquefit. Unde horum prius. it
per leuapor frigescens confit se spissat. et

Capitulo tertium secundi tractatus libri de
et de liquefactione et coagulatione.

e Liquefactio

d ne. Id est tertius ca
terus. in quo Alphorlea
determinat de liquefactio
ne et coagulatione. et duo fa
cit primo intentionem suam. 2 ibi.
Coagulator propositus. et duo facit quia
primo determinat de coagulatione. 2 de li
quefactione ibi. Quecunque. De prima pri
mo determinat de coagulatione in generali
2 in speciali ibi. Quecunque quidem igitur
sunt. De prima primo ostendit que coag
lantur. 2 indest correligionem. et remoget du
bius. De prima dicit quod coagulis sunt
vel que sunt de natura aquae soluta vel non

et aquae et terre. 4 hoc coagulantur a calido a
ut frigido aut friso. Intelligendum quod mis
ta que sunt de natura ignis vel serui non co
gulantur proper suam tuberitatem. sed solus
que sunt de natura aquae vel aquae et terre. ra
tione cameni aquae. 2 hoc a calido vel frigido
per leuapor per accidentem rastre caloris
ab humidu non sit. qui a tenet se ex parte ma
terie. Claude uimur et urina et que sunt de na
tura aquae coagulantur a frigido. Lateres autem
qui sunt de natura aquae et terre coagulantur
a calido. 2 indest correligionem. dicens
et quicunque coagulatorum coagulantur a ca
lido aut frigido resoluuntur a sile contrariis
Unde que a calido friso sunt coagulata ab aqua
sunt frigido humidu solvantur ut sal. que su
tem a frigido coagulantur liquefunt a calido
ut glacies. quia contrariorum effectum con
trarie sunt causae. modo coagulatio et liquefac
cio ut effectus contrarii.

coagulati Removeret dubium. pura
bant enim aliqui quod mel dilatatum in aqua coa
galarentur ab aqua in quantum humidu. et di
cit Bristolio quod non. sed coagulantur a frig
ido que est in ipsa. Intelligendum quod ab
humiditate non sit coagulato. sed portus di
solutorio. a siccitate autem bene potest fieri p
otesit coagulatio. Unde aliqua coagulantur
a calido friso que a solo calido non coagulan
tur ut partis de sale. 2 quecumque autem comuni
ter quod ibi 2. Quecumque autem communia
dicit de prima quod illa que sunt de natura a
qua non coagulantur ab igne. pater quia liq
flant ab igne. 2 idem non est per le cauila con
trariorum. Unde illa que sunt de natura aqua
recedent calido coagulantur. quare palam e
rit quod ingrediente calido solvantur. et ingredi
ente frigido coagulantur.

propter Ostendit quare propter
quod. talia coagulata non ingrediantur
dicens quod ingrediatur illi abente loco receden
te humidu. siccus autem constante modo inter
humidu sola aqua ingrediantur. et similiter que
sunt de eius natura. Intelligendum quod eis
aqua ut simplex et uniformis non potest ingre
diari per recessum partium humidarum et re
manentium partium siccatorum. potest tamen
a frigideitate congelari.

Nunc ostendit a quoque quecumque
coagulantur illa que sunt de natura terre et aqua
dicit primo quod illa que sunt communia terre et
aque coagulantur a calido et frigido. 2 ista
ingrediantur ab ambobus. sed duocimode.
a calido quando educunt humidum. europa
rante enim humidu siccum collat et ingredia
tur. a frigido autem ex parte calidum cu

eo humidum evaporare solum reddit. 2. dicit q. talis communis terra & aqua que sunt mollii. sed non humidae a calido coagulantes exente humidus. sed non ingrediuntur. videt later effusus. sed quemque siborum sunt bidis non solum coagulantes sed etiam ingrediuntur ut lac. Et terrae respondendo ad illa communis terra & aqua que sunt mollii & non humidus non nobilitat. dicit q. a calido & principio humectantur cum prius fuerint gratae sive durae aut frigidae vident later in principio dum effusus evaporat humidum propero qd melius sit & revertitur in canaria fine in foras ut melius exiretur. **quecumq; quidem**

igitur. Hic determinatio de liquefactione. 1. primo eorum que fuerint coagulata a frigido. 2. eorum que fuerint coagulata a calido frigido. ibi 3^a. Quemque sit frigido. Prima adhuc dividitur quia primo facit quod dictum est. 2^a inducit in quibusdam coagulabilibus a frigido & liquefici a calido. de quibus tamen minus videtur. ibi 1^a. Igitur. Dicit de prima & omniis que sunt de natura terra & aqua plus tamen habentia serique coagulant calido & credibile a frigido & pro parte humidum edicente ista liquefactione calido ingredientie sunt latentes cum congecali. Ingeruntur sicut latentes cum congecali. Ingeruntur sicut latentes cum congecali. Indumenta solvuntur.

quicunque. Dicit q. super scripto rum mirorū que a frigido coagulatur & a calido simili taliter educto ipsa efficiuntur in stabilitate nisi a super abundantia caliditate solvantur. sed bene mollii cantus sunt ferrum & cornu. et causa est fortis commixtio humidi & frigido facta ab excellenti frigido. aut propero humidu[m] usq[ue] ad partis fieri fortior tenet. primum est in ferro. secundū est in cornu. Tercius. Dicit inducit in quibusdam Liqueficit. coagulata a frigido q. i. sunt a calido. de quibus tamen minus videtur & primo hoc ostendit in ferre. dicere q. terra Laboratum per excellētēm eius calcificatio[n]es liquefit ut fiat humidum & fluidum. et terrae frigifactione coagulatur. & sic facile ferrum purificatur & calides sunt. subiecti enim subiusta coria leu per terraeferri & ferri. pp quod artifices non sibi purificant ferrum ipso quando scriunt ab eo. quia ex illo molium dimittuntur & in pondere minoratur. et ferum qd minor em habet. purificationem ei melius. si non sit ita frangibile propero ipsum habere plus de humido usq[ue] o partes fieri firmas & recte cu[m] humidum per ferri purifications columbi & diminuit.

Inducte autē **liqueficit a Utē.** Idem in quodam genere lapidum dicere q. lapia primi quo liqueficit a calido. Iuor sicut aqua qd immixta ferri & frigido coagulatur & fit durus. Addit etiam de plumbō. **et molle.** **3 translationem antiquam q. a calido fit mol-**

le & liqueficit & fit illico & rite hincidit p[er] parcas & raro cito & videntis lumen reflectore perhes uero a frigido coagulatur & fit nigres colore & finis calci propero eius insipidiorum & minorum humidum reflectionem & subdit qd latum & terra humidissima commixta & frigido coagulata liqueficit a calido et excaet.

quecumq; aut.

determinatio de liquefactione eorum que fuerint coagulata a calido frigido. & unicū eorum que fuerint coagulata a calido & frigido quedam sunt infidelib[us] a propero defensio[n]e humectatissime. & quedam sunt habentia humidissima solubilis ab humido frigido. Infidelibus sunt ut latere & que dant liquidum generis que sunt ab igne et frigido combatis ut molles intermixtae sint & tales sicut solubilis ab humido. nō est ita qd frigido. qd aqua & aqua species liquefactio[n]e calido est frigido coagulata a frigido frigido autem fit liquefactio[n]e. quia secundū & calidissima coagulata utrūmque solida. quia cito coagulata frigido & humido. & si unius coagulandi coagulat utrūmque solida. quia cito coagulata frigido & humido.

Capitulum quartum tractatus secundi libri
quāli in quo determinatur de coagulatione & con�eratione ad ingrediationem.

ingressantur.

3. Ad eum quartum capituli tractatus in quo dicitur determinatio de coagulatione & con�eratione ad ingrediationem. & dicitur in tres partes. 3a. primum ostendit quod modo coagulatio & ingredatio frigido & calido. 3a. 2^a ostendit quoniam se diversis diversis modis fit ingredatio & coagulatio. 3a. 3^a removit dubium. ibi 3^a. Quemque ibi 3^a. Edet ostendit. Primum in duas primum proponit de bina. 2^a responderet ibi. 3^a respondeat. id. primum dicit qd ab igne ingrediantur solidae que cumque plus habent aqua & terre. Conspicue autem quemque plus habent terre & aqua propero quod nitrum & salis terre magis & latere & later. **maxime at.** dicit dubium de ceno qd maxime haber dubius est natura. et terrae sit de natura aqua & predominantia est. Et prima ostendit qd nō sit de natura aqua. qd & si sic tunc coagulatur a frigido sicut glaciatur. nec de natura terre. quia tunc coagulatur ab igne sicut. secundū ostendit. maxime est salina pro utriusque parte. quia a nento coagulatur sed ingrediantur ab aliobus.

3. Ad eum ostendendo causa natūrae est. et causa est. quia tunc ingrediat[ur] a calido & a frigido & a neutro coagulatur. Dicit ergo qd causa tota est quia omnia plenam est sive propero quod supernaturae in aqua. quia aer teretur sursum. Unde celi ingrediat[ur] a frigido

qua frigidum convertendo seren in oleo et
flentem in aquam (plum ingratia quoniam se
per mixtum ex oleo et aqua fit grossus ambo
bus). Ingrediatur etiam a calido et abediti tempore
relongo abediti quidem evaporare aqua. In
grediatur autem propterea quia mercede cito
lido tenet diminutum, aut superuenientem frigido
ex aere fit aqua, utrumque quidem igitur modo, se
a frigido et a caliditate fit pallio usque in prof
fatio. Et propter id non eodem modo quia a frigi
do per se et a calido per accidens. Oleum ergo
ab ambobus ingratia. **deficatur**

Hoc ostendit quare oleum. Dicendum
nec a calido nec a frigido coagulatur. Alieno
quique sol neque frigida deficit (ex coagulat
oleum, non folia quia ulcrosa est). Et etiam quia
est de natura aeris. Unde aqua in oleo certissime
non coagulatur nequidatur ab igne, quia non
ignorat propriei nesciatur. Intelligendum
quod neque a calido neque a frigido potest p
erfecte coagulari, cuius sit cause ad hanc ostendit
affirmantur. Quorum una est nesciatur, rati
one cuius oleum non est bene passibile ab illis.
Hilis causa est quia oleum a predominio est de
natura aeris, modo aer non potest evocari: et
aqua etiam intrinsecus in oleo exstis esticari non
potest per evaporatio a calido poeuli nesciatur.

quicunque autem. Ostendit
quod modico in diversis diversitate fit ingratia et co
agulatio, tria facit. Primo ostendit que ingrat
ia et coagulatur a frigido, et reteretur
ad ea que ingratiantur a calido. ibi 2. Que
dam autem. ibi 3. Quicunque autem. Di
ctum de prima quicunque mixta fit et aqua et
terra et possibiliter reducuntur illos elementa
ad medium coagulatur et immixta ingratia
tur a calido. Unde quoddam nimis dulci mat
tis coagulatur et expellit partium a calido, qui
a per eius ebullitiones ab eo et omnibus talibus
abedit et deficatur aqua, cuius lignus est qui
a si quis super eas bullitus ponat obseculari us
per collabatur aqua et in se relinquentur p
otes terrellae et grotte. Intelligendum quod mu
tua ratione siccii potest coagulari, et ratione ha
mudi potest ingratia. Ostendit que ingratia
quod et coagulatur a frigido. dicens quod quic
que et a frigido sicut dicitur et ingratia est de
ficiatur et coagulatur, quia frigidus non solus
coagulatur, sed etiam quidem aquas fit coagulat
ingratis etiam aere et ex calore aqua. Coagula
tio autem est dicta ex istis quidem deficiatio. De
inde subdit dicendo quicunque quidem igitur non in
gratiantur a frigido, et coagulatur magis sicut
aque dulcis anima urina secundum et seruam.

quicunque autem. Hoc reteretur
ad ea que ingra
tiantur a calido, et duo facit, primo hoc, 2. de
clarat quod ibi. Dicetur quod. Dicit de
prima quicunque non evaporantur ab igne
ingratiantur, quidam sunt de natura terre, Unde met

est terra a predominio, oleum autem terre et se
rio, et aures et languori sunt communia aqua et
re. sicut magis sunt terri et aquae ex humiditate ge
nerentur, quoadmodum nitrus et falso et lapide
et rubro humidus constant et generantur, et ra
me sunt terre a predominio. Intelligendum
quod aqua languori sunt de natura terre a pre
dominio, et potest declarari per lignum quoniam
ex ipsius rea terrefactos generantur. s. ola mer
ui et partillaginis.

Declarat quod di propter quod
x. et prima de luce. 2. ibi. Et sanguis. Id
facit de sanguine. Dicit de prima quod lac sic
terram a predominio, patet per hoc signum
quoniam si a lacte non separatur seruus et ad hoc
est signum deponatur exirentur keruz, et Costa
metum, et calcem qui est pars terrestris costa
bit et remanebit. Si autem in lacte ponatur
coagulatio ut medice faciat et ad leonis signum de
coagulatio tunc calcem a sero separabitur, et si
ferens lumen ad ignem ponatur non ingratias
fit extinguitur, sine per evaporatio columnas
sunt aqua, si autem inveniatur aliquod lac quod
nullus vel paucus habeat calcem hoc lac est, aq
a predominio et inutilis. Et quibus omnibus
patet et in lacte seruus est pars aquae et
seus qui est pars maior est pars terrae quare
lac est terrenum a predominio et cetera.

et sanguis. Idem ostendit de san
guine, dicens quod sanguis
sit terra a predominio, patet per hoc quia ab
exteriori infusione coagulatur et deficatur
expulso calido humidus educte remaneat sic
co terretur, quare loquitur quod est terra a pre
dominio, si autem habet aliquod sanguis qui non
coagulatur a frigido ut est sanguis cervi tales
sanguines sunt a predominio et magis frigi
di et calidi, pp qd tales sanguines non habent ui
us quod sunt negligi pororum et de natura solidi et
centrifugae per talis sanguinis aquos huncide
ad inuite factores roti recipit querentes tamen co
agulatione, pp qd talis sanguis aquos si extrahatur
a talibus uia non coagulatur, quia aqua que
est in eo non deficatur sed remaneat sicut rema
net in Lacte calcio addato, cuius signum est quod san
guine lagoriori non coagulatur, quia sunt uelut
lithor, et sanguis et aqua, pp iplus esse id deficetus
et separatus a sua naturalitate et cetera.

adhuc. Dicetur dubium, dicendo quod cor
porum quidam sunt solubilia sicut
nitrum, quidam autem sunt insolubilia uelut later
et lapies, et insolubili quidam sunt molificabilita
sunt cornu, et quidam autem non uelut lapies et lat
eribus, s. et ca istos.

causa autem.

mo i generali. 2. ibi. Dicimus autem affigunt
spatiale, 3. ibi. Ligna autem inter correlaria.

Dicit de prima et tertiariorum effectu cor
pora sunt cæcilia, quia si aliqua coagulatur duobus
frigido et frigo necesse est ea fuisse sicut cor
poris, et calido et humidu, pp quod igne et acido
natur, et hec sunt contraria aqua quidam soluerit q
uidam calido solu coagulatur, igne autem quicunque

frigido fuit, quare si a duobus ceteris accidit aliis coagulari (cum calido) frigido bestia infibulabatur. **Maxime.** de causa infibulatis quoque am corporis coagulatorum, dicens hoc marinus fieri quando corpora calidata deinde frigido coagulatorum. tunc enim accidit calidum egredi finita pars parte basendi, et residuum humidi a frigido cum feco forent compresi, ut superentes humidum non de generazione, ipso hoc nec calidum foliati huiusmodi mititus, quia calidus non foliat nisi mititus quod a solo frigido coagulator: neque sicut ipsam foliat, quia aqua non foliat est ei a frigido coagulatorum, sed latus quecunque con gulatior a calido ficeo, ferris aere a calido tunc queactio posset frigido coagulatorum. Intelligendum est qd si aliquod mixtum primita mente calidat sit qd eius humiditas evanescat deinde a frigido coagulator calido exstante, tale mixtus erit infibulabilis, unde non potest rite difoliat a calido nec a frigido proper de fecus humiditatem quas dilatari opereretur in qua factio. exemplaria est de Latere ac. **Ligna autem.** Tertius duo corradiat qd ligna sunt terra et scriba a predicatione, pro quod ipsa sunt infibulata non liquifaciliatis nec molificabilitatis. et omnia preter oblonga superstant in aqua, quia plena habent scrib. et oblongo autem quia magis evaporantur aer est plus frigida. **Secondus** corradiat qd latere. **Latere.** et huius de natura terre, proprie tate eius humiditas a forte calore evaportur et se frigatur, patiturq; modicorum coagulatorum. Unde aqua non potest ipsum liquifacere, quia si potest ingredi per eum poros per quos solens erexit spiritus suis vapor tubularis eo, nesciunt potest liquifacere ipsum, quia ipsum coagulatorum contrarie sunt causae. Deinde Epilogus i patet.

**Capitulum primus tertii tractatus libri qui est
in quo determinatur de coagulisib*il* i*liqui*s
c*ebilit*is** in sp*eciali*.**

x his autes. 3*sec* et *tertius* tractatus
huius quarti. In quo *sec*
stilos determinat per
similes que insunt minime
merito qualitatibus patens
rur (scidatio). *et* *quartus* cap*a*. *Be*
gnom p*o* definiti*s* ipsi*al* de consig*u*abil*is*
lique*sc*ribili*s*. In *z*^o de molificabil*is* incertabil*is*
et flexibil*is* religios*is* huius mod*i*. In *z*⁵ de igne*is*
sibili*is* transibili*is* et ali*is* calib*is*. In *z*⁶
de utilibili*is* exalabili*is* et ignorabili*is*. Etiam*de*
z^{7m} incip*t* ib*z*. Molificabil*is*.
Et hoc quid*e*. *Drimu* cap*itul* i*diuidit* in
duas part*es*. In *prima* probat un*am* condic*io*n*em*
*z*⁸ *et* *z*⁹ determinat*in* ipsi*al* de consig*u*abil*is*
lique*sc*ribili*s* ib*z*. *De* consig*u*abil*is*. *De* pr*et*

nas tria facti. *primo* primum fappellandum est 2^a propter conditionem 2^a (inquit de quibus dicitur) et de quibus hic discutendum esset. *secundo* 2^a. *Tertium*, ut 3^a. *Dilectione* ac 3^a. *hinc* prima generis, tunc dico fappellandum. *Quare* enim est quod a corpora nostra collata est ad aliud et frumento et hinc fane fassili fappellandum sine causa. *Primum* facimus fane operaciones preparatorias, ut ab his condita sunt. *Contra* fane collationes et frigidantes que sunt variis modis difficiunt ab aliis in collatione. *Uite* dicta qualificatio. *Candidatus* et fri giudicis inservient, qui faciunt, *ut* nos quidem non actives, *honesti* sunt. *Honesti* sunt per partem ipsa fidei qualificatio puerorum et filiorum coniunctionis matris. *Postulandus* et in eundem tempore hanc qualificatio prius habet nisi gradus bini resolutio et differentia clementia et quatuor reprobatio: *fidei* gradus finitus. *Et* in alius tempore nascitur et illi plus de collatione. *Et* aliquando ut et plus in frigidante, *ut* sive in frigideitate, *et* sive in caliditate, *et* sive in aliis. *Et* quod est plus in caliditate.

ex aqua. Gladio foppé se dicit aqua
et terra, quod per inductionem in aliis et aliis
bus et aliis metallis fieri potest, ut argy-
ri et aliis corporibus quod est ex aeris et
terris et aliis metallis, sive ex fonte legibili
et quod defecatio et pullo deponit ex fonte huc
bus. **metallum** qd; ex aqua et terra non
fuerit corporis elementum, tunc corporis elementum ex cor-
poribus metallis sunt, tunc coris ex ea nostra, et
de hoc inservit Zoro.

bec autē dif-

ferunt. - genit coagulat qd; ali corpora
mettis diffundit ab iuncto, proprieatis et officiis
autq; quos pnt facit mei potest, plerūk. **mettis** huc
et primo ex quod pertinet corporis elementum possit perficere
et idemco alterius et tunc corporis facit
huc oderabile transmutare dulcis et suavis et
different, proprieatis glos differit ab ali officiis
facient in illis alterari. **mettis** officia et
clementia corporis elementum possit fieri
liquefici coagulabile fermenti et rebus talibus
qui omnia hinc possunt. **mettis** fermenti et
ficus ratione tempore ut sintem illi patentes quod
bus different ab iuncto, ex quo necesse lignos
corres lapides et mineralia alioz corpore natura-
lis mutari possint.

dicauis at

Indicauit deinde de g
ane biondi maior iociale. Dicamus g' griseus
nomen ipsius quam f' poterit et ioperior de
cunt, summa tunc coagulabile et coagulabile fer-
mentis et illigibile modificabilis et non modificabilis
sc. patere i lauro, et addit qd; plurimes corporibus
huc different-potestibus. nos amissis dicem
mus quia potestibus hucus mensuram inferius
de coagulabili. **de mettis**

Inchaqubili nunc redemus dico magis
spatuliter q corpori que coagulanter quæda a
calido coagulanter quæda frigido. Quæda co-
agulanter a calido coagulanter p depressione hu-
midæ. Quæda frigido coagulanter p depressione calidi.
Ita vero per abicitas
lidi. Unde que sit de natura aquæ coagulan-
ter abicitæ calidi sicut glacie. que vero sit de
natura terre coagulanter abicitæ humidæ hu-
midæ lacræ cœctæ.

Determinantur deliquescentes que quidez

erit. Ait illa q coagulanter sit p abicitæ
humidæ liquit ad humidum uter nitræ salæ. et
sicut latu' idatur liquit p compressione. q. et i
studi conicis nitræ i coagulanter idatur ut rel-
ati pari minoræ q. q molles. sic q. q. ingre-
di non posse. quis nitræ non liqueficit ut patet i la-
tere cœctæ. qui aer coagulanter sit p calidi p
tumidæ ad calido cœctæ sicut glacie plumbum.

Incoagulabilita

lids. dico q incoagulabilita sit exercita non ha-
bit humiditatæ aquæ. aut non sit aquæ a pre-
dominio. sicut planæ habent calidi i terre. q. sit ue-
lur seruetæ. sicut mel i musto. et quæcæ etiæ
sit aquæ. sicut planæ aeris. sicut olei' et argo-
ni umiæ. et cætæ quæcæ sit multæ inchoæ lœvæ
glacie. multæ eni incoagulantes pother coagulan-
tes. qui pother humidæ a tunc separatione.

Intelligendu' q ita mixta pectæ collatæ ex. q
qua i terra a predominio lids mole ut habeat
debita collatæ i spissitudine qua ex igne i ac
t' habet non possit pp eoz rariante. Intelli-
gendi 2. Hæ uella q argenti nitri non posse co-
agulari pp forte omissione humidæ cum siccæ.
pp ab humidu' non posse in eo separari. quod op-
teret ad coagulationem. hoc dicunt multi etiæ
terras non liquefici. sicut soli de argento uno solita-
re liquo'. et ad alia spes non mutato. Si tamè
ci' fuligine multicatur i ad alias petri. præmet
ultræ ipsi coagulanter posse ut alchimici dicunt.

Capitulij sedz esti tractatus i quæ dicitur q
mollificabilis intingibili et flexibili.

Ollificabilita

3. hæd el lebz capitulu' ba-
ius tractatus. i quo Hæ de-
terminat de mollificabilis i
tingibili et flexibili. i lids b'
tria facit. q. q. primo agit
de mollificabilis. 2. ibi. Sunt autem de intingib-
ili. 3. ibi. Sunt autem de flexibili. Hæ prima
dicit q corpora coagulanter illa sit mollifica-
bilia quæcæ nitræ sit ex aqua velut glacie q.
sed magis sit ex terra. a quibus tamè non cuspo-
ranit nisi humidæ ficiet et de nitro i sale que
non sit mollificabila ex defectu humidæ ratio-
ne etiæ habet humidæ irregulariter refoluta-
tis. nec etiæ habet humidæ irregulariter refoluta-
tis. pp qd nitræ etiæ non sit mollificabila. 3. ibi. n
la sit mollificabila que de natura terre exiſte-

tia non entia humectabila sit transibilia sunt
curia aut coriæ. aut non entia q. sunt ducrib-
lia i ab igne molificabila sunt ferræ i coriæ
3. intelligendu' q. postea aliquæ uidetur q. glaciæ
et sit molificabila. quia traxia de extremo
ad extremum debet traxire p mediæ. sicut glacia
est sit durata p liquiditate inter i mediæ
at molitics quare nitræ. Ne poterit poterit mol-
itics non in diat. prie iter durata p ligida
et. quia illud ab molificatione simili lids. non p
res molificatur. i qd liquescit paulatim i per
parte post partem liquescit incipiendo p pris super
ficialibus. 3. intelligendu' q. cū dicit Hæ. q.
lacer non est molificabila qz haber humidæ ir-
regulariter aliqui exponunt de eius humi-
de irregulariter refoluta. sicut habet poterit
irregulariter poterit i d' proportionatos hoc
de recipiendo ad molificationem i equitudo.

sunt at Liquabiliu' Nunc
minat de intingibili. i duo facit. quia primo
determinat de intingibili. 2. ibi. Sunt autem
de non intingibili. De prima dicit q corpora
rum liquabiliu' i alligabiliu' quæda sit inti-
ngibilia. i. ab extremitate humectabiliu' quæda
verò sit non intingibilia. Non intingibiliu' sit
velut es liquabile existet. Ista autem i tra sit
intingibilita madefactu' eni humidæ lupertu' p
es liquabile ab igne i non ab aqua. Liquabi-
lis ab aqua. quæda sit non intingibilia velut nitræ
et sales. Unde nullus est intingibilis qd
madefactu' non sit molitus. i quæda luna non
liquabiliu' que sunt intingibiliu' uidetur lana et
fructus. 3. intelligendu' q. Hæ hic innuit du-
as diuinitates. Quæz prima est q corpora mi-
xoz quæda sunt liquabiliu' ut es. quæda illiq-
abiliu' ut lana. Secunda est q corpora sunt liquabiliu'
luna sunt illiquabiliu' quæda sunt intingibiliu'
ut terra i lana. i quæda sunt intingibiliu' ut
lacer i nitro.

Gibilia Determinat de non intingibili
libus. dicit q intingibiliu' sunt quecumq; ter-
re existentia habet poterit maiores aque molibz
i. paribus aque. pp qd aqua subingredi poterit
i intingere. Corpora autem liquabiliu' aqua sit
quecumq; habet p totus poterit pp quod terra
quæd liquescit i intingitur ab humidu' p eius
poros ingrediente. Nitri sunt liquescit ab aqua
i non intingitur. eo q. in nitro per retuz sunt
poti. quare parcer nitri statu dividuntur ab a-
qua. i sic nitri liquescit ab aqua. i. non humec-
tatur. i terra autem pinacatu' sit poti magni
arcu distantes. quare terra non solù liquescit ab
aqua i. non humecatur. i. ideo lids q terra i
nitru' differt mode pinacatu' ab aqua lids. non
partu' diuerteretur. i. hoc in ipsius diuersificati-
onis ita q terra est ab aqua liquescit. ibi lids i
intingibile. nitri autem est liquabiliu' i non
intingibile. Sunt autem hec. 3. qd
gibili i dirigibili i duo facit. primobz. 2. de
terminat de frangibili i conihibili. ibi 2.

Et hoc quidem. De prima primo prenderunt q̄ corpora sunt flexibilia & dirigibilia. et que in flexibilia & indirigibilia dico q̄ corpora hec quidem flexibilia & dirigibilia. oculis calvissimis & pene hoc autem inflexibilia adhuc latentes & lapides sunt autem. Prosequitur deinde rādo nostra discussio nis premisile. dicitur q̄ corpora illa sunt invenientia sua & dirigibilia quoniam logitudo non potest ex partitura. i.e. circulatione i rectitudine permutari. nec ex rectitudine i partitura. i.e. circulatio. Unde breviter illa corpora non possunt fieri neque dirigiri q̄ non possunt turnari neque rectificari pp̄ haber pax de humido & multa de seco tenui sicut lapides & latera quare sc.

flecti > dirigere dicitur q̄ flecti & dirigere. q̄ hoc declarabitur que corpora sunt flexibilia & dirigibilia. dicitur q̄ si fieri est ex partitura seu mutari i partitura. i.e. circulatio. dirigere autem est mutari i rectitudinem. Circa de cōspicere q̄ flectere aut deflectere curvare qui a omnibus q̄ motus ad rotam vel cōsumū loquitur. remouere erroris quantitatis.

qui dicitur q̄ motus ex cōsumo & motus ex deflexione est motus i recti. hoc removet. q̄ de cōsumo & motus ex cōsumo est motus ex deflexione. q̄ ex cōsumo & motus ex cōsumo est motus ex recto. a sic id summa est recti & flexionis. Unde si aliq̄ motus p̄ fideliter in circuitu flectatur & deflectetur non mutatur uno motu cōsumo. sicut deflexio rotabilis propter unum et ad cōsumum. et aliq̄ est ad cōsumum. non utriusque est que ad rectos latentes sine cōsumendo. sed est flectio & rectificatio aliud & aliud. Dofus & pilogus.

et hec dicitur q̄ fribilis & minubilis. i.e. duo facilius possident que sunt frigibilia & cominibilia. a finium & diffinitis. & ponit differētia ab aliis. dicitur autem. Dicit de prima q̄ frigibilia & cominibilia sunt finium & ligulatim. lignū enim est frigibile. sicut non cominibile. glacies autem est cominibile. sicut non frigibile. later autem est frigibile & cominibile.

differētia Ponit differētia in aliis. q̄ fractio est separatio in magnis partes. Continuitas iusquecum diuīsū sit plures divisus. illa autem dicitur cominibilia que sunt sic consoluta q̄ multos habet poros nisi q̄ dissipio i parvo. illa aero q̄ habet poros magnos & diffinitos sit frigibile. que sunt habent poros parvos & magnos inter se conservantes sit ab eo frigibile & cominibile. Tercia ligida est proprie locatio fractio est dissimilitudo i partem magnam iusque separatio. Continuitas vero i pars passus & quia diffinitus sit ubi sunt pars. id est que habet poros spissos & passus sunt cominibilia. i.e. pars passus diffractibilia. atque adhuc ad horum i pars primis eorum diffinitos sicut frigibilia

qua in magnis partibus diffractibilia. que sunt habent anisop. i.e. poros magnos & diffinitos & parcos & ipsos minimi. sicut frigibile & cominibile.

Capitulum tertium tertii tractatus in quo determinatur q̄ ipso frigibili capitulo trahit obiectum frigibilis dicitur frigibile & cominibile.

t hec quidem.

Est enim pars capitulo tertii tractatus in quo dicitur q̄ hec determinatur q̄ ipso frigibili capitulo & plurimi sunt talibus nomenclatis corpora multorum q̄ quibus poterit circa litteras. & dividitur i cōsilio potest principales. In quibus primis determinantur q̄ in prefibilibus. dicitur q̄ corpora multorum. hec quidem sunt frigibilia sed ut & vera. hoc autem non sunt frigibilia nisi latere & aere. & per aquam transire possint liquida & fissa aqua. & dilatantur. Hic confitetur q̄ caro sit frigibile. latere aut & aere non frigibile quid est ipso frigibile. & dicitur q̄ ipso est caro & pars superficies i gâtibus pallitione aut percutiente tollit aut tunc. Et hec transpirabilis q̄ sit frigibile & non diffractibilia sit caro que trahit. p̄ partem superficies palliū i gâtibus & tangere exercitato & resiliens superficie manente. Quædam autem sunt duræ sicut os carnis pars superficies carnis percutiente. Stimulus non frigibilis q̄ sit duræ fons latere. cominibilia non cadit i gâtibus & que dicitur sunt humidi fons aqua que non cadit latere p̄ partem superficies i primis. sicut p̄ carni circulatio.

Intelligendis q̄ i definitione ipso frigibilem est i gâtibus ponit p̄ generem. & refutat p̄ diffinitio. i.e. per hoc q̄ dictior pallitione aut percussione dicitur frigibile efficiens. & i alterius additio. totaliter aut tunc ad invicem & illa cōsilio ponit fieri aut recipiēti ad alios aut percussio aut p̄ gâtum tunc.

Hoc ponit alios. Iste trahit. dicitur q̄ ipso frigibile q̄ sit q̄ ipso frigibile facies nomen bene recipiēti & illa recte tunc separante rigore facies carna. & illa dicuntur formibilia. hoc autem sit non bene ipso frigibile tota q̄ nec bene recipiēti ipso frigibile. & ex diligenter nec bene recipiēti facies lapides & lignū. hoc aero sit que ipso frigibilem non recipiēti. q̄ lapides huius metis non recipiēti. sicut lana spissis & illa non sunt formibilia i.e. capibilia. Intelligendis ergo cera bene recipiēti & bene recipiētes ipso frigibilem. quia habet humidi bene proportionem sic co. & ratione humidi recipiēti. & ratione huius est tunc. i.e. lapides & lignū pp̄ latere exp̄ floscit & duritas; non recipiēti ipso frigibilem. & ex diligenter nec recipiēti. quia nihil recipiēti alii q̄ nec habent nec recipiēti. spissis & lana huius recipiēti lana. sicut non recipiēti. Ratiō recipiēti ad lignū & non recipiēti habet latere dicuntur:

sunt autem ^{hic determinat de ea} pabili. Et tria facie
primo ostendit q̄ sit capibilia. 2^d declarat. et
3^r ostendit que sūt nō capibilia. ista 2^d. Capib
lia sūt nō capibilia. Dicit de prima q̄ capib
lia sūt sp̄cifici pabili. I se ipsa cōsentire possunt
in pabili superficie mutata. sūt nō difusa nec
translata alibi alia parte. sicut contingit de a
qua q̄ trahitur circa pabili ēa. et est pabili
mutatio q̄ sit a moxie tactu pabili ante eis
separatione momentaria a modo:

capiuntur Declarat dicens q̄ illa
corpora capiuntur q̄ sunt
corporis habēt vacua. nō sp̄cifici q̄ corporis
conatur fisi similiū pabili. pabili vacua sūt
proprio poros cōsentire. sed ut sp̄ficia made
facta fise serē plena. a gōriū pabili plen
fuerit corporis mōtoribus. It se ipsi corporis
capibilia qd̄ natū et i se ipsi cōsentire sicut sp̄f
gia cera caro. **non capibilia.** qd̄
sit corpora nō capibilia. dicens q̄ corpora nō
capibilia sūt qd̄ nō sūt nata cōsentire. qd̄ sūt
facta i eos qd̄ i ipsi pabili. aut qd̄ nō habēt
aut qd̄ habet cor plenos corporibus duriorib
bus. Unde ferri nō est capibilia. quia nō est
nātū se ipsi cōsentire per pabiliū tāgētū. et
militē lapīs pabili durit. aqua erā nō ē
capibilia. omne humidiū sūt fluidū. quia po
ros nō habet. **trahibilis** Deter
minat de tra
hibilis q̄ trahibilis sūt quoq̄ superficies pabili
trahit ferri pabili latu. Unde trahi et mobile trah
ferri ad moxie vel ad aliud h̄j partē sup̄ficie
estimata remaneat sūt cotugia iter trahit et
qd̄ trahitur. **Sunt autē trahibilis** sicut corr
ea merita pabili gl̄tē. Nō trahibilis autē sūt
sicut aqua lapis. Intelligēdū q̄ trachio lie
dūlūtūr et pabiliū. Tractelūtū ad ipsū se
tē ad alterū idōtūr sit motus trahit et nō se
perat ab eo qd̄ trahitur. hic autē capib
lio nō pro morte totius corporis de loco ad lo
cū. sūt pro morte eius pabili extremitate re
manēt imobilis. aut pabili extremitate ad dif
ferentias oppositas. Unde illa qd̄ erēdūtū
terēdūtū sicut coriū sūt autē hoc modo
trahi dicuntur. **hec quidēz ign**

tut Ostendit que sūt similiū trahibilis et capi
bilia. et que sūt capibilia et nō trahibilis et co
nuso. dicens q̄ hec quidēz eadē sūt trahibilis et
capibilia sicut lana. hec autē sūt trahibilis et
nō capibilia sicut flegma. hec autē sūt exētra
capibilia et nō trahibilis velut sp̄ficia. In
reliogēdū q̄ causa trahibilitatis est humidiū. ut
icoli q̄ causā trahibilitatis est humidiū est pos
se credi ad terminos alienos. ratione autē
infelicitatis remaneat partibus cōtinuitate. et
trahibile quod prologasur pabili unā dimisōnes
abreuitur pabili. et ita q̄ cōplexa leſilexa
reveretur ad sūti primū habet hoc ratione
sicut causa et terminare territū proprio ut se
pabili fuit.

sunt autēz ^{hic determinat de du} cribbilis. dicens q̄ describ
lis sūt velut ea nō discibiliba vero sūt lignū.
Unde discibiliba sūt quoq̄ corpora possunt ea
de percussione traherī i latu et profundū nel
superficie pabili latu. nō discibiliba sūt q̄ sic trah
ferri nō possunt. Intelligēdū q̄ corpora da
cibiliba cedunt percussione. et qd̄ nō habēt vacu
ū intrīcū i qd̄ recipiuntur partes pabili cedunt
pabili latu. et humidiū sūt omnis metallū. et pab
ili discibilitatis principale est humidiū qd̄
corpus efficiunt molles sp̄cificē nel i relpe
ctu. nō discibiliba nero nō cedunt percussione in
latu et profundū pabili latu. aut pabili
corp. durit. sicut sp̄ficia lignū. aut pabili
di abdūtū sicut aqua uina. **sunt autēz**
Coperat ad latu. **quidēz** et cibiliba et iprefibilia et capi
bilia. dicens q̄ omnia cibiliba sūt imprefibilia
bus. sūt nō oī imprefibilia sūt discibiliba. qd̄
nātū lignū est imprefibilia. et nō discibiliba. conu
niter tamē sumū experitatur et cōvertit idēt.
Iz capibilia hec quidēz sūt discibiliba sicut cera
et lumen. hec autē nō sūt discibiliba sicut lana.

sunt autēz ^{hic determinat de sc̄l} sibili. dicens q̄ sc̄labilis
sūt sūt lignū. nō sc̄labilis nero nēlū latu.
Est autē sc̄labilis qd̄ potest dividit ad plus pabili
gitudine et dividit ad minus. Dividit em sibili
sibili ad plus pabili dividit tagēdo. et pre
cedit dimissio. In divisione autē nō est hoc
h̄ypercē tamē dividit pabili tagēdo a dividite

non sc̄labilis ^{Ostendit que sūt} non sc̄labilis.
dicens qd̄ non sc̄labilis sūt quoq̄ possunt pabili
et hoc. sūt plus dividit pabili logitudine pabili
vidit ad minus. Dividit em sibili. Unde molles et
sc̄labilis logudo sp̄cificē molles. et nō re
spectant. quis sic ferri est molles. et tamē nō
est sc̄labilis. nec oī dura est sc̄labilis. si que
enī nō potest humida neq̄ sp̄cificē neq̄ co
minibilia. et talia sūt que habēt poros pabili
logitudine pabili ad initū adnascitūt. et nō pabili
titudine. Intelligēdū q̄ molles sp̄cificē
ut portes aqua sūt sc̄labilis. nec oī dura
sūt sc̄labilis. ut que nō habet humidiū sūt
i porto itercepti. Iz sc̄labilis sūt quoq̄ possunt
sūt humida sūt aqua. neq̄ sp̄cificē neq̄ com
minibilia que nō habet poros pabili logitudine dūlūtū
sc̄labilis q̄ sūt que sūt exētra habēt po
ros dūlūtū pabili logitudine plenos corpore
fūlūtū et sere conaturales humidiū corpora
re qd̄ dividit et nō habet eos dūlūtū pabili
logitudine sicut glaciē.

detruncabiliā ^{Ostendit que} sunt detruncabiliā dicens q̄ cor
porum confluentium durorum aut corporum
mollium sūt detruncabilis que non
sūt nata ad plus dividit et dividens rātione
divideat. neq̄ sunt nata communis diuisia
sicut laterū et nitrū. et fed̄ florim̄. quoniam
fuerint non multū humidiū sed siccā illa sūt

detrincabili. Unde eadem sit detrincabilita et scilicet sit plenius velut lignum et scilicet detrincabile. sed diversimode, quia si lichen est longitudine, determinabile autem sit latitudine, et quia omne quod distinguitur in multa dividitur, quia quidam unum sit multa logitudines, et multe partes dividendo per longitudinem hoc scilicet, quia quidam unum sit multa latitudines, et partes multe dividendo per latitudinem hoc est trinabile. **uiscosum**. Tunc determinat de uti tali hoc lumen frigidi. dicitur quod uiscosum est cum trinabile humidum excedit suorum molle, tale enim trinabile sit concatenatione ex uiscositate peruenientem, quicunque enim uelut cuncte corpora haec multas possunt excedere coherentia, et continuari, quicunque autem corpus non haec talia haec lumen frigidi. Intelligi quod et scilicet res partis fortior in aliis continet se in carbone, quod potest esse, aut quia calidus non uenit fortior unitate siccus cum humidu servandum do sic in oleo aut pice, aut quia frigidus fortior coprinus humidus cum siccus ut accidit in legname.

Hic deter **commassabilita**, minus de commassabilita, dicitur quod commassabilita sit quicunque capibili habet capturam per manus, sicut cera. Incommassabilis autem dicitur quicunque aut non capiatur sicut Lapis; aut manu non habet capturam sicut foggia et lana.

Capitulo quartu tertii tractatus in quo determinatur de utilibus cratalibus et flammabilibus.

t hec quidem.

Et huius quarti capituli haec tractatus in quo Birrificiles determinat de utilibus cratalibus et inflammabilibus.

Et duo facit, primo premitte item, et profequitur, ibi. Etiam ante dicit de prima quod poros quoddam sit utilibus, et quod non utilibus. Utilitas sit sicut ligulans et os. Inutilitas vero sit uelut lapis et glacie. Lapis quidam pro abundantia humidi, et circa autem propter abundantiam humidum.

Prosequitur, tria facit, et item determinat de utilibus, et ibi. **Utilitas**, determinat de utilibus, et ibi. **Inutilitas**, determinat de utilibus, et ibi. **Ulisibilita**. Reversus ad determinandum de utilibus. Dicit de prima quod utilitas sit sicut quicunque habet poros in corpore ignis, et humiditate in his poris qui sit per directio biliores igne specie, aut non habet poros ut ebamus aut habet poros in habet humiditate aquae seu ualde grossa fortior igne sit utilitas. Sit glacie, et que sit ualde uiridia.

Intelligi et corporis illa sit utilitas quae habet poros bene perfibiles ab igne et humiditate, et que sit arces que sit peribulus ignis in porto di spolita per rectitudinem, humiditas autem apres-

et ut ualde grossa et integrata adiutoria, et causa **excalabilita**.

Tunc determinat de utilibus, et quod sit utilitas. Et quod sit utilitas inter haec segregatio et usus, et quod sit utilitas inter actionem exalationis, et exalatio correlative.

5. admodum de modis uero partes patentes.

Dicit de prima quod illa de numero corporis sit exalabilita quantum habebit humiditatem, et sub eius et arces, et haec est quod exalat ab eo, non per hoc quod sit ignis, sicut patet et prouis de reuersione a quod non ignis exalat humiditatem a corrugatione, sicut excedit a placido et in aliis bus, segregatio ergo hoc modo facta dictior exalatio, et usus et segregatio que est ex illis de manifestacione, et aree, et ignis a calido uento.

Exalabilita autem segregatio et aree responde-

t, per modum separacionis, et quod est uic

responde segregatio et separacio siccus et alijs

reversio et exalatio sicut uero siccus est

et a reuersione partibus incolubus et graffier donec

renascibus ut dicunt est de posse.

Exalabilita quod non capibile exalatio sit capibile

et praedictorum libro, et segregatio calida et siccus que est in materia ignis et uicop, sed capi-

tur pro segregatio humidum materialis a ex-

pore libenter, excedens per excessum excessus

corporis partibus minorat, et excedens quod se-

differt, segregatio et usus, per us

porum intelligi omnem segregacionem factas a

calido uento siccus, et humidus siccus, dicitur quod

hec segregatio prima dicitur quod non est facta a

calido uento differt ab ea que sit a calido uento

quod non manifestatur et habebit ut facta na-

per territudo.

Exalatio habebit quod est spi-

ritus, dicitur quod spiritus siccus uermus humus

corticis serio ad ligaturem, et est predicatione

calido, quod uicissim non est talis figura ex facta, et sic.

Exalatio autem que est a calido uento siccus

consenserit pro omni calido segregatio, sicut haec

est siccus siccus et arces, et quod non mode-

facta libenter et colorat magis ratione cali-

di utilis.

est at et exalatio normalis

et exalatio, dicitur quod exalatio

que est in ligno corporis quod ab igne co-

nterficit dictio famosa.

Ex aluminis est et de e-

st electione facta et cibos foris ex pilis, nec

habemus uniuersum nonne ad, comes tales

exalationes nulli per analogia, sicut Empedocles

dicit quod pilis et foliis et aliis plante, et sequente quod

est siccus siccus super foliis metra les corpora

quod analogiae, et non uenustus cogitare eis.

Ex alio uero que est corporis plante sequitur les

gria in greco, et quod corporis iste est kyrius

propterea hoc.

dicitur quod propter hoc

et pignus et uicella sit exalabilitas oleum non

partitur ex parte, et exalationem non segregat

quia exalabilis est et non inseparabilis, aqua et

et exalabilita est inseparabilis quod est

unum Addit de quodā uno, dicens
q[uod] unius q[uod]quidē dulce ex-
istat, quia est pīgē, quod patet, quia candē es-
tūt operatio[n]ē in oleo, nō enīs a frigore co-
solat, sicut nec oleus i[n] uitatur a calido sicut
oleus, et enīs nomine unius, opere autē non
qua cūa humerū nō est unodus, pp[ro]p[ter]o quod nō ē
ēbris, quia parus habet exalatio[n]ē i[n] flamas
emittit. Intelligēd[ic] q[uod] huiusmodi unius
et i[n] dulce antequā i[n] nō unius, id[em] non
coagulatur propter pinguedinē, et uolatitatem
et uirutē quia si calamī parus superius irtinga-
tur appello igne illamētū, et dicitur q[uod] si
fumigatio[n]ē unius subtiliter per imixtio[n]ē
ne aque i[n] aliis i[n] pulchritudine prefat somen-
ti flamine subtilis quia a flamine agitur uincula
oticas a fale caliditas, et positiū i[n] fructu
huiusmodi unius flammas emittit et cetera.

ustibilia autē Reversus ad
de ustibilibus, et quique facit, primo ostendit q[uod]
sunt corpora ustibilia, et p[ro]mīt quādā diuisio[n]ē,
et ponit alii diuisione, et ostendit q[uod] sunt
corpora illamētū, et repetit remissa exala-
tio[n]ē priuā polita, partea pacib[us]. De pri-
ma dicit q[uod] corpora ustibilia dicuntur quocumque
per calidū agere sunt nata distibūti i[n] cintre, et hoc
patetur quocumque sit coagulatus aut a calido
solo, aut ab obovio, et calido et frigido, hoc enim
uidetur esse opere ab igne, et id[em] ut i[n] ipsa pas-
ta fideliter reflextur in cinque, nō autē infi-
cita hoc patet lapio carbo[n]icula uictus, si
gollū lapidū propter forte confectione humi-
di cū luci et reperiit ad quia sequitur poros[us]
obrūtus, propter quādā difusor[us] est ab igne
et obliterat quare nō. Dicit quādā diuisio[n]ē
ustibilia.

Dicit q[uod] corpora ustibilia quedā sunt illamētū
et sicut corpora ustibilia illas, et hec illamētū
est illamētū quod est carbonicula, et que pars ab
igne fuit carbunculus, et quod nō. Eradicari
do illa interius dicit q[uod] corpora illamētū
sit quocumque nō existentia humida, humidita
et aqua, et terra sit et obloba. Dicit autē
terra aut obloba sit illamētū cum aliis
ut ab hinc aut ab aliis tali q[uod] per se, maxime a
nec fumigatio[n]ē illamētū que emittit fumū. Carbo
nū autē quocumque est terra i[n] aere plau-
biunt terra q[uod] sunt. Intelligendū q[uod] illamētū
est illamētū obliterat, et ceteras que est
illamētū sit exalibat, quia exalibat est q[uod]
dicitur illamētū ab igne ardēt, illamētū
miser, et illamētū est fumus ardēt, illamētū au-
tem est illamētū quod est illamētū per se, et
est illamētū quod est illamētū exalibat cali-
dū, et illamētū quod est illamētū exalibat pīgē, et que
est illamētū exalibat calidū, et illamētū exalibat
miser apparet acutu[m].

Dicit aliud dicens, dicit
corporis et ceteri corpora i[n] legib[us] que non
sunt illamētū sunt et quādā illamētū.

lia que non sunt illamētū, sicut lignū, et que
sunt illamētū, sicut illamētū q[uod] est illamētū et illamētū
et illamētū. Dicte aliquant[er] causas istoz. Et primo
quare lignū sunt illamētū dicens q[uod] huius
modi causa est quia habet humidiū aerē, con-
tinuitus per totū et cōtinuum quod est materia
ignis, nō autē sicut illamētū, quia iuxta pores
habet partes duras ualde et sicut coagulata a ca-
lido et frigido, et talis nō sicut illamētū. Cā
vero quare es illamētū et nō illamētū, ē
quia habet multū humidiū aquae et paucū ae-
reū, q[uod] repugnat illamētū, nec habet hūl
dui aerē continui per totū, sed sicut alias p[er]
et minus q[uod] sit opportunit[er] ut illamētū. Thos
vero i[n] aliquid se habet uno modo, et i[n] aliqd
alio modo, et id[em] partitur utriusque quantitā ra-
tione humidiū aerē illamētū, et quia ē aliqua
littera scūlū sed non multū durum liquatur.

inflammabilita Ostendit que
sunt illamētū. sicut illamētū
sunt illamētū, p[ro]prie sicut quocumque
nō existentia illamētū sicut de numero exalib[us]
lū, proper esse magia terre q[uod] illamētū fra-
m[er]e impedit illamētū. Illa enīs habet licet
comune cū igne, hoc iuxta sicut si stat cali-
dū sit ignis, pp[ro]p[ter]o hoc q[uod] flama est spiritus seu
fumus ardēt. Intelligēd[ic] q[uod] illa que sunt
terre et aeris magia sunt illamētū q[uod] que sunt
terre et aqua, quia ratione aeris cōsiderat cum
igne et calore, et ratione terre cōsiderat cū eod[em]
i[n] fuscitate, et id[em] passa ab igne faciliter igniū
tur, que vero sunt terre et aqua, et si cōsiderant
cū igne in fuscitate ratione terre, tamē ratio
ne aquae discōnvenit in frigiditate, et humidit[er]
ate, quare non sicut illamētū.

lignorum. Reperiit nomina exala-
tio[n]ē, ratione priuā polita, dicit
q[uod] exalatio lignē dicitur fumus, cere at
et thoria et pīcīo et aliōz, pīgū dicitur liquis
olei autē et aliōz, unctuōz dicitur myrs, et
unctuōz fuscatur quocumque que nō ardēt sola
quia pauci[us] sicut terrestris segregatio
ex eius facta dicitur exalatio, et hoc accidit eius
quia transito ab humido aere i[n] igne fit per
calidū, q[uod] sit ei[us] cōstistimē cū altera iuxta po-
sito et līcīo, et hoc q[uod] scūlū et pīgē acutuōz
facilius illamētū. Et habet q[uod] illa humidiū
que habet magia humidiū aerē q[uod] terre ut ole
i[n] et pītū sicut exalatio, que autē habet magia sicut
terrestris ut lignū sunt ardēta.

Capitulū primū quarti tractatus, in quo de-
claratur per quid p[er] cognoscit in univerſal[is]
causa nature sit aliquod mixtum.

is autem. 3ste c[apitulo] quar
ti tractatus huius quar
ti libri i[n] quo Ap[osto]l[u]s definiat
de corporib[us] mixtis qui
bus humidiū passiones
attribuit. Et cōmīct tria
capitula, 3n primo ostendit per quid potest

compositi in uniusfali causa naturae sit aliquo
miter. In 2° ibi. Qualem autem officia quoniam
potest connotari qd aliquis mixta sit calida aut
frigida. In 3° ibi. Quoniam autem declaratur or-
dinis et continuatione huius libri methodorum
ad alios libros eum legeremus. In primo capitulo
lo duo fact. Primo preseletum aliquo supponi-
litiones. 2° ibi. Sic itaque propositum est i
teco. Prima suppositione est qd mixta homo-
genea differat ab unicu[m] h[ab]itatu[m] passim
et differentia prima narratur. Sicut dicitur est.
dicitur molle et se. Et adhuc differunt sapori-
bus et odoribus coloribus et aliis sentibus
tacu[m] sit sensibilis.

Sicca suppositione est.

Et corpora mixtae qualia sit homogenea. et qd
est ethereogenae. Homogenea sit quod omnia
partes quantitatis sit eiusdem ratione ac de-
rivatione cu[m] tota. Sicut sit omnia metallia
ut sunt argenti et n. et lapidi generis et quocunq[ue]
que sit ex his segregata ut alchimista faciat.
et partes animalium et plantarum sicut carnis ossi
mem et ligni cortex folia radix ac quilibet
et pars quantitatis sicut et siccus et secus et quilibet
pars quantitatis ossis et os et similiter et d
cotic et folio et c. H[ab]ita vero ethereogenae sit
et predictio copiose. quocunq[ue] non omnes partes
quantitative sit eiusdem denominatione cu[m] suo
toto. Sicut facies manus per se non quidlibet
pars quantitative pedis et pedis et alia
mutatio.

Quoniam autem. Tertio
a suppositione.

Et corpora mixtae est principale ab aliis
qua causa ut ab eis forma (abstrahens). hoc autem
et quibus existit talis et materia sit siccus et
humidus. qualia est aqua et terra. hoc enim habet
et videlicet humectas potest. et utriusque
intelligendo dicitur. I. qd aqua est potest humed-
da. terra autem siccus. faciet autem in corporib[us] mixtis sit. Calidus et frigido. hoc enim ca-
stare facilius elementis seminari ad mutationem ut
ex illis accipiuntur constitutum de numero cor-
poris homogeneorum. qualia et siccus et terra species et
aqua species. et species communes per species et
re vel aqua. ut communes intelligendo mixtae
naturae et terrae et predominante. aut aqua vel que
sit ab aliis elementis sola.

funt itaq[ue]

Prosequitur de intento
offendendo nos cognoscere cultus elementi natu-
re sit aliquod mixtum a predominante. Et primo
hoc facit generaliter. 2° ibi. Autem quidem. Idem
facit specialiter. Prima pars adhuc dividitur
In quicunque prima officia hoc ex parte e-
vaporatione. 2° ex parte ingrediatione. 3° ex
parte coagulatione. 4° ex parte indurationis.
5° ex parte liquefactione. partes patet.

De prima parte dicitur qd corpora solidata te-
ne mixtae. hoc quidem sit humidus. ut uniuersitas
h[ab]itatis sit durus ut os. et quicunque hoc sit
durus aut molles sunt talia per aliquam coagula-
tionem facta a calido aut frigidiori ab aliis ut
prima dicitur est. Et corpora humidiora quicunque

enipotest actione calidi sit de natura aquae. qd
naper humiditas ad segregandum nulli ab habere
aqua et dominio. quicunque autem non evaporatur a
ut fructus magis ut uini. qui consumuntur a
aqua ut lac. aut terra et serice uel ligamentum.

aut aqua et serice uel olei. rufib[us] qd quicunque

coagulatur a calido sit communis aqua et terra.

Intelligendum. primo si terra abundantia i me-
rito plumbi fieri evaporationem nasci fieri ab hu-
miditate. et similiiter sit per plumbum humidificata. Et id
plumbum et lignum evaporationem non possit. quia es
et r[es] siliciferae plumbi non humidus a fisco de fa-
cili separatur. **Intelligendum** 2° qd corpora ha-
mogenae coagulatae a calido sit consumata terra
et aqua. quia qd coagulatur a calido coagulatur
per educationem partis humiditatis et per compositionem
et residuum ei fisco. et per colliquationem levatur ipsa
habere humiditatem aquae et ficiu[m] frigido. sic ali-
cum aqua et terra.

dubitabit.

Sic mons dubitacio. sed per analogiam.
Quoniam quoddam est natus et quoddam artificius.
Est enim natus quod non est separatum a lato habet
planis de terra. apud quod ingratulatur a calido p
educatione humiditatis pro parte. et compositionem
alterius partis cu[m] fisco et natus coagulatur a
frigido. quia natus habet calidum quod plumb
tale coagulationem sicut et natus quod sit i articulo
pollici enim i articulo excedere a fumo
ut sole ut eductus coagulatur a calido educere
humiditatem non habet. Nam et natus
deparatur et debilitate qd per debilitatem coagulatur
et tale est magis aqua. Et autem dicatur qd et
natus habet fecit. sicut omnes habent humiditatem aqua
ut apportionatur habebit sicut et terra vel aqua.
Et enim plus habebit de frigido plus ha-
bit de natura terre. et si plus habebit de hu-
miditate grava plus habebit de natura aquae. et si
equaliter equaliter modo.

36 quicunque sit a frigido. 36 quicunque sit
a frigido. facit ex parte ingrediatione
naturae aquae et quicunque ingratulatur a frigido
sit de natura terre. quia in pluribus est pos-
ita humiditas et multa caliditas quia frigido
est et r[es] siliciferae humiditatibus evapores
do edicunt ut partem de melle qd a frigido ingratulatur.
Quicunque autem ingratulatur ab aliis. scilicet
calido et frigido sit communis plumbum. Aquae et
terra sicut olei in nata dulcis. Ita si aliquod
ingratulatur a frigido est necesse primo iste est
ram et secundario aqua. et calidus qd coprehensio
frigido exstat fieri educendo humiditatem. Et autem
ingratulatur a calido. necesse est terra et aqua in
eis ut aqua educere per calidus fieris terribile
colet. nam ingratulatio sit per educationem humiditatis
et compositionem sicut.

constitutorū autē. ^{id est}
 parte congelationis dicitur constitutorū autē q̄
 cinq. sicut coagulata a solo frigido sic de natura
 aquae ut glacies nix grande prauia q̄ p̄ so-
 lo copreliōne a frigido facta coagularūt. qd̄
 est solus humidi aquae. Quenamq; autē coagulat-
 ur a solo calido sic later ē fons
 nitri salis. quoniam calidū coagula eōmēdo
 humidi que cōtūto remanet later terrestre.
 Quenamq; autē coagulatur ab abdōis. I calido
 a frigido autē comunita sicut et terrae. quia in tal-
 bus prius a calido educunt humidi. deinde
 a frigido superemēte refidui humidi fortif-
 iūtū tūcēto terrestri cōp̄minut. quare sūt comu-
 nū aq̄ et terrae. et hec sūt talia aborū primatiōe.
 I calido et humidi simili eōdētū cū calido.
 sc̄les autē solus humidi priuatione coagulat-
 a calido relatiōe. et quoniamque sūt sicut
 et terrae ut lac. glacies autē solus calidū p̄l-
 uatione coagulat facta a frigido coagulatio-
 ne. et crystallina humilit̄. hoc autē prima dicta
 que ab abdōis coagulatur facilius. I calido
 educere humidi a frigido fortiter cōp̄minet
 humidi cū fisco sūt abdōis. I fisco terrestria
 et humidi aquae. et habet abdōi q̄t̄ sūt coa aquae et
quorūcūque. ^{id est}
 ex par- te indura-
 tionis. dicitur q̄ quorūcūque corporū sūt hū-
 dii cōtinuitate a calido sūt eralant p̄ter hu-
 midū cōtinuitate aetate later sūt d' natura ter-
 rae et electri et quoniamque dicitur ut lacrime que p̄
 fluit ex arboreis. et que infrigida tūcēto co-
 agulatur ut thua mūra gīmū et familiā. hec oī
 sūt de natura terre. et coagulatur finaliter
 a frigido pars per hoc līgū qui aīla iūsa
 et i partibus electri qd̄ sūt quēdā gīmū sūt
 onus et formicē et cooperata morulatur et nō
 p̄t̄cūtū p̄t̄cūtū tūcēto infrigida tūcēto. et talia
 animalia i eo cōtēto uidetur quia lucentur. ut
 pp̄s q̄ calidū eradicā a sumo. et humido sūt
 mul educti humidi sūt accidit i melle cōtēto. q̄
 Dōne unā quisiōnē. dicitur q̄
et hec. sūt quēdā sūt eo illiquabili et
 inollificabili sicut electri et lapides quidam
 perlos qui i aueris terre generantur. sūt ei
 humilit̄ his predictis. An̄d̄ solū a calido. Et si
 mul a frigido eratē calido qd̄ simul edu-
 cit humidi tēcū p̄ coprēlētū facta a frigido.
 Unde hi lapides porci sūt pp̄ extētū humidi
 et calido cuperat. In alio autē lapidibus
 fit humidi cōsp̄tio ab extrinsecis iugis. Que
 cōsp̄tio ante nō sūt pars de natura terre sūt
 humidi ultra humidi cōtinuitate qd̄ trahit se
 et aliquales ad terminos alienos hīc et cōtēto
 do inollificabili. sicut ferrari cornu abus at
 et summa a calido p̄t̄cūtū humidi unguis eius
 per. ^{Idem} **quoniamz igitur.** ^{id est}
 p̄ liquactionis. dicitur q̄ illa q̄ liquescit a solo
 calido sūt de natura aquae sicut glacies. quia
 coagulata sūt a frigido. et quēdā sūt de natu-
 ra aquae et terrae sūt terra. Quoniamque liquet

sūt ab aqua sūt de natura terre. quia corpora
 sūt a calido a quo coagulatur sicut. Om̄nī
 q̄t̄ sūt nō liquescit ab altero iste p̄. I calido vel
 frigido vel later sūt de natura terre vel abdōis
 et terrae et aquae sūt eni ab utroq; coagulata
 Deinde recoliguntur dicitur q̄ si oī corpora mix-
 ta sūt humida aut coagulata. et dicitur p̄t̄cūtū
 rubor nībil et tērmedū. monstrosū et q̄ oī
 p̄t̄cūtū erit dicitur quibz discernimus de cor-
 poribz mixtis utriū sūt terre vel aqua sūt domi-
 nio vel abdōis et utriū sūt mixtū collat a calido
 vel frigido aut ab abdōis.

Defēdit ad ch̄en aurū qui
de dēdū p̄t̄cūtū cuīmē elemētū natūrū sūt
 aliq̄o mixtū. et primo ostēdū que mixta sūt de
 natura aquae. et ostēdū que sūt de natura ter-
 rae. et ostēdū que sūt de natura comuni pluribz elemē-
 tū. Dicit ergo q̄ aurū et argēt̄ et ea et fla-
 gū et plābū et nitru et mūlē lapides adhuc ut
 na quēdā urina accētū lētētū ferū et p̄t̄cūtū. I
 nascētū quēdā sūt de natura aquae. quia a solo
 calido liquescit et a frigido coagulatur. Fer-
 rū autē et corū et ūgū et nītra et pīl et li-
 gū et folia et corces adhuc electri mira r̄bas
 et dicitur lacrime et porrus. I lapīs porofus. et
 fructus hīc legumina sūt de natura terre licet
 quēdā plus et quēdā minus habeat de terrētū
 et similiter de aquo p̄ tūbdomini. qd̄ patet
 per hos q̄ quēdā horū sūt a calido molificabili
 sūt et quēdā etalibili et a frigido sūt coagula-
 tū. Adhuc nitru et aleo et lapidū genera que
 no coagulatur p̄ frigida tūcēto. I p̄ calcatio-
 ne sūt terre et predominat. Sanguis autē et ge-
 nitora sūt comunita terre aquae et acri. quia e
 sticātū a calido fico. Ut r̄cūtū sanguis qui
 habet nīs. I partes terrestres circūlantes et
 cōtinentes p̄t̄cūtū puriores sūt terre magis. pp
 qd̄ a frigido coagulatur et liquescit ab humido
 subintratque quo evapora et coagulatur. San-
 guis autē nō habet nīs et magis aquae p̄t̄cūtū
 no coagulatur sūt infūtūtū sicut precedens.
 Bentura autē sine lemen emīlū coagulatur
 infrigida tūcēto exilite humido cū calido ex
 pullo a frigido.

Capitulū secundū quartū tractatus in quo hīc
 stōiles docet cognoscere que mixta sūt calida
 et que frigida.

ualia autem.
 Hīc est sedē capitulū. ha-
 bitus tractatus i quo hīc
 stōiles docet cognoscere que
 mixta sūt calida et que frigida.
 et duo facta. primo
 p̄mittit itētū. et profēquit ibi. Quoniamque.
 Dicit de prima q̄ ex dictio oportet colide
 rare qualia corporū coagulatorū aut frigidop̄
 aut humidoz sūt calida aut frigida et cetera.
quocūque. ^{Hīc profēquitur.} que facit. primo ponit
 duas cōclusiones. et probat eas. et remittet

dubius. ⁴ Iste corrularia. ⁵ recoligit dicta partem patetibus.

Et prima ponit duas codiculas. Quae prima et illa q[ui] mixta que sit de natura aqua est plu[m]am frigida. si non habeat aliena caliditate licet habet uirium tunc minima. Ultimam enim habet caliditatem fisi insufflata a sole. Aliquam habet caliditatem fisi insufflata a caliditate digerente & legregante ipsam a paro.

Quodcumcoq[ue] codicula ei q[ui] mixta que fonte de natura terre ex plurimis sunt calidissima quia p[ro]pria fusa a calido ut p[ro]prio circuere & caisse oportet. autem.

Probare codicula
opozet. autem. nos. dicitur q[ui] pri
us p[ro]priez assevera ostendit micta esse fisi mate

oporet autem Brodat continua
mo oporet accipere quedam mixta sed ha
rità frigidissima. s. que sunt tene vel aqua quo
mixta ficiunt huius sunt mixta miscet. si sit pa
tua aqua. at hoc. i. quatenus habet manu. sit e
rare aqua. etra eis est sicca. i. ac si non sit primo
biscida s. ser. tunc haud distingue. neque est
a bona eleminta sit frigida. neque legit eis cia mi
tra q. sit utruncum elementum aq. vs. tunc mag
nus frigida sit materia. **si non** Remo
ut dubius. q. prout di
e corpora de natura aq. sit frigida. Cetera
q. pote aliqui dicere q. aq. ferentur q. e collata
p. cinere et de natura aq. e tamq. et in frig
ida et calida. hoc remouet. Atq. dicit q. illud q.
dicit et intelligi ex diuino talia de natura a
q. no. habeant aliam caliditate ab extremitate
p. sic. e de natura aq. ferentur et collata p.
ciner. q. ha. caliditate recipit ex cinere. Tunc i. ob
igniorum ut e zima et in caliditas. tunc glau
borum et in subtilib. cina minifer.

propter

nsicūtūr sialia. Cā qz i putrefactisē cor i su-
erif ppriis caſtis rei patreſcibis al aliena ſu-
litate. qz ſi itēqz ke totalis corrupta refuerit d-
bta. pprii ip'a dñs ad hāndū qz ſi couenientia
generatiō alia' altius ſp'i generabit illa'
nimis ut deca' p'ma.

quicunque
Sebe correlatior q. s. e. c. p. 10.
cuiq; sit tota q. s. t. et bebi. calitate, as plant.
flor. collat. q. s. p. sit a calitate q. digestio.
di. it eoz sit pars factioe velut litera q. s.
tua ad corruptioe.
Tertii correlatior q. s.
corpora huius exirent q. s. natura sit calida
et sanguis getitur a medulla lac o. tia. s.
digesta sit a calido q. s. ipso existens i. s.
naturalitate obvet dupsis q. s. naturale q. s.
dicto. si autem corrupta i. redditio a nos-
tra sanguine sit frigida q. s. et in ergo nascit
gida. et rati. ap. qd. ad utram dissimilem
cabid. qd. plena gida et indebet q. s. sit fr.
gida. qd. id. v. q. sit calida. Unde indicat
q. s. sit fr. q. s. natura se habebit dictio q. s. sit cal-
iditudo et a fr. s. q. s. sua natura separa-
tur. et sanguis frigida et coagulata. L. L.

quidē Recolilit propria dieta
dicite quod hec totalis se habent
prius de malita considerat in gradu matemis ecqu presumit
plurimū seruit frigidū, ecgo, igni��te est oportet

qz ltr acq qzitare. i gis aero fra me aer et
maz is illa frz calidior. a accidit qz hec qz fin
f z qz qz illa frz frigiditate. s n caliditate aliena
calitatem. Qnacqz qz illa magis congelata s
gliss calidiora bz sic mazle frigidae. si priez
tur calitatem. qz mazela recipit frigiditatem
s eadie mazle ardore. si ignis. tunc exstet res
pax. t retinet calitatem. sicut aqua. quis deplet
or magis utre fumos. t lugis silt magis utre qz.

Capitulum tertium tractatius in quo ponit certissimo
sitio bonis libri ad alios naturales libros et
sequentes.

m át. 3rd é ftiū i ná
stomé caréz hui

111 43-44. *mutuus cap. 2*
fue tractatus. *topo Berilo*
et continet flumen liberum
ad alios libros esse legimus
ter. 3. quoniam fidei. q. 2 pri-
cobus generalis. 2. pp.
et 2 declarat quidam populus. 3. continet corre-
laria. 4. continet spatiis hic liberum ad legem
fui 2. Etio ibi 1. Quoniam. ibi 4. Etio ibi

Dicit et propria quodiam ut de omniater et prece-
dicto ut beater. Corporeus uenit et ut parturient
cor. Coligunt dicas funtum hunc hoc car-
sus eo ut aliquoz hunc hominem. hunc et
ex gradu naturae corporeus hominem. solita-
mentem genera precip*u*s. et anima generis funtum hunc et
ut propria genitatis. utrui seruit dicitur ut naturae funt
et quod. Ex omnia dicit et corporeus hominem.
ex ipso eius ut ex matre ut ex natura opere.
mixta a natura operata funt. propria ex dicto
quod demetia seruit ex mixta ut ex matre. ut ai-
funt. ubiquit forma*m* seruit res. iste cor fons hu-
manitatis. Cis facies predictorum definiunt sit et
gradu costar*m* ex matre corpora homogenea et ali-
ex (proprio) corpora. et figurant seriat naturam de-
mudu et funt ex unius*m* propri et formam.

3. Inteliz q chapter e matia copia naturalis qda pmaica i copiofico generato. illa e matia a p^o q e igneserabil i incorripibil. qda e matia tracit i illa e corpora qd corripit ex qd uobis generat. Elementa gur suu materia mixta tracit i no pmaico. semper est
4. Dropote una apofitesis qd e sfp i naturalibus forma posterior e nobis.

nonor forma priori, & si fons priora. Ut
q^{uod} q^{uod} copitio mixti pecti at plate
alii sed preedit copitio ad ea preedit
p^{ro} copitio fons cuius matris elementi deinceps
copitio corpore homogeneo ex elementi, &
de copitio corpore heterogeneo ex
elementis. Dicit Iacobus 29 q^{uod} sunt i^s iste copitio
nibus sicut ordinat i^s iste polteria. q^{uod}
ma copitio polteria oritur e nobis
ma copitio prioria & fons eius.
Dicitur, copitio premittit etiam mag-
is rotis. Quare prima etiam q^{uod} magis est
sui nobis q^{uod} ho mortua non est ho nisi equi
q^{uod} manus mortua non est manus nisi equi
sicut fuisse lapidem non est fuisse nisi equi.

Haceraut de thomis Uincenitini philologhi
predicantium iudiciorum Bz. libro exponi-
tr originali excepto una ipsi ut e p m de
tri Master nemanus Bebenusq; eius i
predicantium studio Data anno die 5° Augusti
1520.

